

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ที่ ศธ 0521.2.08/ว968

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

12 ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน

ด้วย นางสาวรุติยะห์ หะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี” โดยมี ดร.ซาฟีอี อาดำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านโดยวิธีการสัมภาษณ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ : 089-2974934

โทรสาร : 073-348726

ภาคผนวก ข

คู่มือวิธีการฝึกอบรมการใช้โปรแกรม **Atlas.ti**

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วุฒิบัตรนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
นางสาวรุติยะห์ หะ

ได้ผ่านการอบรม เรื่อง เทคนิคการวิจัย-การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์และแบบลดรูปที่ ๑๕
วิชา การฝึกวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเชิงคุณภาพด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Atlas.ti

เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
ที่ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๕

Dr. อธิวัฒน์
(นางสาวอูษา ศรีจินตารัตน์)
ประธานโครงการฝึกอบรมฯ

Dr.
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบฟอร์มการจดบันทึกการสังเกต
การวิจัยเรื่อง : การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

กรณีศึกษาที่ครอบครัว.....
 การเยี่ยมชมครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 เวลาที่เยี่ยม.....สถานที่.....

ลักษณะทั่วไปของครอบครัว:

.....

บรรยากาศครอบครัวขณะเยี่ยม:

.....

กิจกรรมของสมาชิกในครอบครัว:

.....

หมายเหตุ:

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
 (.....)

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก
(ฉบับที่ 1: สำหรับการสัมภาษณ์ผู้นำครอบครัว)

การวิจัยเรื่อง : การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน

ขั้นนำ

1. สนทนาสร้างความคุ้นเคย และขออนุญาตเริ่มการสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเท็จจริงได้อย่างอิสระ
2. อธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
3. ขออนุญาตบันทึกเทป และอธิบายวิธีการนำข้อมูลจากการบันทึกเทปไปใช้ในการวิจัย

ขั้นการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้คำถามต่อไปนี้อย่างเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) ซึ่งเป็นครอบครัวที่สามีมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน จากกรณีศึกษาทั้งหมด 10ครอบครัว โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์คนใดคนหนึ่งระหว่างผู้เป็นสามีหรือภรรยา

รายการคำถาม
<p>1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ขอความกรุณาให้ท่านแนะนำตัวเอง ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนที่ไหน 1.2 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร 1.3 ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับไหนและจากที่ไหน (สามัญและศาสนา) 1.4 ครอบครัวเดิมของท่านเป็นครอบครัวลักษณะไหน 1.5 ท่านมีเพื่อน / คนรอบข้าง / เพื่อนบ้านในละแวกนี้ที่มีภรรยาหลายคนด้วยหรือไม่
<p>2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะครอบครัว</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ปัจจุบันท่านมีภรรยากี่คน ภรรยาของท่านพักอาศัยอยู่ใกล้กันหรือไม่ อย่างไร 2.2 ภรรยาแต่ละคนประกอบอาชีพอะไร 2.3 ท่านได้ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับภรรยาแต่ละคนเป็นระยะเวลานานแค่ไหน 2.4 ท่านมีบุตรร่วมกับภรรยาแต่ละคนเป็นจำนวนกี่คน 2.5 อะไรคือเหตุผลที่ท่านเลือกแต่งงานกับภรรยาคนที่สอง 2.5 ภรรยาคนแรกยินยอมและเห็นชอบกับการมีภรรยาคนที่สองของท่านหรือไม่ 2.5 ท่านคิดว่าผู้หญิงที่สามีตนมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ต้องมีคุณสมบัติอะไรที่เพิ่มเติม

รายการคำถาม
<p>จากผู้หญิงทั่วไปที่สามีมีภรรยาเพียงคนเดียว อย่างไร</p> <p>2.6 ท่านคิดว่าหลักสำคัญในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยามากกว่าหนึ่งมีอะไรบ้าง</p>
<p>3. รูปแบบการบริหารจัดการและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ</p> <p>3.1 ท่านมีวิธีปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้การบริหารจัดการครอบครัวเป็นไปอย่างยุติธรรมที่สุด</p> <p>3.2 ท่านคิดว่าการยอมรับจากสังคมรอบข้างมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดต่อการบริหารจัดการครอบครัวให้สงบสุข</p> <p>3.3 ท่านคิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายมุสลิมมีภรรยาหลายคนหรือไม่ อย่างไร</p> <p>3.4 ท่านคิดว่าสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนคืออะไร</p> <p>3.5 ท่านคิดว่าเราควรทำอย่างไรให้ผู้หญิงที่เป็นภรรยาคนที่หนึ่งเปิดใจยอมให้สามีของตนมีภรรยาหลายคน</p> <p>3.6 ท่านคิดว่าคนที่ผู้ชายจะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน เขาต้องมีความพร้อมในด้านใดบ้าง</p>
<p>4. ข้อมูลการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน</p> <p>4.1 การให้ความยุติธรรม (Justice)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ท่านคิดว่า “การให้ความยุติธรรม” ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักที่ศาสนาอิสลามได้กำหนด หมายถึงการให้ความเป็นธรรมในด้านใดบ้าง 2) ท่านมีวิธีการแบ่งเวลาให้กับภรรยาแต่ละคนอย่างไร มีความยืดหยุ่นมากน้อยแค่ไหน 3) ท่านมีวิธีการแบ่งเวลาให้กับลูกๆของภรรยาแต่ละคนอย่างไร 4) กรณีที่ท่านต้องเดินทางไปต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ มีการกำหนดให้ภรรยาร่วมการเดินทางหรือไม่ อย่างไร 5) ท่านได้มีโอกาสไปเยี่ยมบ้านพ่อแม่ของภรรยาบ่อยหรือไม่ อย่างไร 6) การให้นั้นฟเกาะฮฺ(ค่าเลี้ยงดู) แก่บรรดาภรรยาและบุตรมีหลักเกณฑ์การให้อย่างไร <p>4.2 การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ภรรยาแต่ละคนของท่านได้มีโอกาสพบเจอกันบ่อยหรือไม่ อย่างไร 2) บรรดาลูกๆ ของภรรยาแต่ละคนรู้จักสนิทสนมกันหรือไม่ มีการไปมาหาสู่กันหรือไม่ 3) มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างบ้านหรือไม่ เช่น พาลูกๆไปเที่ยวทะเล ไปเที่ยวสวนสัตว์ด้วยกันในวันหยุดสุดสัปดาห์ 4) ไปรับประทานอาหารนอกบ้านด้วยกันบ่อยหรือไม่ เนื่องในโอกาสใดบ้าง

รายการคำถาม

- 5) สมาชิกในครอบครัว(สามีและลูกๆ) แบ่งเบาและช่วยเหลืองานในบ้านหรือไม่
- 6) ปกติแล้วสมาชิกในบ้านจะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันในวันไหน มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันหรือไม่

4.3 การอบรมเลี้ยงดูบุตร (Training of Children)

- 1) ท่านใดมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร มากน้อยแค่ไหน อย่างไร
- 2) ท่านคิดว่าลูกๆจะได้รับผลกระทบจากการมีภรรยาหลายคนของท่านหรือไม่ อย่างไร
- 3) ทำอย่างไรถึงจะให้ลูกๆ รักและเคารพอีกบ้านหนึ่งที่มีเป็นครอบครัวเดียวกัน
- 4) เมื่อลูกๆ กระทบความผิด ท่านมีวิธีการตักเตือนหรือมีมาตรการลงโทษอย่างไรบ้าง
- 5) เมื่อต้องตัดสินใจภารกิจสำคัญบางอย่าง อำนาจการตัดสินใจในบ้านอยู่ที่ใคร
- 6) การบริหารและควบคุมดูแลสมาชิกในแต่ละบ้านเป็นอย่างไร (แบบเข้มงวดหรือให้อิสระในการตัดสินใจ หรืออื่นๆ อย่างไร)

4.4 การให้ความรู้ศาสนาแก่สมาชิก (Islamic Knowledge)

- 1) มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องศาสนาหรือทำฮาลาเก๊ะร่วมกันระหว่างสมาชิกในบ้านหรือไม่ อย่างไร
- 2) ท่านได้ให้ความรู้ศาสนาแก่ภรรยาเป็นประจำหรือไม่ อย่างไร
- 3) ท่านมีการอบรมให้ความรู้ศาสนาแก่บุตรด้วยวิธีการใดบ้าง บ่อยแค่ไหน อย่างไร
- 4) มีการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันในบ้านหรือไม่ เช่น ละหมาดร่วมกัน
- 5) มีการนำคำสอนศาสนามาเป็นข้อชี้ขาดในการตัดสินใจปัญหาในบ้านหรือไม่ อย่างไร

4.5 การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management)

- 1) ภรรยาท่านมีอาการหึงหวงภรรยาคนอื่นๆหรือไม่ อย่างไร เคยมีเหตุการณ์ทะเลาะเบาะแว้งระหว่างภรรยาหรือไม่ อย่างไร
- 2) เมื่อเกิดการเข้าใจผิดขึ้นมาระหว่างภรรยา ท่านมีวิธีการจัดการอย่างไร
- 3) เมื่อลูกๆทะเลาะเบาะแว้งกันในบ้าน ท่านมีวิธีการจัดการอย่างไร
- 4) โดยปกติแล้วสมาชิกในบ้านมีการปรึกษาหารือและถามความคิดเห็นกันหรือไม่ อย่างไร
- 5) ท่านคิดว่าตนเองเป็นคนมีความคิดเชิงบวกหรือไม่ และสามารถใช่วิธีการคิดบวกช่วยในการแก้ปัญหาได้หรือไม่อย่างไร

รายการคำถาม
<p style="text-align: center;">4.6 การแก้ไขปัญหา (Problem Solving)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ในขั้นต้นท่านมีวิธีการพูดอย่างไร เพื่อให้ภรรยาคนแรกยอมให้ท่านมีภรรยาคนที่สอง 2) เวลาภรรยาอนหรือเข้าใจผิดระหว่างภรรยา ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร 3) ท่านคิดว่าการที่บุตรทราบว่ามีภรรยาหลายคน จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของบุตรหรือไม่ อย่างไร 4) หากในบางเดือนที่รายจ่ายของแต่ละบ้านมากเกินไปกว่ารายรับ ท่านมีวิธีจัดการอย่างไร 5) เมื่อท่านประสบกับอาการเครียดกับปัญหาในครอบครัว ท่านมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ดังกล่าวอย่างไร
<p style="text-align: center;">5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัว</p> <p style="text-align: center;">5.1 ปัจจัยภายใน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ความเข้าใจระหว่างบรรดาภรรยาเป็นอย่างไรบ้าง 2) บ้านพักที่อยู่อาศัยของภรรยาแต่ละคนอยู่ไกลกันหรือไม่ เป็นปัญหาต่อการเดินทางสลับวันกันไปมาหรือไม่ อย่างไร 3) รายรับของท่าน ณ ตอนนี้เพียงพอต่อความต้องการพื้นฐานของครอบครัวหรือไม่ อย่างไร 4) ท่านคิดว่าอะไรที่ส่งผลในการสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้น่าอยู่ 5) ท่านคิดว่าข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับลูกๆ ต้องห่างกันหรือไม่ อย่างไร <p style="text-align: center;">5.2 ปัจจัยภายนอก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ญาติพี่น้องของท่านมีความเข้าใจต่อครอบครัวของท่านดีหรือไม่ อย่างไร 2) ท่านคิดว่าสังคมบ้านเรายอมรับการมีภรรยาหลายคนมากน้อยแค่ไหน อย่างไร 3) ท่านคิดว่าสาเหตุที่ผู้หญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ชายที่มีภรรยาหลายคน มีสาเหตุจากอะไร และมีแนวทางในการแก้ปัญหานี้อย่างไร 4) ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลต่อการจัดการในครอบครัวหรือไม่อย่างไร 5) ท่านคิดว่าชุมชนและบริบททางสังคมบ้านเราส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนหรือไม่ อย่างไร 6) ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมากที่สุด 7) ท่านคิดว่าข้อเสียของครอบครัวลักษณะนี้ คืออะไร 8) ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุให้บางครอบครัวต้องหย่าร้างกับภรรยาคนใดคนหนึ่งไป

แนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก
(ฉบับที่ 2: สำหรับการสัมภาษณ์ภรรยา)
การวิจัยเรื่อง : การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนใน
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ชั้นนำ

1. สนทนาสร้างความคุ้นเคย และขออนุญาตเริ่มการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเท็จจริงอย่างอิสระ
2. อธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
3. ขออนุญาตบันทึกเทป และอธิบายวิธีการนำข้อมูลจากการบันทึกเทปไปใช้ในการวิจัย

ขั้นการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้คำถามต่อไปนี้โดยปรับให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) ซึ่งเป็นครอบครัวที่สามีมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน จากกรณีศึกษาทั้งหมด 10 ครอบครัว โดยผู้วิจัยจะเลือกสัมภาษณ์คนใดคนหนึ่งระหว่างสามีและภรรยา

รายการคำถาม
<p>1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์</p> <p>1.1 ขอความกรุณาให้ท่านแนะนำตัวเอง ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนที่ไหน</p> <p>1.2 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร</p> <p>1.3 ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับไหนและจากสถาบันไหน (สามัญและศาสนา)</p> <p>1.4 ครอบครัวเดิมของท่านเป็นครอบครัวลักษณะไหน</p> <p>1.5 ท่านมีเพื่อนหรือเพื่อนบ้านในละแวกนี้ที่มีภรรยาหลายคนด้วยหรือไม่</p>
<p>2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะครอบครัว</p> <p>2.1 ปัจจุบันท่านเป็นภรรยาคนที่เท่าไร พักอาศัยอยู่ด้วยกันกับภรรยาคนอื่นๆหรือไม่อย่างไร</p> <p>2.2 สามีท่านประกอบอาชีพอะไร มีรายได้ประมาณเท่าไรต่อเดือน</p> <p>2.3 ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับสามีเป็นระยะเวลานานแค่ไหน</p> <p>2.4 ปัจจุบันท่านมีจำนวนบุตรกี่คน ภรรยาคนอื่นๆมีบุตรกี่คน</p> <p>2.5 บุตรของท่านกำลังศึกษาอยู่ที่ไหน บุตรที่โตแล้วประกอบอาชีพอะไรบ้าง</p>

รายการคำถาม
2.6 ท่านคิดว่าคนที่ผู้ชายจะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน เขาต้องมีความพร้อมในด้านใดบ้าง
<p>3. ข้อมูลการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน</p> <p>3.1 การให้ความยุติธรรม (Justice)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ท่านคิดว่า “การให้ความยุติธรรม” ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักที่ศาสนาอิสลามได้กำหนด หมายถึงการให้ความเป็นธรรมในด้านใดบ้าง 2) สามีของท่านมีวิธีการแบ่งเวลาให้ภรรยาแต่ละคนอย่างไร มีความยืดหยุ่นมากน้อยแค่ไหน อย่างไร 3) สามีของท่านมีการแบ่งเวลาเพื่ออยู่ร่วมกับลูกของแต่ละบ้านอย่างไร 4) กรณีที่สามีของท่านต้องเดินทางไปไหน มีการกำหนดให้ภรรยาคนไหนร่วมการเดินทางด้วยหรือไม่ อย่างไร 5) สามีท่านมีเกณฑ์การให้น้ำฟเกาะห์(ค่าเลี้ยงดู) แก่ภรรยาและบุตรอย่างไร น้ำฟเกาะห์ที่ได้รับปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ อย่างไร <p>3.2 การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) บรรดาภรรยาได้มีโอกาสพบเจอกันบ่อยหรือไม่ มีการเยี่ยมชมไปมาหาสู่หรือไม่ อย่างไร 2) ท่านได้มีโอกาสไปเยี่ยมบ้านพ่อแม่ของสามีบ่อยหรือไม่ อย่างไร 3) ลูกๆ ของภรรยาทุกคนรู้จักสนิทสนมกันหรือไม่ มีการไปมาหาสู่กันหรือไม่ 4) มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างบ้านหรือไม่ เช่น ไปเที่ยวทะเล ไปเที่ยวสวนสัตว์ด้วยกันในวันหยุดสุดสัปดาห์ 5) ไปรับประทานอาหารนอกบ้านด้วยกันบ่อยหรือไม่ เนื่องจากโอกาสอะไรบ้าง <p>3.3 การอบรมเลี้ยงดูบุตร (Training of Children)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สามีมีบทบาทร่วมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือไม่ อย่างไร 2) บุตรมีความสนิทสนมกับพ่อหรือไม่ โดยเฉพาะบุตรชายจะมีโอกาสได้เลียนแบบความเป็นชายจากพ่อ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร 3) มีวิธีการปลูกฝังอัลลากที่ตีงามให้แก่สมาชิกในครอบครัวอย่างไรบ้าง 4) มีวิธีการสร้างจิตสำนึกให้ลูกๆ มีความรับผิดชอบอย่างไร ผ่านกิจกรรมลักษณะไหน 5) มีวิธีการอบรมลูกๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเข้าสังคมอย่างไรบ้าง

รายการคำถาม

- 6) เมื่อลูกๆ กระทำความคิด ท่านมีวิธีการดักเตือนหรือมีมาตรการลงโทษอย่างไรบ้าง
- 7) มีการวางกฎระเบียบหรือข้อตกลงประจำบ้านหรือไม่ อย่างไร
- 8) การบริหารและควบคุมดูแลสมาชิกในแต่ละบ้านเป็นอย่างไร (แบบเข้มงวดหรือให้อิสระในการตัดสินใจ หรืออื่นๆ อย่างไร)

3.4 การให้ความรู้ศาสนาแก่สมาชิก (Islamic Knowledge)

- 6) มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องศาสนาหรือทำฮาลาเก๊ะร่วมกันระหว่างสมาชิกในบ้านหรือไม่ อย่างไร
- 7) ท่านได้ให้ความรู้ศาสนาแก่ภรรยาเป็นประจำหรือไม่ อย่างไร
- 8) ท่านมีการอบรมให้ความรู้ศาสนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านจิตวิญญาณแก่บุตรด้วยวิธีการใดบ้าง บ่อยแค่ไหน อย่างไร
- 9) ท่านมีวิธีการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และส่งเสริมการอ่านแก่สมาชิกในบ้านอย่างไร
- 10) มีการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันในบ้านหรือไม่ เช่น ละหมาดร่วมกัน

3.5 การจัดการความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหา (Conflict Management and Problem Solving)

- 1) ระหว่างภรรยามีการแสดงออกถึงอารมณ์หึงหวงกันบ้างหรือไม่
- 2) เคยมีการเข้าใจผิดระหว่างภรรยาหรือไม่ จะมีวิธีการจัดการอย่างไร
- 3) เมื่อเกิดความเห็นที่แตกต่างระหว่างสามีภรรยาในบางประเด็น มีการเจรจาต่อรองเพื่อหาข้อยุติของปัญหาหรือไม่ อย่างไร
- 4) มีการนำคำสอนศาสนามาเป็นข้อชี้ขาดในการจัดการความขัดแย้งในบ้านหรือไม่ อย่างไร
- 5) ระหว่างภรรยาเคยมีการเข้าใจผิดหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร
- 6) ท่านคิดว่าการที่ลูกทราบวาพ่ของตนมีภรรยาหลายคน จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของลูกหรือไม่ อย่างไร
- 7) เมื่อท่านประสบกับอาการเครียดกับปัญหาในครอบครัว ท่านมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ดังกล่าวอย่างไร

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัว

4.1 ปัจจัยภายใน

- 1) ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัว
- 2) ค่าเลี้ยงดูที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการพื้นฐานของครอบครัวหรือไม่ อย่างไร

รายการคำถาม
<p>3) ท่านคิดว่าอะไรที่ส่งผลให้บรรยากาศภายในครอบครัวให้มีความสุข</p> <p>4) ท่านคิดว่าหน้าที่สามีของท่านมีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูกๆ ต้องเห็นห่างกันหรือไม่ อย่างไร</p> <p>4.2 ปัจจัยภายนอก</p> <p>1) ญาติพี่น้องมีความเข้าใจต่อครอบครัวของท่านดีหรือไม่ อย่างไร</p> <p>2) มีวิธีการอย่างไรให้พ่อแม่และญาติพี่น้องยอมรับการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวลักษณะนี้</p> <p>3) ท่านคิดว่าสังคมบ้านเรายอมรับกับการที่ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชายที่มีครอบครัวแล้วมากน้อยแค่ไหน อย่างไร</p> <p>4) ท่านคิดว่าสาเหตุที่ผู้หญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน มีสาเหตุจากอะไร</p> <p>5) มีแนวทางในการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องอย่างไร</p> <p>6) ท่านคิดว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัวหรือไม่ อย่างไร</p> <p>7) ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมากที่สุด</p>
<p>5. รูปแบบการบริหารจัดการและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ</p> <p>5.1 ท่านคิดว่ามีวิธีปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้การบริหารจัดการครอบครัวเป็นไปอย่างยุติธรรมต่อสมาชิกทุกคนมากที่สุด</p> <p>5.2 ท่านคิดว่า การยอมรับจากสังคมรอบข้างมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดต่อการบริหารจัดการครอบครัวให้สงบสุข</p> <p>5.3 ท่านคิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายมุสลิมมีภรรยาหลายคนหรือไม่ อย่างไร</p> <p>5.4 ท่านคิดว่าสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนคืออะไร</p> <p>5.5 ท่านคิดว่าทำไมภรรยาคนที่หนึ่งส่วนใหญ่ไม่ยินยอมให้สามีของตนมีภรรยาคนที่สอง สาม?</p> <p>5.6 ท่านคิดว่าผู้หญิงที่สามีตนมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง</p>

ภาคผนวก ง

ข้อมูลการถอดเทปการสัมภาษณ์

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ถอดเทปการสัมภาษณ์

กรณีศึกษาที่ 1: คุณฟาติหะฮ์

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : บิสมิลลาฮิรรอฮมานิรรอฮีม ขอ
อนุญาตเริ่มการสัมภาษณ์เลยนะค่ะ ก๊ะเดิม
เป็นคนปัตตานีเลยหรือเปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เปล่าค่ะ ภูมิลำเนาเดิมก๊ะเป็น
คนพัทลุงค่ะ แต่ว่าสามีคนที่นี่เลขมาอยู่ที่นี่ได้
สิบกว่าปีแล้วค่ะ

ผู้วิจัย : ตอนนี้อยู่ทำอะไรอยู่ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็สอนอยู่ค่ะ

ผู้วิจัย : เป็นครูใช่ไหมค่ะ สอนได้กี่ปีแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เริ่มสอนเลยหรือ ก็ตั้งแต่ปี
2537 ค่ะ ประมาณสิบแปดปีแล้วค่ะ

ผู้วิจัย : ถ้าว่านานใช้ได้เลยนะค่ะ เข้าใจว่าก๊ะ
ฟังมาสอนตอนลูกๆ โตเสียอีก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จบมาก็ได้บรรจุเป็นครูสอนอยู่
ที่พัทลุงได้ 4 ปี หลังจากนั้นพอแต่งงานก็ย้ายมา
สอนอยู่ที่นี้ ก็สอนที่ปัตตานีต่อเลยค่ะ

ผู้วิจัย : แล้วครอบครัวเดิมก๊ะนี้ พ่อกะมีภรรยา
หลายคนด้วยหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ค่ะ พ่อมีภรรยาคนเดียวค่ะ
จริงๆแล้วที่บ้านก็ค่อนข้างต่อต้านกับเรื่องนี้
ด้วย เพราะภาพพจน์ที่เขาเคยเห็นแถวบ้านคือ
พอสามีมีภรรยาหลายคนแล้วครอบครัวก็
แตกแยก เป็นครอบครัวที่มีปัญหา เขาก็เลยไม่
ชอบเอามากๆ เลย

ผู้วิจัย : ก็ถูกของเขานะค่ะ เราไม่ค่อยได้เห็นคน
ที่มีภรรยาหลายคนแล้วบริหารจัดการดี แบบที่

บรรดาภรรยาไปมาหาสู่กันนี้ไม่ค่อยจะเห็นใน
สังคมบ้านเรานะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ๆ เรายังไม่มีตัวอย่างดีๆ ให้
สังคมได้เห็น ก็ไม่คิดที่จะจะคิดอย่างนั้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าในช่วงแรกๆ ที่บ้านก๊ะก็ไม่ใช่
ยอมรับเหมือนกันใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ก็ต้องใช้เวลาเหมือนกันกว่า
เขาจะยอมรับ ตอนนั้นก็อึดอัดคลลหาย

ผู้วิจัย : สามีก๊ะทำงานอะไรอยู่คะตอนนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ทำงานในองค์กรอิสระค่ะ
เป็นมูลนิธิของอาหรับ และเขาก็จะเป็นคน
ประสานงานสำหรับประเทศไทย ก็เหมือนเป็น
ลูกจ้างในองค์กรทั่วไปค่ะ

ผู้วิจัย : ก๊ะแต่งงานมีได้กี่ปีแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่งงานมาก็สิบห้าปีได้แล้วค่ะ

ผู้วิจัย : ปัจจุบันมีลูกกี่คนแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สองคนค่ะ ชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง

ผู้วิจัย : สองคนนี้อยู่ชั้นไหนบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนโตอยู่ ม.1 ส่วนคนที่สองอยู่
ป.4 ค่ะ

ผู้วิจัย : ปกติเมื่อพูดถึงการมีภรรยาหลายคน มี
คำหนึ่งที่มักเข้ามาเกี่ยวข้องตลอดคือ ความ
ยุติธรรม เขามักจะพูดกันว่า มีมากกว่าหนึ่งคน
ได้หากสามารถให้ความยุติธรรม ก๊ะคิดว่าการ
ให้ความยุติธรรมที่ว่าเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าพูดถึงการมีภรรยาหลายคน ในครอบครัวปกติก็มีแล้ว แน่นอนต้องพูดถึงเรื่องนี้เลย ส่วนตัวคิดว่าความยุติธรรมในครอบครัว ก็คือ การให้ในสิ่งที่เขาควรได้รับ ทำอย่างไรก็ได้ให้ทั้งสองบ้านสามารถใช้ชีวิตได้ปกติเหมือนครอบครัวแบบเดี่ยวๆ ผู้หญิงทั้งสองฝ่ายยังงใจเขาก็ต้องการทุกอย่างเหมือนกับผู้หญิงที่เป็นภรรยาคนเดียวเหมือนกันเพราะเขาก็เป็นผู้หญิง ความต้องการของเขาก็ไม่ได้ต่างจากผู้หญิงทั่วไป

ผู้วิจัย : ยุติธรรมที่วันนี้คือ ให้อะไรก็ต้องให้เหมือนกันทั้งสองบ้านเลยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่นะคะ ยุติธรรม ไม่ได้หมายความว่า ถ้าให้หนึ่งก็ต้องหนึ่งทั้งสองฝ่าย ซื่อสัตย์ก็ต้องซื่อให้เหมือนกันทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่อย่างนั้นคะ แต่ยุติธรรมตรงนี้ก็คือ การให้ตามความจำเป็นที่แต่ละฝ่ายต้องการ อย่างเช่น ถ้าจะซื้อสิ่งของเครื่องใช้ ถ้าบ้านอีกหลังหนึ่ง ลูกมากกว่าก็ควรซื้ออันใหญ่กว่า ก็ถือว่าเหมาะสมสำหรับเขา บ้านเราลูกสองคนก็ซื้ออันเล็กกว่าก็ไม่เป็นไร ขนาดนั้นก็เหมาะกับเราแล้ว ไม่ใช่ว่าต้องเปะๆ เหมือนกันเสียทุกอย่างก็ไม่ใช่

ผู้วิจัย : ยุติธรรมกับเท่าเทียมนี้เหมือนกันไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ยุติธรรมกับเท่าเทียมนี้ไม่เหมือนกันนะคะ ถ้าเท่าเทียมนี้แสดงว่าต้องเหมือนกัน เท่ากันหมด แต่ถ้าเป็นยุติธรรม อาจจะไม่เท่ากัน เพราะอัลลอฮ์ก็บอกในกุรอานว่า ถึงยังงั้นมนุษย์ก็ให้ความยุติธรรมไม่ได้ แต่ผู้ชายเขาก็ต้องพยายามทำให้ได้มากที่สุดและ

บกพร่องน้อยที่สุด เพราะเขาก็คนที่จะถูกสอบสวนในวันกิยามัต

ผู้วิจัย : ต้องให้ความยุติธรรมในด้านไหนบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องที่ต้องให้ความยุติธรรมที่บอกได้ชัดเจนก็คือ หนึ่งในเรื่องของเวลา การแบ่งเวลาอยู่กับแต่ละบ้าน และทั้งสองเรื่องของนัฟเกาะห์ที่จะให้ต่อเดือน แต่ตรงนี้ก็ดูความเหมาะสมอย่างที่บอกว่าบ้านเขามีลูกมากกว่าก็ควรจะได้มากกว่า เราลูกน้อยกว่าก็อาจได้น้อยกว่า แต่เราก็อยู่ได้สบาย เขาก็อยู่ได้สบาย ไม่ใช่ทั้งสองฝ่ายต้องแบ่งทุกอย่างให้เท่ากัน

ผู้วิจัย : มีเกณฑ์ในการแบ่งเวลาชัดเจนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาเราจะแบ่งแบบวันเว้นวัน ถ้านับเป็นคืนก็ แบบคืนเว้นคืน ไม่ได้กำหนดเป็นวัน

แต่คือ จะเวียนนับต่อไปเลยคะ ไปทางนู้นหนึ่งคืน กลับมาทางนี้หนึ่งคืนสลับกันคะ เพราะว่าอยู่ใกล้ๆ กันด้วย แล้วต่างคนก็ต่างมีลูก เลยไม่อยากให้ห่างกันนาน ลูกๆ เขาก็ต้องการอยู่กับพ่อเขา แต่ที่จัดวันไว้แน่นอนก็คือวันเสาร์อยู่ทางนู้น วันอาทิตย์อยู่ทางนี้ เป็นวันหยุดที่พ่อเขาอยู่บ้านก็จะจัดวันอย่างนี้ เพื่อลูกๆ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาที่เขาต้องเดินทางไปไหนนี้ ภรรยาติดตามไปด้วยไหมคะ เช่นอาจไปประชุมต่างจังหวัด อย่างนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้เดินทางไปไหนไกลแบบค้างคืนนะคะ เพราะแต่ละคนก็มีงานของตนเอง นอกจากไปเพื่อธุระจำเป็นในเรื่องของลูก อย่างการไปส่งลูกเรียนต่อ ต้องเดินทางไปไกลจริง ถ้าเป็นลูกภรรยาคนที่หนึ่ง

ก็คนที่หนึ่งไปเพราะต้องไปจัดการเรื่องลูกเขา พอลูกคนที่สองก็คนที่สองไป ก็ต้องดูว่ามีความจำเป็นต้องไปไหม แล้วใครควรไป

ผู้วิจัย : ภรรยาคนที่หนึ่งกับกะนี้เจอกันได้ปกติใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับภรรยาคนที่หนึ่งก็เจอกันปกติคะ ก็เหมือนเป็นเพื่อนกัน แต่อยู่ที่ข้อจำกัดของเวลามากกว่า เพราะเราก็ทำงานเลยไม่ค่อยมีเวลา เช้ามาก็รีบออกไปทำงาน ตกเย็นกลับมาบ้านก็ไม่ทันไปไหนแล้ว จัดการเรื่องลูกเรื่องครัว เลยไม่ค่อยได้เจอกันบ่อยนัก แต่ถ้ามีธุระอะไรก็เจอกันได้ปกติ

ผู้วิจัย : กะเขาทำงานอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะเขาอยู่บ้านเป็นแม่บ้าน

ผู้วิจัย : บ้านนั้นมีลูกกี่คนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บ้านนั้นมีลูก 6 คนคะ

ผู้วิจัย : ลูกๆ บ้านนั้นโตกันหมดแล้วหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี้ ลูกคนเล็กเขาก็เล่นกับลูกกะอยู่ข้างใน ส่วนพี่คนอื่นๆก็โตๆกันแล้ว คนโตสุดก็มีหลานแล้วสี่คน ลูกบ้านนั้นอายุจะห่างๆกัน

ผู้วิจัย : ปกติแล้วมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างบ้านไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ค่อยได้ทำกิจกรรมร่วมกันเท่าไรหรอก เพราะกะเองก็ไม่ค่อยมีเวลาว่าง ส่วนสามีเขาก็ไม่ค่อยมีเวลาเหมือนกัน นอกจากเวลาที่มีจัดเลี้ยงกินบุญที่บ้าน เราก็จะพากันไปหมดทั้งบ้าน มีจัดสังสรรค์กันบ้างนานๆที แต่ถ้าเป็นแบบที่จัดโปรแกมไปเที่ยว

ร่วมกัน อย่างนั้นไม่มี แต่ลูกๆ ก็ไม่ได้เกิดปมด้อยอะไร

ผู้วิจัย : แล้วบทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรนี้เป็นอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องการอบรมลูกจะอยู่ที่ผู้หญิงเป็นหลัก อยู่ที่แม่เป็นหลัก 80% เลยก็ว่าได้ เพราะคุณพ่อเขาจะมีงานตลอด เขาจะยุ่งกว่าเรามาก กะก็จะจัดการเรื่องลูกเองหมดทุกอย่าง สอนกุรอ่าน สอนการบ้าน พอตอนเช้าก็จะจัดเตรียมทุกอย่างให้เรียบร้อย แล้วก็ไปส่งลูกเองที่โรงเรียน แล้วเราก็ไปทำงานของเรา พอตอนเย็นก็กลับมาที่รับลูกกลับจากโรงเรียน กลับเข้าบ้าน คือสรุปแล้วเรื่องลูกนี้จัดการเองหมด

ผู้วิจัย : แล้วอย่างนี้จะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างพ่อกับลูกมั๊ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่าไม่นะ เวลาที่พ่อเขาอยู่บ้านเขาก็จะสนใจและก็เข้าหาลูกๆ เวลาที่มีโอกาสที่จะสอนการบ้าน เขาก็จะสอนให้ลูกตลอด บางอย่างเขาก็สอนให้ลูกเข้าใจได้ง่ายกว่าแม่ด้วยซ้ำไป อีกอย่างการที่เรารัดเวลาแบบวันเว้นวันทำให้ความสัมพันธ์พ่อลูกไม่ได้ห่างกันนาน อย่างลูกๆ เวลาพ่อก็มักจะมาคลุกคลีด้วย ตามนู้นตามนี่

ผู้วิจัย : การปลูกฝังเลี้ยงดูลูกๆ กะเน้นวิธีการแบบไหนเป็นพิเศษหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การปลูกฝังอิสลามให้กับลูกจะใช้การวิธีการสอน เราต้องเน้นย้ำให้เขาฟังบ่อยๆ และก็ต้องทำให้เขาดูเป็นแบบอย่างด้วย อย่างลูกสาวตอนเด็กๆ นี่จะเป็นคนไม่เอาผ้าคลุม จะบอกว่าร้อน ไม่ยอมใส่เลย เราก็ต้องคุยให้ฟังบ่อยๆ ว่ามุสลิมะฮ์ต้องใส่ผ้าคลุมถึงจะ

น่ารักนะ พอประมาณ ป.3 ต้นๆ ก็มาบอกว่า ลูกสัญญาว่าจะพอป.3 เทอม 2 ลูกจะใส่ผ้าคลุม พอถึงเวลาเขาก็ใส่เองเลย และก็ใส่ตลอด ไม่ต้องพูด ไม่ต้องเตือนเลย พอจะออกหน้าบ้านก็จะใส่เอง ก็อ้อฮัมคุณลิลิต

ผู้วิจัย : อ้อฮัมคุณลิลิตนะค่ะ แล้วอย่างลูกชายล่ะค่ะ ปกติแล้วลูกชายมักจะชอบเลียนแบบความเป็นชายจากพ่อ แล้วถ้าอยู่กับแม่เยอะๆ อย่างนี้เกรงว่าจะเบี่ยงเบนไปหรือเปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่นะ ตอนที่พ่ออยู่เขาจะสังเกตจากพ่อเขาอยู่แล้ว ว่าพ่อเขาใส่เสื้ออะไรยังไง เขาเคยบอกว่า “อุมมีๆ ผู้ชายเขาต้องใส่เสื้อกล้ามไซ้ใหม่ พ่อใส่เสื้อกล้าม ผมก็จะใส่เสื้อกล้ามด้วยนะ” ลูกๆ ก็จะชอบตามและก็สังเกตตัวเองอยู่แล้ว คิดว่าตรงนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหานะ

ผู้วิจัย : เวลาลูกๆ ทำผิดนี่ก็จะทำยังไงค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาลูกคือ ก็มีบ้างเหมือนกันที่ลงโทษ แต่เราก็ต้องเตือนให้เขาฟังก่อน ถ้ายังไม่ได้ผลก็ลงโทษตามความเหมาะสม

ผู้วิจัย : แล้วการให้ความรู้ศาสนาแก่สมาชิกในบ้านนี้ เป็นอย่างไรบ้างค่ะ ระหว่างสามีกับภรรยาอย่างนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าระหว่างพ่อกับแม่นี้จะเป็นการพูดคุยเรื่องที่สนใจหรือเรื่องที่เป็นประเด็นอยู่ ถ้าเป็นเมื่อก่อนพอมีเวลาก็จะทำฮาลาเก้ายกันในบ้าน แต่ตอนนี้ก็ไม่ค่อยได้ทำแล้วละค่ะ จัดเวลาไม่ทัน เวลามิเรื่องศาสนาที่เราคิดใจหรือสงสัยก็จะเอามาพูดคุยกัน หรือร่วมกันอย่างเรื่องการดูแลลูกเราจะเอาแบบนี้ค่ะ เห็นว่าอย่างไร ก็จะปรึกษากันตลอดค่ะ

ผู้วิจัย : ก็คือ จะอาศัยช่วงเวลาที่ว่างพูดคุยหารือกันไซ้ใหม่ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ๆ คงไม่ใช่การนั่งสอนแบบเป็นทางการค่ะ

ผู้วิจัย : แล้วบทบาทของสามีในการสอนเรื่องศาสนาให้กับลูก เป็นอย่างไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนใหญ่ก็จะเป็นแม่มากกว่าที่คอยสอนเรื่องต่างๆ แต่ในบางเรื่องที่แม่สอนแล้วลูกก็ยังไม่เข้าใจ ก็ต้องให้ถึงมือพ่อเหมือนกัน พ่อเขาก็จะมาช่วยอธิบายขยายความให้ บางครั้งพ่อก็อธิบายให้ลูกเข้าใจได้ดีกว่าแม่นะ

ผู้วิจัย : พอยกตัวอย่างได้ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างเวลาลูกเขาไปโรงเรียนสิ่งที่โรงเรียนสอนกับที่บ้านสอนในบางเรื่องก็ขัดๆ กัน เช่น เรื่องการละหมาดดูหน้าหรือไม่ว่าหน้า เขาก็จะสงสัยว่าทำไมครูสอนอย่างหนึ่ง พ่อแม่สอนอีกแบบหนึ่ง เวลากลับมาบ้านเขาก็จะถาม ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่ได้ลึกมากแม่ก็จะอธิบายให้ฟังได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ยากๆ หน่อย ที่แม่เองก็ไม่รู้จะอธิบายให้ลูกฟังยังไง ก็ต้องปรึกษาพ่อเขา และก็ขอช่วยให้พ่อเขาอธิบายให้ลูก

ผู้วิจัย : แสดงว่าในบางเรื่องผู้ชายก็สอนได้ดีกว่าผู้หญิงนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ ผู้ชายเขาจะชัดเจนไปเลยก็เองไม่ได้เรียนจบด้านศาสนาโดยตรงด้วยไง แล้วบางเรื่องพอเจาะลึกเราก็จะไม่ค่อยแน่ใจแล้ว ก็เลยต้องโยนให้พ่อ เพราะพ่อเขาจะเป็นคนที่รู้มากกว่าเรา

ผู้วิจัย : ภรรยาทั้งสองคนนี้มีอาการหึงหวงกันบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าแต่ก่อน สมัยแต่งงานกันใหม่ๆ บอกได้เลยว่ามีคะ ตอนนั้นคนที่หนึ่งก็กำลังพยายามทำใจ ส่วนคนที่สองก็ยังไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรหรอก ตอนนั้นก็ยังมีแสดงอาการออกมาบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วตอนนี้ล่ะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี้อัลลัมคูลิลาฮฺ เวลาไปกินข้าวด้วยกันก็ไม่มีปัญหา คุยกันได้ปกติ ความรู้สึกมันก็มีอยู่แล้วตามธรรมชาติของผู้หญิงนะ แต่ทั้งสองฝ่ายก็คุมได้ เวลาโกรธหรือน้อยใจอะไรก็ไม่มีการแสดงออก

ผู้วิจัย : ก็สามารถจัดการกับอารมณ์ได้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คะ อัลลัมคูลิลาฮฺ

ผู้วิจัย : แล้วในบ้านเวลามีเรื่องขัดแย้งกันนี้ใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ต้องนั่งคุยกันคะ ยิ่งถ้ากับลูกต้องให้เหตุผลอย่างเดียวเลย ถ้าเราใส่อารมณ์เข้าไปด้วยเขาก็จะสวนกลับมา ต้องใช้เหตุใช้ผลอธิบาย ต้องเอาเรื่องศาสนามาสอดแทรกตลอด อย่างเวลาเราใช้ให้ลูกไปละหมาดแล้วเขากำลังดูรายการที่ชอบอยู่ เราก็ต้องอธิบายว่าตอนนี้ลูกกำลังถูกชัษตอนอยู่นะ อัลลอฮฺชอบเด็กที่ขยันละหมาดนะ ใครละหมาดทันเวลาอัลลอฮฺรักนะ

ผู้วิจัย : ตอนนี้ก็อยู่บ้านทั้งสองคนหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกคนเล็กยังเรียนประถมอยู่ ลูกคนเล็กของกะคนที่หนึ่งเขาก็จะมาเล่นที่บ้านนี้ประจำ ส่วนลูกชายนี้ก็จะส่งไปเรียนต่อ

ต่างประเทศ พอดีลูกของคนหนึ่งก็อยู่ที่นั่นอยู่แล้วด้วย ก็ส่งไปอยู่ด้วยกันจะได้ช่วยกันดูแลได้

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าคนข้างนอกเวลาเขามองเราที่เป็นคนที่สองนี้เขามองยังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่านะ คนนอกเขาคงคิดว่าเราอยู่ในสภาวะเครียดแน่เลย เพราะอย่างเวลาเขาจะเข้ามาพูดอะไรกับเรา คุณเขาระวังคำพูดมากเลย คุยเกร็งๆ เหมือนกลัวว่าคำพูดหรือคำถามของเขาจะมากกระทบกระทั่งความรู้สึกเราหรือเปล่า

ผู้วิจัย : แล้วก็คิดว่าตัวเองอยู่ในสภาวะอย่างนั้นไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่า การเป็นอยู่ของครอบครัวเราไม่ได้เครียดอย่างที่คนเขาคิดเลยนะ เวลาคนที่หนึ่งเขาได้รับอะไรจากสามีเราก็ได้นะ ได้ทุกอย่างเหมือนกับเขา เราก็พอใจในสิ่งที่ได้รับแล้ว ก็อาจมีบ้างที่เราไม่ได้ทำเขา เช่น เขาสร้างบ้านให้คนที่หนึ่งแล้วแต่เราจะต้องอยู่บ้านเช่าอย่างนี้ เราก็เข้าใจว่าเขาตั้งใจจะสร้างให้เหมือนกันแต่ว่าตอนนี้ยังไม่พร้อมดูจากสภาพของสามีเราก็เข้าใจ แค่นี้ก็อัลลัมคูลิลาฮฺแล้ว

ผู้วิจัย : ก็ใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไปใช่ไหมคะ ไม่ได้เครียดหรือเก็บกดอะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เราก็สุขสบายดี แต่การวางตัวของเราในสังคมก็ต้องระวังเหมือนกัน เพราะไม่ใช่ทุกคนที่เข้าใจเรื่องนี้ บางคนก็ยังไม่มองเรื่องนี้ในแง่ลบๆ ส่วนตัวเป็นคนชอบเข้าสังคม แต่เวลาเราจะพูดกับใครหรือจะเล่าอะไรให้ใครฟังเราก็อาจจะต้องคิดวิเคราะห์ก่อนว่าพูดได้แค่ไหน บางคนชอบเอาเรื่องมีเมียเยอะมาคุยกันสนุกปากในวงผู้หญิงด้วยกัน ว่าสามีคน

นั้นไปแต่งกับคนนี้แล้วคนที่หนึ่งก็ว่าอย่างนั้น ซึ่งบางที่เราก็นั่งฟังอยู่ด้วย และจากคำพูดของเขาเราก็ได้ว่าเขาไม่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ เราก็อาจจะต้องวางตัวอีกแบบหนึ่ง

ผู้วิจัย : แล้วมีแบบที่เข้ามาพูดเรื่องนี้กับเราโดยตรงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางที่เราก็อยากให้เขาเข้ามาพูด มาถามเราตรงๆนะ เราจะได้อธิบาย การมองแบบแปลกๆ หรือการพูดผ่านคนอื่นๆ มันก็ไม่ได้ช่วยให้เขาเข้าใจเรื่องนี้มากขึ้นเลย ก็ยากให้เขาเข้ามาถามเราตรงๆ เหมือนกันนะ แต่ก็ไม่เคยมีใครมาถาม

ผู้วิจัย : อย่างที่กะบอกตะก็มั้งคะ คือคนข้างนอกเขามักจะกลัวว่าการถามตรงๆ จะทำให้กระทบกระเทือนจิตใจเรา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อาจจะใช่เนาะ ยังไม่เคยมีใครถามเลย ว่าทำไมถึงรับไม่ได้ ถามแบบนี้ไม่มีนอกจากว่าถ้าเป็นเพื่อนที่สนิท ก็ก็จะเป็นคนพูดออกมาเอง ถ้ารู้ว่าเขาไม่เข้าใจเราก็จะอธิบายให้ฟังเองเลยโดยไม่ต้องถาม

ผู้วิจัย : พอเราอธิบายเขาก็เข้าใจใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็เข้าใจนะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าสังคมต้องการการอธิบายนะคะ ที่ผ่านมามาเห็นแต่ภาพลบๆ ทั้งนั้นเลย เขาคงต้องการเห็นตัวอย่างดีๆ ของครอบครัวลักษณะนี้นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ คนมักจะมองว่าคนที่สองไปแย่งของรักของหวงของคนหนึ่งมา ไปสร้างความแตกแยกให้กับบ้านแรก การคิดแบบนี้ยังเป็นความคิดแบบญูฮีติยะฮุนะคะ เรื่องที่ทำให้เราหนักใจก็ตรงนี้แหละ เราดูก็มองว่าเป็น

เหมือนนางร้ายที่ไปแย่งสามีนางเอกอย่างนั้นเลย

ผู้วิจัย : ก็ไม่แปลกนะคะที่เขาจะมองอย่างนั้น เพราะสื่อโทรทัศน์ ละครบ้านเราก็มักจะนำเสนอเรื่องอย่างนั้นในจอ คนมุสลิมเราก็เลยได้รับอิทธิพล ทางความคิดมาด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ๆ ละครในโทรทัศน์ก็มีอิทธิพลมาก ลองสังเกตนะถ้าละครเรื่องไหนที่มีเมียหลายคนแล้วดิกัน ไม่ทะเลาะตบตีกันเลยเนี่ย คนดูจะหมั่นไส้ คนดูจะหมดอารมณ์เลยไม่สะใจ อันนี้ได้ยินเขาคุยกันนะ สื่อทุกวันนี้มีส่วนเยอะมาก มันล้างสมองเราหมดแล้ว ทำให้ภาพการตบตีทะเลาะวิวาทในครอบครัวที่มีเมียหลายคนเป็นเรื่องปกติ มุสลิมเองก็เลยคิดอย่างนั้นไปด้วย

ผู้วิจัย : มุสลิมเราก็ถูกสื่อครอบงำไปด้วยเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ มุสลิมเราก็ยังไม่ได้เข้าใจดีว่าครอบครัวแบบที่อิสลามสอนเป็นยังไง

ผู้วิจัย : แล้วก็จะคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมากที่สุด

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สิ่งสำคัญสุดในครอบครัว คือ ความเข้าใจระหว่างสามีกับภรรยา พวกเราทั้งสามคนต้องโอเคก่อน เข้าใจให้ตรงกันก่อน ถ้าสามีภรรยาเข้าใจกันดี แม้ว่าจะมีปัญหาอะไรหนักหนาแค่ไหน ก็จะสามารถคุยกันได้ ถ้าเราอดทนสุดท้ายอัลลอฮ์ก็จะให้ทางออก แม้ว่าพ่อแม่ของเราจะไม่เข้าใจบ้าง แต่ถ้าสามีกับภรรยาเข้าใจกันดีก็สามารถแก้ปัญหาได้ อธิบายให้ท่านเข้าใจได้ แต่ถ้าสามีและภรรยาทั้งสองคนเข้าใจไม่เหมือนกันแล้ว อันนี้จะยากหน่อย ถ้ามีญาติๆ หรือใครมาช่วยก็จะเป็นปัญหาใหญ่เลย

ผู้วิจัย : แล้วเราจะทำยังไงให้ความเข้าใจของทั้งสามคนโอเคอยู่ตลอด

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีอะไรที่ต้องปรึกษาหารือกัน ถ้ามีอะไรที่ค้างคาในใจ หรือเข้าใจอะไรกันคิด ก็ต้องรีบคุย อธิบายให้เข้าใจว่าความจริงแล้วเป็นไง ที่ได้ยินมาเป็นยังไง

ผู้วิจัย : เวลาคุยกันนี้คุยแบบไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็นัดมาคุยกันปกติ อยู่ที่ว่าเรื่องหนักไม่หนัก ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่หนักสามมีก็จะเป็นคนกลาง คือเขาจะคุยกับเราให้เข้าใจ แล้วพอไปบ้านนั้นเขาก็จะอธิบายให้บ้านนั้นต่อ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ต้องคุยพร้อมกันก็จะมานั่งพร้อมหน้าคุยกันตามปกติทั่วไปค่ะ แต่บางทีก็คุยเคลียร์กันทางโทรศัพท์ก็จบนะ ดูเป็นเรื่องๆไปค่ะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าปัจจัยภายในที่เกะคิดว่าสำคัญที่สุด คือความเข้าใจของสามีและภรรยาใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ๆ

ผู้วิจัย : แล้วปัจจัยภายนอกล่ะคะ คิดว่าอะไรสำคัญที่สุด ญาติพี่น้องก็ตอนนี้นะเขายอมรับและเข้าใจครอบครัวเราด้วยดีไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี้ก็อึดอัดคุณลิลลาสุ แต่ถ้าเป็นตอนใหม่ๆ คนเขาก็ไม่ค่อยยอมรับ แต่ก็จะเองจะเป็นคนที่ไม่ค่อยใส่ใจกับคำพูดคนอื่นอยู่แล้ว ใครจะว่าอะไรก็เลยเฉยๆ สามีเขาก็จะพูดอยู่เสมอๆว่า เราสามคนต้องเอาให้อยู่ แล้วที่เหลือคนข้างนอกจะพูดอะไร ยังไง ก็ไม่สำคัญ ตอนแต่งใหม่ๆ ญาติๆ จะเป็นห่วงมากกลัวว่าเราจะโดนคนที่หนึ่งทำของใส่บ้าง ญาติก็จะชอบมาบอกว่าถ้าคนบ้านนั้นให้อะไรมาอย่า

กินนะ เขาฝากของอะไรมาก็ห้ามกินเด็ดขาดนะ แต่เราก็ไม่ได้เชื่อ เพราะเรารู้จักฝั่งนั้นเขาดี เขาไม่ทำเรื่องอย่างนั้นแน่

ผู้วิจัย : เดียวนี้เขาใช้วิธีนี้กันเยอะหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่รู้เหมือนกัน แต่ญาติๆ เขาจะย้ายอยู่นั้นแหละ ว่าอย่ากินๆ เราเองก็งงเหมือนกันว่าทำไมต้องไประแวงขนาดนั้น เรารู้ดีว่าบ้านที่หนึ่งเขาเป็นยังไง เราอยู่กับยังงั้น เราเชื่อใจกันอยู่แล้ว ถึงแม้จะมีเสียงยุแหย่จากข้างนอก ก็เลยไม่ได้มีผลอะไรกับครอบครัวเรามาก อย่างก็กะคนที่หนึ่งเขาก็เจอคล้ายๆ กับเราเหมือนกัน เขาก็เล่าให้ฟังนะ

ผู้วิจัย : เจอยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาเครียดไม่สบายใจก็คนที่หนึ่งเขาก็จะไปบ้านเพื่อนเขา ไปคุยปรึกษา ก็เป็นคนที่เขาคิดว่าจะให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องนี้ได้แน่ แต่พอคุยเสร็จกลับมาบ้านกลับเป็นเรื่องอื่น คือสิ่งที่เพื่อนพูดให้ฟังและให้คำแนะนำมา ยิ่งทำให้ต้องเครียดหนักกว่าเดิม โวยวายเลยแหละ เพราะเครียดมาก จนสามีต้องสั่งห้ามเลยที่บ้านนั้นห้ามไปเล่นนะ ถ้าไปเพื่อที่จะคุยเรื่องนี้ห้ามไป แต่ตอนนี้ก็ปกติไม่มีอะไรแล้ว อึดอัดคุณลิลลาสุ

ผู้วิจัย : บางทีคำพูดจากคนข้างนอกก็ส่งผลต่อสภาพจิตใจของคนในครอบครัวเหมือนกันนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ยิ่งช่วงใหม่นั้น คนแรกเขาก็เครียดมากเหมือนกัน เพราะเป็นเรื่องที่หนักสำหรับเขา แม้ว่าเขาเองที่เป็นคนคอยสนับสนุนสามีให้อาเราเข้ามา แต่เอาเข้าจริงกว่าเขาจะทำใจรับความจริงได้ก็ใช้เวลา

ผู้วิจัย : การแต่งงานกับคนที่สองของสามีกะนี้คือเขาได้ปรึกษาหารือกับภรรยาคนแรกด้วยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ กะรู้จักดีกับภรรยาคนแรกของเขาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว กับลูกๆ เขากะก็รู้จัก เพราะลูกๆ เขาก็โตกันแล้ว กะรู้จักกับครอบครัวเขาเป็นปีสองปีกว่าจะได้แต่ง

ผู้วิจัย : รู้จักกันมาก่อนด้วย มาซาอัลลอฮุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : รู้จักทั้งบ้านเลยก็ว่าได้เนะ

ผู้วิจัย : แล้วตอนนั้นกะคนที่หนึ่งเขารู้หรือเปล่าว่า สามีเขากำลังมองๆ กะเป็นคนที่สองอยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็รู้ ก็คนที่หนึ่งนั้นแหละที่คอยเป็นคนกลาง สามีเขาก็จะฝากจดหมายผ่านคนที่หนึ่งนั้นแหละ ให้เอามาให้เรา

ผู้วิจัย : เป็นแม่สื่อให้ด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เขาใช้ความพยายามอยู่นานนะ กะก็ปฏิเสธเขาไป 3-4 ครั้งอยู่ เพราะว่าที่บ้านรับไม่ได้ ตัวเราเองก็ยังไม่รับไม่ได้เหมือนกัน ที่บ้านกะเขาจะถือมากเลยเรื่องนี้ เขารู้สึกว่ามันเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีด้วย ลูกสาวจบปริญญาโทด้วย แล้วต้องไปเป็นคนที่สอง เขาก็ขายหน้านะ เขารับไม่ได้มากๆ ส่วนสามีกะเขาก็เล่าให้ฟังนะว่า พอโดนปฏิเสธหลายๆ ครั้งเขาก็ท้อแล้ว แต่พอกลับไปบ้าน ภรรยาคนที่หนึ่งก็ให้กำลังใจอีกว่า “อย่าเพิ่งยอมแพ้ ให้ลองพยายามดูอีกครั้ง” เขาก็เลยลองติดต่อมาใหม่ ช่วงนั้นก็มีคนอื่นแทรกเข้ามาด้วย แต่กะเองก็รู้สึกมั่นใจว่าเป็นเขา และกับภรรยาคนที่หนึ่งเราก็ออเค้น ก็เลยตัดสินใจใหม่สุดท้ายก็ตอบตกลง

ผู้วิจัย : แล้วตอนนั้นโดนต่อต้านจากทางบ้านหนักไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าให้เล่านี่คือยาวมาก พอคนแถวบ้านเขาู้เรื่องนี้โดนต่อต้านแรงมาก โดนทั้งคำด่าแรงๆ คำวิจารณ์เยอะมาก คนทั้งอำเภอที่รู้จักก็ใส่มาหมดเลย ก็มีบอกว่า ทำไมเราถึงคิดต่ำได้ขนาดนี้?

ผู้วิจัย : ช่วงนั้นกะก็ดังเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ดังมากเลย เพราะตอนนั้นคนก็จะรู้จักว่าเราเป็นมุสลิมะฮ์ที่แต่งตัวเรียบร้อย และก็จบปริญญาโทคนแรกของอำเภออีก ตอนนั้นก็บรรจุเป็นครูแล้วด้วย สังคมข้าราชการเขาก็จะถือเรื่องนี้มาก เขาจะมองว่าเราไปเป็นเมียน้อย ไปแย่งสามีคนอื่น เข้าไม่เข้าใจ ใจ ส่วนพ่อกะก็จะเป็นคนที่เป็นที่รู้จักอยู่แล้วด้วย

ผู้วิจัย : พ่อกะทำงานอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาเป็นผู้ใหญ่บ้าน คนก็เลยจะรู้จักเยอะ พอรู้ว่าลูกสาวไปเป็นคนที่สอง ก็เลยดั่งเข้าไปอีก

ผู้วิจัย : ตอนนั้นคือ 15 ปีก่อนใช่ไหมคะ แล้วกะคิดว่าสังคมปัจจุบันยอมรับเรื่องนี้มากขึ้นแค่ไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัจจุบันก็ยังมีคนส่วนหนึ่งที่ยังรับเรื่องนี้ไม่ได้ เพราะเขายังไม่เข้าใจ

ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าเราควรทำยังไงให้เขาเข้าใจคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทำยังไงนั้นหรือ มันต้องให้คนรู้จักอิสลามอย่างแท้จริง เพราะคนส่วนใหญ่ของบ้านเราก็คงไม่ได้เข้าใจอิสลามอย่างจริงๆ เขาก็แค่เป็นมุสลิมตามพ่อแม่ เขาไม่ได้เข้าใจ

อิสลามแบบที่เกิดจากการเรียนรู้และศึกษาด้วยตนเอง ก็เลยเป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนความเข้าใจ ถ้าเขาได้รู้ว่าเรื่องการมีภรรยาหลายคนเป็นหลักการของอัลลอฮ์ และเป็นสิ่งที่ท่านนบีก็ได้ปฏิบัติมาก่อน ถ้าเขาเข้าใจหลักการในอิสลามดี เขาก็จะไม่ต่อต้านเรื่องนี้

ผู้วิจัย : แล้วในเรื่องทัศนคติล่ะคะ จะทำยังไงให้คนในสังคมมองเรื่องนี้ และมองคนที่ เป็นภรรยาคนที่สองในแง่ที่ดีขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สำหรับชาวบ้านหรือคนทั่วไปนี้เราจะเปลี่ยนความคิดเขาก็ยากหน่อย แต่สำหรับคนที่เข้าใจอิสลามอยู่แล้วคงไม่ยากมาก แต่เรายกหลักฐานว่าอิสลามกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ยังไง อธิบายความเป็นมา ว่าอะไร ยังไง เขาก็จะเข้าใจ

ผู้วิจัย : แล้วคนทั่วไปนี้เราควรทำยังไงดีคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ยากๆ เขาก็ต้องมองคนที่สองว่าเป็นคนไม่ดีอยู่แล้ว แค่ออกมาให้เขามองว่าเราก็เป็นคู่แต่งงานที่เหมือนๆ คนปกติทั่วไป

ผู้วิจัย : เราจะเปลี่ยนทัศนคติเขาอย่างไรดี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันต้องมีการชี้แจงให้คนในสังคมได้รับรู้เรื่องนี้ให้มากขึ้น

ผู้วิจัย : ควรเป็นไปในรูปแบบไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ยากนะ คือ เราจะไปขึ้นป้ายประกาศเรื่องแบบนี้ก็ไม่ได้ชะด้วย แล้วจะให้คนในสังคมเข้าใจถูกต้องขึ้นยังไง ก็คงต้องแทรกตามสื่อ พวกรายการ โทรทัศน์ คือสื่อต้องพูดออกมาบ้างว่าหลักการที่ศาสนาอิสลามบอกไว้ในเรื่องนี้เป็นยังไง

ผู้วิจัย : บางคนเขาก็จะแย้งมานะคะ หลักการว่าอย่างนั้นก็จริง แต่อย่างไม่เห็นมีใครที่แต่งงานหลายคนแล้วมีชีวิตคู่ที่สงบสุขเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ๆ มันก็ยากอยู่นะที่จะไปเปลี่ยนความคิดของคนได้ ก็ะคิดตลอดว่าเมื่ออัลลอฮ์ให้เรารับตำแหน่งตรงนี้แล้ว ก็พยายามให้คนอื่นได้เห็น ว่าชีวิตครอบครัวของคนที่เป็นภรรยาคนที่สองก็ไม่ได้แตกต่างจากคนทั่วไปที่มีสามีเดียวภรรยาเดียว เราก็ทำตัวปกติของเรา และระหว่างเรากับคนที่หนึ่งก็พยายามให้เป็นปกติ ก็ในเมื่อเราเป็นพี่น้องมุสลิมด้วยกัน จะไปอคติทำไม

ผู้วิจัย : แล้วก็ะคิดว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจนี้มีผลบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัจจัยด้านการเงินก็มีผลเหมือนกัน เพราะในครอบครัวก็ต้องมีรายจ่ายอยู่แล้ว ลูกยิ่งโตรายจ่ายก็จะเพิ่มขึ้น อย่างมีช่วงหนึ่งที่สามีก็ออกจากงาน ถ้าก็ะเองไม่ได้ทำงานก็ลำบากเหมือนกันนะ ไซ้! เราต้องขอจากอัลลอฮ์เพราะริสกีมาจากพระองค์ แต่เงินที่ภรรยาทำงานก็มีส่วนช่วยค่าใช้จ่ายในบ้านได้ด้วย

ผู้วิจัย : แสดงว่ามีผลไซ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ เพราะว่าลูกก็ต้องส่งเข้าเรียน เราเองก็ต้องใช้จ่าย และยังลูกๆ เรียนในระดับมหาลัย ค่าใช้จ่ายก็ยิ่งสูง ขนาดครอบครัวเราลูกแค่แปดคนนะ แต่ละเดือนก็ต้องจ่ายไปหลายหมื่นอยู่นะ คนที่ลูกสืบขี้สืบคนนี้ก็นะ ไม่รู้ทำงานกันหนักขนาดไหน

ผู้วิจัย : โดยรวมก็ะคิดว่าปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อความมั่นคงมากที่สุดคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความมั่นคงของครอบครัว น่าจะอยู่ที่อิหม่ามของคนเป็นสามีและภรรยา ทั้งสองคน และก็การปลูกฝังให้แก่ลูกๆ ถ้าทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน เราทำทุกอย่างก็เพื่ออัลลอฮ์ การมีครอบครัวก็เป็นคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ถ้าทุกคนมีหลักคิดเดียวกัน ปัญหาทุกอย่างก็แก้ได้อินชาอัลลอฮ์

ผู้วิจัย : เป็นเรื่องความเข้มแข็งของอิหม่ามในใจแต่ละคนเลยใช่ไหมคะ แล้วก็จะคิดว่าในยุคปัจจุบันนี้เราควรส่งเสริมให้ผู้ชายมีภรรยาหลายคนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่าจำเป็น เพราะสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผู้หญิงควรได้รับการปกป้อง และมุสลิมเราก็ต้องเร่งสร้างประชาชาติที่มีคุณภาพ ยิ่งถ้าคนที่เป็นคนที่สองเป็นคนมีการศึกษามันก็ไม่ใช่อุปสรรค เพราะเขาคิดเป็น เขารู้จักการวางตัวอยู่แล้ว และเขาก็สามารถช่วยตัวเองได้ ก็จริงอยู่ที่หลักการอิสลามสนับสนุนให้ผู้หญิงอยู่ในบ้าน แต่ถ้าเรามีเป้าหมายที่ถูกต้อง และไม่ได้ขัดกับหลักการ การออกไปทำงานนอกบ้านก็ทำได้อยู่แล้วใช่ไหม การทำงานนอกบ้านของผู้หญิงเป็นสิ่งอนุมัติตราบใดที่ไม่ทำให้หน้าที่ในบ้านบกพร่อง ถ้าคนๆนั้นเป็นคนมีความรับผิดชอบอยู่แล้ว เขาก็สามารถจัดการได้อยู่แล้ว ยิ่งถ้าหากมีผู้ใหญ่ที่เขาใจเป็นแรงหนุนให้ เป็นกำลังใจให้ ก็สามารถทำได้นะ

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าควรส่งเสริมให้ผู้หญิงด้วยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ควรส่งเสริมนะ หากว่าเขาอยู่ในสถานะที่สมควรแต่ง

ผู้วิจัย : ผู้ชายบางคนเขาก็อยากมีคนที่สองนะ แต่ติดปัญหาที่คนแรกไม่เปิดทางให้ อย่างนี้ก็จะคิดว่าควรทำอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ยากนะ ส่วนมากจะติดที่คนที่หนึ่ง ถ้าคนที่หนึ่งไม่เข้าใจ และก็ไม่ยอมนี้ อาจเกิดปัญหาตามมาอีกเยอะเลย ผู้ชายต้องพยายามทำให้ภรรยาคนแรกเข้าใจให้ได้ก่อน ผู้ชายต้องทำให้ภรรยาคนแรกมั่นใจว่า การมีคนที่สองไม่ทำให้เขาต้องสูญเสียอะไรไป โดยเฉพาะความรัก การดูแลจากสามี อันนี้เป็นหน้าที่ของสามีที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ได้ ถ้ายังไม่มั่นใจว่าจะประคับประคองให้ดีทั้งสองครอบครัวได้ สามีเองก็ต้องล้มเลิกความคิดนั้น

ผู้วิจัย : ผู้ชายต้องสร้างความมั่นใจก่อนใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ต้องสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้กับภรรยาคนที่หนึ่งก่อน

ผู้วิจัย : แล้วถ้าสร้างความมั่นใจแล้ว แต่คนที่หนึ่งก็ยังทำใจไม่ได้ กระทบกระเทือนทางความรู้สึกอย่างแรง ถึงขั้นว่า ถ้ามีเขาก็ไม่ต้องมีฉัน ขอเลิกเลยอย่างนี้ ต้องทำไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พุดยากนะ มันอยู่ที่อิหม่ามของคนเรานั้นแหละ ที่เขาบอกกันว่าโองการนี้เป็นโองการปรอท เลยทีเดียว

ผู้วิจัย : ปรอทวัดอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ เรื่องนี้จะเป็นปรอทวัดอิหม่ามของคนๆ นั้นเลยก็ว่าได้ โองการในอัลกุรอานที่อนุมัติให้ผู้ชายแต่งงานได้ หนึ่ง สอง สามสี่ นี่แหละที่สามารถเป็นปรอทวัดอิหม่ามของภรรยาได้เลย บทบัญญัติเรื่องนี้เป็นตัวทดสอบอิหม่ามของผู้หญิงว่ากันอย่างนั้น

ผู้วิจัย : ก็คือ วัตถุประสงค์ยอมรับกับบทบัญญัติของอัลลอฮ์มากน้อยได้เลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ถ้าคนที่มีอิห์มานต่ออัลลอฮ์อย่างหนักแน่นจริง ยึดมั่นและมอบหมายต่อพระองค์อย่างแท้จริง ก็ว่าเขาได้รับได้นะ เพราะยังไง เรื่องนี้ก็เป็นคำสั่งของอัลลอฮ์ และท่านนบีก็ได้ทำเป็นแบบอย่างแล้วว่า ครอบครัวในอิสลามเป็นอย่างนี้จริง

ผู้วิจัย : แล้วถ้าในมุขกลับกัน การที่ผู้หญิงจะยอมเป็นคนที่สองก็ไม่ง่ายเหมือนกันนะคะ เพราะเขาก็ต้องโดนแรงต่อต้านจากรอบด้านเหมือนกัน ก็คิดว่าควรทำยังไงให้ผู้หญิงยอมรับการเป็นคนที่สองคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ง่ายอีกเหมือนกัน ก็ว่าการสั่งสอนและการขัดเกลาให้ผู้หญิงมุสลิมะฮ์มีความเข้าใจอิสลามที่แท้จริง กระบวนการขัดเกลาจะสร้างให้เขาเป็นผู้หญิงที่สามารถยืนหยัดในหลักการของอัลลอฮ์ท่ามกลางการต่อต้านของคนที่ไม่เข้าใจได้ ถ้าผู้หญิงคนนั้นเข้าใจเป้าหมายชีวิตที่แท้จริง และหลักการคำสอนของอิสลามที่แท้จริงแล้ว ก็ว่าเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องเล็กน้อย สำหรับชีวิตของมุสลิมะฮ์คนหนึ่งที่จะอยู่บนโลกนี้เพียงแค่แปบเดียว

ผู้วิจัย : แล้วถ้าบางคนเขายังคิดปัญหาอยู่ที่ แคร่สังครรอบข้าง และเสียงต่อต้านจากรอบครัวด้วย อย่างนี้ ต้องทำยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่าถ้าสามีและภรรยาคนหนึ่งหนึ่งร่วมมือกัน คือ ทั้งสองคนทำความเข้าใจให้ชัดเจนกันก่อน ว่ารับได้ โอเคกับคนนั้นๆ แล้วมาคุยตกลงกันก่อน ก็ว่าสามารถสร้างความเชื่อมั่นและเอาชนะใจคนที่สองได้นะ เพราะมันจะทำให้คนที่สองเชื่อมั่นได้ระดับ

หนึ่งว่า ถึงแม้มันจะเป็นคนที่สอง แต่ชีวิตคู่ก็จะมีความสุขได้

ผู้วิจัย : กรณีของก็จะนี้อัลฮัมดุลิลลาฮ์มากเลยนะคะ ที่คนแรกก็เข้าใจดี เลยช่วยเหลือกันมาตลอด บางกรณีนี้ผู้ชายดีนะ แต่คนแรกนี้รับไม่ได้ถึงที่สุดเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่าต้องให้มีคนกลางที่ผู้หญิงเขาเคารพและเชื่อใจ มาเป็นคนช่วยคุยให้ชนะ อันนี้ก็คาดต่างๆ เอานะ ถ้ามีผู้รู้ที่ผู้หญิงยอมรับไปช่วยพูดเจรจากับคนที่หนึ่ง ก็ว่าก็น่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเปิดทางได้นะ

ผู้วิจัย : ต้องเตรียมไว้หลายแผนเลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เรื่องนี้ต้องละเอียดรอบคอบมาก ต้องวางแผนอย่างดี แล้วผู้ชายนี้ก็ต้องจริงจังจริงๆ นะ ไม่ใช่เวลาเจอปัญหาแล้วเอาตัวรอดไปคนเดียว เวลาเจอปัญหาก็ต้องพยายามหาวิธีแก้ให้ถึงที่สุด บ้านนี้ก็ต้องพยายามแก้ปัญหาให้ได้ บ้านนี้ก็ต้องแก้ปัญหาให้ดีที่สุด ถ้าปัญหามันใหญ่มากก็ยิ่งต้องคิดให้ดี เรื่องนี้มันไม่มีสูตรตายตัวเลยจะบอกวิธีแก้เป็นข้อๆไม่ได้

ผู้วิจัย : ไม่มีสูตรตายตัว ต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเลยหรือเปล่าคะ แล้วผู้ชายที่จะมีมากกว่าหนึ่งต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องมีความรู้ศาสนาในเชิงลึกด้วยนะ ต้องเป็นนักบริหารจัดการ เป็นนักจิตวิทยาที่ดีด้วย ต้องเก่ง ต้องรู้จักภรรยาตนเองอย่างดี ว่าจุดเด่น จุดด้อยของเขาคืออะไร จุดที่จะเอาเขาอยู่คือจุดไหน ต้องใช้ทักษะทุกอย่างเลย ต้องฉลาดด้วย ไหวพริบต้องดี และก็ต้องมีความอดทนสูงมาก

ผู้วิจัย : คุณแล้วต้องมีความพร้อมมากระดับหนึ่งเลยนะค่ะ หาไม่่ง่ายเลยในสังคมบ้านเรา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ต้องทนมากๆ ด้วยนะ เพราะเวลามีปัญหาทางนั้นก็จะซัดมา พอมาบ้านนี้ก็โดน พอกลับไปบ้านนั้นก็โดน เหมือนลูกบอลเลยละ มาทางนี้ก็โดนเตะ กลับไปบ้านนั้นก็โดนเตะกลับไป

ผู้วิจัย : ผู้ชายเขาก็ต้องอดทนในแบบของเขาณะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ แต่เราเองในฐานะที่เป็นภรรยาอัลลอฮ์ก็สั่งให้เราภู่อัตต่อสามีตรงไหนที่ไม่เห็นอบากว่าแรงก็ต้องเชื่อฟังเขา แต่ถ้าเราพยายามสุดความสามารถแล้วทำไม่ได้ก็ต้องคุยกัน ถ้าอะไรที่เขาบังคับให้เราทำ เราก็พยายามอย่างสุดความสามารถแล้วแต่ก็ยังทำไม่ได้ แบบนี้ก็ต้องคุยกัน อินชาอัลลอฮ์ปัญหาทุกอย่างมีทางแก้

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าตัวเองได้รับสิทธิที่ควรได้รับจากสามีเพียงพอไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่าเรื่องสิทธินี้ คนที่หนึ่งเขาน่าจะกระทบมากกว่า เพราะเราเองไม่เคยเป็นภรรยาคนที่หนึ่งก็เลยไม่รู้สิกว่าอะไรที่ขาดไป แต่คนที่หนึ่งเขาหน้าจะสัมผัสกับตรงนี้มากกว่า อย่างเราเองเราก็ทำใจมาก่อนสักพักแล้ว พอมาเจอก็ยอมรับไหว แต่คนที่หนึ่งนี่คือ เขาต้องขาดไปครั้งหนึ่งเลย เขาต้องเสียสละไปครั้งหนึ่งจากที่เขาเคยได้รับมา นั่นแหละ ถึงบอกว่าในช่วงแรกนั้น คนที่หนึ่งควรได้รับการเอาใจใส่ให้มากๆ ให้มากกว่าปกติ สามีต้องให้เวลากับเขามากกว่าปกติ ภรรยาคนที่สองก็ต้องพยายามเข้าใจความรู้สึกของคนแรกด้วย เพราะเขาจะรู้สึกว่าเขาสูญเสียมากๆ บางคนก็

กระทบกระเทือนอย่างหนักถึงขนาดเป็นโรคจิต เครียดมากๆ สามีที่เคยทานข้าวด้วยกัน อยู่ด้วยกันทุกวันทุกคืน แต่พอมาวันหนึ่งกลับต้องไปอยู่อีกบ้านหนึ่ง มันก็เป็นเรื่องที่หนัก เราก็พยายามเข้าใจสภาพของเขา

ผู้วิจัย : แล้วก็จะคิดว่าสิทธิที่ได้รับจากสถานะการเป็นภรรยาคนที่สองนี้เต็มที่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คิดว่าได้รับเต็มที่นะ เขามีอะไร เราก็มีเหมือนกัน เพียงแต่ว่าบางสิ่งบางอย่างมันก็มีบ้างที่สังคมเขามอง ดูจากภายนอกแล้วเหมือนจะได้น้อยกว่า อย่างที่เล่าไปแล้วเรื่องที่อยู่อาศัย เราเองเข้าใจดี แต่คนก็จะมองว่านั่นแหละเป็นคนที่สอง ก็ต้องเป็นรองเขาทุกอย่าง เราเข้าใจสภาพสามีนะว่า เขาก็ตั้งใจที่จะสร้างบ้านให้ แต่แค่ตอนนี้เขายังไม่พร้อมเท่านั้นเอง แต่ถ้าในเรื่องอื่นๆ ก็ได้รับสิทธิเต็มที่

ผู้วิจัย : การเป็นคนที่สองนี้ต้องยอม แบบที่ได้ น้อยกว่าก็ไม่เป็นไร ต้องคิดอย่างนี้ด้วยไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ต้องมีบ้างที่ต้องยอม เพราะบางสถานการณ์ที่เราอยากให้อะไรทุกอย่างผ่านพ้นไปได้ด้วยดี อะไรที่เรายอมได้ เราก็ยอม แต่ว่าไม่ใช่ยอมซะจนตัวเองเสียสิทธิ์ไปเยอะ ถ้าตามความรู้สึกเราก็ต้องการเหมือนๆ กับครอบครัวทั่วไป แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นที่เราต้องเป็นฝ่ายยอมเราก็ยอมได้

ผู้วิจัย : ต้องยืดหยุ่นกันใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ นั่นแหละถึงบอกว่า ไม่มีสูตรเฉพาะตายตัว ไม่ว่าในเรื่องของการให้ความยุติธรรมหรือการแก้ปัญหาต่างๆ มันแล้วแต่ครอบครัวว่าเขาจะจัดการยังไง

ผู้วิจัย : คงจะเป็นคำถามสุดท้ายแล้วค่ะ ก็ะคิดว่าจุดอ่อนของครอบครัวใหญ่ลักษณะนี้คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จุดอ่อนหรือ ส่วนตัวไม่ได้รู้สึกว่ามีจุดอ่อนอะไร ถ้าเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อเรื่องลูก ลูกก็ไม่มีปัญหา กับลูกคนที่หนึ่งก็นั่งเล่นด้วยกันอยู่เรากับคนที่หนึ่งก็ปกติไปมาหาสู่กันได้ เรากับลูกเขาก็โอเค เขากับลูกเราก็โอเค

ผู้วิจัย : ก็ปกติทุกอย่าง ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นจุดอ่อนอะไรนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คิดว่าปกตินะ ก็เหมือนครอบครัวทั่วไป

ผู้วิจัย : ถ้าจะมีก็คงจะเป็นการยอมรับจากสังคมภายนอกไหมค่ะ ที่ยังมีคนไม่เข้าใจเรื่องนี้อยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนข้างนอกมักมองในเรื่องปริมาณไง ไม่ใช่คุณภาพ เรื่องปริมาณที่เขาู้ก็

คือ เวลาที่แบ่งครึ่งหนึ่ง ค่าน้ำไฟแก๊สก็ครึ่งหนึ่งอะไรก็ต้องแบ่งสองคน เขาไม่ได้รู้ว่าการจัดการภายในบ้านของเราเป็นไง ความสัมพันธ์ภายในเป็นยังไง เขาไม่รู้หรือว่าครึ่งหนึ่งที่เราจัดการยังไงให้มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย : แต่ก็คงไม่ค่อยมีใครกล้ามาถามเราตรงๆ นะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ไม่เคยมีใครมาถามเรื่องนี้เลย ก็ถึงบอกว่า ถ้ามีใครสงสัย หรือเป็นห่วงครอบครัวเราเนี่ย ถ้าเขามาถามก็ยินดีจะตอบและก็อธิบายให้เขาเข้าใจเลย

ผู้วิจัย : ค่ะ คงจบการสัมภาษณ์แค่นี้ก่อน ถ้ามีอะไรตกหล่นอาจจะมารบกวนก็อีกครั้งนะคะ อินซาอัลลอฮฺ จะพยายามให้ข้อมูลที่ได้รับนี้เป็นประโยชน์ สะท้อนให้สังคมได้เข้าใจครอบครัวลักษณะนี้ให้ดีขึ้นค่ะ

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 2: คุณอะติกะฮะ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2555

ผู้วิจัย : ขออนุญาตถามข้อมูลทั่วไปก่อนนะคะ
 กะเคิมเป็นคนที่นี่หรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ค่ะ เป็นคนภูมิลำเนาเดิมที่นี่
 เลย อำเภอเมืองปัตตานี

ผู้วิจัย : กะสำเร็จการศึกษาระดับไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือกะจบศาสนาชั้นสิบจากที่นี่
 แล้วไปเรียนต่อภาษาที่มาเลเซีย

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมของกะเป็นลักษณะไหน
 คะ คือพ่อกะมีภรรยาคนเดียวหรือว่าหลายคน
 คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ตอนแรกๆ พ่อกะก็มีภรรยา
 คนเดียว แต่พียงไปมีคนที่สองหลังจากที่กะมา
 เป็นคนที่สองนี้แหละ

ผู้วิจัย : คือสภาพครอบครัวก่อนที่กะจะมาเป็น
 คนที่สองนี่ก็เป็นแบบปกติ ลุง ป้า น้า อา ก็ไม่มี
 ครอบครัวลักษณะนี้นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มีค่ะ

ผู้วิจัย : บ้านของกะคนที่หนึ่งอยู่ใกล้ๆ นี้ใช่
 ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อยู่ชอยถัดไปนี่คะ ก็อยู่ใกล้
 กัน

ผู้วิจัย : ตอนนี้กะมีบุตรกี่คนแล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลีคนคะ คนโตก็ 6 ขวบ คนเล็ก
 ก็ 5 เดือน แล้วคะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าคนโตนี้เข้าโรงเรียนแล้ว ใช่
 ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี้อยังไม่ได้ส่งกะ สอนเอง
 คะ

ผู้วิจัย : ทำไมกะถึงเลือกที่จะสอนเองคะ แทน
 การส่งไปเรียนในโรงเรียนที่มีอยู่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ไม่ได้ปฏิเสธโรงเรียนคะ
 แต่อยากให้ เป็นโรงเรียนที่สอนเรื่องอิหม่าน
 เรื่องเตาฮีดของอัลลอฮุเข้าไปด้วย เท่าที่ดู
 โรงเรียนของรัฐปัจจุบันมีสอนศาสนาอยู่ด้วยก็
 จริง แต่รู้สึกว่สิ่งที่ให้ยังน้อยเมื่อเทียบกับสิ่งที่
 เราอยากจะให้กับลูก เพราะเบ้าหลอมที่มาจาก
 โรงเรียนก็สำคัญเหมือนกัน แต่ถ้ามีโรงเรียนที่
 ตอบสิ่งที่เราต้องการได้ ก็ส่งไป อินชาอัลลอ
 ฮุ ตอนนี้ก็สอนเองแบบ โฮมสคูลคะ

ผู้วิจัย : เป็นโฮมสคูลแบบมีหลักสูตรชัดเจน
 หรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีแบบไม่ได้เต็มรูปแบบนะ
 แต่จะเน้นการสร้างบรรยากาศอิสลาม คือ อยู่
 บ้านเราสามารถสร้างบรรยากาศอิสลามให้ลูก
 ได้ เราคุมได้ ทุกๆ วิชาที่เป็นด้านสามัญ อย่าง
 คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เราก็จะเชื่อมโยงกับ
 อิสลามหมดเลย พยายามสอนให้ลูกได้รู้จักพระ
 เจ้าอย่างแท้จริง

ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าจะส่งเข้าโรงเรียนตอนระดับ
 ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คิดว่าคงเป็นระดับมัธยมเป็น
 ต้นไปคะ

ผู้วิจัย : ตอนประถมศึกษาไม่ได้เรียนในระบบ
นี้ไม่มีปัญหาเรื่องการเทียบวุฒิใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ เดิมนี่การเรียนแบบโฮมส
คูลนั้นจะมีวิธีการเทียบโอนได้ โดยเราต้องยื่น
เอกสาร ส่งแผนการสอนไปที่เขตพื้นที่
การศึกษา

ผู้วิจัย : ค่ะ จะมีคำถามเรื่องนี้ในส่วนต่อไป ขอ
อนุญาตถามเข้าประเด็นเลยละกันนะค่ะ ก็คิดว่า
ผู้ชายที่จะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนได้นั้น
ต้องมีความพร้อมอะไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่านะ ความพร้อมอันดับ
แรกที่สำคัญ คือ ต้องมีความเป็นผู้นำ เขาต้องมี
ความผู้นำในทุกด้านเลย โดยเฉพาะด้านความรู้
อิสลาม เขาต้องเข้าใจความรู้อิสลามให้ลึกถึง
แก่น ต้องมีความสามารถ และต้องสามารถ
วิเคราะห์ความเป็นไปในครอบครัว และอ่าน
สถานการณ์ที่เผชิญอยู่ได้อย่างดี เพราะชีวิต
ครอบครัวต้องเจอกับอุปสรรคอยู่แล้ว ถ้าผู้นำ
สามารถวิเคราะห์อ่านเกมส์ได้ ก็จะไม่เกิด
ปัญหา ต้องเป็นคนที่มีสูตรนบี และเอาสูตรนบี
มาใช้เป็น ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยภาวะความเป็น
ผู้นำ ก็เหมือนหัวหน้ากองทัพที่ต้องอ่านเกมส์
ให้ออก ต้องรู้ทุกอย่างว่าในกองทัพมีม้ากี่ตัว มี
อาวุธยุทธโปกรณ์เท่าไร ยังไง

ผู้วิจัย : แสดงว่าต้องเป็นผู้ชายที่ฉลาดเลยนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ผู้ชายต้องฉลาด ต้อง
รอบคอบ ต้องเป็นคนอ่านหนังสือ ต้องเอาวิถี
ของความเป็นมุสลิมที่นะบีเป็นแบบอย่างมาใช้
เพราะก็จะจะมีบางคนที่มีภรรยาเยอะแต่ไม่ได้เอา
วิถีอิสลามมาใช้ เลยเกิดปัญหา กะว่าผู้นำก็ต้อง
ผ่านกระบวนการขัดเกลาด้วยนะ ถ้าเขาผ่านการ
อบรมขัดเกลาที่ดีมาเขาก็จะรู้ว่าเป้าหมายชีวิตที่

แท้จริงคืออะไร เป้าหมายที่เราจะเอาภรรยา
คืออะไร ถ้าเขาเข้าใจตรงนี้ชัดเจนก็จะส่งผลดี
ต่อครอบครัว

ผู้วิจัย : แล้วในทางกลับกัน ก็คิดว่าคนที่จะมา
เป็นภรรยาคนที่สอง สาม สี่ นี่ก็ต้องมี
คุณสมบัติอะไรที่พิเศษกว่าผู้หญิงทั่วไปค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่าก็ไม่ต้องมีอะไรพิเศษ
เลยนะ แค่ต้องรู้ว่าเขาเข้าใจอิสลามแค่ไหน ก็
คุณสมบัติปกติของมุสลิมะฮ์ที่คิดคนหนึ่ง แต่อาจ
ต้องอาศัยความเสี่ยสละ ความอดทน และความ
อ่อนโยนมากหน่อย ต้องเข้าใจว่าเราเป็นพี่น้อง
กัน ต้องมีมารยาทในแบบอิสลาม ต้องเป็นคน
ใจกว้าง และก็หลุดพ้น

ผู้วิจัย : หลุดพ้นยังงัยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หลุดพ้น คือ ต้องไม่เอาอารมณ์
ความเป็นตัวตนเดิมของตัวเองมาเรียกร่องอะไร
ที่มากเกินไป เพราะชีวิตครอบครัวลักษณะนี้
ต้องมีการยืดหยุ่นมากเลย ต้องไม่ยึดติดกับ
ความต้องการในคุณยา ก็ทุกเรื่องนะ ไม่ใช่ว่า
ฉันต้องใส่เสื้อผ้าสวยๆ ราคาแพง ฉันต้องมี
บ้านหลังใหญ่ มีรถขับ ถ้าคิดอย่างนี้แสดงว่ายัง
ไม่ผ่าน คนที่มีความคิดหลุดพ้นจากความ
ต้องการทางโลกแล้วเขาจะไม่เรียกร่องอะไรที่
เกินเลย เพราะเขาู้เป้าหมายชีวิตแล้ว ความสุข
ของเขาคือการได้ทำในสิ่งที่พระเจ้าสั่งใช้

ผู้วิจัย : หลุดพ้นที่วานี้ คือการไม่เอาอะไรกับ
คุณยามาก ไม่เน้นความสุขในด้านวัตถุ หรือ
เปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ คือการไม่ยึดติดกับอะไร
แล้ว เขาต้องมองคุณยาว่าเป็นเพียงทางผ่านเพื่อ
กลับไปสู่พระเจ้า อันนี้คือความคิดของกะนะะ ที่
ได้จากการอ่านและศึกษาประวัติศาสตร์ของ

บรรดาอูมมาฮาดในอดีต ไซ้มันคือคนละยุค แต่ในคนละยุคนั้นมีแบบอย่างที่น่างัดทำแล้ว บรรลุความสำเร็จอยู่เยอะ แล้วทำไมเราถึงไม่เลียนแบบเขา อย่างที่ท่านนบีก็บอกว่า หากท่านเลียนแบบชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด เขาก็จะเป็นเยี่ยงชนกลุ่มนั้น ไซ้ใหม่ ในอิสลามเราก็ต้องเลียนแบบนะบี บรรดาซอฮาบัต บรรดาอูมมาฮาด ถ้าเราเลียนแบบพวกที่ตามแพชั่น เราก็จะเป็นเหมือนคนกลุ่มนั้น เรื่องนี้อาจเข้าใจยากนะ แต่ถ้าทั้งสามมีและภรรยาที่มีความคิดเหมือนกัน เราก็จะอยู่กันได้ ถ้าเป้าหมายชีวิตของคนสองคนต่างกัน เขาก็จะคิดอะไรที่ต่างกัน

ผู้วิจัย : ถ้าสามีภรรยาความคิดต่างกันนี้จะอยู่ร่วมกันได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อยู่กันได้นั้นแหละ แต่จะไม่มีความสุขใจ สำหรับก๊ะความสุขที่แท้จริงคือการที่เราได้อยู่ในเรื่องอิสลาม อยู่ในบรรยากาศอิสลาม และมีเป้าหมายชีวิตที่สอดคล้องกับอิสลาม

ผู้วิจัย : อย่างบางท่านที่พอสามีมีคนที่สอง อยู่กันได้ซักพักก็ต้องเลิกกับคนใดคนหนึ่งไป อย่างนี้มีสาเหตุจากอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ธรรมชาติของผู้หญิงจะมีเรื่องของอารมณ์อยู่สูง ถ้าเอาเรื่องความรู้สึกหรือตัวตนนำหน้าหลักการก็มักจะจบแบบทางใครทางมัน

ผู้วิจัย : หมายถึง การยุติไปของหลายคู่ที่มาจากอารมณ์ของผู้หญิงหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ เพราะผู้หญิงมักจะควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่อยู่ จะมีความไม่ยอม การไม่รู้จักรักการเสียสละคือการไม่หลุดพ้น พอไปยึดติดกับอะไรบางอย่างที่เป็นความต้องการ

ส่วนตัว เลยทำให้หัวใจไม่สงบ คิดมากเกินไป ฟุ้งซ่านว่าทำไมเรามีเวลาอยู่กับเราน้อยลง

ผู้วิจัย : ยิ่งทุกข์ ยิ่งเครียดไซ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ เครียด สมมุติว่าสามีไม่มาบ้านเราซักสองคืนอย่างนี้ ถ้าเราเริ่มแสดงอาการมีอารมณ์แล้วแสดงว่าเรายังไม่หลุดพ้นยังไม่เสียสละ แล้วยิ่งถ้ามีเสียงเชียร์จากญาติพี่น้อง หรือจากเพื่อนบ้านด้วยแล้วละก็ อาจจะยิ่งทำให้ปัญหาบานปลาย อาจจบไม่สวย ถ้าเราไม่ได้ยึดติดกับความต้องการส่วนตัว มองที่เป้าหมายของชีวิตเป็นหลัก เราก็ไม่จำเป็นต้องไปเครียดกับเรื่องพวกนั้น สิ่งที่เราดูเหมือนไปถึงยากไซ้ใหม่ แต่ชีวิตจริงที่เป็นอยู่นะ มันต้องเป็นอย่างนั้นจริง

ผู้วิจัย : ต้องเป็นคนมองอะไรในแง่บวกด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ ต้องมองในแง่บวกให้เป็น ต้องคิดไว้ก่อนว่าเขาไม่มาหรือมาช้านี้ เขาต้องมีความจำเป็นบางอย่างหรือติดธุระอยู่ ต้องไม่เอาอารมณ์มาเป็นหลัก ถึงแม้เป็นครอบครัวที่มีภรรยาคนเดียวก็ต้องคิดอย่างนั้นแหละ ถ้ายึดแต่อารมณ์ ไม่มีเหตุผล ไม่มีความเสียสละ ครอบครัวก็จะไม่เป็นสุข

ผู้วิจัย : อันนี้เป็นหลักพื้นฐานของการใช้ชีวิตครอบครัวเลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ และที่สำคัญหัวใจของนางต้องผูกพันกับพระเจ้า ต้องนึกอยู่เสมอว่าทุกอย่างอัลลอฮ์กำหนดนะ บางทีใจเราอยากให้เป็นอีกอย่าง แต่ในเมื่อสิ่งที่อัลลอฮ์ให้มันเป็นอีกอย่างหนึ่ง เราก็ต้องยอมรับ ก๊ะว่าผู้หญิงควรผ่านกระบวนการขัดเกลาด้วยนะ ที่ก๊ะสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างปกติ ก็เพราะผ่าน

กระบวนการขัดเกลาด้วย ครอบครัวที่เกิดแต่ปัญหา ก็ว่าหัวใจเขาไม่ได้ยอมสยบกับอิสลาม เพราะอิสลามแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง เหมือนกะมาเป็นภรรยาคนที่สามนี้ต้องอาศัยความเสียสละมาก ไม่ว่าเรื่องอะไร และเราต้องรู้ว่าว่าสามีเรานั้นมีมีงานยุ่งไปบ้าง ถ้าเขาเป็นคนของสังคมเราก็ต้องทำใจตั้งไว้เลยว่า เขาคงมีเวลาให้เราได้ไม่มาก จะให้ทุกอย่างสมตั้งใจเราไม่ได้หรอก

ผู้วิจัย : เราต้องเข้าใจเขาด้วยใช่ไหมว่า ข้อจำกัดในแต่ละเรื่องมีแค่ไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ค่ะ ถ้าเขามีความรับผิดชอบ ต่อสังคม ต้องช่วยแก้ปัญหาให้คนอื่น แต่เราจะมาดึงให้เขาสนใจแต่เรา อยู่กับเราตลอดก็ไม่ใช่

ผู้วิจัย : เมื่อพูดถึงการมีภรรยาหลายคน เจ็บใจหนึ่งที่มักเข้ามาเกี่ยวข้องคือ การให้ความยุติธรรม แล้วถ้าเขามีข้อจำกัดอย่างนี้ เขาจะให้ความเป็นธรรมได้หรือค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่าถ้าภรรยามีความหลุดพ้น มีความเสียสละอยู่แล้ว เรื่องนี้ไม่จำเป็นต้องพูดกับเราก็ได้ แต่ถ้าเป็นมาตรฐานสังคมทั่วไปนั้นใช่ ต้องเอาเรื่องนี้มาพูดให้มาก ก็คิดว่าเมื่อเราเข้าใจและรู้ข้อจำกัดของสามี แล้วจะมาเรียกร้องเรื่องความยุติธรรมคงไม่ใช่

ผู้วิจัย : แสดงว่าความยุติธรรมนี้มีไว้เป็นมาตรฐานสำหรับคนระดับทั่วไปในสังคมหรือค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คิดว่าอย่างนั้นนะ อย่างสามีเราเขาต้องทำงานรับใช้สังคม แล้วเรามานั่งเรียกร้องความยุติธรรม เขาคงให้ความยุติธรรมกับเราไม่ได้อยู่แล้ว ในเมื่อเราช่วยเหลือตัวเอง

ได้ ทำทุกอย่างเองได้ ก็ให้เขาไปช่วยแก้ปัญหาคนอื่นดีกว่า ไม่ต้องมาเสียเวลากับเรามากก็ได้

ผู้วิจัย : แล้วในกรณีของคนทั่วไปในสังคม ก็คิดว่าความยุติธรรมที่ว่าควรเป็นในด้านไหนบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เป็นการให้ความยุติธรรมด้านนี้ฟเกาะสุ การดูแลในเรื่องต่างๆ ซื่ออะไรให้บ้านไหน ก็ต้องซื่อให้เหมือนกัน แต่ของครอบครัวกันนี่คือ เราเข้าใจสามี และก็ไม่เรียกร้องสิทธิส่วนนั้น เราไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว เราอยู่บนความเข้าใจมากกว่า

ผู้วิจัย : คือ เรารู้ว่าเราควรได้รับสิทธิแต่เราไม่เรียกร้องหรือค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ สิทธิในเรื่องต่างๆ เราก็ได้รับปกติอยู่แล้ว แต่อาจได้ไม่เยอะ ส่วนที่เขาให้ไม่ได้ก็ไม่เป็นไร เราไม่เรียกร้อง

ผู้วิจัย : แล้วมีเกณฑ์ในการแบ่งเวลาให้แต่ละบ้านไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะสลับวันกัน แต่ก็ไม่นั่นอน เราก็เข้าใจเขา ก็จะบอกว่าวันจันทร์อยู่บ้านนี้ อังคารอยู่บ้านนั้น อย่างนี้ไม่ได้ เพราะงานของเขาต้องเดินทาง ต้องไปนู่นไปนี่ ในความเป็นภรรยาคือ เมื่อเขากลับมาเราก็พร้อมจะต้อนรับก็พอ ไม่จำเป็นต้องโทรตามหรือจู้จี้ให้เขาราคาญ

ผู้วิจัย : แสดงว่าการแบ่งเวลาก็ยืดหยุ่นกันไป ตามความเหมาะสมใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ค่ะ ภรรยาคนอื่นๆก็เข้าใจ และก็ไม่ได้อะไรปัญหาอะไร

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องการให้นาฟาเกาะสุก็เหมือนกันหรือค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ก็ดูความเหมาะสม เหมือนกัน ว่าบ้านนี้จำเป็นต้องใช้เท่าไร คือ ไม่ได้ตั้งไว้ว่าต้องให้เดือนละเท่านี้

ผู้วิจัย : เรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละบ้าน ระหว่างบรรดาภรรยาลูกๆ นี่มีวิธีการอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะไปมาหาสู่ปกติอยู่แล้ว ตกแกงไปให้กันเพราะอยู่ใกล้ๆ กันอยู่แล้ว เวลาไม่สบายก็ไปเยี่ยม พอแม่ไปลูกๆ ก็ต้องไปใช้ไหมคะ ก็จะเจอกันบ่อย เวลามีกิจกรรมหรือจัดงานอะไรก็จะพาลูกๆ ไปรวมกัน เมื่อก่อนนี่ก็จะสอนหนังสือลูกๆ ค่ะคนที่หนึ่งเขาด้วย ลูกที่เล็กๆ อยู่นะ ก็จะสอนกุรอานเป็นประจำ

ผู้วิจัย : แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างบ้านนี้คือ ราบรื่นด้วยดีมาตลอดนะค่ะ ทานข้าวร่วมกันระหว่างบ้านบ่อยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีเป็นบางโอกาส เช่น ช่วงรายอย่างนี้ เวลานั้นก็จะนัดพร้อมกันทั้งสามบ้านเลย ลูกๆ ก็ด้วย ส่วนใหญ่ก็จะจัดกันที่บ้านคนที่หนึ่ง

ผู้วิจัย : ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรแล้วก็น่าจะเป็นความรับผิดชอบของภรรยา แล้วสามีได้เข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คือ การดูแลลูกจะเป็นหน้าที่ของภรรยาเป็นหลัก ค่ะก็จะรับผิดชอบเรื่องนี้เต็มๆ เลย ก็จะปรึกษาเขานั้นแหละ แต่เขาก็ให้สิทธิเราในการคิดเต็มที่อยู่แล้ว เรื่องเรียนของลูกเขาก็เห็นด้วยทุกอย่างจะเป็นการบอกให้เขารู้มากกว่า

ผู้วิจัย : แล้วอย่างนี้จะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างพ่อกับลูกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ช่องว่างก็มีบ้าง เพราะลูกๆ ก็จะติดแม่ซะส่วนใหญ่ ตอนนี้นู๋ก็ก็ยังเล็ก อยู่เนาะก็เลยอาจยังไม่เห็นปัญหาชัด ถ้าเราดูในประวัติศาสตร์บทบาทการเลี้ยงลูกก็จะเป็นของแม่เป็นหลักอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ค่ะมีวิธีในการอบรมลูกยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะเอาหลักของอิสลามมาใช้ จะฝึกให้เขาตื่นเช้า ตื่นมาละหมาดซุฮฺพร้อมเรา ก็จะเป็นการฝึกวินัยให้เขาด้วย พอละหมาดเสร็จก็จะให้เขาอ่านกุรอาน ท่องจำกุรอานด้วย

ผู้วิจัย : อันนี้ก็จะไปเกี่ยวโยงกับโปรแกรมโฮมสคูลที่ค่ะพูดถึงใช้ไหมคะ เริ่มท่องตั้งแต่อายุกี่ขวบคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะเริ่มให้เขาท่องจำตั้งแต่เริ่มพูดได้เลยค่ะ ก็เริ่มจาซุเราะฮ์สั้นๆ ง่ายๆ ก่อน คือการให้เด็กได้ท่องจำอัลกุรอานตั้งแต่เล็กๆ จะทำให้เขาฉลาด ตอนนี้นู๋เขาก็ท่องซุเราะฮ์ยาวๆ ได้แล้ว เวลาสอนพีคินโต คนน่องก็จะเลียนแบบพี่ชายด้วย นี่ก็เป็นบทบาทของคนเป็นแม่นะ เพราะว่าคนเป็นพ่อเขาก็ต้องออกไปทำงาน

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องการปลูกฝังความเป็นมุสลิมที่ดีในตัวลูก นี่มีวิธีการยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะพยายามสอนผ่านการพูด ให้เขาฟังบ่อยๆ มากกว่า คือจะพยายามเอาสุตฺรอิสลามมาใช้ให้มากที่สุด พยายามให้เขารู้จักนาบี ร็ักนาบี

ผู้วิจัย : แล้วอย่างนี้สอนลูกๆ เอง คือไม่ได้ส่งไปโรงเรียน อย่างนี้จะส่งผลให้เขาขาดทักษะทางสังคมไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปกติช่วงเสาร์อาทิตย์ก็จะให้เขาไปเรียนตาดีกาที่มัสยิด เขาก็จะมีเพื่อนของ

เขาอยู่ เวลาถึงงานบรรยายที่ไหนก็จะพาเขาไปด้วย คือไม่ได้สอนเฉพาะที่บ้าน แต่มีโอกาสดังพาไปเรียนรู้ข้างนอกบ้านด้วย

ผู้วิจัย : ลูกๆ ว่านอนสอนง่ายดีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะมีคือบ้างตามประสาเด็ก ถ้าเขาทำผิดก็จะเตือนก่อน ถ้ายังไม่ฟังก็มีตีบ้าง บางทีก็ลงโทษด้วยการเก็บขยะบ้าง ถางหญ้าบ้าง เขารู้ว่าเขาผิดก็จะยอมรับโทษโดยดี ลูกหลายคนก็คนละแบบ ต้องใช้วิธีที่หลากหลาย

ผู้วิจัย : การตัดสินใจในบ้านที่เป็นเรื่องของคุณนี้ สามีกะได้มีส่วนร่วมบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเป็นเรื่องเล็กๆ เขาก็จะให้อิสระในการตัดสินใจเต็มที่ แต่ถ้าเป็นเรื่องใหญ่ก็จะปรึกษาหารือกัน อย่างเรื่องการศึกษาก็ลูกที่อยากจะทำโฮมสคูลเอง อันนี้ก็เป็นการคิดเขาด้วยของกะด้วย แต่ต้องใช้ความพยายามสูงมาก เพราะคนเป็นแม่ต้องคอยควบคุมดูแลลูกตลอด มันไม่เหมือนการส่งลูกไปเรียน ที่พอลูกไปโรงเรียนแม่ก็สบายได้ทำนั่นทำนี่ ได้พักผ่อนน้อยหน่อย การสอนลูกเองนี้เราต้องลงทุนมากกว่า

ผู้วิจัย : การให้ความรู้ศาสนาแก่สมาชิกในบ้านใช้วิธีการอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะสอนสอดแทรกไปขณะที่คลุกคลีอยู่ หรือสอนแบบเป็นเรื่องเป็นราวเลยก็มี เหมือนนั่งอ่านตังฟิร อ่านความหมายให้เขาฟังไปด้วย หรือไม่ก็นั่งดูทีวีช่องมุสลิมเดี๋ยวนี้ก็มีเยอะนะ ก็อธิบายให้เขาฟังไปด้วย

ผู้วิจัย : แล้วสามีกับบรรดาภรรยาจะมีการถ่ายทอดความรู้ศาสนาอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จะเป็นการบอกเล่าให้ฟังมากกว่า ถ้าเป็นเมื่อก่อนตอนที่เขายังไม่ยุ่งเท่าไร เช้าๆก็จะสอนตังฟิรดูรอานให้ แต่ตอนนี้พอไม่ทันก็จะตามไปเรียนที่มีสยิดมากกว่า เพราะเขาจะสอนอยู่ที่นั่นทุกวันจันทร์

ผู้วิจัย : ส่งเสริมลูกๆ ในเรื่องการแสวงหาความรู้ยังไปบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะต้องทำให้เป็นแบบอย่างเมื่อไหร่ที่คุณแม่อ่านหนังสือ พอลูกเขาเห็นเขาก็จะเอาหนังสือมาอ่านด้วย จะสร้างบรรยากาศให้เขาซึมซับเองมากกว่า เขาเล่นอยู่ได้ตั้งไม่เราก็อ่านดูเอาให้เขาฟัง พอจะละหมาดก็จะชวนมาละหมาดพร้อมกัน ถ้าตอนอาบีย์เขาอยู่ก็จะให้ตามอาบีย์ไปมีสยิดด้วย

ผู้วิจัย : เวลาต้องตัดสินใจปัญหาในบ้านโดยส่วนใหญ่แล้วจัดการอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ต้องเอาหลักของศาสนามาวางอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ก็ต้องดูเหตุและผลประกอบด้วย

ผู้วิจัย : ระหว่างบรรดาภรรยาไม่เคยมีแสดงอาการหึงหวงบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เรื่องความรู้สึกมีอยู่แล้วแต่ทุกคนก็สามารถควบคุมได้ คือถ้าเราไม่ได้มีอคติกับเขา เปิดความคิดให้กว้าง อย่าไปยึดติดกับความสุขของตนเอง เราอยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง ความหึงไม่ใช่ไม่มีนะ มีอยู่ แต่พอเราเปิดใจให้กว้างก็จะอยู่ร่วมกันได้ ตั้งแต่แรกที่กะตัดสินใจมาเป็นภรรยาคนที่สามจนตอนนี้ลูกสี่ ก็ยังคงต้องคิดอย่างนี้แหละ ปกติสามีกะจะกลับมาอนบ้านประมาณหนึ่งคืนต่อสัปดาห์ ถ้าสัปดาห์ไหนที่เขาอนสองคืน กะก็จะพูดว่า “ไปนอนกับลูกอีกบ้านหนึ่งก็

ได้นะ” คือเราเป็นแม่เรารู้ดีว่าลูกก็ต้องการอยู่กับพ่อ จะไม่เคยคิดแบบที่ว่า “คุณอยู่บ้านฉันก่อนนะ..” ไม่เคยเลย เราอยู่ด้วยความเข้าใจมากกว่า เราปฏิบัติเฉกเช่นที่อยากเห็นคนอื่นปฏิบัติกับเรา

ผู้วิจัย : แล้วภรรยาคนอื่นๆ ละคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้ก็ไม่ทราบเหมือนกัน ทุกคนก็ยอมรับโดยดุษณี แต่เวลาที่มีปัญหาอะไรต้องเสาะแสวงเราก็จะนัดประชุมกัน เรียกมาคุยให้เข้าใจตรงกัน เราจะคุยแบบใช้เหตุผลมากกว่า อัลฮัมดุลิลลาฮ์ที่ก็จะเองมาจากครอบครัวที่มีเหตุผล พื้นฐานครอบครัวเดิมพ่อกับแม่จะไม่ค่อยตามใจเลยช่วยได้ส่วนหนึ่ง

ผู้วิจัย : เท่าที่ฟังดูแล้วก็จะดูพอใจและมีความสุขกับชีวิต ก็จะมีหลักในการคิดยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เราต้องคิดในแง่บวกไว้ก่อน มันทำให้เรามีความสุขใจ เพราะถ้าคิดด้านลบมันจะเข้าทางชั้ยตอน อันนี้ในอิสลามสอนไว้ และก็ต้องเป็นคนที่ยึดพอ ไม่เรียกร้องอะไรมากเกินไป ถ้าเรารู้จักพอชีวิตก็จะสงบสุข พอเราใช้หลักคิดอย่างนี้ก็เลยไม่ค่อยมีปัญหา

ผู้วิจัย : กลับมาที่ลูกๆ ก็คิดว่าการทำงานที่เขายู่ในครอบครัวที่พ่อมีภรรยามากกว่าหนึ่งนี่จะทำให้เขารู้สึกแปลกไปจากเพื่อนไหมคะ คิดว่าส่งผลต่อสุขภาพจิตลูกด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คิดว่าไม่นะคะ ก็จะพูดกับเขาฟังบ่อยๆ ก็จะพูดความจริงนั่นแหละ ก็ว่าคนเป็นแม่ไม่ต้องฉลาด ก็ต้องบอกเขาให้ลูกได้รู้ความจริงว่า อาบียมีภรรยาหลายคน และลูกๆ ก็มีพี่น้องหลายคน คนนี้เป็นพี่ คนนั้นเป็นน้อง ก็จะนับให้เขาฟังหมด ก็เลยเป็นเรื่องปกติสำหรับเราคะ

ผู้วิจัย : พอเป็นเรื่องปกติ ลูกๆ ก็จะ 모르สึกว่าเขาแตกต่างจากคนอื่นนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ อย่างบทบาทการเลี้ยงดูลูกในครอบครัวพอเอาเข้าจริงแล้ว ก็ก็เป็นทั้งพ่อและแม่ในคนเดียวกัน ซึ่งมันก็นักอยู่นะ เพราะสามีเขาก็มีเรื่องยุ่งๆ ต้องจัดการนอกบ้านเยอะแยะอยู่แล้ว ถ้าเรารับผิดชอบจัดการตรงนี้ได้เอง ก็ช่วยคลายความกังวลของเขาได้

ผู้วิจัย : เวลาต้องจัดการอะไรเยอะๆ นี่ก็จะเครียดบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีเครียดบ้าง เป็นช่วงๆนะ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาก็เครียดนี้ทำยังไงคะ จัดการกับภวะนั้นยังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปกติถ้าเครียดก็จะอ่านกุรอาน จะขอคุยกับอัลลอฮ์ จะพูดระบายกับอัลลอฮ์ว่าเราเผชิญกับปัญหาอะไรอยู่ จะใช้สูตรนี้มาตั้งแต่สมัยสาว ๆ สมัยยังไม่แต่งงานและก็ยังคงใช้ได้จนถึงตอนนี้ พอเครียดก็อ่านกุรอาน พออ่านแล้วจะรู้สึกสบายใจ ในอิสลามสอนไว้ว่าเวลาเครียดแล้วให้เข้าหาพระเจ้า วิงวอนกับพระเจ้า อ่านกุรอานก็คือการเข้าหาพระเจ้า ไม่ใช่แค่เรื่องครอบครัวนะ เรื่องอื่นๆ ก็ที่ใช้สูตรนี้แหละ เพราะว่ามันได้ผลมาตลอด

ผู้วิจัย : มีวิธีอื่นนอกเหนือจากนี้ประกอบด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะคิดด้านบวกไว้ก่อน อย่าคิดด้านลบ เพราะว่าทุกคนย่อมเจอปัญหา ไม่ว่าจะครอบครัวที่ภรรยาคนเดียวก็ต้องเจอปัญหา เราก็พูดกับอัลลอฮ์ แล้วพระองค์จะช่วยเหลือให้ทางออก เห็นชัดเลย ถ้าใจเราเชื่อมั่นตรงนี้ อัลลอฮ์ก็จะช่วยเหลือเรา เป้าหมายหนึ่งที่

พระองค์ทรงสร้างมนุษย์มาก็เพื่อทดสอบ การ เจอปัญหาที่แสดงว่าเรากำลังถูกทดสอบ ถ้าเรา เข้าใจตรงนี้มีหลักยึดที่แน่นอนชีวิตครอบครัวก็ จะไม่เป็นอุปสรรค เมื่อเจอปัญหาที่ต้องอย่าทำ อะไรที่เข้าทางชัยตอน มองให้เป็นด้านบวกไว้ ก่อน แล้วเราจะสบายใจ แล้วพระองค์ก็จะ แก้ปัญหาให้

ผู้วิจัย : มาเรื่องปัจจัยภายในนะค่ะ ความเข้าใจ ระหว่างบรรดาภรรยาเป็นไงบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าถามก็ะ ก็ว่าก็ปกติดีนะ เรา ก็อยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง

ผู้วิจัย : แล้วความพึงพอใจในเรื่องอื่นๆ เช่น ที่ พักอาศัย น้ไฟเกาะฮุ อย่างนี้เป็นไงบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อยู่ในระดับปานกลางนะ ถ้า เราไม่ได้มองความสะดวกสบายในด้านวัตถุ เราว่าแค่นี้เราก็อยู่ได้ อัลฮัมดุลิลลาฮุแล้ว ค่าใช้จ่ายบางอย่างอาจจะไม่เพียงพอ แต่ถ้าเรา รู้จักพอมันก็อยู่ได้นะ

ผู้วิจัย : อะ แล้วปัจจัยข้างนอก เช่น เพื่อบ้าน หรือคนรอบข้างที่ไม่เข้าใจ มีบ้างไหมค่ะที่ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของครอบครัวเรา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันก็มีนะ ประเภทเอาเรื่อง ครอบครัวเราไปพูดวิพากษ์วิจารณ์ก็มี แต่เราก็ ต้องให้กำลังใจกับตัวเอง เขาไม่กล้ามาพูดกับ เราตรงๆ หรืออก ส่วนมากก็จะพูดผ่านคนอื่นอีก ทีหนึ่ง แล้วมีคนมาเล่าให้ถึงหูเราอีกที ชาวบ้าน ธรรมดาเขาไม่กล้าหรืออก ส่วนญาติๆ ถ้าเป็น เรื่องครอบครัวเขาก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรา

ผู้วิจัย : ย้อนกลับไปครั้งที่กะตัดสินใจมาเป็น คนที่สามนี้ญาติพี่น้องคัดค้านบ้างไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นที่บ้านต่อต้านอย่าง หนักมากๆเหมือนกัน ไม่ให้และก็ไม่ยอมรับ เลย แต่ด้วยการขอรุอาอู พอตอนนี้เขาก็ มองเห็นด้านดี เราใช้ชีวิตได้ปกติเหมือนคน ทั่วไป เขาก็ยอมรับมากขึ้น สาเหตุที่ไม่ยอม ตอนแรกก็เพราะเขากลัวว่าจะเกิดปัญหาแล้วก็ ต้องเลิกกัน เขามองเพียงแค่ว่าปัจจัยด้านวัตถุ ฐานะความเป็นอยู่ของสามีเราแค่นั้นเอง หลัก จริงๆ ของการมีชีวิตครอบครัวสาระของมัน ไม่ได้อยู่ที่วัตถุ ถึงมีภรรยาคนเดียวแต่ถ้าไม่ เข้าใจคำสอนศาสนาก็อยู่ไม่ตลอดรอดฝั่ง

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมของก็ะเองนี้ พ่อแม่ ปลุกฝังเรื่องศาสนามีคืออยู่แล้วหรือเปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครอบครัวก็ะที่บ้านจะเน้นเรื่อง ศาสนาอยู่ก่อนแล้ว ก็ะเป็นลูกคนที่สองมีพี่ชาย คนหนึ่ง ลูกๆ ก็ะอยู่บนเรื่องอิสลาม อยู่ใน บรรยายากศาสนามาโดยตลอด แม่เคยบอกว่า ตอนท้องลูกทุกคนแม่จะอ่านกรูอานเยอะมาก แม่จะเป็นคนมีเหตุผล เรื่องนี้ก็ส่งผลด้วยนะ แม่ จะส่งผลต่อลูกมากผู้หญิงที่เข้าใจอิสลามเมื่อเขา อยู่กับสามีก็จะเป็นภรรยาแบบที่ที่อิสลามสอน เมื่อเขาอยู่กับลูกก็จะเป็นแม่แบบอิสลาม

ผู้วิจัย : ก็ะคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้คนใน สังคมโดยส่วนใหญ่มองเรื่องนี้เป็นเรื่องลบค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาไม่เคยเห็นครอบครัวที่เป็น แบบอย่าง ที่มีเมียหลายคนแล้วอยู่กันปกติดี ครอบครัวแบบนี้ไม่มีให้เห็น สังคมบ้านเราเป็น สังคมเจ้าอารมณ์มากกว่า เอาความรู้สึกมาตั้ง ไม่ได้เอาเรื่องหลักการมาก่อน พอใช้อารมณ์ นำหน้าเรื่องเล็กก็กลายเป็นเรื่องใหญ่ แทนที่จะ มองความเป็นจริง ก็กลับมองแบบเข้าข้างตัวเอง มองในสิ่งที่ตัวเองจะได้รับ ก็เลยอยู่ยาก คนที่

จะเข้าใจความเสียดสาก็ต้องผ่านการอบรมขัด
เกลาแบบอิสลามมาอย่างดี

ผู้วิจัย : สิ่งที่น่าเสนอในสื่อทีวีต่างๆ นี่ส่งผล
ด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นั่นก็ส่วนหนึ่ง คนบริโภคแต่
สิ่งที่เป็นความเท็จต่างๆ ละคร่นำเอาในทีวีก็มี
แต่จะยุแหย่ให้ร้ายกับเรื่องคนมีภรรยาเยอะ
ทั้งนั้น คนมุสลิมเราเองก็บริโภคสื่อผิดๆ อยู่ทุก
วัน แล้วจะให้เขาเข้าถึงคำสอนอิสลามได้ยังไง

ผู้วิจัย : น่าคิดนะค่ะ แล้วปัจจัยด้านเศรษฐกิจนี่
ส่งผลบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าสำหรับตัวเองก็ว่าเราเอา
แค่พอประมาณก็เพียงพอแล้ว ตอนนี้อยู่ๆ ยัง
เล็กค่าใช้จ่ายอาจยังไม่มาก แต่ถ้าดูๆ โຕก็อาจ
ต้องใช้จ่ายเยอะกว่านี้ เพราะการศึกษาเด็วนี้ก็
กลายเป็นเรื่องธุรกิจหมดแล้ว บางทีเราลงทุน
ไปกับโรงเรียนเยอะแต่ลูกเราไม่เข้าใจอิสลาม
การมีความรู้ มีวิชาการ กับการเข้าใจอิสลามมัน
อีกเรื่องหนึ่งนะ

ผู้วิจัย : ก็ว่าเราควรทำยังไงให้คนในสังคม
ยอมรับครอบครัวลักษณะนี้ให้มากกว่าเดิมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เป็นเรื่องยากนะ เหมือนอย่าง
กรณีนี้ก็เคยถูกต่อต้านอย่างมากจากสังคม
เขาจับไม่ได้ แต่ส่วนตัวก็แล้วเป็นคนกล้า ไม่
สนใจคำพูดคำวิจารณ์ของคนอยู่แล้ว แรงกดดัน
จากสังคมเลยไม่ส่งผลอะไร

ผู้วิจัย : แล้วถ้าเป็นผู้หญิงที่ไม่ใช่คนกล้าละคะ
ประเภทที่อ่อนไหวง่ายอย่างนี้ แรงกดดันจาก
สังคมน่าจะส่งผลกระทบไม่น้อย อย่างนี้เรา
ควรทำอย่างไรดีคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็คงต้องพิสูจน์ตัวเองให้
เห็นด้วยการทำความดีต่อไป ทำหน้าที่ของตน
ให้ดีอย่าให้บกพร่อง ธรรมชาติของผู้หญิงส่วน
ใหญ่จะไม่ชอบเรื่องนี้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะการเป็นคน
ที่หนึ่ง หรือแม้แต่เป็นคนที่สองสามสี่ ไม่มีใคร
ยอมรับง่ายๆหรอก นอกจากว่าเขามีความรู้สึกที่
ดีต่อกันก่อนอยู่แล้ว อาจจะมาจากทำงาน
ร่วมกันหรืออะไรก็ตาม สิ่งที่คุณหญิงที่มาอยู่ ณ
จุดนี้ต้องมี คือ ต้องรู้จักการเสียดสอ ใจกว้าง
และไม่ยึดติดกับความสุขสบายในคุณยา

ผู้วิจัย : แสดงผู้หญิงที่ยังไม่ยอมรับแสดงว่าเขา
ยังไม่มีคุณสมบัติเหล่านี้หรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ว่าเขาต้องการความสมบูรณ์
ของชีวิตมากกว่านะ เขาอาจจะคาดหวังความ
สมบูรณ์แบบ ซึ่งอาจจะเป็เป้าหมายที่เขา
ตั้งขึ้นมาเองโดยไม่ได้ดูแบบอย่างจากท่านนะบี
เขาอาจจะวาดฝันว่าชีวิตครอบครัวต้องมีบ้าน
ใหญ่ๆ มีรถดีๆ ขับ ถึงจะมีความสุข ซึ่งถ้ามา
เทียบกับแบบของอิสลามมันไม่ใช่ตรงนั้น

ผู้วิจัย : เราต้องวางแผนชีวิตครอบครัวโดยใช้
ฐานของอิสลามเป็นหลักใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเราคาดหวังชีวิตครอบครัวที่
สมบูรณ์ขนาดนั้นก็ว่ามันหายากนะ

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายมี
ภรรยาหลายคนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คิดว่ามันอยู่ที่ผู้ชายนะ ว่า
เขามีความสามารถในการจัดการครอบครัวได้
หรือเปล่า ถ้าเขามีศักยภาพพอก็ควรแต่ง ผู้ชาย
บางคนก็ไม่ส่งเสริมเพราะขนาดมีภรรยาคน
เดียวเขาก็ไม่สามารถบริหารได้ดี แต่ก็วัลล
ฮะลิมนะ เรื่องนี้ไม่มีสูตรตายตัว ผู้ชายบางคน
ล้มเหลวกับคนที่หนึ่งแต่มาประสบความสำเร็จ

ในเรื่องอิสลามกับภรรยาคนที่สอง อาจจะ
เพราะคนแรกคือหรือไม่เข้าใจอิสลาม

ผู้วิจัย : ต้องดูศักยภาพของผู้ชายเป็นหลักหรือ
คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องนี้มันตอบยาก ถ้าผู้ชาย
มั่นใจว่ามีความสามารถรับผิดชอบและจัดการ
ความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาได้ก็มี
ได้ เพราะหนึ่งเป็นการตอบรับบทบัญญัติ
ของอัลลอฮ์ และสองเราได้ช่วยเหลือผู้หญิงที่
เขายังเป็นโสดหรือเป็นหม้ายที่เขาลำบาก ไม่มี
คนดูแล ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอที่ควรได้รับ
การปกป้องช่วยเหลือ

ผู้วิจัย : คร่าวๆ แล้วผู้ชายควรรับผิดชอบยังไง
บ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องให้ความเป็นธรรมและพา
เขามาสู่เรื่องอิสลามให้ได้ ให้เขาได้เรียนรู้
ศาสนา แค่นี้ก็ถือเป็นภาระที่หนักแล้ว ผู้ชายที่มี
ความสามารถควรออกมาแบกรับความ
รับผิดชอบในการดูแลผู้หญิงเพศที่อ่อนแอ หาก
ผู้ชายมีความสามารถแต่ไม่ใส่ใจปัญหานี้
อัลลอฮ์อาจจะทดสอบเขาด้วยสิ่งที่หนักยิ่งกว่า
ก็ได้

ผู้วิจัย : กะเห็นด้วยกับเรื่องนี้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ที่เห็นด้วยไม่ใช่เพราะเข้าข้าง
ตนเองนะ แต่ถ้ามองปัญหาภาพใหญ่ของสังคม
เรื่องนี้มันช่วยเหลือผู้หญิงในสังคมได้ แต่
ผู้หญิงที่เอามาก็ควรดูแลให้รอบคอบนะว่าจะไม่
สร้างปัญหาให้กับครอบครัว ต้องเป็นคน
เข้าใจศาสนา ไม่ใช่เอามาแบบสุ่มสี่สุ่มห้า อย่าง
นี้ไฟไหม้บ้านแน่ แทนที่จะช่วยแก้ปัญหากลับ
ยังสร้างปัญหามากกว่าเดิม

ผู้วิจัย : ผู้หญิงที่จะมาเป็นภรรยาคนที่สอง ดู
เหมือนเขาก็ต้องเจอกับบททดสอบที่หนักอยู่
เหมือนกัน โดยเฉพาะแรงดันจากทางบ้าน ยิ่ง
ถ้าเป็นผู้หญิงโสด ที่บ้านรับไม่ได้อยู่แล้ว ถ้า
กรณีอย่างนี้ควรทำอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คงต้องขออนถามก่อนว่าการที่
ผู้หญิงคนหนึ่งตัดสินใจแต่งงานนี้เพื่ออะไร
ใครตั้งเจตนาไว้ยังงั้นอัลลอฮ์ก็จะให้ตามเจตนา
ที่เขาหวังไว้ ถ้าคนที่เขามีเป้าหมายชีวิตชัดเจน
เลือกผู้ชายที่เข้าใจศาสนาที่จะพาเราและลูกๆ
ไปสู่สิ่งที่ดีได้ ถ้าเรามั่นใจว่าเขาจะเป็นผู้นำเรา
ทั้งโลกนี้และโลกหน้าได้ แรงกดดันจาก
ครอบครัวก็จะไม่เป็นปัญหา สาเหตุที่พ่อแม่เขา
ค้านเป็นเพราะท่านมองปัจจัยภายนอกมากกว่า
นะ เรื่องนี้เราต้องปรึกษากับอัลลอฮ์มากๆ

ผู้วิจัย : ผู้ชายบางคนที่เขาคิดว่าตัวเองมี
ความสามารถ แต่ภรรยาไม่ยินยอมให้มีคนที่
สอง อย่างนี้ก็จะคิดว่าต้องทำยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนใหญ่แล้วภรรยาคนแรกไม่
เปิดทางให้หรอก ถ้ามีก็น้อยมากๆ คนที่เป็น
ผู้ชายต้องมีภาวะความเป็นลูกผู้ชาย บางเรื่องก็
ต้องเด็ดขาด ไม่ใช่ว่าไม่รักภรรยาคนแรกนะ
แต่ก็ต้องซั้งให้ได้ระหว่างความรู้สึกกับความ
ถูกต้อง บางคนเขาก็ต้องใช้เวลาภรรยาคนแรก
ซักพักหนึ่งก่อนให้คนแรกทำใจให้ได้ แล้วค่อย
ไปเอาคนที่สอง

ผู้วิจัย : ถ้าประเภทที่คนแรกยื่นข้อเสนอว่าถ้ามี
คนที่สองก็ขอหย่า อย่างนี้เป็นยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆแล้ว คนเป็นภรรยาไม่มี
สิทธิไปขอหย่ากับสามีนะ เพราะภรรยาคือ
สมบัติของสามี แต่ในขณะที่เดียวกันภรรยาไม่มี
สิทธิในตัวสามีที่จะมาห้ามเขามีคนที่สองคนที่

สาม ภรรยาไม่มีสิทธินั้น ถ้าสามียังคงเชื่อมั่นในเหตุผลของตนเองที่จะมีอีกคนเขาก็ต้องเด็ดขาด และก็วางแผนให้ดี ส่วนนี้เป็นเรื่องของผู้ชายไม่ใช่เรื่องของผู้หญิง ถ้าจะเอาก็ต้องจัดการให้ได้ หน้าที่ผู้หญิงคือ ทำหน้าที่ให้ดีไปตลอด อะไรที่ไม่ขัดกับหลักการอิสลามก็ทำไป

ผู้วิจัย : ผู้ชายบางคนก็ขอมเล็กล้มความตั้งใจ เพราะเห็นแก่ความรู้สึกของภรรยาคนที่หนึ่งและลูกๆ เพราะลูกๆ ก็ต้องเข้าข้างแม่อยู่แล้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ มีแบบนี้ด้วยนะ ลูกๆ วางแผนจะหนีออกจากบ้านถ้าพ่อไปแต่งกับคนที่สอง นี่ก็เป็นผลมาจากที่สังคมบ้านเราที่บริโภคนิยมคิดผิดๆ ผ่านสื่อมาอย่างยาวนาน บางคนอคติถึงขั้นสอนลูกสอนหลานให้รังเกียจไปด้วยก็มี สังคมเรามองเป็นด้านลบมาตลอด ผู้หญิงที่เข้าใจแก่นของคำสอนอิสลามจริงเขาต้องยอมรับได้ ความคิดของคนๆ นั้นก็มีส่วน ถ้าไม่ทันได้ไปพูดคุยหรือรู้จักแต่คิดว่าเขาเป็นคนไม่ดีไปซะแล้ว ก็ต้องไปปรับที่การคิดก่อน ต้องคิดอย่างเข้าใจและไม่เอาอารมณ์ของตนมานำ บางอย่างพูดยาก แต่คนที่สัมผัสเขาจะรู้ แต่ทั้งหมดนี้สำหรับกะ คิดว่ามาจากอัลลอฮ์ให้ทางนำ ตัวเราเองพอมานั่งคิดอีกทีก็ไม่อยากเชื่อว่า จะมาได้ขนาดนี้ หมายถึงมาเป็นคนที่สาม บางทีในสายตาของคนอื่นเราแทบจะไม่มีค่าเลย แต่อัลลอฮ์ยกสถานะของเรา ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่เหนือการคาดหมายทั้งสิ้น กะคิดอย่างนั้นนะ ในความเป็นมุสลิมเรามองข้ามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทุกอย่างมาจากกำหนดของอัลลอฮ์

ผู้วิจัย : สมัยกะยังสาวๆ ไม่ได้แต่งงานนี้เคยคิดว่าวันหนึ่งจะต้องไปเป็นภรรยาคนที่สองคนที่สามไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตั้งแต่กะเริ่มเข้าใจอิสลามก็คิดเรื่องนี้เพื่อไว้อยู่แล้ว เพราะการที่เราได้อยู่ในบรรยากาศแห่งอิสลามมันสำคัญกว่าอยู่แล้ว การไปเป็นคนที่สองหรือคนที่สามก็อาจจะเป็นสาเหตุเพื่อให้เราได้อยู่กับอิสลามตลอดเวลา การจะเป็นภรรยาคนที่เท่าไรมันไม่ใช่สาระ ไม่สำคัญเลย แม้ว่าเราจะเป็นภรรยาคนเดียวหรือคนแรกก็จริง แต่ถ้าไม่เอาสิ่งที่อิสลามสอนมาใช้ก็ไม่มีประโยชน์

ผู้วิจัย : โดยรวมแล้วกะคิดว่าอะไรที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนให้อยู่กันตลอดรอดฝั่งได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องของอนาคตวัลลอฮ์อะลัม เราไม่รู้นะ แต่สำหรับกะคิดว่า การใส่อิหม่านใส่ความรู้อิสลามให้กับทุกคนในบ้าน ให้การศึกษาที่ดีแก่เขา เอาแบบอย่างวิถีชีวิตของท่านนบีมาปฏิบัติ พยายามให้อิสลามแก่ลูกๆ ให้มาก

ผู้วิจัย : หมายความว่าสิ่งเหล่านี้ ผู้ที่เป็นภรรยาทั้งคนที่หนึ่ง สอง ก็ต้องทำแบบนี้เหมือนกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ควรเป็นอย่างนั้น แต่พอเอาเข้าจริงไม่เหมือนกันหรอก แต่ละคนก็มีสูตรของตัวเอง อันนี้เป็นเรื่องของผู้ชายที่เขาต้องจัดการ แต่โดยรวมแล้วก็ต่างกันไม่มากเท่าไร เพราะคนที่หนึ่งเขาก็คิดอะไรไม่ต่างจากกะมาก แต่บางอย่างเขาก็ทำได้ดีกว่าเพราะคนที่หนึ่งเขาผ่านอะไรมามากกว่า ประสบการณ์เขามากกว่า เรื่องลูกบางทีเราก้บังคับความคิดเขาไม่ได้ ยิ่งลูกๆ ที่โตเขาก็มีความคิดเป็นของตนเองจะไปบังคับอะไรมาไม่ได้ ก็ต้องอาศัยการพูดสิ่งดีๆ

ให้เขาฟังบ่อยๆ เขาจะได้ซึมซับสิ่งที่ดีๆ แต่ก่อนตอนที่อยู่ใกล้กันเราก็นั่งปรึกษาเรื่องอย่างนี้บ่อยๆ นั่งแลกเปลี่ยนกัน

ผู้วิจัย : แสดงว่าสิ่งสำคัญคือต้องให้เรื่องศาสนาให้มากที่สุดนะคะ แล้วปัจจัยจากภายนอกก็จะไม่ส่งผลใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่าคงไม่มีใครอยากไปยุ่งแหย่ให้ครอบครัวคนอื่นแตกแยกหรอกนะ มันสำคัญที่คนเป็นภรรยามากกว่านะ สามีก็ต้องให้ความรู้ศาสนาแก่ภรรยาบ่อยๆ ถ้าถามว่ามีปัญหาบ้างไหมก็มีนั่นแหละ แต่ปัญหามีไว้แก้มันไม่ได้มีไว้ทะเลาะกัน

ผู้วิจัย : เช่นปัญหาลักษณะไหนบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางทีปัญหามันเป็นเรื่องของผู้ใหญ่แต่ลูกๆ มาเห็นภาพ อย่างเรื่องการให้ความรักนี้จะให้เท่ากันก็ยาก ท่านนบีเองก็ยังไม่ได้ บางทีลูกก็อาจคิดไปว่าพ่อไปให้ความสนใจกับอีกบ้านหนึ่งมากกว่า ก็เลยเอามาคิดไว้อย่างนั้นอย่างนี้ แต่เราก็เข้าใจ มันก็ต้องยอมรับตามสภาพ ก็พยายามอย่าแสดงออก ทำให้มันเป็นเรื่องใหญ่ ปัญหามันหลายด้าน ไม่รู้จะอธิบายยังไง บางครั้งเราเองคิดว่าพอแล้ว แต่ถ้าลูกเราไม่รู้จักพอก็จะเป็นปัญหา และยิ่งถ้าลูกมีนิสัยอิจฉาริษยาก็เป็นปัญหาอีก เรื่องอิจฉาริษยาเป็นเรื่องที่อิสลามสั่งห้ามมาก ต้องขอความคุ้มครองจากอัลลอฮ์อย่าให้มีสิ่งนี้เลย กะว่าปัญหามันเป็นเรื่องปกติ มีมาซัฟกัมันก็ไป

ผู้วิจัย : คิดว่าน่าจะได้ประเด็นได้ครบแล้ว กะมีอะไรจะเสริมทิ้งท้าย เพื่อให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะคิดว่าทุกอย่างก็ราบรื่นดี เรื่องการเรียนการสอนแต่ก่อนเขาทำได้ดี ตอน

ที่ยังไม่ได้ยุ่งมากนักะ มีเรียนตีฟิรพร้อมกันทุกเช้า ตอนนี้นางเขาเองก็เยอะ ต้องช่วยแก้ปัญหาคนอื่นก็เยอะเลยไม่ทัน เรื่องการสอนศาสนาเลยลดลงไป แต่ก็ได้น้องสาวกับเพื่อนๆ ที่เวลาไปงานบรรยายก็จะชวนเราไปด้วยตลอด บางทีไปก็ไม่มีสมาธิได้ฟังหรอก ต้องคอยจับลูก แต่เราอยากได้บรรยากาศ ให้ลูกได้ซึมซับบรรยากาศอิสลาม ส่วนนี้สำคัญ ถ้าเราพาลูกไปคาราโอเกะลูกก็จะเป็นแบบนั้นแหละ แต่พอเราพาลูกไปเจอกับบรรยากาศอิสลาม บรรยากาศวิชาการ ได้เจอพี่น้องในอิสลาม เรายังก็ได้ความรู้ใหม่ๆ ไปด้วย เขาได้สละมัททักทายคนนั้น คนนี้ รายละเอียดเล็กๆ พวกนี้คือเรื่องสำคัญทั้งนั้นเลย เป็นการสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้กับลูก ให้เขาได้ซึมซับตั้งแต่เด็ก

ผู้วิจัย : กะจริงๆ แล้วครอบครัวแบบนี้ก็ไม่ได้ต่างจากครอบครัวภรรยาคนเดียวเลยนะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะ แต่คนส่วนใหญ่เขาไม่เห็นเขาไม่รู้ไงคะ เลยคิดไปเอง ไม่ว่าจะอะไรก็ตาม สิ่งสำคัญสำหรับคนเป็นภรรยาคือ ต้องให้เกียรติสามีให้มากที่สุด

ผู้วิจัย : ให้เกียรติยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ทุกเรื่อง ให้เกียรติในเรื่องการศึกษา เราต้องกลับไปดูสูตรนะบีว่าภรรยา นะบีเขาทำยังไง เวลาสามีกลับมาบ้านเราต้องพร้อมนะ ไม่ใช่ภรรยาไปอยู่ไหนก็ไม่รู้ ต้องยื่นให้เกียรติเขา ต้องยกน้ำไปให้ แขนวนเสื้อผ้าให้ อันนี้หน้าที่ภรรยาทั้งนั้นเลย ภรรยาบางคนไม่รู้เขาก็ไม่ได้ทำหรืออาจจะรู้แต่ทำไม่ได้ การปรนนิบัติแบบนี้จะสร้างความรัก สร้างบรรยากาศอิสลามในบ้าน ถ้ามีลูกก็เรียกลูกๆ มาสละมพ่อ เตรียมอาหารให้เขา เขากลับมา

เหนื่อยๆ ก็อย่าพึ่งพูดในสิ่งที่ทำให้เขาต้องไม่สบายใจ การรับใช้เขาอย่างถ่อมตน การดักข้าวให้เขา ทุกครั้งที่สามีกลับเข้าบ้านเราสละมุ้งทั้งหมดนี้คือการให้เกียรติสามีทั้งสิ้น ถามว่าถ้าทำอย่างนี้ได้บรรยาภาสอิศลามในบ้านจะเกิดใหม่ เกิดแน่นอนอินชาอัลลอฮ์ ต้องไปหาซื้อที่ใหม่ไหม ไม่ต้อง ดูเหมือนทำงานแต่ก็น้อยคนที่เขาแบบของบรรดาภรรยาอะบีมาอีซจริง

ผู้วิจัย : ในเชิงปฏิบัติก็ยากอยู่นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ่ ดังนั้นจำไว้ว่า ชีวิตครอบครัวคนที่เป็นภรรยาต้องมีความอดทนสูง ต้องอดทนให้เยอะ ทั้งกับการเลี้ยงลูกและกับสามี กับทุกอย่าง ชีวิตคู่มันไม่เหมือนที่เราจินตนาการไว้หรอก บางทีปัญหามันก็เข้ามาโดยกะทันหัน โดยที่เราตั้งตัวไม่ทัน บางปัญหาเราไม่ได้สร้างเองแต่ก็กลับมาเกี่ยวกับเรา เอาเรื่องอื่นมาใช้ในการแก้ปัญหาก็ได้ เมื่อเรามีอิหม่ามก็จะแก้ได้ทุกอย่าง เมื่อเราผูกพันอยู่กับอัลลอฮ์ มีอะไรก็พูดกับพระองค์ อัลลอฮ์ก็จะให้ทางออก เพราะเรื่องครอบครัวมันพูดกับคนอื่นไม่ได้ ยกเว้นคนที่มิกติกจริงจัง คือ คนที่ปากไม่เสียละนะ เรื่องครอบครัวเป็นเรื่องละเอียด ไม่ควรไปเล่าให้คนอื่นฟัง

ผู้วิจัย : อะ ยิ่งครอบครัวใหญ่ก็ยิ่งต้องระวังไซ่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ่ ผู้หญิงจะชอบใช้อารมณ์ตัดสินปัญหา ผู้ชายส่วนใหญ่อีกไม่ชอบผู้หญิงที่ชอบโต้เถียงหรอกนะ แต่ถ้าเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันนี้อีกเรื่องหนึ่ง ไม่เป็นไร เราต้องให้เกียรติสามีให้มาก นะบียังเคยบอกว่า ถ้าเป็นไปได้ อยากจะให้สุญุดต่อสามีเลย ผู้หญิง

ปัจจุบันถ้ายังปักกล้าขาแข็งยิ่งน่ากลัว ยิ่งถ้านางสามารถหาเงินได้เอง ไม่ต้องพึ่งพาสามีในด้านปัจจัยยังชีพ การให้เกียรติสามีก็จะไม่มี อันนี้น่ากลัว วันหนึ่งเราต้องถูกสอบสวน เมื่ออัลลอฮ์ถามเราเรื่องนี้เราจะตอบยังงัย อยู่ด้วยกันต้องอาศัยการให้อภัยซึ่งกันและกัน ต้องเอาอิสลามมาใช้หมดเลย อย่าเป็นคนจุกจิก อย่าพูดอะไรเวลาเขากลับมาเหนื่อยๆ อันนี้สูตรชีวิตจริงทั้งหมดเลย ต้องเอาใจใส่เขาทุกเรื่อง ต้องพยายามให้สุดความสามารถของเรา เพื่อพิสูจน์ให้อัลลอฮ์เห็นว่าเรารักเขาเพราะอัลลอฮ์สั่งนะ

ผู้วิจัย : แล้วคนที่เป็นสามีนี่เขาต้องมีความอดทนด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็ต้องอดทนในแบบเขา ผู้หญิงบางคนป่วนก็มีนะ พอมาเป็นภรรยาคนที่สองก็สร้างปัญหา เรียกร้องความสนใจจากสามีให้ตัวเองคนเดียว ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ ถ้าไม่อยู่กับอิสลาม ไม่หาความรู้อิสลามมาเติมบ่อยๆ ก็เหนื่อยเหมือนกัน

ผู้วิจัย : กะมีอะไรจะฝากทิ้งท้ายไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มีชีวิตใครสมบูรณ์หรอก บางทีเราวางแผนไว้อย่างหนึ่งแต่อัลลอฮ์อาจให้อีกอย่างหนึ่ง ก็อัลลอฮ์ต้องการทดสอบเราไง ฉะนั้น กะคิดว่าคนที่เชื่อฟังสามีในสิ่งที่ดี อัลลอฮ์จะให้ผลตอบแทน พระองค์จะช่วยเหลือ เราต้องเชื่อมั่นว่าอัลลอฮ์ช่วยเหลือเรา ไม่ได้ให้ทิ้งคุณยานะแต่การคิดถึงเรื่องวัตถุมากเกินไปมันไม่ใช่ความคิดของเรา ยิ่งอัลลอฮ์ให้เราเยอะเราก็จะต้องถูกสอบสวนเยอะ เราต้องมีจุดยืนที่ไม่ผิดกับอิสลาม เพราะเราสรุปได้แล้วว่า ไม่มีอะไรมาแก้ปัญหาวีชีวิตได้นอกจากอิสลาม

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 3: คุณมาชื่อนะ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : ขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ยินดีค่ะ

ผู้วิจัย : ค่ะเป็นภรรยาคนที่หนึ่งจากสองใช่ไหม
 ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ

ผู้วิจัย : ตอนนี้มีลูกกี่คนแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกห้าคนแล้วค่ะ

ผู้วิจัย : ค่ะทำงานอะไรนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี่ก็ช่วยสามีขายเสื้อผ้ามือ
 สองตามตลาดนัดแถวนี้ค่ะ

ผู้วิจัย : แล้วค่ะคนที่สองนี้เขาทำงานด้วยหรือ
 เปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาจะทำงานเป็นช่วงๆ คือทำงานม
 เบอเกอร์ส่งตามร้านมากกว่าค่ะ ก็ไม่ได้มีรายได้
 เป็นกอบเป็นกำมาก

ผู้วิจัย : ภูมิลำเนาเดิมค่ะเป็นคนที่ไหนค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เป็นคนจะนะะ จังหวัดสงขลา
 แต่มาได้สามีคนปัตตานี เลยมาตั้งรกรากอยู่ที่นี้

ผู้วิจัย : แต่งงานกันมากี่ปีแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี่ลูกคนโตก็ยี่สิบปี น่าจะ
 ประมาณยี่สิบเอ็ดปีได้แล้วค่ะ

ผู้วิจัย : ค่ะจบการศึกษาระดับชั้นไหน ยังไงค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะจบสามัญที่ ม.3 และก็ไป
 เรียนศาสนาต่อที่มาเลเซียที่รัฐเกดาห์ เรียนก็ตาบ
 อยางเดียวไม่ได้วุฒิอะไรมา เรียนเพราะสนใจ
 อยากรู้ศาสนามากกว่า

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมของค่ะเป็นยังไงค่ะ พ่อมี
 ภรรยาคนเดียวหรือว่าหลายคนค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พ่อมีภรรยาคนเดียวค่ะ ในหมู่
 ญาติๆ ก็เป็นครอบครัวปกติ ฟังมาแปลกตอนได้
 ลูกเขยนี้แหละ

ผู้วิจัย : คนในละแวกนี้มีที่เป็นครอบครัว
 ลักษณะนี้อยู่เยอะไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ค่อยมีนะ

ผู้วิจัย : ภรรยาคนที่สองนี้มีลูกกี่คนค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกสามคนค่ะ ลูกเขาก็ยังเล็ก
 อยู๋ คนโตของเขาก็รุ่นราวคราวเดียวกับคนเล็ก
 ของค่ะ

ผู้วิจัย : ได้เจอกับคนที่สองบ่อยไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เจอไม่ค่อยบ่อย ส่วนมากก็จะคุย
 ทางโทรศัพท์มากกว่า แต่ก่อนเขาก็เช่าบ้านอยู่
 แถวๆ นี้แหละแต่พอมีลูกแล้วดูไม่ทัน ไม่มีคน
 ช่วยก็เลยขอย้ายกลับไปอยู่บ้าน ถ้าแต่ก่อนนะ
 พอช่วงรายอสามีก็จะไปรับมาที่นี้มาอยู่ทำกิน
 กัน 2-3 วัน หลังจากนั้นก็จะพาไปส่ง แต่ตอนนี้
 พ่อแม่ก็ย้ายมาอยู่บ้านนี้ด้วย เราจะพาเขามา
 เกรงใจพ่อแม่อยู่นะ เพราะพ่อกับแม่เขาก็เคย
 รู้สึกไม่ดีกับเรื่องนี้มาก่อน แต่เขาก็จะพากันไป
 เจอที่อื่น ที่บ้านสามีบ้าง เราก็ฝากของไปให้แค
 นั้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าค่ะกับคนที่สองก็ไม่ได้มีอะไร
 ผิดใจกันนะคะ คบหากันปกตินะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มี ก๊ะเคยพูดกับเขาตั้งแต่เนิ่นๆ เลยว่า “ถ้าเธอจะมาอยู่จุดนี้ เธอต้องรับได้นะ” ก๊ะบอกเขาเสมอว่า “ถ้ามาอยู่จุดนี้ขอร้องอย่างหนึ่งว่าอย่ามาทะเลาะกันเรื่องสามี มันน่าอาย” มาทะเลาะเรื่องผู้ชายคนหนึ่งมันน่าเกลียด ก๊ะเองก็ไม่ได้เก่งอะไรนะแต่อัลลอฮ์ให้ เรื่องอย่างนี้ไม่มีใครทนได้หรือถ้าอัลลอฮ์ไม่ช่วย การมาอยู่สถานะนี้ต่างคนต่างเจ็บปวดทั้งนั้น ต้องอดทนให้มาก ทำยังไงก็ได้ให้เราอยู่กันอย่างมีความสุขที่สุด ต้องอดทนให้มากที่สุด เพราะ ชัยตอนมันจะคอยดูแลเราทุกทาง

ผู้วิจัย : ก๊ะพูดกับคนที่สองไว้อย่างนี้ตั้งแต่ก่อนแต่งเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ก๊ะเองไม่ได้ชัดเจน แต่แค่บอกให้เขารู้ว่าสภาพครอบครัวเราเป็นยังไง ภรรยาเขาเยอะ บ้านก็ยังคงเช่า แต่ละเดือนก็มีค่าใช้จ่ายเยอะ ถ้าจะมาอยู่ก็ต้องรับกับสภาพได้ เขาก็ตอบว่า “ไม่เป็นไร เดี่ยวอัลลอฮ์ให้” พอเขาพูดอย่างนั้น ก๊ะก็เลยบอกว่า “ถ้ารับได้ก็โอเค” แล้วเรื่องสามีก็ขออย่างเดียวว่าอย่ามาทะเลาะ เพราะคนข้างนอกเขา รอที่จะหัวเราะเยาะ รอที่จะซ้ำเติมอยู่แล้ว เราจะไปทำตัวให้น่าอายทำไม คนที่รอจับผิดมีเยอะอยู่แล้ว เราต้องอยู่กันให้ได้ ถ้าผู้หญิงคนหนึ่งไม่มีความชอบรับ อนาคตของครอบครัวหมดเลยล่ะ ลูกๆ ก๊ะจะขาดความอบอุ่น และทะเลาะกัน มันไม่ใช่แค่คนสามคนนะที่จะแตกแยกกัน แต่สามครอบครัวเลยที่จะมองน่อกัน ไม่ได้คิด ครอบครัว ก๊ะ ครอบครัวสามี และก็ครอบครัวเขา

ผู้วิจัย : ส่งผลกระทบไปหมดเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ การที่ผู้หญิงคนที่หนึ่งอดทนไม่ได้มันส่งผลไปมากมาย ถ้าก๊ะเองทนไม่ได้กับ

การที่สามีไปมีเมียใหม่ คนอื่นๆก็จะเสียไปด้วย แต่ถ้าก๊ะทนได้ไม่แสดงอาการเสียใจจนเกินเหตุ เรื่องมันก็จะไม่ไปกันใหญ่ ตอนแรกๆ ที่สามีก๊ะไปมีเมียใหม่ แม่ก๊ะก็ไม่ค่อยพอใจและไม่ยอมพูดกับเขาอยู่ช่วงหนึ่ง แต่พอเราทนได้คนเดียว ทำทุกอย่างให้เป็นเรื่องปกติก็จะไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทุกคนก็อยู่กันอย่างสงบได้ ก๊ะพูดถูกไหม

ผู้วิจัย : คะ คนที่หนึ่งนี้สำคัญสุดเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนแรกสำคัญที่สุดหรือเปล่า นี่ก๊ะไม่รู้ แต่ที่แน่ๆ ต้องอดทนมาก มากกว่าคนอื่นๆ ต้องอดทนให้ถึงที่สุด ไม่มีใครมาทำร้ายเราได้ ถ้าจิตใจเราเข้มแข็ง คำสอนศาสนาบอกว่า ผู้หญิงคนหนึ่งที่อดทนจะทำให้ครอบครัวเข้มแข็งไปด้วย ลูกๆ ก๊ะก็ไม่เคยมีปัญหาเลย เป็นเด็กน่ารัก การเรียนก็ดี ไม่ได้แตกต่างจากเด็กทั่วไปเลย ก๊ะจะบอกคนที่ชอบเอาเรื่องนั้นเรื่องนี้มาเล่าให้ฟังว่า “ในเมื่อฉันอยู่จุดนี้แล้ว ก็อย่ามายุ่งกับฉัน..” คืออย่ามาพูด มาเล่าหรือทำอะไรให้เราต้องไม่สบายใจเลย เมื่อเจอปัญหา ก๊ะก็จะเข้าหาศาสนาอย่างเดียว จะไม่สนใจคำพูดของคนเพราะไม่มีใครช่วยให้ทางออกแก้ปัญหา เราได้ นอกจากอัลลอฮ์ตะอาลาองค์เดียว ถ้าพี่เอาเรื่องครอบครัวไปพูดกับคน คนเขาก็ช่วยแก้ปัญหาให้ไม่ได้หรือ บางคนเขาก็รอสมน้ำหน้า ให้คำแนะนำผิดๆ แก่เราบ้าง มันมีหลายแบบ การกลับไปสู่อัลลอฮ์ตะอาลาจะช่วยให้เราสบายใจที่สุด อัลลอฮ์จะให้ทางออกกับทุกปัญหาแน่นอน ก๊ะเชื่อมั่นว่าอย่างนั้นนะ เพราะเจอกับตัวเองแล้ว พอสามีไปบ้านนู้น ก๊ะก็จะเข้าห้องแล้วขอออดออดอัลลอฮ์ตะอาลา รู้สึกได้ว่าความเศร้าความเสียใจของเรานั้นหาย อัลลอฮ์

ช่วยให้จิตใจของเราสงบขึ้นได้จริง ปัญหาทุกอย่างที่มีมาอัลลอฮ์ช่วยแก้ไขทุกอย่างเลย มันน่าแปลกมากแต่พอเจอกับตัวเองแล้วเชื่อสนิทเลย

ผู้วิจัย : เวลารู้สึกเศร้าใจหรือเจอปัญหาก็จะเข้าหาอัลลอฮ์อย่างเดียวเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ มีอะไรขอต่ออัลลอฮ์อย่างเดียว วิธีนี้สบายใจที่สุดแล้ว ถ้าเราไปบอกพ่อแม่ เขาก็อาจจะตอบมาว่า “มาบอกทำไม ในเมื่อตัดสินใจทุกอย่างต่อเอง..” แล้วเราจะไปบอกคนอื่นทำไม แล้วสามีก็เป็นพ่อของลูกเรา เราจะเอาเรื่องเขาไปประจานให้คนอื่นรู้ทำไม มันไม่ใช่เรื่องที่อยู่แล้ว เรายุ่เองก็เห็นว่าสิ่งที่เขาไปมีเมียอีกคนความรับผิดชอบของเขาต่อเราต่อลูกก็ยังเหมือนเดิม เขาไม่ได้แย่งอย่างที่เรากังวล พอเขาไปบ้านนุ้ก็เป็นเรื่องของเขาเราจะไปเศร้าทำไม เราต้องทำทุกอย่างให้ตัวเองอยู่ในสภาวะนี้ได้ อย่างสบายใจที่สุด เมื่อสามีกลับมาหาเราเขาก็เป็นสามีเรา เราต้องปรนนิบัติให้ดีที่สุด เมื่อสามีไปบ้านเขาก็เป็นสามีของเขา เราก็ไม่ต้องไปโทรตามหรือก่อกวนให้เขาไม่สบายใจ

ผู้วิจัย : ลูกๆ เคยถามบ้างไหมคะ เวลาที่พ่อแม่ไม่อยู่ไปหาอีกบ้านหนึ่ง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกๆ ก็จะถามว่า “بابอไปไหน” เราก็จะตอบตามความจริง เพราะปกติเขาก็เดินทางไปไหนบ่อยอยู่แล้ว ไปกัสบ้าง ไปออกสี่สิบบ้าง ออกสามวันบ้าง เขาไม่ค่อยได้อยู่บ้านอยู่แล้ว เวลาลูกบ้านสองมาลูกๆ เขาก็จะอู๋มเล่นกันเหมือนเป็นพี่น้องกันจริงๆ เลย คือเราต้องไม่ทำให้สิ่งที่คนอื่นมองว่าเป็นปัญหามาเป็นปัญหากับเรา

ผู้วิจัย : แล้วสามีเขาพาจะไปออกมัสดูราด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็จะพาไปบ่อย 3 เดือนครั้งนะ เขาก็จะพาไปออกมัสดูรา อิหม่ามเราก็จะเข้มแข็งขึ้น เพราะได้ฟังแต่เรื่องศาสนา ได้เพิ่มความรู้อัลลอฮ์เยอะเลย

ผู้วิจัย : มีคนจากข้างนอกมาพูดหรืออุบายเรื่องครอบครัวบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีค่ะ มีเยอะเลย มีญาติบางคนก็มาแนะนำให้ทำของ ทำไสยศาสตร์ละนะ ให้สามีรักเราคนเดียว ไม่ต้องไปหาอีกบ้านหนึ่ง และก็จะมีคนมาคอยรายงานความเคลื่อนไหวตลอดว่าเห็นสามีไปกับเขาที่ไหน เมื่อไหร่ คนจะมาบอกเราหมด จะช่วยทำของให้เราก็ดู คนข้างนอกนี่อันตรายมากเลยจริงๆ

ผู้วิจัย : คนจากข้างนอกส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมากไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนนอกนี่ส่งผลเยอะเลย เยอะมาก คำสอนศาสนาถึงบอกว่าผู้หญิงควรอยู่ในบ้านให้เยอะ ก็เพราะเวลาเราออกไปข้างนอกก็ต้องไปเจอคำพูดผู้คนต่างๆ นานาที่ผิดๆ ก็มี แต่แบบที่มันไม่สร้างสรรค์มันเยอะกว่า ยิ่งไงๆ ก็สวรรค์ในบ้านดีกว่า อยู่บ้านทำหน้าที่ของเราให้ดีสงบกว่าเยอะ จัดบ้านจัดเสื้อผ้า เลี้ยงลูกสอนลูก มันคืองานที่เหมาะสมกับภรรยาที่สุดแล้ว ถ้าเราอยู่ข้างนอกฟิตนะฮัมซะ

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าสื่อมีผลทำให้ครอบครัวต้องล่มสลายไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เคยดูละครไทยเรื่องแรงเงาไหมคะ เรื่องนี้ชัดเจนเลย เพราะเมียคนที่สองลูกขึ้นมาต่อต้านแล้วหาว่าคนแรกคิดจะฆ่าเขา เรื่องนี้ส่งผลกระทบในแง่ลบเยอะเลย มีมุสลิมบางคนต้องแยกทางกับสามีเพราะอิทธิพลจากละครนี้แหละ เพื่อนๆ ก็นี้แหละ ละครมันชักนำให้

คนคิดไปต่างๆ นานาสอนให้ผู้หญิงมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวกับสามี สอนให้หวาดระแวงสามีตนเองบ้าง ถ้าคนที่ไม่มีอิหฺม่านในใจก็แยเลย แล้วมีอยู่คนหนึ่งเป็นแม่ค้าเหมือนกัน แล้วสามีเขาต้องไปซื้อเสื้อผ้าซื้อที่ละเยอะๆ แถวภาคกลางไปทีก็ 4-5 วันนะ มีคนมาก็พูดกับเขาว่าสามีหายไปหลายวันอย่างนั้นจะไว้ใจได้หรือ ไปมีใครหรือเปล่า จนเป็นเรื่อง ตอนนี้อยู่กันคนละบ้านกับสามีมา 4-5 เดือนแล้ว แต่เขาก็ร่ำรวยมีฐานะกันทั้งคู่ล่ะ คุณยอมแลกความสุขของชีวิตครอบครัวกับคำพูดของใครก็ไม่รู้หรือนั่นหรือ คุณไม่ใช่สมองใครตรงก่อนจะเชื่อบ้างหรือ คุณไม่รักสามีคุณบ้างหรือ

ผู้วิจัย : แสดงว่าสื่อทีวีก็ส่งผลกระทบต่อหนักเหมือนกันนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาที่พูดให้บางคนฟัง เขามักจะหัวเราะ เวลามีคนถามก็จะบอกเขาไปว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่อัลลอฮ์ต้องการทดสอบผู้หญิง สามีก็ไม่ใช่คนเข้าสู่นะ อัลลอฮ์ต้องการจะทดสอบผู้หญิงคนหนึ่งเพื่อไม่ให้เขารักใครมากกว่าอัลลอฮ์ตะอาลา แม้แต่สามีของเขาเอง ก็สำนึกเรื่องนี้ได้ตอนที่สามีไปมีภรรยาคนที่สอง ก็เป็นลูกคนสุดท้องแต่ฐานะเราก็ปานกลางไม่ได้ดีมาก อยากได้อะไรก็ไม่ไปตามที่ต้องการหรือที่บ้านจะไม่ตามใจ แต่พอมาแต่งงาน สามีเขาก็จะตามใจทุกอย่างอยากได้อะไรก็พยายามหามาให้ ช่วงนั้นอัลลอฮ์ก็ให้ริสกีดีด้วยขายกล้วยทอด ขายเบอร์เกอร์ ขายน้ำอัลลอฮ์ให้ขายดี จำได้เลยว่าตอนนั้นก็จะบอกสามีว่า “ฉันรักเธอจริง รักที่สุดในโลกเลย” หลังจากนั้นสองเดือนอัลลอฮ์ทดสอบเลย พระองค์ต้องการจะสอนให้เรารักพระองค์มากกว่าสิ่งอื่น

ใด ตั้งแต่แต่งงานสามีก็จะชอบสอนว่า อ่ารักเขามากเกินไปนะ อัลลอฮ์จะทดสอบเธอ ในร้อยรักเขาสัก 50 พอ เขาก็จะสอนอย่างนี้ตลอด แม้ว่าเขาจะไปมีคนที่สองการดูแล ความรับผิดชอบของเขาก็เสมอดันเสมอปลาย ไม่น้อยลงไปเลย

ผู้วิจัย : หลังจากแต่งงานกับภรรยาคนที่สอง การปฏิบัติของเขาไม่มีอะไรเปลี่ยนไปจากเดิมเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขายังรักเรามากกว่าเดิมด้วยซ้ำนะ คุณเขาเอาใจใส่เรามากขึ้น ห่วงใยความรู้สึกเรามากกว่าเดิม อันนี้พูดจากใจเลยนะ อัลลอฮ์จะสอนเรื่องนี้กับผู้หญิงเพื่อให้เรามีสติว่าเราต้องรักอัลลอฮ์องค์เดียว ไม่ใช่สามี ไม่ใช่ลูก

ผู้วิจัย : รู้สึกได้เลยหรือคะพออัลลอฮ์ทดสอบด้วยเรื่องนี้แล้วรักพระองค์มากขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ มันรับรู้ผ่านความรู้สึก คำพูดที่เราเคยพูดวันนั้นมันยังก้องอยู่ในหูเรา วันนั้นเราคิดว่าเรารักอัลลอฮ์เหมือนที่รักสามี และพระองค์ก็ทดสอบอย่างหนัก เพื่อจะบอกว่าผู้ที่เธอควรรักที่สุดคืออัลลอฮ์ไม่ใช่สามี อัลลอฮ์ต้องเป็นหนึ่ง ไม่ใช่สามีคุณเป็นหนึ่ง รู้สึกได้ว่าอัลลอฮ์ทดสอบทันตาเห็น ในใจลึกๆ ก็น่ากลัวนะ

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าผู้ชายที่จะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน เขาต้องมีความพร้อมยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้ชายเขาไม่คิดหรือว่าเขาพร้อมหรือไม่พร้อมกับการมีภรรยาหลายคน แต่เมื่อเขาต้องการเขาก็จะหาเหตุผลมาพูดให้ดูน่าฟัง เพื่อให้เห็นความจำเป็นของการมีใหม่ ถ้ารอให้พร้อมคงยากที่จะมีคนพร้อมเรื่องนี้ล่ะ ปกติ

สามีก็จะเป็นคนบอกทุกอย่างให้กะทราบหมดเลย

ผู้วิจัย : ตอนแต่งกับคนที่สองใหม่ๆ กะใช้เวลาทำใจนานไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนกำลังจะแต่ง กะก็ถามเขาอีกครั้งว่าถ้าไม่แต่งไม่ได้หรือ เขาก็บอกว่า “ไม่ได้” กะก็ถามต่อว่าแล้วเลิกกับฉันได้ไหม เขาก็ตอบว่า “ไม่ได้” หลังจากนั้นกะก็หนีออกจากบ้านไป เขาตามหาอยู่กินหนึ่งกว่าจะไปพบกะอยู่ที่บ้านเพื่อนคนไทยพุทธนะ เพื่อนกะเขาไม่มีสามีเปิดร้านเสริมสวย เราก็ไปนอนเล่นอยู่ที่นั่นแหละ เดินเท้าไปเป็นกิโลเลยนะตอนนั้น

ผู้วิจัย : ตอนนั้นเครียดมากไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เครียดมากๆ สามีก็บอกว่า ที่หลังอย่าหนีมาอย่างนี้เขาไม่สบายใจ เขาอุ้มลูกคนเล็กมาด้วย ตอนนั้นคนเล็กยังเดินไม่ได้ จากที่กะปิดหน้ามาเป็นสิบปีนะ หลังจากนั้นกะเปิดหน้าประชดเขาอยู่เกือบสองปี เพื่อนที่สนิทไม่ได้เจอมานานเขามาหา พอเขาเห็นเราเปิดหน้าเขาตกใจเขาบอกว่า “เธอน่าดำจิงเลยนะ เธอปิดหน้าเหมือนเดิมเถอะ” ตั้งแต่นั้นมาสามีจะนอนดกทุกคืนแล้วพูดขอร้องให้ปิดหน้าเหมือนเดิม เขาขอร้องอย่างนี้อยู่ปีกว่าเลย ตอนนั้นกะก็พูดประชดไปว่า “ชั่วชีวิตนี้ฉันจะไม่ปิดหน้าแล้ว” ช่วงนั้นก็ก็มีเพื่อนที่เขาคอยให้กำลังใจเราจะโทรมาพูดเรื่องศาสนาให้เราฟัง พูดพลางเราก็ร้องพลาง การที่ภรรยาปิดหน้าจะยิ่งเพิ่มเกียรติให้กับสามี และหน้าของเขาก็จะมีรัศมีอัลลอฮจะรักเขา จนสุดท้ายเราก็ยอมกลับมาปิดหน้าเหมือนเดิม และก็ไม่ได้เปิดหน้าอีกเลย

ผู้วิจัย : ตอนที่กลับมาปิดหน้าเหมือนเดิมนี่คือทำใจได้แล้วใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นพอมาคิดทบทวนตัวเองว่าการที่เราทำตัวแยกๆ อย่างนั้นตัวเราเองนั่นแหละที่ขาดทุน สามีเขาไม่ขาดทุน ภรรยาคนที่สองเขาก็ไม่ขาดทุน ลูกก็ไม่ขาดทุน เราเองคนเดียวที่ขาดทุน

ผู้วิจัย : ทำไมกะถึงตัดสินใจเปิดหน้าประชดเขาคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันรู้สึกใช้ชีวิตหมดสิ้นทุกอย่างในเมื่อสามีไม่รัก เราก็อยู่แบบของเรา คนที่สองเขาก็ไม่ได้ปิดหน้านะ กะก็จะโทรไปนัดคนที่สองไปเที่ยวกันทุกวัน ไปกินส้มตำกันบ้าง ช่วงนั้นไปเที่ยวบ่อยมาก และก็ปัญหาว่าจะไม่ปิดหน้า แต่อัลลอฮยังรักเราอีก ให้เรารู้สึกตัวอีกครั้ง ตอนนั้นถึงแม้กะจะประชดสามียังไงแต่เรื่องศาสนาจะอยู่ในหัวใจตลอด กะจะไม่ไปทำเรื่องเหลวไหลอยู่แล้ว เรื่องงานก็จะทำบ้างไม่ทำบ้าง แต่เรื่องศาสนาจะกะจะกลัวมาก สามีเขาก็จะคอยตรึงเรื่องศาสนาให้ฟังตลอด ทำให้เรารู้สึกว่าอยู่ในบรรยากาศศาสนา ลูกๆ เราก็จะส่งไปเรียนศาสนาหมด เพราะจะให้เราสอนคงไม่ไหว ตั้งแต่เขาไปเรียนพอกกลับมาถึงเวลาคุซาเขาก็จะละหมาดคุซาเอง พอเวลาตะลิมเขาก็จะอ่านเอง มันสบายใจขึ้นเยอะเลย ไม่เหน็ดด้วย

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องการแบ่งเวลาตอนนี้มีสองบ้านนี้แบ่งยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าดูจากบ้านก็อาจจะคิดว่าไม่ใช่คนลำบากนะ ตอนนี้อาชีพหลักที่สร้างรายได้จนเจือสมาชิกทั้งหมดจะมาจากบ้านกะบ้านเดียวเราก็อยู่แบบพอดีๆ อย่างตอนนี้สามีกะไปออกคะวะสุ เงินในบ้านมีอยู่สามร้อย สามีเอาไปพัน

หนึ่งเพราะไปกันสองคนกับลูกชาย เราไม่เคยมีเงินเก็บนะ แต่อัลลอฮ์ให้พอดีตลอด ตอนนี่คนที่สองอยู่ไกลก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเวลาเดินทางไปสองเวลาสามีไปก็ต้องเอาเงินไปให้เขาด้วย คือถ้าไม่ใช่ช่วงที่สามีไปออกกะวะฮุกกะกับสามีก็จะทำงานกันทุกวันเลย หยุดซักวันก็ไม่หุมนไม่ทันแล้ว เพราะเราต้องเผื่อไว้สำหรับช่วงที่เขาไปออกกะวะฮุกด้วย เขาก็จะไปหาคนที่สองสัปดาห์ละครั้งนะ ดูเหมือนน้อยนะ แต่อย่างที่บอก พออยู่ไกลมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ก็คุยตกลงกันว่าอย่างนี้ เขาโอเค

ผู้วิจัย : เวลาบ้านคนที่สองสัปดาห์ละครั้ง แล้วพักอยู่บ้านกี่คืนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไปคืนเดียว ก็จะไปวันอาทิตย์ พอจันทร์เช้าเขาก็ต้องรีบกลับมาทำงานแล้ว เพราะเราหยุดแค่วันอาทิตย์วันเดียว คนที่สองเขาก็เข้าใจนะ ช่วงที่อยู่นี้ก็ทำงานกันจริงๆ ไม่มีเวลานั่งลื้อเล่นกัน เพราะเขาเองก็ทำงานหนักไม่ค่อยได้ เลยช่วยทำงานไม่ได้ เขาเองก็ไม่ใช่คนฐานะดี กะเองก็ลำบาก ตอนนี่รถยนต์ก็ยังคงผ่อน ที่สร้างบ้านมาก็กู้จากธนาคาร ค่าใช้จ่ายในบ้านตอนนี้เดือนหนึ่งตกประมาณสามหมื่น พอครอบครัวใหญ่ค่าใช้จ่ายก็เยอะขึ้น ลูกๆ ก็ส่งเรียนกันทุกคน

ผู้วิจัย : แล้วใช้เวลาช่วงไหนในการเลี้ยงดูลูกๆ คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกๆ นี้จะใช้แบบพี่เลี้ยงน้อง จะปล่อยให้เขาดูแลกันเองตลอด คนโตจะคอยดูแลคนน้องกว่า พอกลับมาจากโรงเรียนเขาก็จะช่วยหุงหาข้าวมาให้พี่น้องกิน ถ้าจะไปหนก็จะพาน้องกันไป จะเข้าอนุบาลตั้งแต่สองปีทั้งนั้นเลย หรือบางทีถ้าค่าแล้วยังไม่มีการกลับ เพื่อนบ้านก็จะ

มาช่วยดูให้ด้วย จะจ้างคนเลี้ยงก็แพงนะ ก็อยู่กันอย่างนั้นแหละ อัลลอฮ์รักษามาตลอด

ผู้วิจัย : แล้วสอนศาสนาลูกๆ ผ่านรูปแบบไหนบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กลางคืนทุกคืนหลังละหมาดอิซาอาก็จะอ่านตะลิมให้ลูกฟัง 45 นาที จะมานั่งล้อมกันแบบนี้แหละแล้วก็มุซาคาเราะฮุกกันในเรื่องศาสนา ตัวเล็กๆ นี้ก็พามา นั่งหมด เขาก็รู้เรื่องหมดนะ ถึงจะส่งไปเรียนแล้วแต่ที่บ้านเราก็ต้องมีอบรมให้เขาด้วย แต่จำไว้ นะถ้าผู้หญิงไม่เริ่มก่อน ก็ไม่เกิด ในประวัติศาสตร์อิสลามนะ ผู้ที่เข้าอิสลามคนแรกก็ผู้หญิง ดายเพื่ออิสลามคนแรกก็ผู้หญิง ผู้หญิงทั้งนั้นคะ บทบาทหน้าที่หลักของผู้ชายคือการทำงานนอกบ้านหาบิัจฮัยยังชีพให้กับครอบครัว เรื่องในบ้านก็ต้องให้ผู้หญิงเป็นคนเริ่ม เรื่องสอนลูกๆ ก็เป็นหน้าที่หลักของภรรยา ถ้าผู้หญิงไม่มีความอดทนครอบครัวพัง ผู้ชายเข้าไม่มีเวลามาจำใจจำใจเรื่องรายละเอียดหรือเพราะภาระเขาเยอะ ไหนจะเรื่องสังคม เรื่องมัสยิด เรื่องบ้านนู่น เพราะฉะนั้นเรื่องในบ้านผู้หญิงต้องนำให้หมด ยกตัวอย่างใกล้ตัว ที่สังเกตเห็นได้ง่ายๆ ในเดือนบวชถ้าผู้หญิงไม่ตื่นมาปลุกกินข้าวซาโฮร จบ! ในบ้านไม่มีใครได้บวชสักคน ให้ผู้ชายตื่นมาปลุกภรรยา ปลุกลูกๆ หรือ คงยาก ไม่มีวัน ไม่ว่าเขาจะมีอิหม่านที่เยอะขนาดไหนถ้าภรรยาไม่ปลุกเขาก็ตื่นไม่ได้ หรือถ้าในเดือนอื่นๆ ละหมาดซุบฮิอย่างนี้ ถ้าภรรยาไม่ตื่นมาปลุกก็ไปมัสยิดไม่ทัน ละหมาดสายกันทั้งบ้าน ที่เขาว่าผู้บัญชาการใหญ่อยู่ที่บ้านนี้จริงเลย ผู้หญิงนี้แหละ

ผู้วิจัย : เป็นผู้อำนวยการที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้ชายใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ อย่างนั้นเลย แล้วในบ้านนี้ใหญ่กว่าภรรยาที่ไม่มีแล้วนะ ผู้หญิงใหญ่ที่สุดแล้ว

ผู้วิจัย : แล้วเวลาจะวางแผนว่าตจะส่งลูกเรียนต่อที่ไหนยังไง นี่จะเป็นคนคิดเองหมดเลยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องเรียนของลูกนี่เราจะคิดด้วยกัน บางทีเราเห็นเขาเงิบๆ เราก็พูดไปว่า “ลูกจะจบป.6 แล้วทำไมไม่คิดบ้างว่าจะส่งไปเรียนที่ไหน” เขาก็ตอบกลับมาว่า “เรื่องนั้นอยู่ในสมองผมหมดแล้ว” คือแต่ละคนจะไปสืบเสาะหาว่าโรงเรียนไหนดี โดยไปถามคนรู้จักนะ และเราก็จะมานั่งคุยตกลงกัน ถ้าต้องไปดูโรงเรียนด้วยก็จะไปกัน ตอนที่ส่งลูกสาวไปเรียนฮาฟิเซาะที่มรัคชะยะลา เขาก็ให้กะไปสืบก่อนว่าที่นั่นเรียนอย่างไรบ้าง พอเรากลับมาบอกว่าโอเคดี เขาก็จะบอกว่า “ถ้าอย่างนั้นไปเราไปดูด้วยกัน” ส่วนมากก็จะคิดไปทางเดียวกัน ถ้าคุยหารือกันแล้วไม่เหมือนกัน เขาก็จะบอกว่า “ไหนคุณยกเหตุผลของคุณมา..” จะหาเหตุผลมาคุย

ผู้วิจัย : เอาเหตุผลมาช่วยในการหาข้อสรุปร่วมกันใช่ไหมคะ แล้วเวลาที่ลูกคือ ไม่เชื่อฟังอย่างนี้มีบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีบ้าง บางทีลูกสาวคนรองเขาจะชอบงอนแม่ แล้วพอเราพูดก็จะไม่ฟัง พี่ชายคนโตเขาก็จะบอกว่า “ไม่เป็นไรแม่ เดี่ยวอาเบจัดการเอง” เขาก็จะอธิบายเหตุผลให้น้องฟัง เขาก็จัดการได้หมด เขาจะรู้หน้าที่และก็จะรับผิดชอบต่างๆ ได้ดี

ผู้วิจัย : แล้วระหว่างภรรยาด้วยกันนี้ถ้ามีเรื่องเข้าใจผิดกัน แก้อย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องเข้าใจผิดไม่ค่อยมีนะ เพราะเรากดกันตั้งแต่แรกว่าเราจะไม่ทะเลาะกันเรื่องสามี เวลาที่มีเรื่องติดค้างในใจเราก็จะปรึกษาหารือกันตลอด สามีก็จะไม่ให้โกรธ เขาสักนาทีเดียวเลย เขาจะดูจากสีหน้าท่าทางเรา ถ้าเห็นว่าเราอารมณ์เสียแล้ว ก็จะแกล้งหยอกให้เราหัวเราะ ใครจะไปโกรธต่อได้ โกรธนานข้ามวันไม่ได้เลย

ผู้วิจัย : แสดงว่าสามีก็จะใจเย็นมากเลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาจะใจเย็นมากๆ ช่วงที่เขาแต่งงานที่สองใหม่ กะประชดเขาโดยไปซื้อนมที่คนไว้ชกมยนั้น ซื้อมาสองอัน เวลาโกรธก็จะเอานมนั้นแหละให้เขาอัน ให้ตัวเองอัน แล้วก็ชกกันในบ้านนี้แหละ ชกเสร็จก็ปวดเมื่อยหมดเลย ทะเลาะเบาแวงก็มีกันบ้าง เวลาที่โกรธเขา เขาก็จะเอานมมาให้แล้วบอกว่า “เอาเลย เอาให้ตายไปเลยนะ”

ผู้วิจัย : แล้วก็จะทำสามีลงโทษกันนั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ที่เล่นทีจริงอย่างนั้นแหละ

ผู้วิจัย : ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องใช้ที่ได้รับมา ณ ตอนนี้นึกคิดว่าเพียงพอไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อัลฮัมดุลิลลาฮุนะ อัลลอฮ์ให้พอตลอด มันแปลกเหมือนกัน คืออย่างค่าผ่อนรถ ตอนเข้านี้จะไม่มีชักบาทเลย แต่พอเราจะเก็บร้านแล้ว อัลลอฮ์ก็ส่งคนมาซื้อของ 7,000 บาทพอดีสำหรับผ่อนรถเลย เหตุการณ์แบบนี้บ่อยมาก เรานี้น้ำแห้งแล้วเพราะไม่รู้จะทำยังไง แต่พอถึงเวลาอัลลอฮ์ก็ให้ทัน กะเชื่อว่าคูลอให้ดี แล้วอัลลอฮ์จะให้เรา ก็ปีแล้วที่อยู่อย่างนี้ คือพอ

เพราะอัลลอฮ์ช่วยมาตลอดจริงๆ คนอื่นเขาจะคิดว่าบ้านเรารวยทั้งนั้นแหละ เพราะมีรถขับ มีบ้านสวย แต่ว่าในบ้านไม่เคยมีเงินเก็บเลยนะ ตั้งแต่อยู่กันมา ไม่เคยมีเก็บเกินกว่าพัน เวลาเขาต้องไปบ้านนั้นเขาก็จะเหลือไว้ให้กะสัก 200-300 บาท แต่เราก็ไม่เคยไปยึดคิดเรื่องเงินนะ

ผู้วิจัย : ดูแล้วสามีก็จะมีการกักขังอะนะคะ แล้วอย่างนี้จะส่งผลให้เกิดช่องว่างกับลูกๆ หรือเปล่าคะ ทำให้สนิทกับลูกน้อยลงหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทางเขาที่ก็ไม่รู้แหละ แต่ทางนี้ไม่มีนะ ลูกๆ ก็จะเล่นกับเขาปกติ เวลาเรานั่งดูทีวีเขาก็จะมานั่งใกล้ๆ อย่างนี้แหละ เวลากินข้าวเราก็จะกินในถาดกัน ทั้งพ่อแม่ลูกกินพร้อมกัน ลูกๆ ก็ได้รับความอบอุ่นนะ จำวันนะว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือเรื่องในบ้านผู้หญิงต้องเข้มแข็ง

ผู้วิจัย : บางทีถ้าไปบอกคนข้างนอกอย่างนี้เขาไม่เชื่ออะนะคะ เพราะเขาจะคิดว่าปัญหาต้องตกมาที่ลูกแน่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ กะเคยบอกครั้งหนึ่ง เขาไม่เชื่อหรอก เขาก็จะหาว่าเราสร้างภาพให้ดูดี หาว่าบ้าด้วยซ้ำไป

ผู้วิจัย : กะคิดว่าทำไมคนข้างนอกเขามักมองเราในแง่ลบคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนที่เขาเห็นพี่ช้อนท้ายกับคนที่สองไปกินส้มตำกันสองคน เขาหาว่าพี่เป็นบ้าทั้งนั้นแหละ ตอนนั้นคนเกลียดกันทั้งหมดบ้าน เพราะหมั่นไส้ เราก็ไม่ได้ไปสนใจอะไรคนข้างนอกมาก เราก็ใช้ชีวิตของเราไป

ผู้วิจัย : แปลกเหมือนกันนะคะ ทั้งๆ ที่เขาก็เห็นกับตาว่าเราอยู่กันได้ ไม่ได้ทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่เขาก็ยังไม่เชื่ออะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นั่นแหละ ผู้หญิงไม่ควรออกจากบ้านเยอะ พอไปฟังคนข้างนอกพูดก็จะเอากลับมาคิด เครียดกว่าเดิมอีก เริ่มหวาดระแวงสามี สุดท้ายก็เอาความแตกแยกมาสู่ครอบครัวปกติที่จะไม่ค่อยฟังคำพูดคนอื่นหรอก เราอยู่ของเราอย่างนี้แหละ

ผู้วิจัย : บางครอบครัวที่เลิกกันไป มาจากสาเหตุอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่า ที่บางคนต้องเลิกมาจากการที่ผู้หญิงคนหนึ่งทนไม่ได้ หמדความอดทนอาจจะเป็นหนึ่งในสองคน หรือหนึ่งในสามคน ถ้าผู้หญิงให้ลูกได้รับรู้เรื่องแย่ๆ ในบ้านจะทำให้ลูกฝังใจ กลายเป็นเด็กมีปัญหา ตอนที่สามีไปแต่งงานที่สอง ลูกคนโตก็กลับมาบอกว่า “มามาคนเขาพูดว่าบาบอมีเมียอีกคนหนึ่ง” เราก็ตอบกลับไปว่า “มีแล้วยังไง เขาก็ไม่ได้มาทำร้ายมาที่นั่นะ เขาไม่เคยมาด่ามาสาส์กคำ มีแต่เอาข้าวมาให้ มาช่วยเหลือลูกให้ เขาก็ดีกับเรา ลูกก็เห็นแต่สิ่งที่ดีๆ ไซ้ไหม” เขาก็พยักหน้าตอบว่า “ครับ” เรื่องมันก็จบ คือให้ลูกเห็นแต่ภาพดีๆ ลูกก็จะไม่เก็บไปคิด กะว่าไม่ส่งผลกระทบต่อลูกนะ

ผู้วิจัย : ดูเหมือนว่าคนในครอบครัวก็มีความสุขกันดีนะคะ แต่คนข้างนอกมากกว่าที่มองว่าเรามีปัญหา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนข้างนอกเขาเคยชินกับการเห็นภาพคนมีเมียหลายคนแล้วทะเลาะกัน เลยไปพูดเรื่องเราให้เสียหายด้วย เวลาพูดเสียหายๆ ชัยตอนมันก็จะดีใจเพราะทำให้คนแตกแยกได้ เรื่องนี้มันอาจจะเป็นเรื่องที่ค้านกับความต้องการของผู้หญิงด้วย ผู้หญิงยอมรับไม่ได้กันเกือบทั้งโลก

ผู้วิจัย : แล้วอย่างผู้ชายบางคนที่เขาคิดจะมีอีกคน แต่ภรรยาคนแรกไม่ยินยอมอย่างนี้ กะคิดว่ายังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ภรรยาไม่มีสิทธิ์จะไม่ยอม ถ้าผู้หญิงรับไม่ได้แล้วนั่งเฉยๆ ไม่เป็นไรนะ แต่ถ้าผู้หญิงไปพูดว่า “ฉันไม่ยอม.. ถ้าเธอเอามาแล้วฉันจะอย่างนั้น จะอย่างนี้” ถ้าแบบนี้ไม่ได้นะ เพราะเรื่องนี้เป็นสุขของอัลลอฮ์ การนั่งเป็นสิ่งที่คิดว่า การพูดเยอะมันเสี่ยงต่อการไปขัดขืนสุขุมของอัลลอฮ์

ผู้วิจัย : ตอนสามีก็จะไปมีคนที่สอง เขาพูดยังยังไงถึงโอเครับได้คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็พูดตรงๆ ไม่อ้อมเลย “บั้งจะแต่งงานอีกคนหนึ่ง” ตอนนั้นตกใจสุดๆ เหมือนจะบ้าเลย เพราะไม่คิดมาก่อนเลยว่าผู้ชายคนนี้จะทำให้พี่ไม่สบายใจได้ ตอนนั้นก็ซึ้งใจระหว่าเรายอมออกจากชีวิตเขาไป ให้เขาไปมีใหม่อย่างสบายใจ หรือว่าเราควรจะอดทนต่อไป แต่คิดดูแล้วเราอยู่แบบนี้ดีกว่าได้อยู่กับลูก ได้อยู่กับศาสนา เพราะที่ผ่านมาก็ผ่านมาแล้วเราจะไปอยู่ยังไง ถ้าเราไปแล้วลูกจะเป็นยังไง เดี่ยวลูกจะไม่รักเรา นี่คือนั่นที่กะกลัวมากๆ ช่วงนั้นเครียดมากนะ ก็มีเพื่อนที่สามีมีเมียหลายคนมาปลอบใจให้ฟังว่า สามีจะไปแต่งงานใหม่ก็ช่างเขา เราทำหน้าที่ในบ้านของเราให้สมบูรณ์พอ ไม่ต้องไปสนใจเขา แล้วเขาจะมาสนใจเราเอง มันเหมือนกับผีเสื้อนะ ถ้าเรายิ่งวิ่งไล่จับ มันก็จะยิ่งหนี แต่ถ้าเรานั่งอยู่เฉยๆ ในที่ของเรา มันก็จะบินมาเกาะเราเอง กะทำอย่างนั้นแหละ เราดูแลตัวเองให้ดี ดูแลงานบ้านและลูกๆ ให้ดี แล้วเราก็ไม่ต้องไปรู้เรื่องราวของเขามาก บางทีเขาไปออกกะวะฮ์แต่โทรมา

วันๆ สามสี่ครั้ง แต่ก็จะไม่โทรไปยุ่งเรื่องของเขา พอเขากลับมาบ้านเราก็ปรนนิบัติเขาปกติ ถ้าไม่สบายก็ให้กินยา เช็ดตัวให้เรียบร้อย ถ้าเขาปวดเมื่อยก็นวดให้ ถ้าที่เราต้องทำให้สมบูรณ์นะ ต้องอย่าให้บกพร่อง คือทุกอย่างถ้าเราทำเพราะเป็นคำสั่งของอัลลอฮ์มันไม่ขาดทุน ใ้บุญอีก การทำหน้าที่กับสามีเป็นบาปนะ แต่ก็จะขอมาอัฟเขาตลอด จะพูดบ่อยๆ ว่า “ถ้าฉันทำอะไรผิด มาอัฟให้ด้วยนะ”

ผู้วิจัย : เขากันว่าคนที่ออกกะวะฮ์มักชอบมีเมียเยอะกันว่าจริงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เดี่ยวนี้ไม่ใช่คนออกกะวะฮ์ก็มีเมียเยอะ ไม่เกี่ยวกับออกกะวะฮ์หรอก พอจะเอาเขาก็อ้างเหตุผลซุนนะฮ์นะบีทั้งนั้นแหละ เพื่อนพี่เล่าให้ฟังว่าบางคนนะ เขาฝากเมียให้เพื่อนช่วยดูแลต่อหลังตัวเองตายด้วย เขาจะพูดฝากกับเพื่อนว่า “ถ้าผมตายไป ฝากเมียด้วยนะ” นำกลัวมาก คือถ้าเขาฝากอย่างนั้นวาญิบต้องเอาเลย ขอคุณว่าอย่าให้พบคำนี้เลย คงไม่เกี่ยวกับออกกะวะฮ์แต่เป็นเรื่องปกติของผู้ชาย เรื่องบริหารเป็นเรื่องของผู้ชายที่เขาต้องไปคิดเองรับผิดชอบเอง ไม่ใช่หน้าที่ของผู้หญิง ผู้หญิงแค่คิดว่าคุณจะทำยังไงให้ตัวคุณอดทนให้มากที่สุด ทำยังไงให้สามีอยู่กับคุณแล้วมีความสุข ไม่ให้สามีเบื่อหรือเอือมระอากับคุณ คุณก็ต้องไปศึกษามา คุณทำตัวเหมือนโสเภณีมากเท่าไร สามีจะรักคุณมากเท่านั้น มีคนสอนกะว่า จะเรียนงานภรรยาให้ไปเรียนกับโสเภณี เรียนมารยาทจากโสเภณี โสเภณีจะพูดเพราะน่าฟัง พี่จะทานอะไรคะ วันนี้เหนื่อยไหมคะ เขาจะไม่สวยให้คนข้างนอกดู แต่จะสวยเวลาอยู่ข้างในให้ผู้ชายดู แล้วเราละทำอย่างนั้นกับสามีตัวเอง

ได้ไหม ไม่ใช่ปล่อยให้เวลาอยู่กับสามีเหม็นขี้
บ้างล่ะ เหม็นปลาบ้างล่ะ ที่จริงผู้หญิงเวลาอยู่ใน
บ้านกับสามีต้องอยู่ให้สวย อยู่ข้างนอกไม่ต้อง
สวยหรอก ต้องอยู่ให้หอม จะมีลูกก็คนแล้วก็
ตามต้องพูดกับเขาให้ดี อย่าลืมนั่นคือหน้าที่
ของเรา

ผู้วิจัย : ญาติพี่น้องก็จะเขาคิดยังไงกับสามีก็จะบ้าง
ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พี่น้องก็จะรักเขาทุกคนเลย จะ
เคารพเขา ถ้าสามีก็จะพูดอะไรเขาจะฟังหมด
แม่ก็จะเหมือนกัน ถ้าทำผิดอะไรเขาจะฟัง ญาติ
จะนับถือเขาอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ก็จะว่าทำอะไรให้สังคมข้างนอก
ยอมรับการมีอยู่ของครอบครัวอย่างนี้ให้มากขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องเขียนยาโดยใช้ศาสนาอย่าง
เดียวเลย ถ้าคนไหนไม่มีความเข้าใจศาสนา ยาก
ที่เขาจะเข้าใจกฎเรื่องนี้ สมมุติว่าภรรยาคุณคือ
คุณต้องพาภรรยาไปเรียน ไปเรียนที่ไหนก็ได้ที่
จะทำให้เขากลับอัลลอฮ์และสำนักบาปให้มาก
ที่สุด ยิ่งถ้าเขาร้องไห้สำนึกถึงความผิดของ
ตนเอง ความผิดต่อพ่อแม่ ต่อสามี ผู้หญิงพอ
น้ำตาไหลอิดายะฮ์จะเข้า แล้วเขาจะทำตามคำสั่ง
ของอัลลอฮ์ได้หมดเลย แต่ถ้าน้ำตาไม่ได้ไหล
ออกมาจากการสำนึกจริงๆ อาจจะเป็นเพราะคิด
ว่าตัวเองก็สวย เก่ง มีเงิน เลยไม่ต้องฟังสามีก็ได้
มีความเป็นตัวตนสูง บางคนสามีก็แค่กริดขาง
แต่ตัวเองทำงานออกสังคมเลยถูกไม่ให้เกียรติ
สามี ทำอย่างนั้นอามาลเราหมดเลยนะ

ผู้วิจัย : ก็จะว่าเป็นไปได้ไหมที่เราจะให้ผู้หญิงมี
ทัศนคติเรื่องนี้ในแง่บวกขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องนี้ผู้หญิงทุกคนไม่ชอบ เสีย
ทองเท่าหัวไม่ยอมเสียผ้าให้ใคร ต้องแก้ที่

ศาสนานั้นแหละ ให้เขาเข้าใจถึงแก่นของศาสนา
ถึงแม้ว่าตอนที่สามีจะขอแต่งงานกับคนที่สองตัวเอง
เหมือนจะบ้าเลยนะ แต่พอคิดดูอีกที ผู้หญิงคนนี้
ถ้าเขาไม่แต่งงานกับสามีเราตอนนี้ไม่รู้เขาจะไปทำชิ
นาที่ไหน สามีก็จะบอกว่าที่แต่งไม่ใช่เพราะรัก
เขาหรอก แต่ที่เอาเพื่อให้เขาพ้นจากพิตนะฮ์ จะ
ดึงให้เขามาอยู่ในศาสนา ก็คิดๆ ไปการให้
ผู้หญิงคนหนึ่งได้เข้าใจศาสนามันดีหลายๆ
อย่างเลยนะ การช่วยให้คนๆ หนึ่งพ้นจากพิต
นะฮ์ พ้นจากรกเป็นเรื่องใหญ่เลยนะ แต่ก่อนคนที่
สองเขาเปิดร้านน้ำชา แล้วหนุ่มๆ ที่นั่นที่ไปจับ
แก มีแต่สามีที่ถูกลูกหัว ก็ถามเขาว่าแล้วทำไมถึง
เลือกสามีก็ เขาตอบว่า “ไม่รู้” ก็คิดอีกที
ผู้หญิงคนนี้ถ้าไม่มาได้กับสามีก็ตอนนี้ก็ไม่รู้
ไปซินาที่ไหนแล้ว เพราะว่าถ้าผู้หญิงเลวคน
หนึ่งแย่งกว่าผู้ชายเลวเจ็ดสิบคนเสียอีก และใน
ทางตรงข้ามถ้าผู้หญิงดีหนึ่งคนก็จะทำให้ผู้ชายดี
อีกเป็นสิบคนเหมือนกัน สามีของเขา ก็จะดี ลูกๆ
ของนางก็จะเป็นคนดี ต้องคิดบวกอย่างนี้แหละ
เราถึงจะสบายใจนะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าก็จะเป็นคนคิดบวกนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ต้อง
หาข้อดีของมันให้เจอ เพราะว่าคิดดี ทำดี เราก็
สบายใจ ถ้าคิดไม่ดี เรามีแต่จะอยู่กับทุกข์ ถ้ามี
แต่กังวลว่าสามีออกไปหาเขา ทิ้งให้เราอยู่คน
เดียว คิดอย่างนั้นจะไม่มีทางสบายใจเลย แต่ถ้า
เราปล่อยวางว่ามันเป็นเรื่องของเขา อัลลอฮ์ก็จะ
ให้เราสุขใจ นอนหลับได้ จะรู้สึกที่เราใกล้ชิด
กับอัลลอฮ์มากขึ้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าเรื่องนี้ก็ช่วยแก้ปัญหาในสังคม
ด้วยใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ช่วยได้มากเลย มันขึ้นอยู่กับว่าคุณจะอยู่กับมันยังไง ออกแบบชีวิตกันยังไงมากกว่าหรอก

ผู้วิจัย : ประเภทที่แต่งแล้วยังสร้างปัญหาที่มีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ที่แต่งแล้วสร้างปัญหาที่เยอะได้แล้วทั้งก็เยอะ เลยทำให้คนมีเมียเยอะเป็นเรื่องเสีย จะได้ยินบ่อยนะว่าพอออกคະวะสุก็ได้เมียจริงๆ แล้วพวกอื่นก็เยอะแต่เขาไม่เอามาพูดอีกอย่างหนึ่งอย่าไปดูเอาให้เขาแยกกันนะ มันบาป เราต้องขอคูหาให้เราอดทนในสิ่งที่อัลลอฮ์ทดสอบให้ผ่านไปให้ได้ ขออย่าให้อัลลอฮ์ส่งข้อสอบยากๆ มาให้เราเลยเพราะเรานี้อ่อนแอ ยองนัก แล้วบททดสอบมันมาไม่ยังไม่หยุดจริงๆ เลย

ผู้วิจัย : อย่าให้พระองค์ทดสอบในสิ่งที่หนักเกินกว่าเราจะรับได้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ เวลาคุณต้องคูหาอย่างนั้นแหละ อย่าไปขอให้เรื่องไม่เกิดกับคนอื่น

ผู้วิจัย : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวคืออะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ เรื่องศาสนาเป็นที่หนึ่งเลย เวลาใครมีปัญหาครอบครัวมาปรึกษา ก็จะแนะนำคำเดียวว่าศาสนาแก้ไขได้ทั้งหมด เวลามีปัญหาอะไรก็กลับไปดูคำสอนศาสนา

ผู้วิจัย : เรื่องการเงินส่งผลบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สำหรับที่เรื่องเงินไม่ใช่ปัญหาเอาความสบายใจดีกว่า เวลาสามีภรรยาทะเลาะกันเรื่องเงินนี่เหมือนนรกเลย ไม่มีใครมีความสุขหรอก ก็เลยคิดว่าอย่ามาทะเลาะกันเรื่องเงินดีกว่า

ผู้วิจัย : เวลาพูดถึงเรื่องนี้มักจะมีเรื่องการเงินให้ ความยุติธรรมมาเกี่ยวข้องด้วย ก็คิดว่ายุติธรรมที่ว่านี่ คือเรื่องอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆ เรื่องนี้ผู้ชายต้องเป็นคนคิดนะ มันไม่ใช่หน้าที่ของภรรยาที่ต้องไปจัดการ เราไม่ต้องถูกสอบสวนเรื่องนี้ ในเมื่อเขาตัดสินใจแล้ว เลิกแล้วก็เป็นที่ของเขา บางคนเขามีเวลา มีเงิน ที่จะให้ความยุติธรรมได้ แต่ก็กลับไม่ทำ คนที่มีปัจจัยพร้อมแต่ไม่มีศาสนา ก็ไม่ได้บ่งบอกว่าจะให้ความยุติธรรมได้เสมอไป

ผู้วิจัย : พอสามีมีคนที่สองนี้ ทำให้สิทธิที่ภรรยาได้รับลดน้อยลงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สิทธิเหลือน้อยมาก ตอนนี้พี่ไม่เคยได้ตัดชุดเลย เมื่อก่อนตอนอยู่ใกล้กัน พอพี่ตัดชุดใหม่เขาก็ถามบั้งว่า ทำไมเขาถึงไม่ได้บ้าง พี่ก็บอกว่าพี่หาเงินเอง ก็เลยไม่ได้ตัดชุดสวยใส่นานแล้ว ก็คิดว่าจะใส่เสื้อผ้าสวยๆ ไปทำไมในเมื่อรถก็ยังผ่อนไม่หมด คนที่สองเขามีสมบัติส่วนตัวมีทองใส่นะ แต่พี่ใส่ไม่ได้เพราะเราเป็นคนลำบากถ้าเขารู้ก็อาจจะปัญหา เสื้อผ้าที่ใส่ตอนนี้ก็หาพวกเสื้อผ้ามือสองดีๆ มีเยอะ

ผู้วิจัย : ถ้าเราไม่ไปสนใจคำพูดของคนอื่น เราได้อยู่ได้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อยู่ได้ คำพูดคนอื่นมีแต่จะทำให้เราเจ็บปวด อย่าไปฟัง ทำให้ครอบครัวแตกแยกเปล่าๆ เราอยู่ครอบครัวเราแล้วไปฟังจากคนอื่นให้เสียหายทำไม มีอยู่คนหนึ่งตอนที่สามีจะไปได้คนที่สองใหม่ๆ เขามาถามว่า “เธออยู่ยังไงสามีถึงไปมีเมียใหม่ ถ้าเป็นฉันนะ ฉันจะ..” เขาพูดต่อหน้าคนด้วย ตอนนั้นเราอายมาก หลังจากนั้นสามเดือนเขาโทรมาหา บอกว่าสามีเขาไปมีเมียใหม่ ก็ตกใจมากเพราะยังนึกถึงคำพูดที่เขา

พูดว่าเราต่อหน้าคนอื่นวันนั้น คือ อัลลอฮ์ให้เห็นทันตาเลย เหมือนเขาไปทำกับอัลลอฮ์แล้วอัลลอฮ์ก็ทดสอบเขาทันเห็นเลย เขาโทรมาระบายแล้วปรึกษาว่า “จะทำไมยังงี้ต่อดี ทำไมยังงี้ถึงอดทนอยู่ได้” พอรู้มาอีกทีปรากฏว่าตอนนี้สามีเขามีเมียสามคนแล้ว เรื่องอย่างนี้อ่าไปพูดทำกับใคร พูดไม่ได้เลย แล้วลองคิดดูนะแปลกอย่างหนึ่ง ถ้าสังเกตพวกแม่หม้ายนี้หน้าตาสวยๆ ทั้งนั้นเลยนะ เขาจะแต่งตัวดีด้วย แต่พวกที่อยู่ยงคงกระพันกับสามีมีลูกเยอะแยะกลับเป็นพวกหน้าตาธรรมดาหรืออาจจะซีเห้ด้วยซ้ำ ชีวิตครอบครัวมันต้องอดทนให้ดี อดทนได้ออดทนไป สงสารลูกๆ ที่เขาไม่ได้ผิอะไรเลย แต่กลับต้องมารับผลจากการกระทำของผู้ใหญ่

ผู้วิจัย : กะคิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายแต่งหลายคนไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ควร

ผู้วิจัย : ทำไมหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ผู้ชายนะ เวลาเขาจะเอาห้ามไม่ได้หรอก ไม่มีใครสักคนที่ห้ามได้ พี่มั่นใจว่า ร้อยทั้งร้อยห้ามไม่ได้ ถ้าคุณห้ามเขาก็จะแอบไปมีโดยไม่บอกเรา แล้ววันที่คุณรู้คุณก็จะเจ็บปวดที่สุด พี่ว่าผู้ชายทุกคนอยากมีเมียหลายคน ไม่มีใครไม่อยากมี แต่เขา รอโอกาสมากกว่า การจะหาคนที่สองก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายนะ เอาสุ่มสี่สุ่มห้าได้ไง ไม่ใช่หาง่ายนะ บางคนคิดว่าง่าย สามีก็จะบอกว่า ผู้หญิงขาดผู้ชายไม่ได้ เพราะเขาก็มีความต้องการทางเพศเหมือนกัน แต่ก็จะว่าไม่จริงนะ คุณจะไปสี่สิบหรือสี่เดือนเราก็อยู่ได้ คุณเอาเหตุผลมาเพื่อเข้าข้างตัวเองมากกว่า

ผู้วิจัย : ถ้าเราสังเกตปัจจุบันจะมีผู้หญิงวัยชราที่อยู่คนเดียว เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่มีคนดูแล อย่างนี้เราควรแก้อย่างไรดีคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การที่ผู้ชายคนหนึ่งจะหาคนที่สองไม่ใช่เขาเอาแบบไม่เลือกนะ อย่างคนที่สองของสามีก็จะอยู่ด้วยนะ ถ้าดูรวมๆนะ ผู้ชายจะเลือกหน้าตามาก่อน ฐานะจะเป็นรอง เดี่ยวค่อยมาช่วยทำมาหากินกัน ผู้ชายจะคิดแค้นๆคิดแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน มีให้แก้ได้ทุกวัน แต่ผู้หญิงจะคิดอีกแบบนะ บางครอบครัวเขาก็อยู่เก่งนะ มีสามสี่คนที่อยู่กันดี นานับถือนะ ถ้าเข้าใจศาสนากันหมดก็จะไม่มีเรื่องอิจฉากันของกะเองนี้มีบ้างนะ เพราะกะเองก็ไม่ได้ยอมรับทั้งหมดหรอก คือไม่ว่ากะเองหรือน้องเขาเรายังมีเรื่องอิจฉาริษยากันอยู่ แต่เราจะเจียบตรงนั้นได้ไหม อัลลอฮ์จะทดสอบการอดทนของเราว่าเราทนได้ถึงจุดไหน กะกล้าประกันเลยว่าไม่ว่าจะมีสองสามหรือสี่ เป็นไปไม่ได้ที่จะไม่มีเรื่องการกระทบกระทั่งความรู้สึกกัน เพราะเราเป็นมนุษย์ไง ซัยตอนมันคอยแกล้งเราอยู่ซ้ายขวาหน้าหลัง แต่ความอดทนคุณต้องมี เมื่อคุณมาอยู่จุดนี้ต้องพยายามคิดแง่บวกให้มากที่สุด ถึงจะสบายใจได้ ถ้าคุณคิดแง่บวกไม่ได้คุณก็จะมีแต่ความทุกข์อย่างเดียว

ผู้วิจัย : ในเมื่ออัลลอฮ์วางเราไว้ ณ จุดนี้แล้วก็ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างมีความสุขใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ บนคุณยานี้ไม่มีใครมีความสุขไปทั้งหมดหรอก แต่ทุกข์กันคนละเรื่อง คนละแบบเท่านั้น เข้าเราอยู่กับลูกมีความสุข พอตอนเที่ยง สุขไปทุกข์ก็มา พอตอนเย็นความสุขมันก็มาอีกแล้ว มันวนเวียนสลับกัน อย่างนั้นแหละ อัลลอฮ์ก็บอกในกุรอานว่า

หลังจากยากก็จะง่าย หลังจากความง่ายก็จะเจอเรื่องยากต่อ ชีวิตมนุษย์ก็เป็นอย่างนี้

ผู้วิจัย : กะคิดว่าช่วงไหนที่อัลลอฮทดสอบหนักมาก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ช่วงที่กะเปิดหน้าประชดสามี ตอนนั้นนะพิณนะสุมาภมาเลย ลูกชายก็ไปโดนเพื่อนเล่นงาน มันส่งผลหมดเลย เรื่องไม่ดีๆเข้ามาในบ้านเยอะเลย ลูกสาวที่เรียนฮาฟิซก็ไม่ยอมไปเรียนช่วงนั้น พอเราคิดได้แล้วกลับมาปิดหน้าเหมือนเดิมนะ อัลลอฮให้ฮidayะฮทุกอย่างดีขึ้น ครูโทรมาบอกว่าคุณคนที่อยู่ป.3 สอบได้ที่ 1 ดีใจทั้งบ้านเลย กะมานั่งคิดว่าถ้าเราอยู่อย่างนี้นะลูกและทะเลหมด มันไม่คุ้ม ลูกสาวจะคอยเป็นกำลังใจแล้วก็เตือนเราบ่อยๆว่า อุตสาหัสฮของลูกที่เรียนฮาฟิซอยู่บอกว่า “ถ้าอยากให้ลูกท่องจำได้ มามาต้องปฏิบัติฮามาด้วยนะ ต้องละหมาดดุฮา ละหมาดอิชรอค และอ่านกุรอานให้มากๆ นะ ต้องทำตะลิมในบ้านเป็นประจำ แล้วลูกถึงจะท่องกุรอานได้นะ” ลูกสาวกลับมากพอเห็นน้องๆ คูทีวีเขาร้องให้ทุกที ไม่อยากให้ที่บ้านคูทีวีแต่เขาทำอะไรไม่ได้ เราเองก็อิหม่านไม่พอที่จะเอาทีวีออกจากบ้าน พ่อแม่ก็รู้ว่ามันไม่ดีหรอก แต่อิหม่านไม่พอเลยเอาออกไปไม่ได้ ถ้ากลับมาเขาก็จะไปช่วยขายของ แล้วพอว่างเขาก็จะมานั่งตีหมบเล่าประวัติศฮาฮะฮจะเล่าเรื่องนรก เรื่องสวรรค์ และกีดกันที่อยู่ระหว่างนรกกับสวรรค์ เราก็ได้นึกถึงโลกหน้าไปด้วย

ผู้วิจัย : กะมีอะไรจะทิ้งท้ายก่อนจบไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้หญิงถ้าอยู่จุดนั้นแล้ว ต้องทำใจให้ได้ กะรักครอบครัว รักสามี รักลูก ถึงต้องบอกตัวเองให้ทำใจให้ได้ ทำยังไงก็ได้ให้สามีมีความสุข แค่นี้ผลบุญของเราก็มีมหาศาลแล้วจะ

ยังไงก็แล้วแต่ต้องให้เกียรติสามี บางทีเราก็อมกินของไม่ดีเพื่อให้เขาได้กินของดี แต่บางคนเขาก็คิดอีกแบบว่า ในเมื่อเขารักสามีขนาดนี้ สามียังไปมีคนอื่นได้คิดอย่างนี้ซัยตอนมันจะเข้ามาทันที ที่คุณคิดว่าพอสามีไปมีคนอื่นสามีจะไม่รักคุณมันไม่ใช่! สามีจะรักคุณมากกว่าเดิมอีกหลายเท่า

ผู้วิจัย : อันนี้จากประสบการณ์ตรงของตัวเองใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เวลามีคนมาปรึกษาเรื่องนี้ก็จะบอกเหมือนเลยว่า ยังไงก็ต้องอดทนให้มากๆ หน้าทีในการรับบาปบุญคุณโทษทั้งหมดเป็นเรื่องของผู้ชาย สำหรับเราคือต้องทำหน้าที่ของภรรยาให้ดีให้สมบูรณ์ พยายามซัยคุณนะว่าความดีของเราดีกว่าของสามีใครมากกว่า พอซัยจริงๆ แล้วความดีของเราน้อยนิดเดียว เขาทำดีละหมาดไม่เคยขาด ความรับผิดชอบต่อเราต่อลูก นี้ครบหมด แต่เรานี้มีผลงานอะไรบ้าง ก่อนมาแต่งงานเรามีอะไรบ้างแล้วเขาให้อะไรแก่เราบ้าง เราเป็นคนเรียนน้อยแต่เขาเป็นคนมีความรู้ พอลองทบทวนตัวเองเรานี้เคยเป็นคนไม่ดีนะ แล้วมาได้กับคนดี แสดงว่าอัลลอฮยกเกียรติของเราให้มีค่าขึ้นผ่านเขา แค่นี้ก็น่ายินดีขนาดไหนแล้ว เราต้องระวังให้มากกว่าหน้าที่ของเราจะบกพร่อง แค่ว่าหน้าบูดกับสามีก็ตกรกแล้วนอนในสภาพที่สามีไม่พอใจก็บาป หน้าที่ของเราต้องทำให้ดีที่สุด เขาจะรักหรือไม่รักเราเป็นเรื่องของเขา อัลลอฮจะจัดการเขาเอง ถ้าเขาไม่ยุติธรรม ไม่รับผิดชอบก็เป็นเรื่องของเขาที่เขาต้องกลับไปตอบกับอัลลอฮเอง รับทำส่วนของเราให้ดีที่สุดพอแล้ว เวลาเรียกสามีก็ต้องให้เกียรติเขาใช้คำสุภาพ ถ้าภรรยาเรียกยังงั้นคนก็

จะเรียกตามอย่างนั้นทั้งบ้าน จะดีหรือโกรธก็
ต้องเรียกให้ดีไว้ก่อน ไม่เสียหาย บางคนเรียกส
สามีว่า “ไอ้แก่” อย่างนี้ มาชาอัลลอฮฺ ไม่ให้
เกียรติสามีเลย คนทำงานศาสนาที่ไม่ใส่ใจเรื่อง
นี้ก็มี การทำให้สามีไม่พอใจ นะบียก็ไม่พอใจ

อัลลอฮฺก็จะไม่พอใจ บาปไซ้ไหม ชีวิต
ครอบครัวเราต้องอยู่อย่างไรก็ได้ให้สามีสบายใจ
ผู้วิจัย : อะ ขอบคุณมากนะอะที่สละเวลามากุย
อินชาอัลลอฮฺจะพยายามนำข้อมูลที่ได้อไปชี้ให้
เป็นประโยชน์ที่สุดอะ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ถอดเทปการสัมภาษณ์

กรณีศึกษาที่ 4: คุณกัสมมา

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : อัสสาตามูอาลัยกุม ขออนุญาตเริ่มการสัมภาษณ์เลขนี้คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ยินดีคะ

ผู้วิจัย : ภูมิลำเนาเดิมจะเป็นคนที่นี่หรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เปล่าคะ แต่ว่าที่บ้านส่งมาเรียนที่นี่ตั้งแต่สมัยอยู่ปอเนาะเลย และก็สอบเข้ามหาวิทยาลัยที่นี่ อยู่นานจนรู้สึกเหมือนตัวเองเป็นคนที่นี่ไปแล้วเหมือนกัน

ผู้วิจัย : และก็มาได้ครอบครัวกับคนที่นี่ด้วย ค่ะ แต่งงานมาก็ปีแล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ประมาณ 7 ปีกว่าคะ

ผู้วิจัย : ตอนนี้มีบุตรกี่คนแล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : 3 คนคะ ชายสอง หญิงหนึ่ง

ผู้วิจัย : ค่ะเลี้ยงลูกเองเลยหรือเปล่านั้น หรือว่ามีพี่เลี้ยงช่วยดูแลด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เลี้ยงเองคะ ก็มีน้องชายมาช่วยด้วยเป็นบางครั้ง เวลาปิดเทอมเขาจะมาช่วยกลับไปอยู่ต่างจังหวัด ก็ช่วยแบ่งเบาได้เยอะเหมือนกัน

ผู้วิจัย : ค่ะเรียนจบระดับปริญญาโทใช่ไหมคะ แล้วตอนนี้รับงานพิเศษอย่างอื่นด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เป็นแม่บ้าน เลี้ยงลูกเอง และก็ทำธุรกิจส่วนตัวอยู่ด้วยนิดหน่อยคะ เพราะจะเป็นคนถนัดด้านการค้าการขายอยู่แล้วก็เลยลงทุนเป็นธุรกิจของตัวเอง ก็ไม่ได้ลงไปทำเอง เราแค่บริหาร และก็มียี่งน้องชายคอยช่วยจัดการอีกแรงคะ

ผู้วิจัย : เก่งจังค่ะ จริงๆ แค่เลี้ยงลูกอย่างเดียวก็เหนื่อยแยะแล้ว สามีกะมีภรรยาสองคนใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ค่ะเป็นคนที่สอง

ผู้วิจัย : ค่ะคิดว่าหลักในการจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนมีอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะว่าเรื่องแรกเลยคือเรื่องของเวลา คือต้องแบ่งในส่วนของเวลาให้ชัดเจน ให้เกิดความยุติธรรม ให้เกิดความพอใจกันทั้งสองฝ่าย คนกลางคือสามีจะเป็นคนสำคัญในการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน เน้นว่าต้องให้ทั้งสองฝ่ายพอใจยอมรับข้อตกลงตรงนี้

ผู้วิจัย : ข้อตกลงตรงนี้ สามีจะเป็นคนกำหนดหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ผู้ชายเขาจะเป็นคนคิดว่าจัดการยังไงให้ยุติธรรม และก็มาเสนอให้บ้านที่หนึ่งว่า พอใจกับข้อตกลงนี้ไหม ถ้าโอเคก็ไปยื่นข้อเสนอกับบ้านสองต่อ เมื่อทั้งสองฝ่ายยอมรับ ก็เดินตามแผนที่วางไว้ได้เลย สมมุติว่าพอทำไปแล้วชักพุกเกิดติดขัดก็ต้องลองมาคุยกันใหม่ ว่าควรจะแก้ไขยังไงดี ประมาณนี้คะ

ผู้วิจัย : นอกจากการจัดการแบ่งเรื่องเวลา มีเรื่องอะไรอีกคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัจจัยด้านการเงินก็สำคัญ คนที่จะมีภรรยาหลายคน เขาต้องพร้อมในด้านนี้ด้วย เพราะจะเป็นปัจจัยหลักในการบริหารครอบครัว ถ้าเขามีสองอย่างนี้พร้อมนะ คือ

เวลาและปัจจัยยังชีพ ทั้งสองฝ่ายก็จะไม่มีปัญหา

ผู้วิจัย : แสดงว่าการให้ความสำคัญคุณธรรมในที่นี้ หมายถึง เรื่องการแบ่งเวลาและก็ให้ปัจจัยยังชีพ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อะ ส่วนตัวคิดว่า การให้ความสำคัญคุณธรรมก็คือ การแบ่งเวลาให้ทั้งสองฝ่ายพอใจ และก็ให้ปัจจัยยังชีพที่จะทำให้เขาใช้ชีวิตอย่างสุขสบายได้ เรื่องของเวลา ก็อาจปรับยืดหยุ่นกันได้ ตามความเหมาะสม แม้เราจะแบ่งชัดเจนแล้วแต่ก็อาจมีความจำเป็นอื่นๆ แทรกมาได้ตลอด เช่น คนที่หนึ่งเขาอาจต้องให้สามีพาไปบ้านญาติเขาหนึ่งอาทิตย์อย่างนี้ ก็ให้เขาไปแล้วก็ค่อยมาชดเชยเวลาส่วนอื่นให้เรา คือปรับเปลี่ยนได้ตลอด ไม่มีเกณฑ์ตายตัว

ผู้วิจัย : ที่วางไว้ในเบื้องต้นตอนนี้ แบ่งยังงัยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คือ จะสลับกันวันเว้นวัน จันทร์ พุธ ศุกร์ จะอยู่บ้านที่สอง พออังคาร พฤหัส เสาร์ อาทิตย์ ก็จะอยู่บ้านที่หนึ่ง คืออยู่บ้านก๊ะสามวัน อยู่บ้านที่หนึ่งสี่วัน นี่ก็เป็นข้อตกลงกันระหว่างเรา ก๊ะคิดว่าก็พอใจแล้ว เพราะเป็นข้อตกลงตั้งแต่แรกแล้ว อาจเป็นเพราะว่าวันจันทร์-ศุกร์ สามีกก็ทำงานที่นี้อยู่แล้ว เขาก็กลับมาทานข้าวเที่ยงที่บ้านทุกวัน เลยได้เจอกันเกือบทุกวันอยู่แล้ว เสาร์อาทิตย์เขาก็จะได้อยู่กับลูกๆ บ้านนู้นด้วย เมื่อก่อนที่ตกลงกันอย่างนี้อาจเป็นเพราะตอนนั้นก๊ะยังไม่มีลูกด้วย เสาร์อาทิตย์เลยอยากให้เราให้เวลากับลูกๆ บ้านนู้นก็มีปัจจัยเรื่องงานของเขามาเกี่ยวกับ คือเสาร์อาทิตย์เขาต้องทำงานช่วยโรงเรียนที่นู้นด้วย ต้องเดินทางประชุมบ้าง อบรมบ้าง เราก็ต้องดูความสะดวกของเขาประกอบด้วย

ผู้วิจัย : ภรรยาคนที่หนึ่งเขาทำงานด้วยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาเป็นแม่บ้าน แต่เขาเป็นคนมีฐานะ มีบ้านเช่า พ่อเขาเป็นเจ้าของปอเนาะ เขาก็มีไปช่วยดูแลนักเรียน ช่วยงานของโรงเรียน ดูแลนักเรียนที่อยู่หอพักไปด้วย ก็คงไม่ได้ทำเป็นอาชีพ แต่ก็มีเงินเดือนในส่วนของลูกเจ้าของปอเนาะ ก็ไม่แน่ใจว่ามีรายรับเท่าไรต่อเดือน

ผู้วิจัย : เคยเจอกันไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เคยเจอกันแบบไม่เป็นทางการ คือเจอแบบไม่ได้ตั้งใจ คือ เราว่าเขาเป็นใคร ส่วนเขาก็น่าจะรู้ว่าก๊ะเป็นภรรยาคนที่สอง ถ้าพูดตามตรงเลยก็คือ คนที่หนึ่งเขาไม่อยากจะเจอก๊ะสักเท่าไร ก็ไม่รู้เหมือนกันว่าสาเหตุเกิดจากอะไร เพราะตอนแรกเขาก็โอเคดี ไม่ได้แสดงออกว่าไม่พอใจ หรือโววายอะไร อันนี้สามีก๊ะเล่าให้ฟังนะ แต่ไม่รู้ว่าเกิดจากปัจจัยรอบข้างหรือเปล่า การที่ไปคบเพื่อน หรือไม่รู้ว่ามีใครพูดอะไรให้ฟังหรือเปล่านั้น ความคิดเขาถึงเปลี่ยนไป

ผู้วิจัย : ตอนแรกคือตอนที่แต่งงานใหม่ๆ เลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ ตอนแรกเขาไม่ได้คัดค้านอะไรนะ ก็ยอมรับโดยดี พอตอนหลังเห็นว่า มีเพื่อนบ้านไปคุยอะไรให้ฟังไม่รู้ทำให้เขาคิดไปอีกแง่หนึ่ง กลายเป็นว่ายิ่งทำให้ไม่พอใจ ไม่อยากเจอ ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับคนที่สองเลย

ผู้วิจัย : พื้นฐานครอบครัวของก๊ะคนที่หนึ่งเขามีคนรอบข้างที่มีภรรยาหลายคนด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีค่ะ พี่ชายเขาก็มีภรรยาสอง หรือว่าสามคนนี่แหละ ลักษณะแวดล้อม ครอบครัวเขาก็เป็นแบบนี้หลายคน พ่อเขามี ภรรยาหลายคนส่วนพี่สาวที่เขาสนิทด้วยก็เป็น พี่สาวคนละแม่ แต่แรกๆ แม่เขาเองกับภรรยา คนที่สองของพ่อก็ไม่ได้สนิทกัน แต่หลังจากที่ พ่อเขาเสียชีวิต ภรรยาทั้งสองคนของพ่อก็มาติดกัน ไปมาหาสู่ช่วยเหลือกัน

ผู้วิจัย : แล้วของกะเอง พื้นฐานครอบครัวเดิม หรือครอบครัวที่มีที่เป็นลักษณะนี้บ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มีค่ะ เป็นครอบครัวเดี่ยว ทั่วไป ก็มีพี่น้องสองคน เป็นลูกสาวคนโต มี น้องชายอีกหนึ่งคน พ่อแม่ก็ไม่ได้มีความรู้ วิชาอะไรมากรักแรกๆ เขาก็รับไม่ได้ ไม่มีใคร รับผิดชอบคนหนึ่ง ไม่มีใครยอม ค้านหัวชนฝา กันทุกคน เป็นเรื่องใหญ่โตเลยตอนนั้น

ผู้วิจัย : แล้วตอนนั้นทำอะไร สุดท้ายถึงยอม ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนหนึ่งที่ทำให้ที่บ้านยอมคือ มีผู้ใหญ่ที่เราเคารพช่วยไปพูดให้ที่บ้านฟัง ตัวกะเองก็พยายามอธิบายให้พ่อแม่ฟัง และ สามีกะเองเขาก็ไปคุยที่บ้านด้วยตัวเอง เพื่อ แสดงถึงความจริงใจของเขานะ ก็อาศัยการ ช่วยเหลือของหลายคน

ผู้วิจัย : ครอบครัวของฝ่ายสามีกะเขาก็มี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเราใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แม่ของสามีกะจะแนะนำว่า ต่างคนต่างอยู่ดีกว่า ไม่ต้องมาสนิทสนมกันก็ ได้ อยู่ห่างๆ กันอย่างนี้เป็นผลดีต่อทั้งสองฝ่าย มากกว่า ถ้าเจอกันบ่อยก็อาจทำให้การ กระทบกระทั้งจิตใจกันง่าย เพราะเรื่องนี้ก็ ละเอียดอ่อนกับความรู้สึกอยู่แล้ว เหมือนสมัย

ตอนท่านนะบิกับบรรดาภรรยาของท่าน เรื่อง เวลาที่ต้องแบ่งให้ยุติธรรมกัน แต่ในเรื่อง ความรู้สึกนั้นจะแบ่งให้เท่ากันมันยาก ท่านก็ ไม่ได้รักภรรยาเท่ากันหมดนะ มันเป็นไปได้ จะมีเหตุการณ์ที่ท่านนะบิมักจะพูดถึงความดีของ ท่านหญิงคอดีละฮุนท่านหญิงอาอิชะฮะฮุองเกิด อาการหึงหวง ทั่วๆ ที่นางก็ได้เสียชีวิต ไป แล้วแต่ทำไมท่านนะบิยังคงพูดถึงความดีของ นางอยู่ตลอด ก็ว่าในเรื่องความรู้สึกไม่มีใคร แบ่งให้เท่ากันได้หรอก มันเป็นเรื่องของจิตใจ ใจใหม่คะ

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ถ้าด้านปัจจัยยังชีพ การใช้ เวลาอยู่ด้วยกันจะพยายามแบ่งให้เท่ากัน เช่น การพาไปเที่ยว เรื่องนี้ต้องให้เท่ากัน ถ้าพา กะ คนที่หนึ่งไปเที่ยว พอครั้งหน้าก็ต้องพาคนที่ สองไป ก็ต้องจัดเวลาโดยดูความสะดวกของ ทั้ง สองฝ่ายด้วย

ผู้วิจัย : ด้านที่ควบคุมได้ก็ต้องแบ่งให้เท่า ส่วน เรื่องความรู้สึกนี้ถ้าให้เท่ากันไม่ได้ก็ไม่ถือว่า ผิด ใจใหม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ถึงแม้ว่าข้างในจะให้ความ รักเท่ากันไม่ได้ แต่การแสดงออกข้างนอกก็ ต้องไม่ให้เห็นว่าเอนเอียงไปทางฝ่ายใดฝ่าย หนึ่ง ยิ่งเวลาที่อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันทั้ง ภรรยาคนที่หนึ่ง คนที่สอง มันก็เสี่ยงที่จะทำ ให้ เกิดการหึงหวง หรือน้อยอกน้อยใจ อันนี้ก็ต้อง ระวังมาก

ผู้วิจัย : แล้วเวลาถึงวันสำคัญเช่น วันรายอ อย่างนี้แบ่งเวลากันยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเป็นวันรายอปกติแล้วเขาก็ ละหมาด เชือดกุรบาน ที่บ้านหนึ่ง พอจัดการ

ทุระบ้านนั้นเสร็จ ก็จะมาบ้านที่สอง ก็จะพากันไปเยี่ยมญาติ ปกติก็จะเป็นอย่างนี้ แม่ของสามีเรียกแม่ยายละกันนะ เขาจะไม่อยากให้เราสนิทสนมกันมาก อยากให้ต่างคนต่างอยู่อย่างนี้มากกว่า แต่ความคิดก็จริง ๆ แล้วถ้าเป็นไปได้ก็อยากจะให้ได้ช่วยเหลือกันนะ

ผู้วิจัย : แล้วถ้ามีเรื่องจำเป็นหรือเรื่องฉุกเฉินที่ต้องประสานกันนี้ทำไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เท่าที่อยู่มายังไม่มีการนั้นนะ คือยังไม่ถึงขั้นที่จำเป็นต้องติดต่อกันจริงๆ ก็เลยยังไม่รู้ว่าจะเป็นยังไง

ผู้วิจัย : แล้วความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ ด้วยกันเป็น ใบบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกๆ จะสนิทสนมกันดี เวลาเด็กๆ ว่างกันสามีก็จะพามาเที่ยวบ้านนี้ตลอด มาเล่นกันเสร็จก็กลับไป ก็ไม่ได้นอนค้างนะ ถ้านอนค้างที่นั่นแล้วก็จะบ้านนั้นเขาก็เหงาอีก เขาก็เลยให้มาเล่นพอ ไม่ต้องค้างคืน

ผู้วิจัย : บ้านที่หนึ่งนี้มีลูกกี่คนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : 3 คนคะ ก็เหมือนกันเลย หญิง 1 ชาย 2 คน โดก็อยู่มัธยมต้น มี ป.6 คนหนึ่ง และคนเล็กก็ ป.4 ตอนนี้จะแต่งคนเล็กก็อยู่อนุบาลเอง

ผู้วิจัย : ฟังดูแล้วลูกๆ ก็รุ่นไล่เลี่ยกันนะคะ อายุไม่ได้ห่างกันมาก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกๆ นี้โอเค ไปมาหาสู่ รักกันดี เขาก็คิดเหมือนเป็นที่เพื่อน้องกันจริง แต่แม่ๆ นี้แหละที่ยังไม่ลงลึกคบเท่าไร

ผู้วิจัย : แม่ๆ อาจต้องใช้เวลาปรับตัวสักพักใหญ่ๆ ไหมคะ แล้วนัฟเกาะฮุที่ไ้รับก็เหมือนกัน ไ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็ให้เท่ากัน แต่ของบ้านหนึ่งเขาอาจจะเยอะกว่าเพราะลูกๆ เขาโตแล้วต้องมีค่าใช้จ่ายเยอะกว่า ลูกก็ยังไม่เล็กเลยยังไม่เยอะ แต่ก่อนตอนก็ยังไม่มีลูกก็จะได้จำนวนหนึ่ง พอมีลูกก็เพิ่มมาหน่อยหนึ่ง แต่ของคนหนึ่งจะเยอะกว่านิดหน่อยความจำเป็นของเขาเยอะกว่า แต่ก็อยู่ในระดับที่ทั้งสองฝ่ายพอใจนะ

ผู้วิจัย : ในเมื่อค่าใช้จ่ายในบ้านก็ไม่ได้สูงมาก คำนัฟเกาะฮุที่ไ้ก็เพียงพอแล้ว แล้วทำไมก็ถึงยังต้องทำธุรกิจส่วนตัวเพิ่มด้วยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนแรกๆ คือ ตั้งใจจะหางานให้น้องชายทำ และอีกสาเหตุหนึ่งคือ บางครั้งเราจะสร้างสมบัติในส่วนที่เป็นของเรา จะสร้างร่วมกันกับสามีมันลำบาก เพราะมีเรื่องความยุติธรรมมาเกี่ยวหมดแหละ ถ้าเป็นกิจการของสามีก็ต้องแบ่งให้เท่ากันทั้งสองฝั่ง ก็เลยคิดว่าอยากจะสร้างสมบัติหรืออะไรก็ตามที่เป็นของเราเพื่อลูกๆ ในอนาคตไว้ ด้วย อัลฮัมดุลิลลาฮุ กิจการดำเนินไปด้วยดีก็เลยลงมือทำแบบจริงจังจริงๆ เสียเลย แต่ก็ไม่ได้ไปลงมือทำเองหรอกคะ เราแค่บริหารและจ้างคนมาช่วยดูแลจัดการมากกว่า

ผู้วิจัย : อย่างถ้าเขาจะสร้างบ้านก็ต้องสร้างให้ทั้งสองคนใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่คะ ถ้าซื้อรถให้เราคันหนึ่ง ก็ต้องซื้อให้คนที่หนึ่งด้วย ถ้าเอาเงินมาสร้างบ้านให้คนที่สอง ก็ต้องสร้างให้คนที่หนึ่งด้วยเหมือนกัน เรื่องนี้สำคัญถ้าจัดสรรไม่ยุติธรรม เขาก็จะถูกสอบสวน ถ้าเราสามารถหาเงินได้ด้วยตัวเอง ถ้าเราต้องการอะไรที่นอกเหนือ

ความจำเป็นก็ไม่ต้องไปรบกวนสามี คว้าเงิน
เราเองได้เลย

ผู้วิจัย : แสดงว่าธุรกิจที่กะทำนี่ก็ถือว่าเป็น
ของกะคนเดียวไปเลย สามีไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ๆ เขาจะไม่ยุ่งเลย จะแค่ให้
คำปรึกษา เรื่องการเงินเรื่องอะไรก็จะไม่แตะ
เลย ถ้ากะจะเอาเงินเขาก็ต้องขี้มามาและก็จ่าย
ปกติ เหมือนเป็นธุรกิจของครอบครัวกะ
มากกว่าเพราะเงินลงทุนก้อนใหญ่พ่อแม่กะก็
เป็นคนออก กำลังจะซื้อรถที่บ้านกะก็จะออก
เงินदानให้ ไม่เกี่ยวกับเงินของสามีเลย

ผู้วิจัย : อย่างนี้กะก็จะเหนือกว่าเดิมเยอะเลย
ไหนจะเรื่องลูก เรื่องกิจการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ กะคิดนะ อนาคตถ้าจะไป
ทำฮัจย์ทำอุมเราะฮ์ ถ้าสามีออกเขาก็ต้องออก
เงินให้ทั้งสองคน แต่ที่นี้กะคนที่หนึ่งเขาได้ไป
แล้ว ถ้าสามีออกให้กะไป ก็ต้องให้ทางนู้นด้วย
เหมือนชุกรายอถ้าซื้อให้กะหนึ่งพัน ก็ซื้อ
ให้กะคนที่หนึ่งหนึ่งพันเหมือนกัน คือในส่วน
การเงินนี้จะพยายามให้เหมือนกัน

ผู้วิจัย : ยุติธรรมกับเท่าเทียมนี้เหมือนกันไหม
กะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่าไม่นะ ยุติธรรมคือการ
จัดสรรให้เกิดความพอใจขึ้นมา โดยอาจไม่
จำเป็นต้องเท่ากันก็ได้ แต่คนรับพึงพอใจ พอ
เอาเข้าจริงแล้วจะให้เท่ากันเป๊ะๆ ทุกอย่างมัน
ไม่ได้ ต้องอาศัยความพอใจดูว่าขนาดนี้ได้หรือ
ยัง ความยุติธรรมสำคัญจะครอบคลุมกว่านะ

ผู้วิจัย : ยังไงหรือกะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในความยุติธรรมมันจะมีความ
เท่าเทียม ความเสมอภาครวมอยู่แล้วด้วย มันจะ

มีอย่างอื่นมาประกอบเพื่อให้พอดีกัน จะมีเรื่อง
ศิลปะมาเกี่ยวข้องด้วย บางเรื่องก็ควรใช้คำว่า
ยุติธรรม ส่วนบางเรื่องก็แบ่งเท่าๆ กันได้ก็อาจ
ต้องใช้ความเท่าเทียม เหมือนอย่างเวลาแบ่ง
เท่ากัน ไม่ได้เลย ก็ต้องยืดหยุ่นตามความ
เหมาะสม หรือเวลาไปเที่ยวเขาได้ไปห้าวัน เรา
ได้ไปแค่สามวัน เราก็ต้องพอใจกับส่วนที่เรา
ได้รับ อย่าให้มีเรื่องความอิจฉาหรือคิดเล็กคิด
น้อยว่าทำไมเราไม่ได้เยอะ มันได้น้อย ถ้ามันแต่
คิดอย่างนั้นมันก็จะไม่สงบ ครอบครัวก็จะไม่มี
ความสุข พอกังวลไปเอง ผลก็ตกมาที่เราเอง
ต้องเครียด

ผู้วิจัย : กะคิดว่าผู้หญิงที่มาเป็นคนที่สอง สาม
สี่ เขาต้องมีคุณสมบัติอะไรที่พิเศษจากผู้หญิง
ทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนที่จะตัดสินใจมาอยู่จุดนี้ต้อง
มีความอดทนมากๆ เลย ต้องเป็นผู้หญิงเข้มแข็ง
คือพึ่งตัวเองได้ เพราะบางครั้งเราต้องการสามี
แต่เข้าไปไม่อยู่เราก็ต้องช่วยเหลือตัวเองให้ได้
และก็ต้องเข้าใจหลักการศาสนาในเรื่องนี้ให้ชัด
เมื่อตัดสินใจมาอยู่ ณ จุดนี้ ก็ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่
ให้ได้

ผู้วิจัย : ตอนตัดสินใจเลือกจุดนี้ นี่ลำบากไหม
กะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตัดสินใจยากมาก เครียดมาก
ด้วย เพราะไม่ได้คาดคิดมาก่อนเหมือนกัน
ตอนนั้นก็ละหมาดขอคู่อำให้อัลลอฮ์ช่วยเหลือ
ในการตัดสินใจครั้งนี้ แต่ช่วงนั้นแปลกอย่าง
หนึ่งคือ คนที่เข้ามาหาเราเป็นคนที่มีภรรยาแล้ว
ทั้งนั้นเลย มีแต่คนเสนอให้เป็นคนที่สองหลาย
คนเลย พอเป็นคนโสดก็คิดคนละแบบอีก คือ
อุดมการณ์ไม่เหมือนกับเรา ก็เลยตัดสินใจไม่

เอาปฏิเสธทั้งคนที่แม่หาให้และก็อีกคนหนึ่งซึ่งเป็นคนรวยมาก แต่เขาเข้าใจไม่เหมือนเรา

ผู้วิจัย : สุดท้ายก็เลยลงเอยกับตำแหน่งนี้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ คิดว่าสิ่งที่อัลลอฮ์เลือกให้เรา ต้องเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเราอยู่แล้ว การแต่งงานกับชายโสดก็ไม่ได้หมายความว่าชีวิตครอบครัวจะราบรื่นสงบสุขเสมอไปนะ อย่างมีเพื่อนกะคนหนึ่งก็แต่งงานกันตอนนั้น แต่เขาแต่งงานกับคนโสดปกติ จัดงานแต่งงานเสียใหญ่โต สามีเขามีฐานะดีแต่ก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ สุดท้ายก็ต้องเลิกกัน เพราะสามีเขาไม่ได้มีศาสนาเหมือนสามีเรา กะคิดว่าอย่างนั้นนะ สิ่งสำคัญคือผู้ชายต้องเป็นคนมีศาสนา เข้าใจหลักการครอบครัวถึงจะไม่มีปัญหา

ผู้วิจัย : ประเภทที่มีแต่งงานใหม่ พออยู่ได้ซักพักก็เลิกกับคนใดคนหนึ่งไปก็มีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีฯ ไม่ได้จะว่าเขาอะ แต่ผู้ชายประเภทที่มีอำนาจ มีเงิน แต่ไม่ได้เข้าใจหลักการศาสนาเรื่องนี้ เช่น พวกนักการเมือง ผู้มีอิทธิพล หรือพวกคนรวยๆ ที่เขามีเมียหลายคน คนพวกนี้ก็น่ากลัวไปอีกแบบนะ เพราะการมีคนที่สองสามด้วยเหตุผลทางอารมณ์มักจะอยู่กันไม่ยืดยาว และคนที่เสียหายและต้องรับภาระต่อไปก็คือผู้หญิง

ผู้วิจัย : เดี่ยวนี้ยังมีคนใช้คำผิดเช่นเรียกว่าเป็นเมียน้อย-เมียหลวง อยู่อีกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มุสลิมบางคนก็ยังไม่เข้าใจก็ยังเรียกครอบครัวเราแบบใช้คำว่า “เมียหลวง” “เมียน้อย” อยู่ จริงในอิสลามไม่มีคำนี้นะ อิสลามจะเรียกว่าภรรยาคนที่หนึ่ง ภรรยาคนที่สอง เพราะมาก่อนมาหลังก็เหมือนกัน

ผู้วิจัย : กะคิดว่าสังคมบ้านเรายอมรับครอบครัวลักษณะนี้นักน้อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เมื่อก่อนนี้ญาติที่บ้านจะไม่ยอมรับเลยนะ แต่ปัจจุบันก็เริ่มยอมรับมากยิ่งขึ้น จากที่เขาต่อต้านมากแต่ตอนนี้ก็เปิดใจมากขึ้น เขาบอกว่า “เป็นอย่างเธอก็ดีนะ ไม่เห็นมีปัญหาเลย สามีกี่ดี ไม่ต้องทำงาน อยู่บ้านเลี้ยงลูกอย่างเดียว” พอเราพิสูจน์ให้เขาเห็นเขาก็จะเริ่มยอมรับมากยิ่งขึ้น สามีเราก็คงทำให้เขาเห็นว่าเขามีความยุติธรรม เรื่องนี้เราอาจต้องใช้เวลาในการยอมรับ ถ้าดูโดยรวมคนในสังคมส่วนใหญ่ก็คงยังรับไม่ได้ ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์น่าจะ 70% ไม่ยอมรับ อีก 30% พอรับได้

ผู้วิจัย : กะคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้คนส่วนใหญ่ยังรับไม่ได้กับเรื่องนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อาจเป็นเพราะมันเป็นเรื่องที่ค้านกับความรู้สึก สิ่งแวดล้อมสังคมไทยที่เราอยู่ก็มีอิทธิพลต่อความคิดเรื่องนี้เยอะ เขาจะได้รับความคิดพิศๆ มาจากสื่อละคร ทวีชีวิต ครอบครัวในสังคมทั่วไปยังไม่ใช่แบบอิสลาม พอเขาถูกสื่อครอบงำเยอะๆ ก็ทำให้หลักการแบบอิสลามถูกกลืนไปด้วย ถ้าคนบ้านเราเข้าใจศาสนามากกว่านี้การยอมรับน่าจะมากขึ้น มันเกี่ยวกันหมดเลย เรื่องหลักศรัทธา เรื่องอิหม่านหลายปัจจัยนะ

ผู้วิจัย : แล้วบางคนก็เรียนศาสนาามาสูง แต่ก็รับกับเรื่องนี้ไม่ได้ก็มีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ก็มี ปัจจัยด้านสังคมแวดล้อม สื่อ ทัศนคติคนเราที่อาจยังฝังใจกับภาพครอบครัวที่มีเมียหลายคนแล้วบริหารล้มเหลว สามีทิ้ง ไม่รับผิดชอบครอบครัวแตกแยก ลูกทะเลาะ ผู้หญิงก็กลายเป็นภาระ

ของสังคม ภาพลพๆ อย่างนี้แม้ปัจจุบันเองก็ยัง
มิให้เห็น เลยไปสร้างภาพไม่ดีให้กับครอบครัว
ที่เขาตั้งใจปฏิบัติตามหลักการอิสลามอย่าง
จริงจัง ผู้หญิงกับความรูสึกเป็นเรื่องยากที่จะ
ยอมรับนะ

ผู้วิจัย : แม้คนส่วนใหญ่จะยังไม่ยอมรับ แต่ก็
ไม่ได้เป็นปัญหาต่อการดำเนินชีวิตของเราใช่
ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเรามีหลักคิดที่ถูกต้อง ก็จะไม่
เป็นปัญหา แม่จะสอนบ่อยๆ ว่าให้เราเป็นฝ่าย
ยอมเขานะ อย่าให้เสียเปรียบทางเขา คือ ให้เรา
เป็นฝ่ายเสียเปรียบดีกว่า ถ้าเราได้น้อยกว่าก็ไม่
ต้องไปถือสา เพราะเรามาทีหลัง คนที่หนึ่งเขา
เคยได้สิทธิทุกอย่างเต็มร้อย พอเรามาสิ่งที่เขา
เคยได้รับลดน้อยลง เราก็ควรเป็นฝ่ายยอมเขา
แม่ก็จะสอนอย่างนั้นตลอด จะสอนให้เราให้
เกียรติภรรยาคนที่หนึ่ง ถึงแม้ว่าแม่ก็จะทำใจ
รับได้ตั้งนานแล้วกับเรื่องการเป็นคนที่สอง แต่
ลึกๆ แล้วเขาก็ยังได้รับอิทธิพลจากสังคมจาก
ญาติๆ เหมือนกัน

ผู้วิจัย : แสดงว่าตอนนี้ทุกอย่างก็ราบรื่นดีนะคะ
ไม่ได้มีปัจจัยสอดแทรกอะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆ ที่เราเลือกที่จะอยู่ห่างๆ
กันก็เพราะไม่อยากให้มีเรื่องผัดใจกัน สามีก้าว
ว่าจะเกิดปัญหาเลยตัดไฟตั้งแต่ต้นลม ในเมื่อ
อยู่อย่างนี้เราสบายใจกว่าก็อยู่อย่างนี้ดีกว่า ฝั่ง
สามีคือ แม่ยายเขาก็เห็นด้วยกับการอยู่อย่างนี้
ต่างฝ่ายต่างอยู่สบายใจกว่า

ผู้วิจัย : บ้านที่สามีก็จะอยู่กับภรรยาคนหนึ่งตอนนี่
คือบ้านเขาเองหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บ้านที่อยู่ก็คือบ้านของภรรยา
เพราะไปช่วยดูแลโรงเรียนของเขาด้วย ส่วน
บ้านแม่สามีก็อยู่ใกล้ๆ กัน คือพื้นที่เดียวกัน

ผู้วิจัย : เรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรนี้เป็นหน้าที่
ของภรรยาไปเลยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องลูกก็จะจัดการเอง เลี้ยง
เองหมดเลย เพราะสามีเขาก็ไม่ทันอยู่แล้ว เขาก็
จะคอยให้คำปรึกษา แต่ถ้าของบ้านที่หนึ่งลูกๆ
เขาจะมีแม่สามีและก็น้ำๆ ช่วยเลี้ยงตั้งแต่คลอด
เลย สังคมก็จะเขาจะเป็นอีกแบบหนึ่งคือ เขาโต
มาในครอบครัวที่สบายมีฐานะ เป็นลูกเจ้าของ
ปอเนาะ ก็เลยจะอยู่อีกสัปดาห์หนึ่งที่ต่างไปจาก
เรา แต่ก่อนเขาก็จะจ้างคนเฉพาะมาช่วยทำ
ความสะอาดดูแลจัดการในบ้าน จะได้ช่วยแบ่ง
เบาภาระไปด้วย แต่ว่าตอนนี้ก็ไม่มีแล้ว

ผู้วิจัย : และภรรยาไม่อยากจะคนมาช่วยบ้างหรือ
คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คิดๆ ไปถ้ามีคนมาช่วยจัดการ
เรื่องบ้านบ้างก็น่าจะดี เพราะว่าตอนนี้พอเริ่ม
จับเรื่องธุรกิจด้วยรู้สึกว่าคุณแลบ้านไม่ทัน ถ้ามี
คงจะเป็นแบบ จ้างคนมาเคลียร์ทำความสะอาด
บ้าน แบบเดือนละครั้ง อย่างนั้นมากกว่า ที่จะ
เสนอสามีอยู่เหมือนกัน อย่างรีดผ้าก็ว่าจะส่งรีด
ดีกว่า เพื่อความเรียบร้อยของเขาด้วย เพราะเรา
เองก็ไม่ทัน ถ้าจ้างคนอื่นไป เราเองก็จะได้อา
เวลาส่วนนั้นไปทำอย่างอื่นได้ด้วย

ผู้วิจัย : สามีก็จะทำงานยุ่งอย่างนี้และด้วย
ข้อจำกัดด้านเวลาด้วย อย่างนี้จะส่งผลกระทบต่อ
อะไรให้ลูกหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นั่นแหละ แ่งงานอย่างเดี๋ยวนีก็
ยุ่งจนหัวฟูแล้ว ถ้ามีโอกาสไปไหนถ้าพาไปเขา
ก็จะพาครอบครัวไปตลอด เวลามิประชุมหรือ

สัมมนาที่อนุญาตให้พาครอบครัวไปได้เขาก็จะพาไปด้วยตลอด แต่เวลาไปเราก็อยู่แต่ส่วนของเราก็คืออยู่ในห้องพัก ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับงานของเขา แต่ก็ยังมีบางคนที่มีมองไม่ดี ก็เอาไปพูดว่าทำไมชอบพาครอบครัวไป สามีก๊ะเขามองว่าเขาไม่ค่อยมีเวลาให้กับครอบครัว ถ้าพาไปได้เขาก็อยากจะพาไป จะได้เป็นกิจกรรมครอบครัวไปด้วย และอีกเหตุผลคือ เขามีปัญหาสุขภาพอยู่ด้วย บางทีก็มีหิววูบไปโดยไม่รู้ตัว ถ้าเราเดินทางไปด้วยอย่างน้อยก็จะช่วยบีบช่วยนวดนวด ตอนกลับมาที่พัก ก็จะช่วยดูแลเขาในส่วนนั้นด้วย

ผู้วิจัย : เวลาพาไปด้วย นี่สลับกันหรือว่ากำหนดไว้ยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะสลับกัน สมมุติว่ารอบนี้พาทีละคนที่หนึ่งไปงานที่กรุงเทพฯ พอรอบหน้าก็พาคนที่สองไปต่อ จะสลับกันอย่างนั้น แต่ว่าถ้าแค่ไปใกล้ๆ แค่เขตภาคใต้ เช่นหาดใหญ่ สงขลา อย่างนี้ตรงกับวันเวรของใครก็คนนั้นไป อย่างวันพุธนี้มีประชุมที่หาดใหญ่ตรงกับวันของทีละทีละก็พาทีละไป เดือนหน้ามีสัมมนาที่สตูลก็พาทีละคนที่หนึ่งไป สลับกันตรงวันของใครก็พาคนนั้นไป

ผู้วิจัย : สามีกะมีส่วนร่วมในการอบรมลูกยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ช่วงที่เขาอยู่บ้าน เขาก็จะเฝ้าพยายามเวลากับลูกให้มาก ถามไถ่เรื่องเรียนสอนการบ้านบ้าง ลูกๆ ก็จะไปหาเขาโดยอัตโนมัติเพราะลูกจะบอกว่า “อุมมีตุ อาบิใจดี” ยิ่งคนเล็กจะติดพ่อเขามาก ได้ยินเสียงรถก็จะวิ่งไปรอที่ประตูแล้ว บางทีลูกคงคิดถึงนะ ตอนนี้อยู่คนโตอยู่อนุบาลก็เริ่มบ่นเป็นแล้ว เริ่มตั้ง

คำถามแล้วว่า “ทำไมเสาร์อาทิตย์ อาบิอยู่บ้านนู้นทั้งสองวันเลย ทำไมไม่อยู่บ้านนี้หนึ่งวันบ้านนู้นหนึ่งวันนะ”

ผู้วิจัย : ตัวแค่นั้นเริ่มถามอย่างนี้แล้วนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาคงคิดแบบเด็กๆ พอโตขึ้นก็เริ่มสังเกตบ้าง ลูกมีตั้งคำถามบ้าง เพราะเปรียบเทียบกับพ่อของเพื่อน เราก็ต้องอธิบายเหตุผลให้ลูกฟัง ว่าทำไม อย่าให้เขาคิดไปเอง ก็ต้องอธิบายให้ลูกเข้าใจว่า “ครอบครัวเราเป็นครอบครัวใหญ่ อาบิต้องไปอยู่บ้านนู้นหลายวันกว่าเพราะเสาร์อาทิตย์อาบิมีงานที่นู้นด้วย” บางทีเด็กๆ เขาคูยเรื่องนี้กันเองด้วยนะ เขาจะสนิทกับลูกของเพื่อนบ้านอีกคน ที่สามีมียี่สองบ้านเหมือนกัน เขาก็จะถามกันว่า “อาบิเธอไม่อยู่หรือ อาบิเราก็ไม่อยู่เหมือนกัน..” นี่ก็อนุบาลทั้งคู่เลยนะ สนทนากันอย่างนี้เขาก็จะเข้าใจกันเลยไม่ทำให้รู้สึกว่าเขาดี เพราะพ่อเพื่อนก็ไม่อยู่เหมือนกัน เหมือนเขาจะเข้าใจว่าพ่อของเราต้องสลับกันไปมาสองบ้าน เด็กๆ เขาก็มองว่าเป็นเรื่องปกตินะ เขาเข้าใจและก็รับได้

ผู้วิจัย : ถ้าผู้ใหญ่ไม่ไปให้สิ่งที่ไม่ดีต่อความคิดเด็ก เด็กๆ เขาก็ไม่มีอะไรหรอกนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ค่ะ เราเองก็ไม่ได้ปลุกฝังให้ลูกต้องไปเกลียดชังบ้านนู้น เราก็สอนให้เขาคิดเหมือนเป็นพี่น้องกันไม่ได้ คำพูดหยาบเราก็ไม่เคยพูด อยากให้ลูกรับรู้แต่สิ่งดีๆ ก็พอ เราเป็นคนทั้งสองเราทำใจและก็ศึกษามาก่อน จึงรับได้แต่คนที่หนึ่งเรื่องความรู้สึกเขาจะเยอะกว่าเรา

ผู้วิจัย : จนถึงตอนนี้ผ่านมาแล้ว 7 ปีทีละคนที่หนึ่งเขาก็ยังทำใจไม่ได้หรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะก็ไม่ทราบเหมือนกัน

ผู้วิจัย : เรื่องการให้ความรู้ศาสนาแก่สมาชิกภายในบ้าน ปกติแล้วสามีก็จะทำในรูปแบบไหนหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จะเป็นลักษณะการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากกว่า จะมานั่งสอนคงไม่ใช่ คงไม่ทัน เป็นการพูดคุยให้คำแนะนำ ตักเตือนอย่างนั้นมากกว่า ไม่ได้ทำเป็นทางการกับลูกๆ ก็จะสอนสอดแทรกในชีวิตประจำวัน เป็นปกติอยู่แล้ว ลูกสาวเขาก็จะชอบใส่วิญญาณ ถ้าออกนอกบ้านก็จะวิ่งไปใส่ผ้าคลุมตลอด เราทำเป็นแบบอย่างให้เขาดูมากกว่า และเขาก็จะซึมซับไปที่ละนิด จะจำกัดเวลาการดูทีวีของเขาว่าให้ดูได้แค่ช่วงเวลาไหน ถ้าการบ้านไม่เสร็จก็ไม่ให้ดู เวลาเขาขามา ขยายเขาก็จะตามใจหลานๆ มาก ลูกคนที่สองเลยเอาแต่ใจหน่อย ก็เลยต้องดุบ้าง

ผู้วิจัย : เวลาที่จะเครียดเรื่องครอบครัว ก็จะมีวิธีการจัดการความเครียดยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะจะเป็นคนที่ตรงไปตรงมา เวลาไม่สบายใจหรือไม่พอใจเรื่องอะไรก็จะพูดออกมาเลย จะปรึกษาเล่าให้สามีฟัง แล้วก็ช่วยกันหาทางแก้ปัญหาต่างๆ จะเป็นคนที่ไม่เก็บ เก็บไม่ได้ มันจะรู้สึกว่ามีอัดอั้น มีอะไรคิดใจก็จะพูดตรงๆ ออกมา บางทีเราเก็บเรื่องเครียดไว้คนเดียวเขาก็ไม่รู้ว่าเราเครียดอย่างนี้ ปัญหาที่ไม่ถูกแก้ ก็จะอธิบายให้เขาฟังว่าเรื่องมันเป็นแบบนี้ แล้วต้องทำยังไงดี

ผู้วิจัย : แล้วถ้าเป็นเรื่องระหว่างบ้านก็เหมือนกันหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องระหว่างบ้านจะไม่ค่อยมีพอไม่ได้อยู่ใกล้กัน ไม่ต้องเห็นหน้าเห็นตา ก็เลยไม่มีเรื่องอะไรต้องผัดใจกัน เราก็ไม่เคยไป

วุ่นวายอะไรกับชีวิตเขา ไม่เคยโทรไปคุยหรือค่าว่าอะไร ส่วนนี้บอกตรงๆ ว่าต่างคนต่างอยู่จริงๆ เราเคารพกันและกันมากกว่า

ผู้วิจัย : ช่วงวันที่สามีอยู่บ้านนั้นเราโทรไปได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้ามีธุระจริงๆ เช่น ลูกไม่สบาย หรือมีเรื่องด่วนก็จะโทรไป จะไม่โทรพร่ำเพรื่อ นอกจากว่ามีธุระจริง ก็จะให้เกิดเขาในส่วนนั้นมากกว่า เราก็เข้าใจความรู้สึกคนที่หนึ่งว่า เขาคงไม่อยากให้เราโทรไปรบกวนเวลาของเขา เพราะนั่นเป็นเวลารอบครัวของเขาแล้วไง เราก็ต้องลองเปรียบเทียบกับความรู้สึกของเรา คือ อย่างบางทีตอนสามีอยู่กับเราแล้วก็จะโทรมาเราก็จะรู้สึก แสดงว่าตอนสามีอยู่กับเขา เราก็ไม่ควรโทรไปเหมือนกัน ก็จะคิดอย่างนี้ ถ้าไม่มีเหตุผลจำเป็นหรือเรื่องสำคัญก็จะไม่โทร

ผู้วิจัย : ตอนที่สามีอยู่บ้านเรา ก็คนที่หนึ่งเขาโทรมาบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : โทรมา ก็โทรมาบ่อยเหมือนกัน เราก็อย่าไปสนใจถือสาอะไรมาก คือ ก็คนที่หนึ่งเขาจะเป็นชอบโทรย้ำ บางทีเรื่องเดิม แต่โทรแล้วสักพักก็โทรอีก บางทีถ้าสามีก็จะอารมณ์ไม่ดีก็จะพูดดุดบไปเลย เขาพูดเรื่องเดิมไปให้คำตอบไปแล้วก็ยังถามอีก

ผู้วิจัย : ก็คนที่หนึ่งเขาอายุเท่าไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : น่าจะย่างเข้าสี่สิบแล้ว เพราะจะห่างกับสามีประมาณ 5-6 ปีเอง ก็จะห่างกับคนที่หนึ่งประมาณ 7-8 ปี

ผู้วิจัย : แสดงว่าคนที่หนึ่งเขากำลังเข้าสู่วัยทอง อารมณ์ก็อาจจะแปรปรวนบ้างเป็นเรื่องธรรมดา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เราก็ต้องเข้าใจเขา เวลาที่คนอื่นหนึ่งเขาโทรมาคุยกับสามีเราก็จะไม่ยุ่ง จะไม่ให้เสียงเราดังเข้าไปในโทรศัพท์ จะไม่ยุ่งว่าเขาคุยอะไรกัน เพราะเป็นเรื่องของเขา นอกจากนี้ถ้าเกี่ยวกับเราด้วย สามีก็จะบอกเราเอง แต่ถ้าเป็นลูกๆ เขาโทรมาก็ไม่มีอะไรเป็นเรื่องปกติ ก็สังเกตว่าเวลาที่คนอื่นหนึ่งโทรมาตอนที่เรายู่กับเขา เขาจะไม่ค่อยอยากรับสาย

ผู้วิจัย : เขาคงจะเป็นห่วงความรู้สึกเรานะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะบอกให้เขารับ เพราะว่าบางทีโทรมาตั้งหลายสาย ก็จะบอกสามีว่า ถ้าไม่อยากพูดตรงนี้ก็ไปพูดตรงอื่นก็ได้ แต่ช่วยรับสายหน่อย เรานึกถึงความรู้สึกตัวเองไง ว่าถ้าเป็นเราจะรู้สึกอย่างไร ถ้าโทรไปแล้วไม่รับนี้รู้สึกขัดใจมากเลยนะ รับแล้วคุยให้เคลียร์จะได้อบายใจทั้งเราและเขา บางทีเราเองก็เหมือนกันโทรเพลินบางทีไปตรงช่วงสามีประชุมอย่างนี้ เขาก็จะไม่รับสาย เราก็ต้องรู้จังหวะเวลาว่าช่วงเวลาประมาณไหนที่ไม่ควรโทรรบกวน เราก็ต้องรู้เคล็ดแล้วว่าถ้าโทรครั้งแรกไม่รับสายแสดงว่าเขามีธุระอยู่จริงๆ ไม่สามารถรับได้ ก็ไม่ต้องโทรซ้ำ ต้องเข้าใจจุดนี้ด้วย

ผู้วิจัย : พอเสร็จธุระเขาก็โทรกลับมาเอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ บางทีคนที่หนึ่งเขาก็อาจจะไม่ทันนึกถึงส่วนนี้ ก็สังเกตนะว่าเขาก็จะโทรเรื่อยๆ จนกว่าจะรับ

ผู้วิจัย : ก็คิดว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ครอบครัวสามารถอยู่กันได้อย่างตลอดรอดฝั่ง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่าต้องมีความเข้าใจกันนะ

ผู้วิจัย : คำว่า “เข้าใจ” นี้ประมาณยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คือ การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นให้ได้ นึกถึงเขา นึกถึงเรา ถ้าสามารถทำให้ทุกคนในครอบครัวมีความเข้าใจศาสนาให้มากก็จะช่วยได้เยอะเลย ต้องพยายามทำให้ในบ้านเป็นบรรยากาศอิสลาม อย่าให้ลูกอยู่กับพวกละครทีวีที่ไม่สร้างสรรค์ ผู้ใหญ่ก็ด้วยละนะ ถ้าเปิดช่องทีวีของมุสลิม ดูบรรยายธรรมศาสนาบ่อยๆ ก็จะช่วยให้เตือนสติเราได้ตลอด ซัยตอนก็จะทำอะไรเราไม่ได้

ผู้วิจัย : โดยรวมคือ ต้องเข้าใจสภาพครอบครัว และก็มีความรู้ศาสนาใช้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เพื่อนสนิทก็คนหนึ่งบอกว่า ครอบครัวก็ไม่ใช่ปัญหาเพราะว่าสามีก็มีความเข้าใจศาสนา ปัจจัยยังชีพก็พร้อม ไม่มีเรื่องเงินมาทำให้ปวดหัว ก็ว่าเรื่องปัจจัยยังชีพก็สำคัญนะ

ผู้วิจัย : กะว่าผู้ชายที่จะมีภรรยาหลายคนต้องมีความพร้อมยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องมีความเข้าใจศาสนา มีปัจจัยยังชีพที่พร้อม ให้ความยุติธรรมได้ทั้งในเรื่องเวลาเรื่องอื่นๆ การจัดสรรแบ่งปันให้ลงตัวกับทั้งสองฝ่ายให้ได้ ต้องมีความสามารถด้านการบริหารนะ เวลาเจอปัญหาที่ต้องพูดคุยให้เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย แต่ถ้าพยายามคุยกันแล้วไม่เข้าใจเราก็ต้องละไว้ก่อน คืออาจต้องปรับเปลี่ยนวิธี หรือไม่ก็เปลี่ยนแผนไปเลย

ผู้วิจัย : ปัจจัยจากข้างนอก คนรอบข้างอย่างนี้มีส่วนบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีส่วนเหมือนกัน การคบเพื่อนญาติพี่น้อง เครือญาตินี้เป็นปัจจัยสำคัญมากเลย

ความเข้าใจของพ่อแม่และกัญญาติฯ เราสำคัญมาก มีบางคนทีพ่อแม่ยุให้เลิกกันก็มีนะ เพราะไม่อยากให้อยู่แล้ว บางครอบครัวเขามีปัญหาทะเลาะกันอย่างรุนแรง พ่อแม่ก็อับอายไปด้วยก็เลยยุให้หย่าไปเลย จะได้จบเสียที แต่ถ้าพ่อแม่เข้าใจเขาก็จะช่วยเป็นที่ปรึกษาคอยแนะนำและก็ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเราได้ไปด้วย

ผู้วิจัย : เรื่องการยุหย่าจากคนภายนอกนี้มีแค่ในช่วงแรกๆ หรือว่ามีตลอดเรื่อยๆ ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่าก็มีตลอดนะ เพราะคนที่อกติเขาก็พยายามจับผิดเราอยู่ตลอด บางทีเราอยู่กันด้วยดีมาเป็นปีๆ มีปัญหาอยู่สักอาทิตย์หนึ่ง เขาก็จะเอาเรื่องอาทิตย์หนึ่งนั้นแหละไปพูด สามียของเพื่อนคนหนึ่งที่เขา มีภรรยาหลายคน เขาจะบอกภรรยาเลยว่า คนอย่างนี้คบได้คนแบบนี้ๆ ห้ามคบ เขาจะบังคับเลยว่าห้ามไปคุยกับใครเพราะรู้ว่าคนๆ นั้นเป็นยังไง เพราะว่าเพื่อนมีผลต่อความคิดของเราเหมือนกัน จากที่ไม่ได้ถือสาเลยแต่พอไปฟังเขาก็กลับมาคิดมาก อย่างนั้น อยู่นี่ไง เป็นธรรมดาของผู้หญิงที่คิดมากอยู่แล้ว พอคนทักนิดๆ หน่อยๆ ก็ไปแล้ว “เมียคนนั้นไปทำของอะไรหรือเปล่า ถึงรักถึงหลงจะอยู่บ้านนั้นตลอด..” อะไรอย่างนี้ มีคนมาพูดอย่างนี้เหมือนกัน บอกว่าทำเสน่ห์บ้าง แต่ครอบครัวกะนี้้อลัทธิลึกลับที่ กะคนที่หนึ่งเขาก็เป็นลูกบวบ ส่วนกะเองก็มีความรู้ศาสนา ระดับหนึ่งเลยไม่คิดเรื่องพวกนี้เพราะเราเชื่อว่าคนมีศาสนาเขาไม่เล่นเรื่องนี้แน่ ก็เลยไม่กระทบมาก

ผู้วิจัย : แสดงว่าก็ไม่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเท่าไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ของกะเองไม่มีนะ แต่ของกะคนที่หนึ่งไม่แน่ใจ เพราะพี่ชายเขาก็มีภรรยาหลายคน แล้วพี่สะใภ้เขาก็จะเค็ดขาด คือรับไม่ได้กับเรื่องนี้มาก ลูกของภรรยาคนที่สองก็จะไม่ให้เข้าบ้านเขาเลย ถึงขั้นบอกลูกว่าไม่ให้นับเป็นน้องเลย จนตอนนี้ก็หย่ากับคนที่สองไปแล้ว สงสารเด็กนะที่เขาไม่ได้รู้เรื่องอะไรเลย แต่ต้องมารับผิดอย่างนี้ เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ก็จริงแต่ผลกระทบตกมาที่เด็กเต็มๆ เลย แม่นี่สำคัญมาก ถ้าปลูกฝังผิดๆ ลูกๆ ก็จะเกลียดกันตั้งแต่ยังไม่อะไรเลย

ผู้วิจัย : ความเข้าใจสำคัญมากเลยนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กะว่ามันอยู่ที่ความเข้าใจเป็นหลัก ผู้หญิงบางคนเรียนจบศาสนาจากนอก ปิดหน้าด้วย แต่ไม่ยอมรับเรื่องนี้ก็มีนะ ไม่รู้ว่าจะมาจากความอคติหรือฝังใจเรื่องร้ายๆ ของครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนหรือเปล่า จนกลายเป็นว่าเกลียดสามีตนเองไปด้วยเลย เหมือนกับว่าเขาเสียความรู้สึกกับสามีอย่างรุนแรง สามีต้องเป็นคนพูดคุยให้เกิดความเข้าใจกับทั้งสองฝ่าย คนหลักที่ต้องคุมเกมส์ทั้งหมดคือ สามีซึ่งต้องเป็นคนกลาง ในการบริหารจัดการครอบครัวให้เกิดความยุติธรรมเกิดความพึงพอใจ และก็ต้องตามหลักการอิสลาม ครอบครัวถึงจะอยู่ได้อย่างมีความสุข ต้องใช้คำสอนศาสนาเป็นตัวเดิน

ผู้วิจัย : แม้ว่าจะมีปัจจัยจากข้างนอกมากอัยยรรบกวาก็ไม่ส่งผลหรือค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัจจัยจากข้างนอกอาจจะมีส่วนเล็กๆ น้อยๆ แคเราเอาหลักการศาสนามาเป็นตัวนำ อยู่กันอย่างเข้าใจแล้ว เรื่องครอบครัวก็จะเป็นเรื่องเล็ก จิบจ้อยไปเลย ปกติกะจะไม่

เครียดก็เรื่องอย่างนี้นี่ละ ใครจะพูดยังไงก็แล้วแต่ แค่เราอยู่ของเราให้เป็นไปตามหลักการก็พอ

ผู้วิจัย : เคยมีคนมาพูดถึงหูตัวเองบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีเพื่อนมาพูดว่ากะคนที่หนึ่ง เขาไม่ชอบเรานะ อย่างตอนที่เรากลอดลูกคนที่สาม พอมีคนทีเล่าเขาไปพูดกับคนที่หนึ่งว่า “คนที่สองเขากลอดแล้วนะ จะไปเยี่ยมไหม..?” จริงๆ แล้วการพูดอย่างนั้นมันบั่นทอนความรู้สึกทั้งสองฝ่ายเลยนะ ถ้ามันกระทบกับความรู้สึกแล้วไปพูดทำไม เป็นคำพูดที่ไม่สมควรพูด ใช่มั้ยคะ

ผู้วิจัย : ค่ะ จริงๆ เขาก็ไม่สมควรมาเล่าให้เราฟังเลยนะว่า ฝ่ายนู้นไม่ชอบเรายังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่มั้ยคะ แล้วเขายังมาบอกอีกนะว่า “กะคนที่หนึ่ง เขาไม่ชอบเรา และก็ไม่อยากจะเจอเราด้วย” เราก็ฟังแบบนิ่งๆ และก็ตอบกลับไปว่า “ไม่เป็นไร”

ผู้วิจัย : แสดงว่าคนรอบข้างต้องระวังการพูดถึงประเด็นที่เซ็นซิทีฟ กับครอบครัวด้วยใช่มั้ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่มั้ยคะ เราก็ต้องมีจุดยืนของตัวเองเหมือนกัน ถ้าไปคล้อยตามคำพูดของคนอื่นเราก็จะไม่มีความสุข จะอยู่แบบเครียดตลอด มีอะไรก็ต้องคุยกัน ตรงไปตรงมา มีคนมาเล่าให้ฟังอีกทีหนึ่งว่า มีคนมาพูดว่า “ทำไมเห็นสามีพาแต่คนที่สองไปไหนมาไหนตลอด ไม่พาคนแรกไปบ้างเลย” จริงๆ เขาก็พาไปบ่อยๆ นะ จะสลับกันอย่างที่บอกไป ถ้าไปไกลๆ แล้วยิ่งจะพาเราไปเพราะใกล้กับเรา คนก็เลยเห็นว่าเป็นเรา แต่พอพาคนที่หนึ่งไปก็จะเห็นว่าเป็นเรา ถ้าเดินทางไปไกลๆ เช่น

กรุงเทพฯ ก็จะเท่ากันหมดเลย เรื่องอย่างนี้เราไม่ได้ไปนั่งบอกรังเพราะเป็นเรื่องส่วนตัวด้วย และคนที่พูดก็คงไม่เห็นเลยไปพูดต่อจนเป็นเรื่องว่าสามีให้ความสนใจคนที่สองเป็นพิเศษ เรื่องจุกจิกอย่างนี้จะมาตลอด มีคนพูดอย่างนี้จริง บางทีเขาก็พูดขึ้นมาลอยๆ แต่ตั้งใจจะให้เราได้ยิน

ผู้วิจัย : แล้วในอนาคตสามีก็มีความตั้งใจจะให้เจอกันไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เห็นสามีบอกว่าอยากให้เจอกัน แต่อาจจะอีกซักกระยะหนึ่ง เขาก็จะบอกให้กะทำใจเผื่อไว้ด้วย แต่เขาก็จะสอนว่าถ้าเจอกะคนที่หนึ่งที่ไหนก็ให้เข้าไปสถาม แม้เขาจะไม่ชอบแต่เราก็ต้องเป็นฝ่ายเข้าหาก่อน เขาเองก็ไม่อยากไปบังคับทั้งสองคนนะ นึกถึงใจเขาใจเรา เขาก็บอกคนที่หนึ่งไว้แล้วเหมือนกันว่าจะให้เจอกันซักครั้ง ให้มาพูดคุยกัน ไม่ต้องสนิทกันก็ได้ เกิดวันหนึ่งที่สามีไม่สบายหรือใครไม่สบายเราก็ต้องมาเจอกันอยู่แล้วไง เราแค่เตรียมพร้อมให้เจอกันในวันที่มีความเข้าใจกันดี เราอาจจะไม่ได้ไปมาหาสู่กันบ่อย ไม่จำเป็นต้องมาช่วยเหลือเกื้อหนุนกันก็ได้ แต่แค่ให้เข้าใจชีวิตกันก็พอ

ผู้วิจัย : ปัจจัยด้านเศรษฐกิจนี่สำคัญมากเหมือนกันหรือคะ แล้วทำไมบางคนถึงบอกว่าเรื่องรัชก็อยู่ที่อัลลอฮ อัลลอฮจะให้อะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : รัชก็ของเราก็มาจากอัลลอฮนั่นจริง สามีเราออกไปทำงาน อัลลอฮก็ให้รัชก็แก่เราและลูกๆ โดยผ่านทางเขาอีกทีหนึ่ง เราต้องตะวักถัดอัลลอฮก็จริง แต่ปัจจัยพวกนั้นจะทำให้เราใช้ชีวิตในสังคมได้ ถ้าไม่มีเงินแล้วจะซื้ออาหารซื้อกับข้าว ลูกไม่สบาย ค่าเทอมลูก

ค่าเสื้อผ้า มันต้องใช้จ่ายทุกวัน ทุกครอบครัวจะมีเรื่องเศรษฐกิจมาเกี่ยวตลอดอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : กะคิดยังไง กับความคิดของคนประเภทหนึ่งที่ พอทราบว่าผู้ชายคนไหนมีภรรยาหลายคนแล้วก็จะรู้สึกไม่ดี หรือไม่ก็หมดศรัทธาไปเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆ แล้วผู้ชายแบบนี้แหละที่เราจะต้องศรัทธา ถ้าเขาสามารถบริหารครอบครัวให้ยุติธรรมได้ มันเป็นเรื่องที่ยากนะ สามีเคยบอกว่า “การตัดสินใจมีภรรยาหลายคน ไม่ใช่เรื่องง่ายนะ เพราะข้างหนึ่งเข้าไปอยู่ในนรกแล้ว..” เพราะเรื่องความยุติธรรมเป็นเรื่องสำคัญที่อัลลอฮ์จะสอบสวนเขาในวันกิยามัต เขาจะบอกว่าข้างหนึ่งของเขาเข้าไปในนรกแล้ว ถ้าเขาพลาดพลั้งไปหน่อยเดียวก็พลาดเลยก็เหมือนการเป็นผู้นำไม่ใช่เรื่องง่าย อย่าคิดว่า เป็นผู้นำแล้วจะสบาย เมื่อคุณอยู่จุดที่สูงความรับผิดชอบที่คุณจะถูกสอบสวนที่สูงด้วยเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัย : เห็นผู้ชายบางคนเขาก็มองเรื่องนี้เป็นสีสันของชีวิตนะค่ะ พุดหยอกล้อกันเล่นเป็นเรื่องธรรมดา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : โดยฟิตเราะฮฺ (ธรรมชาติ) ของผู้ชายทุกคนคิดที่จะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน แต่อยู่ที่ว่าเขามีโอกาสหรือเปล่า ทำได้หรือไม่ได้ ไม่มีผู้ชายคนไหนที่ไม่คิด ผู้ชายที่เอาเรื่องการมีภรรยาหลายคนไปพูดเล่นเขาอาจจะยังไม่เจอของจริง หารู้ไม่บริหารจัดการครอบครัวอย่างนี้ไม่ง่ายเลย

ผู้วิจัย : เราจะให้คนที่อคติกับเรื่องนี้เขามีทัศนคติที่ดีในเรื่องนี้ยังไงดีค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เราก็ต้องแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าจะเป็นภรรยาคนที่สองเราก็สามารถมีชีวิตครอบครัวอยู่ได้อย่างมีความสุข เหมือนคนปกติทั่วไป ต้องให้เขาเห็นว่าบทบัญญัติเรื่องนี้เป็นสิ่งที่จริง ไม่ใช่เรื่องที่ผิดอะไร ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าบทบัญญัติของอัลลอฮ์ต้องเป็นสิ่งที่ดีเสมอ แต่อยู่ที่ว่าคุณจะมีความสามารถพอที่จะจัดการมันได้หรือเปล่า

ผู้วิจัย : กะคิดว่าเราควรสนับสนุนให้ผู้ชายในยุคปัจจุบันมีภรรยาหลายคนไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เท่าที่ดูจากหลายๆ ปัจจัยทั้งในเรื่องศักยภาพของผู้ชาย และก็จำนวนของเพศหญิงที่มากกว่าเพศชายหลายเท่า ผู้ชายที่น้อยอยู่แล้วก็แปลงเพศไปอีก คิดยากก็เยอะ จนทำให้ผู้ชายที่ดีมีศาสนา มีคุณธรรมเหลืออยู่น้อยมาก แต่ผู้หญิงดีๆ ที่อยู่ในกรอบคำสอนศาสนากลับมีอยู่เยอะ ถ้าดูจำนวนแล้วก็ไม่สมดุลกัน ด้วยเหตุผลทั้งหมด กะคิดว่า เห็นด้วยนะถ้าผู้ชายที่มีศักยภาพและมีความพร้อมจะมีภรรยาหลายคน แต่เขาต้องให้ความยุติธรรมได้จริงนะ ที่สำคัญต้องมีศาสนานะ ถ้าคุณคิดว่าทำได้ก็ทำไป

ผู้วิจัย : คำว่า “ยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม” “ทำได้หรือไม่ได้” ของผู้ชายนี้จะเห็นได้ชัดจริงหลังแต่งไม่ใช่หรือค่ะ แล้วก่อนแต่งเราจะประเมินจากอะไรค่ะว่าเรามีความสามารถจริง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ๆ ก่อนแต่งเราจะไม่รู้ว่าเขาจะจัดการได้หรือไม่ได้ แต่เราต้องดูจากเกณฑ์ในการเลือกคู่ครองที่ศาสนาสอนไว้ เรื่องศาสนาต้องมาอันดับหนึ่ง ต้องเป็นคนมีความรู้ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ก็รองลงมา แต่ย้ำว่าผู้ชายต้องเป็นคนดีจริงนะ ถ้าแบบเอาแล้วไปทิ้งขว้างไม่

เอานะ เอมแล้วต้องดูแลให้ได้ คุณแต่ทั้งสองด้วยนะ ต้องพาไปได้ทั้งสองคนไม่ใช่ทั้งคนใดคนหนึ่งไป

ผู้วิจัย : แล้วผู้หญิงที่มีความคิดว่า “ยอมโสดไปจนตายดีกว่าไปเป็นคนที่สองของใคร”

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การคิดว่า ‘ยอมโสดไปจนตายดีกว่าไปเป็นคนที่สองของใคร’ จะมีเยอะในหมู่คนที่มีการศึกษาสูง เขาก็อาจจะมีอุดมการณ์ของเขาที่หนักแน่นแต่ตามหลักการแล้ว การคิดอย่างนี้ไม่ถูกต้อง มันเหมือนว่าเขาปฏิเสธหลักการของอัลลอฮ์หรือเปล่า เรื่องของความรู้สึกกับเรื่องหลักการศาสนาต้องแยกกันให้ออก ความรู้สึกมีได้ แต่ต้องไม่ไปต่อต้านหลักการของอัลลอฮ์ เรื่องนี้มันค้านกับความรู้สึกของผู้หญิงแต่ในเมื่อเป็นหลักการของอัลลอฮ์เราก็ต้องทำใจรับให้ได้

ผู้วิจัย : ในอีกมุมหนึ่งการจะให้ผู้หญิงโสดไปเป็นภรรยาคนที่สองก็ไม่ใช่ง่าย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ว่าไม่ง่ายเลยที่ผู้หญิงโสดจะยอมเป็นคนที่สอง ถ้าเป็นไปได้หากเขามีทางเลือกที่ดี คือมีผู้ชายที่ดีมีศาสนา มารยาทดี และก็ยังไม่มีภรรยาเขาก็ควรจะเลือกคนนั้น ก็ดีกว่าการมาเป็นภรรยาคนที่สองอยู่แล้ว เพราะภรรยาคนที่สองเขาต้องเจอบททดสอบที่หนักกว่า ต้องอดทน ต้องต่อสู้กับสังคม ต้องยอมรับสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ได้ ไหนจะคำพูดของคนรอบข้างอีก

ผู้วิจัย : แสดงว่าถ้าไม่ได้จำเป็นจริงก็ไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงโสดไปเป็นคนที่สอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าผู้หญิงมีทางเลือก การเป็นคนหนึ่งนั้นก็ดีกว่าแน่ หรือถ้าคนที่เข้ามาขอให้เขาเป็นคนที่สองเป็นผู้ชายที่ดีมาก มี

ศาสนา แล้วเขาก็พอใจในเราก็คงควรรับพิจารณาไว้ ยิ่งถ้าภรรยาคนแรกเขายอมรับและพอใจที่จะให้สามีเขามีคนที่สองก็น่าสนับสนุน

ผู้วิจัย : โดยปกติแล้วคนที่จะมีภรรยาคนที่สองเขาจะมีเหตุผลของเขาอยู่ เพื่อช่วยเหลือบ้าง เพื่องานอะวะฮ์บ้าง พอจะทราบไหมคะว่าสามีก็จะเห็นผลอะไรถึงมีคนที่สอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ก็ไม่แน่ใจว่าเขาจะมีเหตุผลอะไรบ้างนะ แต่ส่วนหนึ่งที่ทราบก็คือ เรื่องบางเรื่องเขาไม่สามารถพูดคุยหรือกับภรรยาคนหนึ่งได้ อาจจะเป็นเพราะบุคลิกหรือนิสัยส่วนตัวบางอย่างของคนหนึ่งไม่เข้ากับเขาผู้ชายเขาจะต้องการคนที่คอยระบายได้ ปรึกษาและก็ให้กำลังใจได้ แต่ผู้หญิงบางคนเขาอาจให้ในส่วนนี้ไม่ได้

ผู้วิจัย : เหมือนเป็นการเติมเต็มในส่วนที่อีกคนไม่สามารถให้ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถึงแม้ว่าในอิสลามจะให้เกียรติภรรยาทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะคนที่หนึ่งหรือคนที่สอง แต่แม้ก็จะสอนตลอดว่าให้ยอมเขา และก็ให้เกียรติเขาให้มาก

ผู้วิจัย : คำถามสุดท้ายแล้วคะ ก็จะคิดว่าครอบครัวอย่างนี้แตกต่างจากครอบครัวทั่วไปยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีแตกต่างกันบ้าง แต่เท่าที่สังเกตในส่วนของคุณๆ ก็ไม่ได้รับผลกระทบอะไร ก็เหมือนเด็กคนอื่นๆ ทั่วไป อยู่ที่พ่อแม่มากกว่าว่าจะให้ความรักความอบอุ่นได้ดีแค่ไหน ผลการเรียนลูกๆ ก็อยู่ในขั้นดี พ่อเขาก็พยายามให้ความรักเอาใจใส่อยู่ตลอด ในส่วนที่พ่อเขาไม่ทันไม่มีเวลา คนเป็นแม่ก็ต้องช่วยเติมเต็มให้ได้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าสามีก็จะเขา

ไม่ได้โตมาในครอบครัวที่ร่ำรวยอะไร เขาเคย
ขาด เลขอยากจะให้ลูกๆ ได้ในส่วนที่วัยเด็ก
ควรได้รับอย่างเต็มที่

ผู้วิจัย : ขอขอบคุณมากนะคะ ที่ให้ความ
ร่วมมือในการเก็บข้อมูล ขออภัยล่วงหน้า
ตอบแทนด้วยสิ่งที่ดีงามค่ะ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 5: คุณฟาอิซะฮ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : อัสซาลามูอลัยกุมอะละ มามาสบายดีนะคะ ตอนนี้มามาฯยังสอนอยู่ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ค่ะ ตอนนี้ก็สอนเหมือนเดิมนั้นแหละ แต่ว่างๆก็จะทำขนมส่งขายตามร้านด้วย

ผู้วิจัย : ลูกๆ ของมามาตอนนี้ก็ 10 คนใช่ไหมคะ ทำอะไรอยู่ที่ไหนบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ที่ออกเรือนไปแล้วหนึ่งคน เรียนจบปริญญาตรีไปแล้วก็คนหนึ่ง ส่วนที่เหลือก็ยังเรียนอยู่มัธยม และก็ประถม คนสุดท้ายก็อายุสี่ขวบ

ผู้วิจัย : เดิมทีมามาเป็นคนที่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เป็นคนตรังค่ะ แต่ว่าไปเรียนอยู่ที่ยะลาที่หลายปี พอจบมาอุสตาซที่ปอเนาะก็ไปส่งศึกษาต่อที่มาเลเซีย ที่รัฐกลันตัน มามาเป็นลูกชาวบ้านธรรมดา ปะกับมะก็ไม่ได้มีความรู้ศาสนาอะไรมาก

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมของมามาฯนี้ ปะมีภรรยาคนเดียวใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ค่ะ

ผู้วิจัย : แล้วญาติพี่น้อง คนรอบข้างมีที่มีภรรยาหลายคนด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มีค่ะ ก็เป็นครอบครัวปกติทั่วไป แบบภาษาชาวบ้านก็เรียกว่า ผัวเดียว-เมียเดียวนะ

ผู้วิจัย : มามาใช้ชีวิตแบบเป็นภรรยาคนเดียวประมาณกี่ปีคะ ก่อนที่สามีจะแต่งงานกับภรรยาคนที่สอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ประมาณ 13 ปี ตอนที่เขาแต่งงานกับคนที่สอง ตอนนั้นมามากก็ท้องลูกคนที่ 6 ไม่ใช่สิ ท้องที่ 7 แต่เป็นลูกคนที่ 6 เพราะว่าแท้งไปคนนึง ตอนนั้นก็ท้องแก่ 8 เดือน ช่วงนั้นเราไม่ได้อยู่ด้วยกันตลอด เพราะเขาก็ศึกษาต่ออยู่ด้วย ก็เลยไปๆมาๆ คงจะทราบนะคะว่าผู้หญิงที่ท้องแก่เป็นช่วงที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่จากสามี และอัลลอฮ์ก็ทดสอบด้วยสิ่งนี้!

ผู้วิจัย : ก่อนที่มามาจะแต่งงานนี้ สามีได้พูดคุยเรื่องความต้องการที่จะมีภรรยาหลายคนไว้ก่อนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็พูดค่ะ เราก็แลกเปลี่ยนกันมาตลอด เพราะเราเป็นเพื่อนกันมาก่อนด้วย เขาก็ถามความเห็นมามาตั้งแต่ยังไม่แต่งงานนะ ว่าคิดยังไงกับเรื่องนี้

ผู้วิจัย : แล้วมามาตอบว่ายังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นเขาถามว่า คุณคิดยังไงกับเรื่องการมีภรรยาสี่คน แล้วมามากก็ตอบว่าฉันไม่เคยปฏิเสธ โองการของอัลลอฮ์แม้แต่เพียงอายัตเดียว ฉันยอมรับทั้งหมด การที่คุณจะมีภรรยาสี่คนฉันก็ไม่ปฏิเสธ และก็ไม่มีบ้างอาจที่จะปฏิเสธด้วย ถ้าคุณมีความสามารถที่จะให้

¹ สรรพนามที่ผู้วิจัยใช้แทน ผู้ให้สัมภาษณ์

ความยุติธรรมคุณก็แต่งได้ คือตอนนั้นเขาก็ยังไม่คิดจริงจัง แต่ก็คงถามลองเชิงไปก่อน

ผู้วิจัย : ถามเพื่อเบิกทางไว้ก่อนหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ก็ถามไปอย่างนั้นแหละ มามาก็ไม่ได้สนใจอะไรกับคำพูดของเขานะ เราก็ไม่รู้ว่าจะตายเมื่อไหร่ ถ้าวันนั้น(มีภรรยาคนใหม่)เกิดขึ้นจริง เราก็ต้องยอมรับกอดูกอสูร์ก็ไม่ว่ากัน

ผู้วิจัย : มามาคิดว่าผู้หญิงที่จะยอมให้สามีมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน หรือว่าจะเป็นคนที่สอง สาม สี่ นี้เขาต้องมีคุณสมบัติอะไรที่มากกว่าผู้หญิงทั่วไปหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อืม.. มามาคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือ เขาต้องเข้าใจเตาฮีด

ผู้วิจัย : ยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องเข้าใจถึงแก่นแท้ของเตาฮีด การมีภรรยาหลายคนไม่ได้มาจากการมีทรัพย์สิน หรือมีตำแหน่งฐานะทางสังคมแล้วจะมีภรรยาหลายคนได้ แต่ประการสำคัญของเรื่องนี้เลยคือ เตาฮีดในคนๆนั้น ทั้งคนที่เป็นสามีและภรรยาทุกคน

ผู้วิจัย : ภรรยาคนที่แรกนี่ถือว่าสำคัญสุดเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนที่ตามมาทีหลังภรรยาคนที่สอง คนที่สามก็เช่นกัน เขาก็ต้องมีความเข้าใจในเตาฮีดจริงๆแล้วคนที่สองเขาก็เจอบททดสอบหนักไม่แพ้เรานะ เพราะว่าถ้าพูดถึงการยอมรับจากสังคม เขาก็ต้องเจอเรื่องทำทายเยอะมาก ต้องสวนกระแสและเป็นกบฏต่อความคิดของคนในสังคม

ผู้วิจัย : สังคมบ้านเรายังไม่ยอมรับการเป็นคนที่สองใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่คะ เขาต้องกบฏต่อสังคม กบฏต่อความคิดของคนในครอบครัว ต่อญาติพี่น้อง วงสาคณาญาติด้วย ไม่มีพ่อแม่คนไหนยอมให้ลูกสาวตัวเองไปเป็นคนที่สองง่ายๆ แน่

ผู้วิจัย : แสดงว่าที่คนเขามักจะบอกว่า คนที่หนึ่งนี่แหละที่สำคัญสุด ก็ไม่จริงเสมอไปใช่ไหมคะ ก็ต้องมาจากความเข้มแข็งของทุกคนเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ถ้าแค่เข้มแข็งเพียงคนหนึ่งคนใดคงอยู่ไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วในมิติของผู้ชาย มามาคิดว่าคนที่จะมีครอบครัวลักษณะอย่างนี้ได้ นี้ ต้องมีคุณสมบัติอะไรพิเศษหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สำหรับผู้ชาย หนึ่ง ต้องเข้าใจเตาฮีด สอง ต้องมีความยุติธรรม

ผู้วิจัย : คำว่า “ยุติธรรม” นี้คือต้องยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ในเรื่องของการให้ปันเฟเกาะฮุ ในเรื่องของการแบ่งเวลาให้ภรรยา ก็ทุกเรื่องนะ

ผู้วิจัย : คือ ต้องแบ่งทุกอย่างให้เท่าเทียมกันหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ยุติธรรมในทัศนอิสลาม ไม่ใช่ให้ทุกอย่างเหมือนกันนะ อย่างเช่นถ้ามีสามบ้าน คุณสามีจะซื้อเนื้อมาสวมกิโย แล้วแบ่งให้บ้านหลังละหนึ่งกิโย อย่างนั้นก็ไม่ได้ ก็ต้องดูว่า

ผู้วิจัย : แล้วต้องทำยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คุณสามีก็ต้องแบ่งโดยดูความเหมาะสม ในสามหลังอาจจะมีการช้กบ้าน

หนึ่งที่ไม่กินเนื้ออย่างนี้ จะเอาเนื้อไปให้เหมือนบ้านอื่นก็คงไม่ได้ สามีก็อาจต้องซื้อปลาไปให้ การที่เขาไม่กินเนื้อก็อาจมาจากปัญหาของสุขภาพอย่างนี้ เพราะฉะนั้นมามาคิดว่าในความเท่าเทียม ไม่ใช่ว่าต้องเหมือนกัน แต่ต้องดูที่ความต้องการของเขาประกอบด้วย อย่างเวลาสามีจะซื้อเสื้อผ้าให้ภรรยาใช้ใหม่ จะซื้อให้เหมือนกันทั้งสามสี่คน คงไม่ใช่ จะซื้อสี่เขียวหมดเลยก็คงไม่ใช่เหมือนกัน เพราะภรรยาแต่ละคนก็ชอบคนละแบบ บางคนชอบแดง ชอบเหลือง ชอบขาวใช้ใหม่

ผู้วิจัย : แสดงว่าสามีก็ต้องรู้ว่าภรรยาแต่ละคนชอบอะไร ถึงจะจัดสรรมาให้ถูกใช้ใหม่ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ๆ ต้องรู้เลย ต้องให้ในสิ่งที่เขาชอบ ถ้าแบบที่ซื้อมาแล้วยัดเขียดให้ชอบก็ไม่ใช่ เพราะเรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องส่วนตัวของเขา ไม่ได้เกี่ยวกับคำสั่งของศาสนา คืออยู่ที่ความเหมาะสมอีกทีหนึ่ง แต่ถ้าเป็นเรื่องคำสั่งของศาสนาไม่ได้

ผู้วิจัย : เรื่องที่เป็นคำสั่งของศาสนาฉันพอจะยกตัวอย่างได้ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างการให้ค่าเลี้ยงดู ถ้ามีภรรยาสี่คน ส่วนที่เป็นนัฟเกาะฮ์ของภรรยา ก็ต้องให้เท่ากัน ส่วนของลูกก็เป็นหน้าที่ของสามี เช่น ส่วนของภรรยาอาจให้เท่ากันคนละสามพันต่อเดือน พอส่วนของลูกก็ต้องดูว่าลูกของแต่ละบ้านมีความจำเป็นต้องใช้เท่าไร ลูกที่ยังเล็กหรืออยู่ประถมก็อาจจะใช้น้อยกว่า เพราะอาหารกลางวันก็กินที่โรงเรียน ขนมหักกินที่โรงเรียน ลูกที่อยู่มัธยมก็ต้องจ่ายเพิ่มมาหน่อย เพราะต้องนั่งรถ ต้องจ่ายค่าเดินทางด้วย ส่วนลูกที่เข้ามหาลัยแล้วก็ต้องใช้จ่ายเยอะขึ้น ก็ต้อง

ดูเป็นบ้านๆ ไป อันนี้ต้องดูความจำเป็นประกอบ

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนั้นก็เป็นที่สามีต้องหามาให้ แต่ถ้าภรรยาเขาสะละก็ไม่ใช่เป็นไร อย่างภรรยาคนที่สามเขามีฐานะดี ก็จะมีทรัพย์สินเยอะอยู่แล้ว อาจจะมีบ้านเช่าหรือมีสมบัติอื่น ถ้าเขามีจิตศรัทธาเขาก็อาจจะไม่เรียกร้องจากสามี เขาก็อาจจะบอกว่า ฉันขอแค่นี้ก็พอแล้ว คือมันเป็นหน้าที่ที่สามีต้องให้ แต่ส่วนของภรรยาถ้าเขามีอยู่แล้วก็สะละได้ ไม่ถือว่าผิด

ผู้วิจัย : ถ้าอย่างนี้คือยังอยู่ในขอบข่ายของความยุติธรรมใช่ใหม่มั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ สามีมียอดเงินเดือนแก่หมื่นกว่าๆ แต่มีภรรยาสี่คน แต่ละคนต้องใช้เดือนละสี่พันอย่างนี้ ก็ต้องใช้อย่างน้อยเดือนละหมื่นหก ภรรยาที่เขามีอยู่แล้วเขาก็จะเข้าใจและไม่เรียกร้องให้ได้เท่ากับคนอื่นๆ

ผู้วิจัย : แล้วการแบ่งปันในเรื่องอื่นๆ เช่นเรื่องเวลา อย่างนี้ อย่างถ้าสามีก็ทำงานเป็นคนของสังคมอยู่แล้ว คือมีข้อจำกัดของเวลาอยู่ด้วย และก็ต้องแบ่งเวลามาให้บรรดาภรรยาเท่าๆกันอีก อย่างนี้จะส่งผลกระทบต่อครอบครัวไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างครอบครัวของมามา นี้ก่อนแต่งงานเราเป็นเพื่อนกันมาก่อน คือทำงานในชมรมเดียวกัน หรืออาจพูดได้ว่ามีอุดมการณ์เหมือนกัน อย่างเรื่องการแต่งงาน เราก็เคยคุยกันมาก่อนว่า การใช้ชีวิตแต่งงานของเราไม่ได้เหมือนวัยรุ่นทั่วไป แต่การตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ของเรา คือ เรามีเป้าหมายที่จะช่วยเหลือกัน ประคับประคองกันเดินไปสู่เป้าหมายที่อัลลอฮ์

พอใจ เขาจะเป็นคนที่ทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานเพื่อสังคม เพื่ออิสลามมาตั้งแต่ที่ยังไม่แต่งงานด้วยซ้ำไป ก็เราเป็นนักศึกษาในสถาบันเดียวกัน เขาก็เป็นประธานชมรม เป็นนักกิจกรรม นักบรรยายมาก่อน ส่วนนี้มามากก็เข้าใจมาก่อนแล้ว และจุดนี้ที่เป็นจุดสำคัญที่มามาเลือกเขามาเป็นคู่ชีวิตด้วย มามามีความตั้งใจว่าอยากให้คนที่มามาเลือกเป็นสามีกลับไปช่วยฟื้นฟูพัฒนาที่บ้าน นั่นคือเป้าหมายสำคัญของการเลือกเขาเลย เพราะตัวเองก็ไม่ได้มาจากครอบครัวที่เข้าใจอิสลาม มาจากครอบครัวที่ญาฮิล มามาพยายามคะวะฮฺคนที่บ้านมาตั้งแต่สมัยที่ตัวเองเริ่มไปเรียน แล้วก็กลับมาคะวะฮฺคนที่บ้านอยู่เรื่อยๆ สอนเขาละหมาด อย่างมามาเองแรกๆ ก็ละหมาดไม่เป็นเลย พอได้ไปเรียนศาสนา ก็เริ่มรู้บ้าง ช่วงปิดเทอมก็จะกลับมาคะวะฮฺที่บ้าน

ผู้วิจัย : แสดงว่ามามาเองก็เป็นนักคะวะฮฺมาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่มัธยมเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ตอนนั้นมามากก็เขียนจดหมายกลับไปให้ที่บ้านอยู่ตลอด ตอนเรียนจะมีอุสตาซคนหนึ่งที่คอยสอนอยู่ตลอด อุสตาซก็จะบอกเสมอว่า “เป็นผู้หญิงเรียนสูงแค่ไหนก็ต้องกลับมาทำหน้าที่ของภรรยา เมื่อเป็นภรรยาบทบาทต่อไปก็คือ การมีลูก ฉะนั้นหน้าที่สำคัญของเธอคือการเป็นภรรยาและการสอนลูก ฉะนั้นเธอต้องหาคนที่เข้าใจอิสลามมาเป็นสามี เพราะการที่สามีเข้าใจอิสลามและทำงานเพื่ออิสลาม เธอจะได้รับผลบุญจากส่วนนั้นด้วย”

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แล้วอุสตาซก็จะชอบยกอายตุรอนอายตหนึ่งที่บอกว่า “อัลลอฮ์ไม่ได้สร้างมนุษย์และญินมาเพื่อจุดประสงค์อื่นใดนอกจากเพื่อการอิบาดัตต่ออัลลอฮ์” มามาจะได้ฟังนาซีฮ์ต่ออย่างนี้ทุกวันๆ หลังมัฆริบและอัลลอฮ์ก็ได้ให้อิบาดะฮฺ จนมามากก็เข้าใจตรงนี้

ผู้วิจัย : เป้าหมายของมนุษย์ก็แค่นี้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ การใช้ชีวิตแต่งงานของเราจึงควรเป็นอะไรที่สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตที่อัลลอฮ์สร้างเราด้วย

ผู้วิจัย : มามาแต่งงานตอนปีไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นปี พ.ศ. 2530 ค่ะ พอแต่งงานได้เดือนเดียวก็ตั้งครุฑ พ่อท้องได้สามเดือนก็ย้ายบ้านเพราะไม่ชอบอยู่ในเมือง ไม่อยากให้ลูกได้ยินเสียงที่เป็นเมาะชีฮ์ พอลอดลูกได้หกเดือนสามีเขาก็ขอไปเรียนต่อ เพราะการที่จะเป็นนักคะวะฮฺอย่างน้อยก็ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับหนึ่ง

ผู้วิจัย : เพื่อให้ตั้งคหมยอมรับใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ คืออย่างของมามา นี้คือ มาจาบจากมาเลย์มาก็ไม่ได้จบเป็นวุฒิมัธยมศึกษา เพราะตอนนั้นเรียนเป็นคอร์สๆ พิเศษ จบมาก็อ่านออกเขียนได้ ตอนนั้นมามาสนใจศึกษาอิสลามมาก ก็เลือกไปเข้าเรียนหมดเลยทุกชั้นที่มีการสอนอิสลาม

ผู้วิจัย : ตอนที่สามีมามาบอกว่าจะขอไปเรียนต่อ ทั้งๆ ที่ตอนนั้นก็มีลูกแล้ว แล้วมามากก็ต้องเลยลูกเองคนเดียว ตอนนั้นมามากก็ยังไม่อยาก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นก็บอกเขาไปว่า ถ้าเพื่องานคะวะฮฺก็โอเค พอมาคลอดลูกคนแรกได้

หกเดือนเขาก็ไป ตอนนั้นยังเป็นภรรยาคนเดียว อยู่ มามากก็ไปอาศัยอยู่กับญาตินะ เพราะบ้านเองยังไม่มีไปเรียนต่อต่างประเทศ เขาเองก็เป็นห่วงแต่ก็ต้องไป เราก็คิดว่าเราอยู่กับอัลลอฮ์ สามีคงอยู่กับเราได้ไม่ตลอด แต่อัลลอฮ์อยู่กับเราตลอด ตอนนั้นคิดว่าสามีจะอยู่หรือไม่ก็ไม่เป็นไร ถ้าสิ่งที่เขาทำเพื่องานของศาสนาเรา ยินดีสนับสนุน

ผู้วิจัย : แล้วช่วงที่สามีไม่อยู่ ไปเรียนต่อนี้ ค่าใช้จ่ายในส่วนของนัฟเกาะห์สุมามาได้รับมาจากไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นัฟเกาะห์ในปีแรกเนี่ย ตอนนั้นคือเขาก็มีเงินก้อนหนึ่งที่เราได้ใช้เพียงพอกับช่วงเวลาที่เขาไม่อยู่ ก็อัลฮัมดุลิลลาฮ์ ก็อยู่ได้ ก็มีญาติๆคอยช่วยเหลือด้วย ก็เป็นกอถูกอถูร์ พอเขากลับมาก็เป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียน โรงเรียนชนบทนะ ช่วยสอนตาดิคาอยู่ด้วย ยุคสมัยนั้นก็ได้ 300 บาทต่อเดือน ก็มีสวัสดิการอื่นๆ ด้วย อัลลอฮ์ก็ให้รัชกีมาบ้าง

ผู้วิจัย : ส่วนมามากก็เป็นแม่บ้านอย่างเดียวเลย ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มามากก็ทำงานขายบ้าง อะไรบ้าง

ผู้วิจัย : ก็ช่วยๆกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ี่ๆ เพราะเราก็ถือว่าร่วมสร้างมาด้วยกัน ลูกๆที่โตมาหน่อยก็จะช่วยเลี้ยงน่องเราก็ช่วยกัน ทำทุกอย่างเพื่อให้เขาได้มีโอกาสศึกษาอิสลาม จะได้กลับมาสอนเราเองด้วย สอนลูกๆ ด้วย พอเรียนได้ซักพักเขาก็กลับมา ก็ไม่ทันเรียนจบเพราะมีภาระทางบ้าน พอมาเราก็เริ่มสร้างบ้าน ก็ไม่ได้ใหญ่โตอะไร เป็นแค่วัดดู ไม่ได้ดีใจอะไร ก็สร้างให้พออยู่ได้

ผู้วิจัย : ดูเหมือนว่าการใช้ชีวิตคู่ในตอนเริ่มต้นก็ไม่ค่อยได้อยู่ด้วยกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ปกติแล้วในหนึ่งอาทิตย์นี้ เขาก็จะมีการกิจต้องไปนั่นไปนี่ ไม่มีที่ได้อยู่ด้วยกันครบเจ็ดวันในหนึ่งอาทิตย์

ผู้วิจัย : บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูกก็เป็นของมามากเองหมดเลยหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนั้น เพราะเขาเองก็ทำงานหนัก เราก็เข้าใจ ไหนจะงานที่ออฟฟิศ งานสังคมงานคอะฮ์ เราก็ช่วยๆ เขาแบ่งเบาความรับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถที่ตัวเองพอมีอยู่

ผู้วิจัย : แล้วอย่างนี้ จะส่งผลต่อลูก ทำให้ลูกสนิทกับพ่อเขาน้อยลงหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ช่วงนั้นไม่ล่ะคะ เวลาเขาอยู่เขาก็จะทำหน้าที่พ่อเต็มที่ จะพาลูกๆ ไปเที่ยว เวลาไปสอนหนังสือก็จะพาไปด้วย บางทีก็พาเรากับลูกๆ ไปนั่งฟังด้วย เวลาเสาร์อาทิตย์ที่ไปสอนหนังสือ ก็จะชอบพาลูกคิดไปด้วยตลอด

ผู้วิจัย : แล้วถ้าเป็นปัจจุบันที่มีภรรยาหลายคน แล้วนี้ ภรรยาคนอื่นๆ เป็นอย่างไรไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ี่ๆ ตอนที่เขามีภรรยาคนเดียวกับมีภรรยาหลายคน การใช้ชีวิตไม่ได้ต่างไปจากเดิมเลยคะ

ผู้วิจัย : เป็นรูปแบบชีวิตของเขาอยู่แล้วหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คะ อย่างคนที่มาที่หลังนี้เขาก็เก่งนะ อย่างเราเองเราอยู่กับเขามานานเราชินแล้วกับแบบนี้ แต่ภรรยาที่มาที่หลังนี้เขาต้องอดทนเยอะกว่าเรา เพราะสามีเขาจะเป็นคนที่ว่าทุ่มเวลากับการทำงานเพื่อสังคมมาก ฉะนั้นคนที่จะมาเป็นภรรยาเขาก็ต้องเข้าใจตรงนี้ มามาก

ไม่มั่นใจนะว่าคนอื่นๆเข้าใจตรงนี้หรือเปล่า
อันนี้มามาก็เป็นห่วง

ผู้วิจัย : กลัวว่าเขาจะไม่เข้าใจอย่างที่เรเข้าใจ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ก็บอกเขาไปว่าถ้าจะเอาคนอื่นเข้ามาต้องทำความเข้าใจกับเขาให้ดีนะ
อย่างตอนที่เขาจะแต่งงานใหม่มามากก็จะบอกกับภรรยาคนใหม่เขาตั้งแต่ต้นว่า น้องจะมาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวนี้ น้องต้องรับได้นะ
ครอบครัวเราไม่ได้มีฐานะอะไร เราก็อยู่แบบพอมีพอกิน อยู่บนพื้นฐานของอิสลาม ถ้าต้องการแบบวัตถุเราไม่มีให้แน่ ถ้าคุณต้องการอยู่บนพื้นฐานของอิสลามเหมือนเรา เราก็ไปกันได้ มามากก็คุยอย่างนี้ตลอด

ผู้วิจัย : มามาเป็นคนเจรจาเองเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เขาไม่กล้าหอรอก หมายถึงคนที่มาใหม่เขาไม่กล้าเข้ามาพูดคุยกับเราหอรอกเราต้องเป็นคนคุยก่อน

ผู้วิจัย : มาฮาอัลลอฮฺ จะมีผู้หญิงชกที่คนที่คิดอย่างนี้ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มามาจะถามเขา(ภรรยาของสามี) ก่อนเสมอว่า “ตัดสินใจดีแล้วหรือ?” คือมามาไม่เคยพูดว่า คุณอย่ามาเลยนะ มามาไม่ปิดกั้น กับสามีตัวเองก็ไม่เคยปิดกั้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าสามีของมามากก็จะถามความเห็นก่อนเสมอใช่ไหมคะ เวลาจะรับสมาชิกใหม่เพิ่มเข้ามา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เขาก็จะบอกตลอด เราไม่เคยปิดกั้นสิทธิ์ของสามี เพราะอาจจะมามีบางสิ่งบางอย่างที่เราบกพร่องแต่เขาต้องการ สิ่งที่เขาต้องการตัวเราอาจจะไม่มี แต่ในตัวคนอื่นมี ก็ต้องเปิดโอกาสให้เขา อย่างคนที่สองนี้

ครอบครัวเขาลำบาก แต่ตัวเขาเองต้องการที่จะศึกษาอิสลาม สามีเขาก็เลยอยากช่วย เขาก็จะมีเหตุผลของเขา น้องเขาก็เคยมาที่บ้านเรา เขาก็รู้ว่าบ้านเราไม่ได้รวยอะไร ไม่ได้มีเครื่องอำนวยความสะดวก ผ่าก็ต้องซั๊กกับมือ.

ผู้วิจัย : อยู่บ้านหลังเดียวกันเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนละหลังค่ะ แต่ว่าก็อยู่ใกล้กันเลย ไปมาหาสู่กันได้ น้ำก็ต้องตักเอง ต้องทำอะไรเองทุกอย่าง

ผู้วิจัย : มามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกครั้งเลยหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เขาจะถามความเห็นทุกครั้งว่าเห็นว่ายังไง ก็จะตอบไปว่า ถ้าคุณคิดว่าคุณเลี้ยงได้ ก็เอาดี ถ้าเป็นเรื่องของอิสลามฉันก็ไม่ขัดขวาง และก็ไม่ใช่ด้วยนะ

ผู้วิจัย : คือไม่ได้ห้าม แต่ก็ไม่ได้เชียร์สนับสนุนให้แต่งใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ก็แล้วแต่ดุลยพินิจของเขา ถ้าเขาคิดว่าเขาเลี้ยงได้ เขามีความสามารถให้ความยุติธรรมได้ก็เอาดี เราก็ไม่รู้เหมือนกันว่าข้างหน้าจะเป็นไง ก็ฝากไว้กับอัลลอฮฺ บางทีการมีสมาชิกคนใหม่เพิ่มอาจเป็นนิอัมตก็ได้ใช่ไหม ก็เคยมีเหมือนกัน เพื่อนที่เป็นคนมาเลย์แรกๆ เขาก็อยู่กันแบบผัวเดียวเมียเดียวครอบครัวเขาก็ลำบากยากจน แต่พอมาวันหนึ่งอัลลอฮฺก็ตัดศิริให้สามีเขาไปมีคนที่สอง พอมีคนที่สองปุบปรากฎาวาริสกิเขาเพิ่ม ฉะนั้นการที่เราจะบอกว่า การมีภรรยาคนที่สอง จากที่สามีฉันมีที่ดินอยู่ 10 ไร่ จากที่ควรแบ่งให้ลูกๆ คนละ 2 ไร่ ก็เหลือเพียงคนละหนึ่งไร่ อย่างนี้มันไม่ใช่ อิสลามไม่ใช่อย่างนั้น

ผู้วิจัย : เป็นเรื่องของริสกีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ่ ฤทธิเป็นของอัลลอฮ์ อัลลอฮ์จะให้ใครก็ได้ อีกครอบครัวหนึ่งเป็นแม่ของเพื่อน แม่เขาเป็นภรรยาคนที่สอง และก็เป็นนักวางแผนเป็นนักธุรกิจที่เก่ง บริหารธุรกิจจนเจริญรุ่งเรือง พอได้มาเยอะก็เอาไปจุนเจือครอบครัวของภรรยาคนที่หนึ่งด้วย สร้างบ้านให้ ภรรยาคนแรกก็เป็นแม่บ้านอยู่บ้านอย่างเดียว คนมาเลยใจ แต่อัลลอฮ์ดักคิรให้ภรรยาคนที่สองของเขาเป็นคนไทยที่ว่าเป็นแม่ของเพื่อน มาทำธุรกิจค้าขายระหว่างประเทศจนร่ำรวย ภรรยาคนที่หนึ่งก็พลอยได้รับนิมัตต์ตรงนี้ด้วย ลูกๆก็สบายไปด้วย คิดอย่างนี้นะ

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางคนเขาชอบบอกว่า แทนที่เราจะได้เต็มๆ กลับต้องไปแบ่งปัน มันไม่ใช่เรื่องฤทธิเป็นเรื่องของอัลลอฮ์คนเดียว อัลลอฮ์จะให้หรือไม่ให้ก็ได้ มามาดูจากครอบครัวตัวอย่างแบบที่ไซ่ๆ ที่อัลลอฮ์ให้ฤทธิผ่านการมีภรรยาหลายคนก็เลยคิดได้เยอะ เลยกลับมามองตัวเองว่าเราจะไปกังวลเรื่องฤทธิทำไม ฤทธิเป็นของอัลลอฮ์ นัฟเกาะห์เราอัลลอฮ์เป็นผู้ให้ มิใช่สามีเรา สามีเราเป็นเพียงแค่ทางผ่าน ฤทธิที่ฮาลาลจะทำให้เรารู้สึกเพียงพอ ไม่โลภ และอีกอย่างหนึ่งฤทธิมันมาได้ทุกทางมิใช่ผ่านสามีเราอย่างเดียว พระองค์ทรงร่ำรวย อัล-ฆอนีย์ อัลลอฮ์ผู้ทรงร่ำรวย ไม่ต้องกลัวว่าเราต้องอดตายเพราะไม่มีจะกิน พระองค์ทรงอยู่

ผู้วิจัย : เราต้องตะวักถัด มอบหมายต่ออัลลอฮ์มากๆเลยไซ่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ่ๆ ต้องยากินมากๆ ตะวักถัด และยากินอย่างหมดหัวใจ ถึงบอกตั้งแต่แรกว่า

คนที่จะมาอยู่ในครอบครัวอย่างนี้เตาฮีดสำคัญมาก สำคัญจริงๆ

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เพื่อนบ้านชอบมาพูดว่า นี่ถ้าเธอเป็นภรรยาคนเดียวเธอก็จะได้ฤทธิเยอะกว่านี้ จะสบายกว่านี้ ความจริงแล้วไม่ใช่ๆ เลย ในเมื่ออัลลอฮ์กำหนดมาแล้ว บางคนมีภรรยาคนเดียวแต่มีชีวิตที่ลำบากเยอะแยะไซ่ไหม อัลลอฮ์ให้เรามาแก่ไหน เราก็จะได้รับแก่นั่นแหละ

ผู้วิจัย : ค่ะ แล้วมามาคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวใหญ่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความเข้าใจเรื่องเตาฮีดค่ะ

ผู้วิจัย : ก็ยังคงเป็นเรื่องเตาฮีดนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เรื่องเดิมนี้แหละ เตาฮีดสำคัญมากเพราะพอเศรษฐกิจไม่ดี รายจ่ายไม่พอ ถ้าคุณไม่ยากินในพระองค์ คุณก็จะเอาเรื่องเงินนี้แหละมาเป็นตัวปัญหา ซึ่งมันไม่ใช่ ในบรรดาภรรยาถ้าหากเรายากินต่ออัลลอฮ์ พระองค์จะส่งความช่วยเหลือมา เราอย่าไปยากินกับเงินเดือนของสามี ต้องยากินที่อัลลอฮ์ของค์เดียว สามีเงินเดือนหมื่นกว่าบาท เลี้ยงภรรยาและลูกๆอีกสิบกว่าคนถ้าคุณไม่ยากินก็ไม่พอหรอกคะ ถึงแม้คนที่มีภรรยาคนเดียวแต่ถ้าไม่รู้จักพออยากได้นั้น อยากได้นี้ หมื่นกว่าบาทก็ยังไม่พอหรอกคะ

ผู้วิจัย : แล้วปัจจัยภายนอกที่อาจจะมาจาก เสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์จากคนในสังคมที่เขายังไม่ยอมรับครอบครัวแบบเราอย่างนี้ ส่งผลอะไรบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เป็นธรรมดา คนที่ไม่เข้าใจ เขาก็คงคิดไปต่างๆ นานา บางครั้งก็ถึงขนาดดูหมิ่นเลยอ่าเนะ

ผู้วิจัย : เขามีมาพูดถึงหุเราเลยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เคยมีนะ เขาก็ดูถูกเราว่าบ้านก็เล็กนิดเดียว ดูโกโรโกโส ก็บอกเขาไปว่า คุณจะมาเรียกร้องอะไรกับเรา เรามีความสุขดี อัลฮัมดุลิลลาฮ์ถึงแม้บ้านเราจะไม่ได้ใหญ่โตเหมือนเพื่อน แต่อัลลอฮ์ก็ให้ริสกีมาตลอด ผลไม้ก็มีมาไม่ขาด อุ่นๆ โลร่อยสองร้อยก็มีมาตลอด อัลลอฮ์ก็ให้เราที่ได้กินของดีๆ ผ่านสามีบ้าง ผ่านคนรุ่นคนนี่ ผู้ตลอด อัลฮัมดุลิลลาฮ์ บางครั้งเสื้อผ้าก็ไม่ต้องซื้อ ริสกีนี่เป็นสิ่งมาจากอัลลอฮ์เราจะไปกลัวอะไร ริสกีนี้เราไม่จำเป็นต้องซื้อทุกอย่างนะ มาได้หลายทาง เรามีผักมีอาหารที่ปลูกมาเองที่ไม่ต้องไปหาซื้อ นั่นก็คือริสกีจากอัลลอฮ์

ผู้วิจัย : คนรอบข้าง ญาติพี่น้องของมามาเอง เขาเข้าใจและยอมรับด้วยดีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันก็มีบ้าง บางคนเขาก็ไม่เข้าใจในสิ่งที่เราอยากให้เราเข้าใจ บางอย่างก็ไม่ได้มีสูตรตายตัวที่จะบอกว่า หนึ่งบวกสองแล้วเท่ากับ สาม บางที่เมื่อมีข้าวอยู่จานเดียวกัน สักคนก็อิม แต่สำหรับบางคนข้าวจานเดียวกันคนเดียวกันอาจจะไม่อิมก็ได้ มันก็เป็นเรื่องของความเชื่อในเตาฮีดอีกแล้ว

ผู้วิจัย : แล้วมามาคิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายมีภรรยาหลายคนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ต้องดูเป็นคนๆ ไป ขึ้นอยู่กับผู้ชายเป็นหลัก หากผู้ชายเขาไม่มั่นใจก็อย่าเลย สิ่งสำคัญที่สุดภรรยาทุกคนต้องเข้าใจ โดยเฉพาะภรรยาคนแรก ถ้าสามีทำให้ภรรยาคนแรกเข้าใจไม่ได้ ก็อย่าเอา คุณต้องคุยกัน

ก่อน คุณต้องตรีบียะฮ์ภรรยาของคุณให้เข้าใจก่อน ถ้าประเภทที่แต่งกันก่อนแล้วค่อยคุยกันทีหลัง แบบนี้ไม่มีทางสงบ

ผู้วิจัย : ต้องคุยกันให้ชัดเจนก่อนนิกาสฺเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ ต้องคุยก่อน หากคุณมีภรรยาแล้วหนึ่งคน มีลูกอีกห้าคนแล้ว ถ้าคุณอยากแต่งคนที่สอง โดยที่ภรรยาคนแรกไม่เข้าใจอิสลามอย่างนี้อ่าเอาดีกว่า ถ้าคุณเอา ก็เท่ากับว่าคุณกำลังทำลายชีวิตภรรยาและลูกอีกห้าคนของคุณทั้งเป็น หรืออาจจะทำให้ลูกและภรรยาของคุณตกมรดกตัดก็ได้ บ้านแตกสาแหรกขาด พอมีภรรยาคนที่สองคนแรกเขาก็จะรู้สึก ว่า สามีไม่รักเขาแล้วถึงไปมีคนที่สอง จะทนอยู่ต่อไปทำไม ซึ่งในอิสลามไม่ใช่ ถึงบอกว่าต้องให้เขาเข้าใจอิสลามก่อน อิสลามได้สอนไว้ชัดเจนว่าการแต่งงานมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร ในขณะที่เดียวกันถ้าคนที่มาใหม่ไม่เข้าใจก็จะเกิดปัญหาเหมือนกัน ภรรยาคนแรกมีบ้านฉันก็ต้องมีบ้านด้วย คนแรกมีรถฉันก็ต้องมีรถด้วย ถ้าแบ่งเวลาไม่ทันก็จะยังเกิดปัญหาอีก ต้องอยู่บ้านฉันสามวันนะ ถ้าวันไหนมาไม่ได้ก็โทรตามไม่หยุด เหตุการณ์แบบนี้เกิดจริงในบ้านเรา ถ้าอยู่อย่างนั้นอยู่กันไม่ได้หรอก

ผู้วิจัย : แสดงว่าคุณหลายอย่างประกอบไซ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ มันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และที่สำคัญภรรยาทุกคนต้องเข้าใจ ถ้าภรรยาเข้าใจเขาก็จะบอกว่า คุณอยู่บ้านนี้หลายวันแล้วนะไปอยู่บ้านนู้นบ้างดีกว่า คือสำหรับบางคนอย่างสามีมามาเนี่ยเราจะไปบอกว่าต้องกลับเข้าบ้าน 2 ทุ่ม และ 8 โมงเช้าออกจากบ้านได้

เพราะว่าด้วยลักษณะงานของเขานี้เราต้อง
เข้าใจ

ผู้วิจัย : มีข้อจำกัดด้านเวลาด้วยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ อย่างบ้านเราจะอยู่ใกล้ๆ
กันใช่ไหม ปกติถ้าเป็นวันหยุดที่เขาอยู่บ้านเขา
ก็จะไปครบทั้งสี่หลัง ตอนเช้ากินอาหารเช้าอยู่
บ้านนี้ พอเที่ยงก็ไปกินข้าวบ้านคนที่สอง พอ
ค่ำๆ ก็แวะไปกินอาหารค่ำอีกบ้านหนึ่ง ก็จะอยู่
กันอย่างนี้ ก็เลยไม่ได้เกิดช่องว่างอะไร แต่บาง
ที่บ้านนั้นเข้าไม่พร้อม อาจจะมีแขก ก็จะมาอยู่
บ้านนี้ทั้งวัน ทานข้าวบ้านนี้ทั้งสามมื้อ หรือ
บางที่บ้านนั้นไม่มีกับข้าวก็ชวนกันมากินข้าว
บ้านนี้กันทั้งหมด บางทีก็ชวนมากินพร้อมกัน
ทั้งหมดจัดสำหรับยาวเลย ภรรยาอยู่พร้อมกัน
หมดลูกๆ ด้วย

ผู้วิจัย : แล้วตอนบรรดาภรรยาอยู่พร้อมเพรียง
กันนี้ไม่มีการแสดงอารมณ์หึงหวงเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความรู้สึกก็มีนั่นแหละ เพราะ
ผู้หญิงไม่ใช่มาลาอิกัต หัวใจของผู้หญิง
ละเอียดอ่อนก็เป็นเรื่องธรรมดาของผู้หญิง ก็มี
อารมณ์หึงบ้าง แต่เป็นผู้หญิงเราต้องไม่เอา
ความรู้สึกมาอยู่เหนือสุกุมและหลักการ อย่าเอา
อารมณ์เรามาอยู่เหนือหลักการและเหตุผล ต้อง
มีความอดทนและเสถียรถึงจะอยู่กันได้ มัน
เป็นไปได้ยากมากที่จะให้สามีให้อะไรๆ
เหมือนกันทุกเรื่อง แบ่งเท่ากันหมดเป๊ะ สำหรับ
คนอื่นมามาไม่รู้ แต่สามีเรารู้ดีว่าเป็นไปได้
ยากมากด้วยลักษณะงานของเขาด้วยนะ

ผู้วิจัย : ภรรยาต้องเข้าใจใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เราต้องเข้าใจ ความรู้สึกผู้หญิง
ก็มีบ้าง ต้องอดทนให้มากและก็ค่อยๆ เรียนรู้
ไป ความอดทนนี้ก็เพิ่มขึ้นๆ ลงๆ เหมือนกัน บาง

ทีก็มี 80 บางสถานการณ์ก็ลดเหลือ 50 หรือไม่
ก็ 30 มันขึ้นอยู่กับอิหม่านเราด้วย เพราะอิ
หม่านเราก็ขึ้นๆ ลงๆ ต้องศึกษา ต้องเรียนรู้
มากๆ ตัวมาเองก็ไม่ใช่ว่าจะสมบูรณ์พร้อมไป
ทุกอย่าง แม้คนมักจะคิดว่าคนแรกต้องมีอิ
หม่านที่สูงมากถึงจะรับเรื่องอย่างนี้ได้ แต่เรื่อง
ของอิหม่านเป็นเรื่องของหัวใจ เราไม่สามารถรู้
ได้ว่าอิหม่านใครมีอยู่แค่ไหน อิหม่านคนที่สอง
คนที่สาม หรือคนที่สี่ อาจมีมากกว่าคนแรกก็
ได้ วัลลอฮุอะอ์ลัม

ผู้วิจัย : อัดลอสเท่านั้นที่รู้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เราไม่เคยคิดว่าตัวเองจะ
เหนือกว่าใคร คนที่เหนือกว่าคือคนที่มีความ
มากกว่าเท่านั้น ตัวเราเองเราก็ยังไม่รู้เลยใช่ไหม
นั่นแหละ บางครั้งเราจะมองเพียงแต่ภายนอก
ไม่ได้ เพราะส่วนลึกๆ อัดลอสเท่านั้นที่รู้ ทั้งนี้
ทั้งนั้น การมีภรรยาหลายคนนี้ เท่าที่มามากๆ กับ
หลายๆ คนเขาจะบอกว่า มันอยู่ที่คนกลาง คือ
อยู่ที่คนที่สามี่ แต่สำหรับมามาเท่าที่สัมผัส
มาด้วยตนเอง คิดว่าไม่ใช่ ไม่เสมอไป ประเด็น
หลักอยู่ที่ตัวภรรยา มากๆ ด้วย

ผู้วิจัย : โดยเฉพาะภรรยาคนที่หนึ่งใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทั้งหมดเลย ไม่ใช่คนหนึ่งคน
ใดสำคัญเท่ากันหมดทุกคนเลย มันอยู่ที่บรรดา
ภรรยา ไม่ได้อยู่ที่สามีที่เป็นคนกลาง

ผู้วิจัย : เท่าที่หนูเคยคุยกับหลายคน อย่างผู้ชาย
เขาก็อยากมีภรรยาคนที่สองทั้งนั้น แต่ว่าติดอยู่
ที่ภรรยาคนที่หนึ่ง ในฐานะที่มามากก็เป็นคนที่
หนึ่ง มามากคิดว่าควรจะทำอย่างไรให้ภรรยาคน
ที่หนึ่งเปิดโอกาสให้สามีมีสองได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องให้เขาเข้าใจเตาฮีด ให้เขา
เข้าใจเตาฮีดเยอะๆเลย คือ มันจะมีคนที่ชอบพูด

เรื่องคนอื่น บุคคลที่สามอย่างนี้ จะมาพูดว่า “คูสิ แต่ก่อนตอนอยู่กันแบบผัวเดียว เมียเดียว ก็อุดมสมบูรณ์ดี แต่พอเรามีคนที่สอง อดมีมือ กินมือ แต่สำหรับครอบครัวมาไม่มีอย่างนี้ คือการใช้ชีวิตไม่ว่าตอนที่ภรรยาคนเดียว หรือมีภรรยาสองคนทุกอย่างเหมือนเดิม เราอยู่ใกล้กัน

ผู้วิจัย : ตอนสามีไปมีภรรยาใหม่ ตอนนั้นมาเป็นยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ขนาดเราทำใจมาก่อนตั้งแต่ยังไม่แต่งงานนะ แต่พอมาเจอเอาเข้าจริง ก็แยเหมือนกัน ต้องขอเวลาปรับความรู้สึกซักพักใหญ่ ตอนนั้นท้องแก่อยู่ด้วยอารมณ์ก็เลยอ่อนไหวง่าย ก็เลยขอกลับไปอยู่บ้านเองซักพักทำให้เข้าใจเตาฮึดมากขึ้นเยอะเลย เพราะเรารู้สึกได้ว่าอัลลอฮ์อยู่กับเราตลอด เวลาเราเสียใจเราเศร้าอัลลอฮ์ก็บรรเทาให้ ตอนนั้นมั่นใจเลยว่าคนที่เรารักที่สุดคืออัลลอฮ์ ไม่ใช่สามีอีกต่อไป!

ผู้วิจัย : ตอนนั้นลูกๆ ก็เรียนอยู่ใกล้บ้านกันหมดหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ที่จบไปแล้วคนหนึ่ง ที่กำลังเรียนอยู่แต่แต่งงานแล้วก็คนหนึ่ง เรียนอยู่มาเลเซียก็คนหนึ่ง ที่กำลังจะเข้ามาหาอัลลอฮ์หนึ่งที่เหลือก็เรียนใกล้บ้าน อยู่มัธยม และที่ประถม

ผู้วิจัย : แล้วอย่างพอลูกๆ กำลังจะเข้ามาหาอัลลอฮ์อย่างนี้ ค่าใช้จ่ายในบ้านก็น่าจะสูงขึ้น แล้วอย่างนี้จะส่งผลกระทบต่อการจัดการด้านการเงินไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ่ ก็มีผลนะ แต่เดี๋ยวลูกๆ ก็ให้ริสกีมาอีก พอเป็นช่วงที่จำเป็น มีค่าใช้จ่ายเยอะ เราก็ทำทุกอย่างที่ทำได้ ก็ต้องช่วยๆ กัน

ถ้าสามีทำงานคนเดียวไม่ทัน เราก็ต้องช่วยกันทำทุกอย่างเพื่อให้ครอบครัวอยู่ได้ แต่ถ้าแต่ก่อนตอนลูกๆยังเล็กมากก็ไม่ทำอะไรเลย เลี้ยงลูกอย่างเดียว แต่เสาร์อาทิตย์ก็สอนโรงเรียนตาดีกา ไปช่วยสอน สอนจนคลอจนน้ำเดินไหล จำได้ว่าตอนนั้นกำลังเขียนขึ้นกระดานอยู่แล้วเด็กก็บอกว่า “มามาเสื่อมาเปียกแล้วนะ มามาพักก่อนก็ได้” ก็รีบพากันไปโรงบาล พอคลอออกมาก็แผดสองคน พอหลังจากนั้นสามีก็แต่งคนที่สอง

ผู้วิจัย : ตาดีกาที่สอนเฉพาะเสาร์อาทิตย์ ไซ่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ่ ตอนนั้นก็สอนวิชาชะดิษ กุรอ่าน ภาษามาลาญ และก็ภาษาอาหรับ จำชะดิษหนึ่งที่ท่านบิบบอกว่า พวกท่านจะยังไม่เป็นผู้ศรัทธาที่แท้จริง จนกว่าท่านจะรักพี่น้องของท่านเหมือนที่ท่านรักตัวเอง เพราะฉะนั้นการที่ใครคนหนึ่งจะมาอยู่ในครอบครัวของเรา เขาต้องเข้ามาด้วยความสมัครใจ ต้องรับกับสภาพของครอบครัวเราได้ ตอนเขาแต่งเขาก็จะบอกว่า “เนี่ยเขานิกาฮ์แล้วนะ นี้น้องเข้ามาแล้ว” เราก็ไม่ได้แสดงอาการอะไร พยายามให้ทุกอย่างปกติที่สุด

ผู้วิจัย : ตอนนั้นมามาไม่ได้มีความรู้สึกเศร้าเสียใจ หรือเครียดเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันก็มีบ้างนะ ยิ่งตอนนั้นเราท้องแก่ใกล้จะคลอดอยู่แล้ว ความรู้สึกก็มีอยู่แต่เราก็เข้มตรงนั้นไว้ ไม่ได้แสดงออก อย่างคนที่สองตอนมาใหม่นี้ก็ทำอะไรไม่เป็นเลย เราต้องสอนเขาทุกอย่าง ก็รู้จักกันมาก่อนด้วยนะ เขาเองก็ต้องปรับตัวเยอะ แรกๆเขาเองก็รับกับสภาพไม่ค่อยได้ จะกลับไปบ้าน แต่เราก็ไม่ให้

กลับ เพราะบอกตั้งแต่ต้นแล้วว่าให้ตัดสินใจดีๆ เข้ามาแล้วออกไม่ได้ นะ การออกไปเท่ากับว่าเรากำลังทำลายสุขุมอิสลาม และก็จะอาจจะทำให้คนหลายๆ คน ตกมรดกไปเลยนะ เพราะไปดูหมิ่นสุขุมของอัลลอฮฺ คนข้างนอกเขามักก็จะพูดว่า “ฉันว่าแล้วคนที่สองต้องอยู่ไม่ได้ อยู่ไม่กี่วันก็ต้องเลิก” นี่คือการดูหมิ่นสุขุมของอัลลอฮฺ สุขุมของอิสลาม พอญาคีของเขามาเยี่ยมเห็นสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว ไม่ได้สุขสบายก็มีนะที่พูดอย่างนี้ ญาติๆ เขาก็ชวนให้กลับไปอยู่ที่บ้าน แต่เราก็ไม่ไปกลับ ก็พยายามอธิบายให้เขาเข้าใจ ว่าทรัพย์สินสมบัติวัตถุต่างๆ มันเป็นแค่เรื่องภายนอก สามิไม่ใช่สมบัติของเรา เราเป็นส่วนหนึ่งของสามิ แต่ชีวิตเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับสามิทั้งหมด แต่ชีวิตเราขึ้นอยู่กับอัลลอฮฺ เวลาเราคลอด เราเจ็บ สามิก็ช่วยอะไรเราไม่ได้ เราต้องฝากชีวิตไว้กับอัลลอฮฺ ไม่ใช่กับสามิเรา

ผู้วิจัย : เราต้องชีวิตไว้กับอัลลอฮฺ และมอบหมายกับพระองค์ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พูดเรื่องนี้แล้วยาว และก็ละเอียดอ่อน แต่หลายๆ ครอบครัวที่ลักษณะนี้ ก็เจอบททดสอบคล้ายๆ กันนั้นแหละ

ผู้วิจัย : มามาคิดว่าเราควรทำอย่างไรให้สังคมปัจจุบันยอมรับครอบครัวลักษณะนี้มากขึ้น ให้ภรรยาคนที่หนึ่งเปิดใจมากขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ภรรยาบางคนเขาบอกว่าฉันอย่างไม่พร้อม เพราะฉันรู้ว่าสามิฉันให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็เป็นเหตุผลที่คู่หูของเขานะ เป็นเรื่องที่สามิต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับภรรยาด้วย

ผู้วิจัย : แล้วมาคิดว่าเรื่องนี้ สามารถช่วยแก้ปัญหาสังคมในบ้านเราได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ช่วยได้ ถ้าทุกคนเข้าใจ แต่ก็ยังคงต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบ

ผู้วิจัย : แล้วมาคิดว่าปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความเข้าใจนี้สำคัญมาก ถ้าภรรยาไม่เข้าใจก็จะยิ่งสร้างปัญหาให้แก่สังคม ยิ่งไปกันใหญ่ ทั้งคนที่อยู่ก่อนและคนที่มาใหม่ ต้องเข้าใจ ถ้าคนใดคนหนึ่งไม่เข้าใจ อย่าเลยอย่าฝืน จะยิ่งสร้างปัญหา และสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้สังคมวิพากวิจารณ์

ผู้วิจัย : ทำให้คนมองเรื่องนี้ในแง่ลบใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : โดยเฉพาะครอบครัวข้าง คนรอบข้างเราอาจตกมรดกโดยไม่รู้ตัว จากคำพูดของเขา “กว่าแล้วอยู่ไม่ได้.....” เพราะฉะนั้นถ้าไม่มั่นใจก็อย่าเสี่ยงเลยคะ

ผู้วิจัย : จะยิ่งส่งผลกระทบต่อลูกๆ ด้วยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ มากๆ เลย สามิต้องเก่ง ไม่ใช่ว่าอยู่เฉื่อยๆ แล้วภรรยาเขาจะเข้าใจกันเอง สามิต้องอธิบาย ทำให้ภรรยาเข้าใจให้ได้ เมื่อภรรยาเข้าใจนางก็จะสอนให้ลูกๆ ของนางเข้าใจ สามิเองก็ต้องสอนลูกๆ ให้เข้าใจด้วย โดยเฉพาะในเรื่องเตฮิด เพราะบางทีสามิกับภรรยาก็เข้าใจกันคนละอย่าง สามิพูดอย่าง ภรรยาคิดอีกอย่าง อันนี้ต้องคุยกันให้เข้าใจตรงกัน

ผู้วิจัย : สรุปแล้วที่ เราต้องเข้าใจเรื่องของเตฮิดให้ลึกซึ้งใช่ไหมคะ ถึงจะเข้าใจชีวิตครอบครัวลักษณะนี้ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ ต้องให้คนเข้าใจทั้งหมด
ภรรยาทั้งหมดเข้าใจ สามีเข้าใจ โดยเฉพาะคน
ที่เป็นสามี เมื่อมีแล้วต้องมั่นใจว่าตนเอง
สามารถให้ความยุติธรรมได้

ผู้วิจัย : ค่ะ ขอบคุณมามากๆ นะค่ะ ที่สละ
เวลามาพูดคุยวันนี้ ขออ้อลอสตะอาลาตอบแทน
มามาและครอบครัวด้วยสิ่งดีงานนะค่ะ อิน
ซาอ้อลอสหนุจะพยายามนำเสนอข้อมูลทั้งหมด
ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุดค่ะ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 6: คุณเหมาะสม
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : ขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เชิญครับ

ผู้วิจัย : ตอนนี้ท่านมีภรรยาอยู่สองคนใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ

ผู้วิจัย : พักอาศัยอยู่ใกล้ๆ กันหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนที่หนึ่งอยู่ที่บ้านพักที่นี่ ส่วนคนที่สองอยู่บ้านที่สตูลครับ เพราะว่าเขาทำงานอยู่ที่นั่น

ผู้วิจัย : มีบุตรด้วยกันกี่คนแล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับคนที่หนึ่งไม่มีลูกด้วยกันครับ แต่เขาจะมีลูกติดจากสามีคนก่อน ส่วนคนที่สองนี้มีลูกด้วยกันสองคนครับ

ผู้วิจัย : คนที่หนึ่งทำงานด้วยหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เปล่าครับ คนที่หนึ่งเขาเป็นแม่บ้านจริงๆ คนที่สองนี้ผมก็ไม่อยากให้ทำงานเหมือนกัน ทำงานนอกบ้านเหนื่อยกลับมาไหนจะต้องจัดการเรื่องลูกอีก แต่เขาก็ยังอยากทำงานอยู่นะ เวลาถูกไปโรงเรียนกันหมด อยู่บ้านคนเดียวแล้วเบื่อ ผมก็เลยแล้วแต่เขา

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าหลักในการบริหารครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนมีอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันดับแรกเลยต้องเอาหลักจากอิสลามมาก่อน ถ้าเราไม่รู้ว่าคำสอนอิสลามว่าอย่างไร ไม่รู้ว่าปกครองครอบครัวแบบอิสลามต้องทำอะไร มีปัญหาแน่ การทำอะไรให้ไม่

เท่าเทียมกัน หรือรักคนใดคนหนึ่งมากกว่า เดียวกลายเป็นว่าวันก็ยามัดต้องเดินขาเป๋ อันนี้เราก็ต้องทำให้เป็นกลางมากที่สุด และให้ความเป็นธรรมมากที่สุด โดยยึดจากหลักอิสลาม

ผู้วิจัย : การให้ความเป็นธรรมที่ว่านี้เป็นยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ อย่างแรกเลยใจเราต้องเป็นกลางก่อน ต้องไม่เอนเอียงไปทางฝั่งใดฝั่งหนึ่งมากเกินไป

ผู้วิจัย : ในเชิงปฏิบัตินี้สามารถบังคับจิตใจได้ด้วยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทำได้ครับ ทำได้ แล้วอย่างที่ สองคือต้องมีเหตุผล บางครั้งภรรยาอาจคิดเห็นต่างกันเราก็ต้องอธิบายโดยเอาหลักการของศาสนา มา และก็ใช้หลักเหตุผล บางครั้งเราก็ต้องถามความเห็นด้วย ไม่ใช่เผด็จการเอาความเห็นของตนอย่างเดียว ถ้าเอาตัวเราเองเป็นใหญ่ครอบครัวยิ่งพัง หรือบางทีเราอาจไม่เห็นด้วยกับภรรยาที่ต้องถามลูกๆ ด้วย แต่โดยส่วนใหญ่แล้วลูกๆ ก็จะเข้าข้างแม่ ถ้าเห็นผลไหนที่ฟังไม่ขึ้นเราก็ต้องอธิบายไปว่าเหตุผลอย่างนี้ อิสลามไม่ยอมรับนะ เพราะอะไรก็ต้องอธิบายให้ชัดเจน อย่าให้ค้างคาใจ บางครั้งถ้าเป็นเรื่องหนักๆ ก็ต้องปรึกษาพ่อแม่ญาติๆ แต่ก็ไม่ค่อยได้ใช้หรอก ส่วนมากก็จะจบด้วยการเคลียร์กันเองในบ้าน

ผู้วิจัย : เวลาเคลียร์นี้เป็นรูปแบบไหนคะ นัดมาคุยพร้อมกันหรือว่ายังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ภรรยาทั้งสองคนอยู่คนละบ้าน อยู่แล้ว พอมีปัญหาอะไรผมก็จะทำหน้าที่เป็นคนกลางเคลียร์ที่ละบ้าน ก็จะอธิบายโดยใช้หลักศาสนามาก่อน ถ้าคุยกันแล้วยังไม่จบก็จะเอาไปปรึกษาญาติผู้ใหญ่ บางทีผู้ใหญ่เขาก็เห็นด้วยกับความคิดของเรา

ผู้วิจัย : ภรรยาทั้งสองคนอยู่คนละบ้านนะค่ะ แล้วเคยเจอกันไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เคยเจอกับ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาเจอกันนี้พูดคุยปกติหรือเปล่าครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าต้องเจอเขาก็จะไม่คุยกันเท่าไรร์ ต่างคนจะต่างเงียบ ใจจริงผมก็ไม่ค่อยอยากให้คุยกันหรอกนะค่ะ คุยกันเดี๋ยวก็ทะเลาะกัน เขาพอใจที่จะอยู่กันอย่างนั้นมากกว่า

ผู้วิจัย : กับคนแรกนี้ใช้ชีวิตครอบครัวมาที่ปีแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนแรกนี้ตั้งแต่ปี 2534 ก็ประมาณยี่สิบสองปีแล้ว ไม่มีลูกด้วยกันมีแต่ลูกเลี้ยง

ผู้วิจัย : แสดงว่าคนแรกเคยแต่งงานมาแล้วใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เคยแต่งงานมาแล้วมีลูกติด 5 คน ตอนนั้นก็โตหมดแล้ว เหลือคนสุดท้ายที่ยังไม่ได้ออกรื้อน

ผู้วิจัย : กับคนที่สองนี้แต่งงานมาที่ปีแล้วค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ตั้งแต่ปี 2540 หลังจากที่แต่งงานกับคนแรกประมาณ 6 ปี

ผู้วิจัย : เหตุผลของการมีภรรยาหลายคนคืออะไรค่ะ บางคนก็บอกว่าเพื่อช่วยเหลือบ้าง เพื่อ

คะวะสุขเข้าง ของท่านรองฯ นี้มีสาเหตุหลักเพื่ออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เหตุผลที่แต่งงานกับคนที่สองหลักๆ เป็นเพราะพ่อแม่ผม เพราะคนแรกนี้อายุมากแล้ว และก็ไม่มีบุตรด้วยกัน พ่อแม่ก็เลยอยากหาคนที่สองให้ ส่วนคนแรกของผมก็มีเหตุผลเฉพาะเหมือนกัน

ผู้วิจัย : เหตุผลอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ตอนนั้นผมเป็นตำรวจอยู่ที่เพชรบุรี สามี่เขากับผมก็เป็นเพื่อนกันนั้นแหละ ก็อยู่ใกล้ๆ กัน แถวนั้นเป็นชุมชนคนพุทธนะ แล้วสามี่เขาก็เสีย ถ้าปล่อยไปก็เป็นพุทธหมดเน่รวมทั้งลูกๆ ด้วย เพราะว่าสังคมแถวนั้นแ่คนที่มาพูดให้ผมช่วยคือประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพราะเขาเป็นห่วงดูจากความเป็นอยู่แล้วน่าสงสารมาก เขาแนะนำให้ผมแต่งเพื่อรักษาศาสนาของเขาและลูกๆ ไว้ ผมก็บอกว่าผมไม่ไหวนะ ก็ตัดสินใจอยู่สักพัก

ผู้วิจัย : ตอนนั้นท่านอายุเท่าไรร์คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นผมอายุ 20-21 ปีเอง เพราะผมเป็นตำรวจตั้งแต่อายุ 19 ปี

ผู้วิจัย : แล้วต้องรับภาระเลี้ยงดูตั้งแต่ตอนนั้นเลยใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การดูแลครอบครัวเป็นเรื่องที่หนักหนาสาหัสมากสำหรับผม ไม่ใช่เรื่องเล่นเลย เวลาที่มีพรรคพวกมาถามว่าแต่งอีกคนดีไหม ผมจะบอกว่า ถ้าอยากรู้ว่านรกในคุณยามีจริงก็แต่งเลย แต่ผมมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่าทุกสิ่งทุกอย่างอัลลอฮ์กำหนดมาแล้ว และริสกีของทุกคนอัลลอฮ์ก็กำหนดมาแล้วอย่าไปเครียด ไม่มีใครตายเพราะความอดอยากหรอก แต่เราก็ต้องใช้ชีวิตอย่างมีหลัก อย่าฟุ้งเพื่อ สังคมตำรวจคน

กินเหล้าสูบบุหรี่เป็นเรื่องปกติ อิสลามเราไม่มีเรื่องนั้นอยู่แล้ว เราไม่เที่ยวผู้หญิงก็เลยตัดไปได้หลายปัญหา ผมว่าสำหรับคนที่เป็นตำรวจถ้าไม่สูบบุหรี่ ไม่กินเหล้า ไม่เที่ยวผู้หญิง แค่นี้ก็ช่วยลดปัญหาในครอบครัวได้เยอะแล้ว ส่วนใหญ่ที่เป็นปัญหาก็มาจากสามสิ่งอย่างนี้แหละ เที่ยว เหล้า บุหรี่ การพนัน หรือไม่บางคนก็เจ้าชู้ ไม่รับผิดชอบ

ผู้วิจัย : แสดงว่าเห็นผลหลักในการแต่งกับคนแรกก็เพราะอยากช่วยเหลือเขา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ตอนแต่งกับคนแรกนี้หนักเลยเหมือนกัน เพราะว่าลูกของเขามีปัญหาสุขภาพเป็นโรคลูคีเมีย แล้วตั้งแต่ก่อนแต่งลูกเขาจะคุ้นเคยกับผมอยู่แล้ว เพราะว่าผมจะไปสอนกุรอาน สอนตาดิคาเด็ก ๆ ลูกเขาที่ยังเล็กอยู่ทั้งสามคนจะชอบมาอยู่กับผม แล้วที่นี้พอพ่อเขาเสียปรากฏว่าเด็กติดผม มันแยตรงนี้แหละ พอเด็กติดเราเลยสงสาร ปกติจะสอนหนังสือเสาร์อาทิตย์ พอวันอาทิตย์เย็นส่งกลับแล้วเด็กมันไม่กลับ จะมาอยู่กับผม ช่วงนั้นแย่มากเลย แล้วถ้าผมไม่ไปส่งเองก็จะไม่ยอมเข้าบ้าน เหนื่อยเลย

ผู้วิจัย : แล้วตอนแต่งกับคนที่สองนี่คนแรกว่ายังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนแรกเขาก็โอเค เพราะเขารู้ว่าเขาให้ลูกไม่ได้และเขาก็อายุมากแล้ว ก่อนแต่งกับคนแรกผมก็คุยเป็นเงื่อนไขไว้ว่า “ผมอายุยังน้อยนะ อาจจะมีภรรยาอีกคน..” เขาก็โอเค ก็รับได้ ถ้าคุยตั้งแต่ต้นปัญหาจะไม่เกิด พอจะมีคนที่สองก็เลยไม่ต้องอธิบายเหตุผลอะไรมาก เพราะตกลงกันไว้แล้ว

ผู้วิจัย : ปกติผู้หญิงโสดทั่วไปถ้าจะให้มาเป็นคนที่สองก็ไม่ง่ายนะค่ะ ทำไมกะคนที่สองเขาถึงตัดสินใจแต่งคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มาจากพ่อแม่เป็นหลัก พ่อแม่เป็นคนคอยชี้แนะ ไปคุยให้เขาเข้าใจ และอีกอย่างคือเป็นญาติใกล้ชิด กันด้วย พอเป็นญาติกันพอมีปัญหาอะไรก็เคลียร์กันได้ การใช้จุดแข็งของอิสลามหมายถึง ใช้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติมาช่วยในการแก้ปัญหา ปรีกษาหารือชুরอกัน อันนี้ช่วยได้ ปัญหามันก็มีตลอดนั่นแหละ อยู่กันสิบกว่าปีแล้วเป็นไปไม่ได้หรอกที่จะไม่มีปัญหา

ผู้วิจัย : เวลาเจอปัญหานี้ทำไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เมื่อก็บอกไปว่าใช้หลักอิสลามใช้เหตุผล และอีกอันที่สาม ที่สำคัญมากเลยคือต้องใช้หลักอดทน ผู้ชายที่มีเมียหลายคนนี่ต้องอดทนมากๆจริงๆ ผมไม่รู้จะอธิบายยังไง ถ้าแค่อดทนแบบธรรมดาเหมือนคนอื่น ๆ มันไม่พอ มันต้องอดทนถึงขนาดสุดๆ ขึ้นสุดจริงๆ

ผู้วิจัย : พอจะยกตัวอย่างได้ไหมคะ ว่าเหตุการณ์ลักษณะไหนบ้างที่ต้องใช้ความอดทนขั้นสุดๆ อย่างที่ท่านบอกคะ เพื่อว่าผู้ชายคนอื่น ๆ จะได้ใช้ประกอบการประเมินตัวเองได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างถ้าภรรยาคนที่สองอยากจะให้เลิกกับคนที่หนึ่งด้วยเหตุผลของเขา เขาก็ไปคุยกับพ่อแม่เขา แล้วพ่อแม่เขาก็มากคุยกับพ่อแม่เรา ให้มาบีบเราอย่างนี้ ก็ยกหลักฐานพาดนังสื่อก็ดาบมา ประมาณว่าถ้าพ่อแม่สั่งให้เลิกก็ต้องเชื่อฟังนะ เราก็ต้องมีหลักของเรา ก็ต้องศึกษาหาความรู้ยกหลักฐานมา ว่าในอิสลามการที่จะเลิกกับผู้หญิงคนหนึ่งไม่ใช่

แค่บอกว่า “เลิก” แล้วจบ เพราะการที่เลิกกับผู้หญิงคนหนึ่งเราต้องคิดผลกระทบรอบด้าน ไม่ใช่ว่าอยากเลิกก็เลิก อยากมีเมียใหม่ก็ไปนิกาช มันไม่ใช่ มันไม่่ง่ายขนาดนั้น เราต้องคิดถึงจิตใจเขาด้วย ว่าหลังจากนี้เขาจะอยู่ยังไง คนที่ต้องถูกสอบสวนก็คือผม ถ้าคุณบอกแล้วว่าค่อยไปหาผู้หญิงใหม่ เป็นนายตำรวจผู้หญิงที่ไหนก็ชอบ คิดอย่างนี้ไปไม่รอด เห็นไหมว่าต้องใช้เหตุผลมาคุยกัน และในการโต้เถียงอารมณ์มันจะไต่ขึ้นสูงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะระดับภรรยาด้วยกันและที่ระดับพ่อแม่ ต้องจัดการกับอารมณ์จุดนั้นให้ได้ ไม่เช่นนั้นเรื่องก็ยิ่งบานปลาย จบไม่สวย

ผู้วิจัย : จัดการกับอารมณ์ยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเรารู้ว่าอารมณ์มันสูงขึ้นเรื่อยๆ คุยยังไงก็ไม่จบแน่ ผมจะออกไปจากที่ตรงนั้นก่อน ปลีกตัวออกมา เดินออกไปไหนก็ได้ บางทีเขาก็พูดว่ายังคุยไม่จบทีเดินหนีออกไปทำไม ถ้ายังอยู่ตรงนั้นการทะเลาะจะรุนแรงมากกว่านี้ก็ต้องไปพักตั้งสติก่อน พอกลับมาปรากฏว่าคุณดีแล้ว ผู้หญิงนี้น่ากลัวจริงๆ เลย ตอนอารมณ์ไม่ดีนี้ทะเลาะกับเราจะเป็นจะตายเราหายไปแปบเดียว กลับมานี้คุยดีเป็นคนละคนเสียแล้ว คนละอารมณ์กันเลย เคยมีคนถามผมเหมือนกันว่าถ้าเมียชวนทะเลาะจะทำยังไง ผมก็บอกว่า ให้เดินหนีจากตรงนั้นไป ซักพักก่อน เพราะว่าถ้าเราเถียงกันมากใช้อารมณ์กันมากชั้ตอนมันจะเข้ามาแทรก เราต้องหลีกเลี่ยงให้ชั้ตอนมันออกไปก่อนแล้วค่อยเคลียร์กันใหม่ ส่วนใหญ่แล้วพอกลับมาเขาจะเป็นฝ่ายเริ่มคุยก่อน มีแต่ผมเองที่ยังทำไม่ได้ถ้าจะให้ไปคุยกับเขาก่อน ภรรยาจะเป็นคนเข้าหาก่อน พอหายไปซักพักกลับมาใหม่เขาก็จะยก

น้ำมาให้ พอคืนน้ำก็จะเย็นลงอาจจะมึนงงบ้างแต่พอไปอาบน้ำจะหมด ละหมาดร่วมกันเสร็จแล้วทุกอย่างก็กลับสู่สภาวะปกติ

ผู้วิจัย : แสดงว่าตอนที่ผู้หญิงมีอารมณ์โกรธก็ต้องปล่อยให้เขาอยู่กับตัวเองซักพักก่อนหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆเรื่องอารมณ์นี้ไม่ใช่แค่ผู้หญิงนะ เราเองก็มีอารมณ์โมโหเหมือนกัน ต่างฝ่ายก็ต้องไปสงบสติอารมณ์ก่อน ผู้ชายนั้นแหละตัวดีถ้าโมโหนี้หนักกว่าผู้หญิงเสียอีก

ผู้วิจัย : แล้วอยู่คนละบ้านอย่างนี้บริหารเวลา ยังไงหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องจัดเวลานี้ต้องคุยกัน โดยหลักการแล้วต้องแบ่งเท่ากัน ต้องยึดหลักการก่อนถ้าเกิดว่าทำไม่ได้ อย่างผมคือ ภรรยาคนหนึ่งจะอยู่ที่นี้ และผมก็จะกลับไปสตูลบ้านคนที่ 2 สุครี่เย็น กลับมานี้วันจันทร์ อยู่กับคนที่หนึ่งสี่คืน กับคนที่สองสามคืน แสดงว่าก็ไม่เท่ากันแล้ว แบบนี้ถือว่าต้องคุยตกลงร่วมกันกับภรรยาอธิบายไปว่าคนที่ 1 เขาอยู่กับเราจันทร์ถึงพฤหัสบดีแล้ว วันศุกร์ถึงอาทิตย์ซึ่งมีวันหยุดรวมอยู่ด้วยก็ต้องไปบ้านที่ 2 ก็ต้องคุยให้เข้าใจให้ทุกฝ่ายยินยอม ยอมรับข้อตกลงต้องใช้หลักความจำเป็นว่าเรามีข้อจำกัดเรื่องงาน เรื่องเวลา ถ้าทุกฝ่ายยินยอมก็ไม่เป็นไร มิฉะนั้นวันกียามัดเขาฟ้องเราได้นะว่าเขาเสียเปรียบ อันนี้ต้องระวัง เราต้องอธิบายให้เขาดีๆ บางทีก็มีความจำเป็นจริงๆ คนเราจะทำตามที่เราแบ่งไว้ไม่ได้หรอก มีบาบอผมคนหนึ่งมีภรรยาหลายคนนี้แหละท่านป่วยนอนอยู่ที่บ้าน ภรรยาคนหนึ่งพอตกค่ำต้องให้ลูกศิษย์หามไปส่งบ้านภรรยาอีกคนเพราะเกรงว่าจะไม่เกิด

ความยุติธรรม เขากลัวจริงใจ แบบนี้ก็ไม่ไหว คงไม่ต้องขนาดนั้น คนไม่สบายหายไปหามา ตกเตียงตายระหว่างทางนี่แย่เลย อันนี้พูด ล้อเล่นกันนะ

ผู้วิจัย : ในเรื่องการให้ความยุติธรรมมีเรื่อง อะไรเข้ามาเกี่ยวข้องบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีเรื่องการแบ่งเวลา เรื่อง ค่าใช้จ่ายการให้คำปรึกษา

ผู้วิจัย : แล้วการแบ่งนัฟเกาะฮุนี่ใช้หลักอะไร ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างตอนนี้ผมมีเงินเดือน ประมาณ ห้าหมื่นกว่าบาทถ้าจะให้แบ่งแบบเอา เงินเดือนมาหารสองแบ่งให้สองบ้านอย่างนี้ เสร็จๆ เลย ผมไม่ต้องกินอะไรกันแล้ว มี หลักฐานที่ไหนที่บอกให้แบ่งครึ่ง ผู้หญิงมักจะ พูดแบบนี้แหละผมก็โดนมาแล้วเหมือนกัน ผม จะบอกว่าผมทำงานผมก็มีค่าใช้จ่าย ผมก็ต้อง ไปทานข้าวกับเพื่อนฝูง เดินทางไปสี่บ่นสี่บ่น บ้างที่ผมก็ต้องมีกาแฟติดไม้ติดมือไปฝากเขา ถ้าภรรยาขอแบ่งคนละสองหมื่นห้านี้ แล้วผม จะเอาเงินที่ไหนไปทำงาน

ผู้วิจัย : แล้วท่านใช้วิธีการแบ่งยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมจะแบ่งสามส่วน ของตัวเอง หนึ่งส่วน ของภรรยาคนละหนึ่งส่วน ส่วนของ ผมก็ต้องไปดูแลค่าเทอมลูก ซื้อมื้อซื้อนี้ให้ลูก ส่วนของภรรยาเขาก็จะใช้จ่ายในบ้านและก็ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเขา ซื้อเสื้อผ้าซื้อแปรงอะไร ของเขานั้นแหละ เราต้องจ่ายให้ครอบคลุมด้วย ถ้าไม่จ่ายนี้มีปัญหา

ผู้วิจัย : แล้วอย่างบ้านหนึ่งมีลูก อีกบ้านหนึ่งไม่ มีลูกเวลาแบ่งนี้แบ่งเท่ากันหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือส่วนของลูกผมจะ รับผิดชอบต่างหากเลย เรื่องเวลาส่วนใหญ่จะ สงสารบ้านที่สองมากกว่าเพราะว่ามีลูก และลูก เขาก็ยังเล็กอยู่ แต่ตีที่ภรรยาคนที่ 1 เขาจะไม่ติด ใจเรื่องเวลา คือเขาไม่มีปัญหาเรื่องที่ว่าจะไป บ้านนู้นก็วันเขาแล้วแต่เรา เขาเข้าใจ และเขาจะ ไม่กลัวว่าผมไปไหนไกลๆ จะไปมีผู้หญิงอื่น เพราะว่าเราไม่ทำชิโนอยู่แล้ว เขามั่นใจว่าเราไม่ ไปเถลไถล

ผู้วิจัย : ถ้าหากคนที่สามกลับมาที่ไม่เป็นไรใช้ ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : โอ้โห สองคนนี้ก็อยู่แล้ว ครับ อย่าคิดเลยว่าจะมีคนทีสาม อัลลอฮ์บอก แล้วว่าถ้ามีความสามารถก็เอา แต่ผมรู้ ความสามารถตัวเองดี มันไม่ง่ายเลย ผมเคยพูด ต่อว่าหลายคนแล้วพวกที่มีเมียหลายคนแล้วไม่ รับผิดชอบในหมู่เพื่อนๆกันนะ ส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นคนที่ไม่รู้ศาสนา คนที่มีความรู้เขาไม่ทำ ทรอกอย่างนั้น การถูกสอบสวนเรื่องหน้าที่ต่อ ภรรยาเป็นเรื่องใหญ่ นะ ผมเองยังกลัวเลย ก็ จะ คุยกับภรรยาตลอดต่อรอง โดยใช้หลักความ จำเป็นและหลักความยินยอม

ผู้วิจัย : ผู้ชายที่จะมีภรรยาหลายคนต้องมีความ พร้อมยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้ตอบยาก หนึ่งคือ ต้องรู้ หลักการของอิสลาม สองต้องมีอิหม่าม สาม ต้องมีความยุติธรรมจิตใจต้องเป็นกลาง สี่ เศรษฐกิจต้องดี และที่สุดท้ายต้องมีความอดทน ถ้าสี่ห้าอย่างนี้คุณไม่ผ่าน ก็อย่ามีเลยดีกว่า

ผู้วิจัย : คุณสมบัติเหล่านั้นสามารถประเมินได้ ตั้งแต่ก่อนแต่งเลยหรือคะ อย่างเรื่องความ

อดทนอย่างนี้จะทราบได้ยังไงว่าตัวเองจะมี
ความอดทนพอเมื่อเจอปัญหาอุปสรรค

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก่อนแต่งผมก็ไม่คิดว่าผม
จะต้องใช้ความอดทนมากขนาดนี้ พอเจอจริง
เราถึงจะรู้ อย่างกับคนที่สองนี้เคยเลิกกัน
แล้วนะ เพราะว่าเราทนไม่ได้ คือเราไม่อดทน
พอ แต่พอเลิก ห่างกันได้ซัฟพัก ผมส่งสารลูก
ลูกเหมือนเป็นตัวแทนเรา ส่งสารลูกมากเลย
ต้องมานั่งคุยกันใหม่ กลับมาคืนดีกัน ทีนี้จากที่
เขาเคยแรงนะ ก็ลดน้อยลง บางที่เขาอาจจะคิด
ได้ตอนที่ไม่ได้อยู่กับเรา การที่จะรู้คุณค่าของ
บางสิ่งบางอย่างก็ตอนที่ได้เสียสิ่งนั้นไปแล้ว
คนที่สองเลยเริ่มอ่อนลงแล้วเพราะได้รับ
บทเรียนตอนที่เลิกกัน พอกลับมาคืนดีกันก็อยู่
กันตามปกติ ก็มีบ้างที่ขัดแย้งกัน เราเองก็ต้องมี
สติตลอดใช้ปัญญาใช้ความคิด บริหารให้ถูก
ใช้หลักการศาสนาให้มาก พอตอนหลังก็ไม่มี
ปัญหา

ผู้วิจัย : ที่เกิดปัญหาบ่อยนี้คือ ในช่วงแรกๆ
หรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ คือ เรื่องนี้มันไม่มีหลัก
ตายตัว จะใช้หลักผมไม่ได้ ก่อนที่จะเลิกนี้คือ
เราต้องคิดจนถึงทางตันที่รู้สึกจะไปกันไม่ได้
จริงๆ แล้ว ถ้าไม่ถึงขั้นสุดจริงๆ ก็จะไม่ควรใช้
การหย่า เหตุผลการหย่าในอิสลามมันมีหลาย
อย่าง เหตุผลของเราต้องเข้าหลักเกณฑ์ ถ้าไม่
เข้าหลักเกณฑ์ก็หย่าไม่ได้ จะเป็นบาป

ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายยุค
ปัจจุบันมีภรรยามากกว่าหนึ่งไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมไม่ส่งเสริม แต่ถ้าสมมุติว่า
ผู้ชายบางคนที่มีเงินมีทองเหลือเฟือ มีความรู้
ศาสนา แล้วมีผู้หญิงหม้ายที่ควรได้รับการเลี้ยง

ดู แล้วเกิดมีการชอบพอกัน ถ้ายอมรับกับสภาพ
ได้ก็แล้วแต่เขา เพราะทุกวันนี้สถิติจำนวน
ผู้หญิงกับผู้ชายต่างกันเยอะแล้ว

ผู้วิจัย : ผู้หญิงมีมากกว่าไซ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สถิติประเทศที่มีการหย่าร้าง
มากที่สุด คือประเทศสหรัฐอเมริกา เหตุผลคือ
ความเป็นปัจเจกชนนิยมสูง การที่ทั้งผู้หญิงและ
ผู้ชายมีความคิดอิสระสูง เลยกินง่าย
สามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอีกฝ่ายหนึ่ง พอ
เจอปัญหาที่เล็ก

ผู้วิจัย : ในมุมมองกลับกันผู้หญิงที่จะมาเป็นส่วน
หนึ่งของครอบครัวลักษณะนี้ หมายถึง เป็นคน
ที่หนึ่งเอง หรือ ไม่มาเป็นคนที่สองสาม เขาต้อง
มีคุณสมบัติอะไรเพิ่มเติมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างน้อยที่สุดก็ต้องมีความ
อดทน ต้องมีความรู้ศาสนา ผู้ชายต้องสร้าง
ภาวะผู้นำให้สูงขึ้นด้วยนะ การจะปกครอง
ภรรยาได้ต้องมีความเป็นผู้นำสูง ถ้าผู้ชายไม่
สามารถทำให้ผู้หญิงนับถือได้ ครอบครัวก็ล่ม
อีก อย่างน้อยที่สุดก็ต้องสามารถที่จะชักนำดึง
ผู้หญิงกลับมาได้ ถ้าไม่สามารถโน้มน้าวให้
ผู้หญิงตามเราได้ ครอบครัวล้มเหลวเลย และถ้า
ผู้ชายฉลาดน้อยกว่าผู้หญิงนี้ก็เสร็จอีก
ครอบครัวที่ผู้หญิงฉลาดกว่าผู้ชายไปไม่รอด
หรอก สิ่งสำคัญคือผู้ชายต้องมีภาวะผู้นำไม่ต้อง
ฉลาดสุดๆ ก็ได้ แต่ให้ฉลาดแบบที่เอาผู้หญิงอยู่
แต่ไม่ใช่ทำให้หาภรรยาโง่ๆ นะ ไม่ใช่ๆ ไม่ใช่
อย่างนั้น คนเราจะแต่งงานกัน ไม่ใช่แค่ชอบ
พอกันอย่างเดียว ต้องพิจารณาหลายเหตุผล การ
เลือกพิจารณาผู้หญิงเพื่อการแต่งงานที่ในชะดิษ
บอกว่ามีสี่อย่างนั้นเป็นแค่ส่วนหนึ่งนะ แต่เป็น
เหตุผลที่เราต้องพิจารณาก่อน แต่ว่าถ้าส่วนตัว

ผม ผมจะดูอย่างอื่นที่นอกเหนือจากสี่ข้อนั้น
ด้วย

ผู้วิจัย : เช่นคุณสมบัติอะไรคะ ที่นอกเหนือจาก
สี่ข้อนั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่า ความอดทนก็สำคัญ
การที่ผู้หญิงสามารถตั้งครรถ์และอุ้มท้องได้ 9
เดือนไม่ได้บ่งบอกว่าเขามีความอดทนสูงนะ
ตรงนั้นก็มาจากสัญชาตญาณของความเป็นแม่
ที่มีอยู่ในตัวผู้หญิงทุกคนอยู่แล้ว มันคนละส่วน
กับเรื่องความอดทน อย่างผมนี้ภรรยาผมจะ
มองว่าผมเก่งตลอด ไม่ใช่ว่าต้องเก่งเพื่อจะไป
ข่มเหงเขาแน่ แต่เพื่อจะได้รับการเคารพเชื่อฟัง
จากเขา อยู่นอกบ้านที่ทำงานจะไม่เก่งก็ไม่
เป็นไร แต่สำหรับภรรยาและลูกเราต้องเก่ง เรา
จะดูจากสายตา จากคำพูดของภรรยาได้ว่าเขา
ยอมรับในตัวเรามากน้อยแค่ไหน ถ้าผู้หญิงไม่
ยอมรับอยู่ไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วส่วนของสังคมข้างนอก คิดว่าเขา
ยอมรับครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนมากน้อย
แค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ยังไม่
ยอมรับ เขายังคิดว่าเป็นเรื่องเดียวกับเมียน้อย
เมียหลวง แต่จริงๆ แล้วในหลักอิสลามคนที่
หนึ่งกับคนที่สองมีสิทธิเท่ากันหมดทุกอย่าง
ไม่มีใครเหนือกว่าใคร คนเรายังติดยึดอยู่กับ
สังคมไทยโบราณ ที่ไม่ใช่แบบอิสลามที่มองว่า
ผู้หญิงที่เป็นคนที่สองเป็นเมียน้อย คนแรกเป็น
เมียหลวง แม้แต่สังคมอิสลามเองก็เสพติด
ความคิดแบบผิดๆมาด้วย ได้อิทธิพลจากตรง
นั้นมาด้วย มันกลายเป็นยิ่งสร้างแรงต้านมาก
ขึ้น คนที่สองจะถูกมองในแง่ไม่ดี ถูกมองให้
ตกต่ำและเสียเกียรติ แต่ถ้ามองในมุมอิสลาม

มันไม่ใช่ เราควรจะทำให้คนเข้าใจว่านี่คือ
ระบบอิสลาม

ผู้วิจัย : ควรจะทำยังไงคะ ให้คนในสังคม
ยอมรับมากยิ่งขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ต้องให้ความรู้หลักการ
ศาสนาที่ถูกต้อง ทั้งผู้ชายและผู้หญิง แต่เรื่องนี้
เป็นเรื่องละเอียดอ่อนไม่ค่อยมีใครกล้าออกมา
พูดให้เข้าใจ สื่อมุสลิมต้องช่วยทำหน้าที่ในการ
สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง พักหลังที่วิมุสลิม
หลายๆ ช่องก็เริ่มเอาเรื่องนี้มาพูดมากขึ้น แต่สื่อ
ตรงนี้บางทีก็ไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มคนหรือครบ
เพราะเรายังมีวาทะเถาะกับเรื่องประเด็น
ปลีกย่อยอยู่ บางเรื่องเราต้องทำความเข้าใจกับ
สังคมมุสลิมด้วยว่าสิ่งที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย : ปัจจัยอะไรบ้างคะที่ส่งผลต่อความ
มั่นคงของครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องญาติพี่น้องฝ่ายภรรยาที่มี
ส่วนเหมือนกัน ญาติฝ่ายชายจะไม่มีปัญหา
อะไรหรอก เขาก็มักจะมองว่า พอมีเมียหลาย
คนก็ไม่รักลูกหลานเขาแล้ว หรือว่าอาจจะรัก
น้อยลงไป เพราะปันใจไปให้คนอื่นด้วย ที่จริง
ผมมองว่าการมีคนที่สองไม่ได้ทำให้ความรักที่
มีต่อคนแรกลดน้อยลงไปเลยนะ มันเหมือนเดิม
นะ แต่คนอื่นมักจะมองในแง่ลบว่าการที่คุณไป
มีภรรยาใหม่แสดงว่าคุณไม่รักภรรยาคนเดิม
แล้วเลยนอกใจไปมีคนอื่น ผมว่ามันไม่เกี่ยวกัน
เลย ถึงแม้ผมจะมีภรรยาคนเดียวนะผมก็ยังมี
รักเท่าเดิมและปฏิบัติตัวแบบเดิมนั้นแหละ
ความรักเป็นสิ่งที่แปลก คือ แบ่งปันให้คนอื่น
มันไม่ลดน้อยลงไป ถ้าเมื่อก่อนผมรักคนที่หนึ่ง
ร้อยหนึ่ง ตอนนี้ก็ยังร้อยหนึ่งเท่าเดิมนั้นแหละ
แต่เวลาอธิบายให้ใครเขาไม่ค่อยเชื่อ เขาไม่

เข้าใจ เขาจะมองว่าการมีคนที่สองทำให้ความรักที่เคยมีให้คนแรกต้องลดเหลือครึ่งหนึ่ง หรือน้อยกว่านั้น มันเท่าเดิมแต่ผู้หญิงบางคนรู้สึกไปเองมากกว่า ความรักมันแปรปรวนนี้แหละ ถึงแบ่งให้ใครไป คนที่เคยได้รับก็ได้เท่าเดิมนั้นแหละ แต่ถ้าเรื่องเศรษฐกิจเรื่องการเงินอาจจะใช่ อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง

ผู้วิจัย : เรื่องนี้ฟะเกะฮุที่สมควรจะได้รับอย่างน้อยลงแต่ความรักนี้เท่าเดิมใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เรื่องค่าใช้จ่ายอาจจะได้ไม่เท่าเดิมเพราะ ครอบครัวใหญ่ขึ้นก็ต้องแบ่งปันมากขึ้น แต่ก็ยังเพียงพอต่อความจำเป็นในบ้านอยู่ คนที่พูดว่าผู้ชายให้ไม่เหมือนเดิมก็ต้องบอกให้ชัดเจนว่าอะไรที่ไม่เหมือนเดิมถ้าเรื่องเศรษฐกิจนั้นใช่ แต่ถ้าเรื่องความรักยังคงเท่าเดิม

ผู้วิจัย : มีปัจจัยตัวอื่นที่ส่งผลต่อครอบครัวอีกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องเศรษฐกิจของครอบครัวก็สำคัญ และก็เรื่องการหากระแสวงระหว่างภรรยาด้วยกัน

ผู้วิจัย : ทำไมเขาถึงเกิดอาการหากระแสวงคะ เป็นเพราะพฤติกรรมเราเปลี่ยนไปจากเดิมหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็อาจจะมองว่าแทนที่เขาจะได้รับการดูแลเต็มที่ ได้เงินเยอะกว่าก็ต้องไปแบ่งกับคนอื่น เงินที่ได้จากการทำธุรกิจมาอย่างนี้ ถ้าได้น้อยขึ้นมาก็จะไปเองว่าหรือสามีแบ่งให้อีกคนเยอะกว่า เรื่องจุกจิกอย่างนี้ ถ้าไม่จัดการดีๆ ก็เป็นปัญหา

ผู้วิจัย : แล้วมีวิธีจัดการความหากระแสวงที่เกิดขึ้นอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้หญิงมักจะชอบคิดกระแสวงไปเองว่าผู้ชายไม่ยุติธรรม ให้ไม่เท่ากันอย่างนี้สามีก็ต้องบริหารจัดการอย่างโปร่งใส เรื่องเงินนี้เราต้องบอกตัวเลขที่ชัดเจนว่าได้มาเท่าไร ยังไง พอแบ่งกันแล้วจึงได้เท่านี้ๆ ก็ต้องให้ทุกอย่างตรวจสอบได้ ผมว่าก็เป็นหลักทั่วไปนะ หลักการศาสนาจะเป็นกรอบใหญ่ๆ ที่คอยปกป้องสิทธิของผู้หญิงไว้ แต่รายละเอียดข้างในก็ใช้หลักการจัดการทั่วไป ต้องอดทนต้องมีใจเป็นธรรม กรอบใหญ่ของเรื่องนี้คือประเพณีปฏิบัติให้อยู่ในหลักการของศาสนา ส่วนรายละเอียดการจัดการแต่ละเรื่องก็ใช้หลักทั่วไปมาช่วยได้ เช่น ความเป็นผู้นำ ความอดทน ถ้าทำแบบนี้ได้ครอบครัวจะไม่มีปัญหา ผู้หญิงก็ต้องรับได้ด้วย

ผู้วิจัย : จะให้ผู้หญิงรับได้นี้ก็ไม่ง่ายนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องใส่อีหม่านเข้าไปในใจของผู้หญิง ถ้าผู้หญิงไม่มีอีหม่านก็จบอีกเหมือนกัน ไปไม่รอดเหมือนกัน ต้องหมั่นเติมความรู้ศาสนา เติมอีหม่านให้กับผู้หญิงในบ้าน เท่าที่ผมสังเกตครอบครัวไหนที่ไม่มีอีหม่านแล้วสามีมีเมียเยอะจะไปไม่รอด แม้จะมีเงินทองเยอะก็ตาม บางคนมีเงินทองเยอะ ปกครองภรรยาด้วยเงินทอง ไม่ได้ใส่เรื่องของอีหม่านก็จบ เห็นมาหลายรายแล้วที่เอาเรื่องเงินทองมานำหน้าสุดท้ายเงินนี้แหละที่จะทำให้ครอบครัวแตก ประเภทที่อยู่ด้วยนานยี่ดียว จะเป็นครอบครัวที่ปกครองด้วยหลักศาสนา

ผู้วิจัย : ข้อดีหรือข้อเสียของครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนมีไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีอยู่แล้วแหละ ผมเคยดูสถิติผลการวิจัยของสากลนะ ครอบครัวที่ประสบ

ความสำเร็จจริงๆ มาจากครอบครัวเดียวและก็เป็นครอบครัวที่มีลูกคนเดียวด้วยนะ ไม่ได้สนับสนุนให้มีลูกน้อยนะแต่ ผลการวิจัยน่าจะบอกว่าการมีลูกน้อยทำให้เราดูแลได้ทั่วถึง ได้รับการฟูมฟักอย่างดี มีภูมิคุ้มกันทางสังคมดี มีไอคิว มีอีคิวดี ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากครอบครัวลูกโทน แต่ไม่ใช่ว่าลูกหลายคนจะไม่ประสบความสำเร็จนะ แต่คนที่สำเร็จถึงขีดสูงสุดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวแบบนั้น เพราะฉะนั้นผมว่า เราอาจจะต้องมานั่งศึกษาว่าเขาเลี้ยงลูกยังไง ลูกที่ได้รับการเอาใจใส่อย่างดี มีสภาพจิตใจดี มีระบบเศรษฐกิจดี ก็จะมีโอกาสเติบโตมาเป็นคนที่มีความสามารถขึ้นด้วย

ผู้วิจัย: สรุปแล้วข้อเสียมีอะไรบ้างนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเป็นครอบครัวที่มีฐานะก็จะมมีปัญหาเรื่อง การแบ่งมรดก เรื่องการแบ่งทรัพย์สินทำให้ลูกๆ ต้องมาทะเลาะกันตอนโต มีหลายครอบครัวที่ถึงขนาดต้องขึ้นศาลฟ้องร้องกันเรื่องทรัพย์สินมรดกนี้แหละ บอกแล้วว่าถ้าไม่ใช่หลักคำสอนอิสลามมาดูแลครอบครัวจะไปไม่รอด

ผู้วิจัย : แล้วของท่านเองนี่ลูกๆ ได้รับความกระทบอะไรบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อใครครับ ลูกบ้านสองก็มาอยู่บ้านนี้ปกติ ก็ไม่มีปัญหาอะไร ลูกๆ จะไปมาหาสู่กันดี แต่แม่กับแม่นี้อยู่ใกล้กันไม่ดี เดี่ยวสปราร์คกัน แต่ถ้าเวลาที่ผมหายตัวไปติดต่อไม่ได้แบบนี้เขาก็คุยกันรู้เรื่องดี ก็จะผลัดกันโทรถามว่า “เจอบังไหม..” “ติดต่อบังได้หรือยัง..” คือถ้าอยู่ในภาวะจำเป็น มีเรื่องด่วนอย่างนี้เขาก็จะคุยกันได้ ไม่ได้ถึงขั้นไม่คุยกันเลย เวลาโทรศัพท์เบ็ดหมคนานๆ คนที่สองเขา

ก็จะโทรมาถามคนที่หนึ่งว่า “บังออกมานานหรือยัง..” คุยกันดีด้วยนะ เป็นเพราะเราอยู่ในพื้นที่เสี่ยงด้วยเขาก็เลยจะกังวลมากเวลาติดต่อไม่ได้ หรือไม่กี่เวลาที่มีใครเป็นอะไรภรรยาคนแรกไม่สบายหรือลูกๆ ไม่สบายๆ คนที่สองก็จะโทรมาถามอาการแล้วว่าเป็นยังไงบ้าง

ผู้วิจัย : ฟังดูแล้วลึกๆ เขาก็เป็นห่วงเป็นใยกันนะค่ะ แต่แค่อาจจะมีفورมกันบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่จะมีเรื่องแปลกอยู่อย่างหนึ่งคือ เวลาคนแรกโทรมาหาผม คุยเสร็จอย่าเพิ่งเก็บโทรศัพท์เพราะซักพักคนที่สองก็จะโทรมาทักๆ ที่อยู่กันคนละมุมโลกนะ แต่จะเป็นอย่างนี้ประจำ พอไม่โทรก็หายไปทั้งคู่ วันดีคืนดีพอคนที่สองโทรมาคนแรกก็จะโทรมาติดๆ กัน ความรู้สึกมันสื่อกันถึงได้ยังไงผมก็ยังไม่เข้าใจ

ผู้วิจัย : แล้วท่านคิดที่จะทำให้ภรรยาทั้งสองคน คุยกันปกติไหมคะ หมายถึงคุยกันได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะลูกเงินหรือสถานะทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าเท่าที่ประเมินแล้วไม่ต้องให้มาคุยสนิทสนมกันมากเป็นวิธีที่ดีกว่า คือให้เขาต่างคนต่างอยู่กันอย่างนั้นดีแล้ว

ผู้วิจัย : อย่างนั้นท่านคงต้องหายตัวไปบ่อยๆ นะคะ ก็เขาจะได้มีเรื่องต้องคุยหรือกันบ่อย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ฮะฮ่า ครับ ผมว่าเราต้องพยายามบริหารให้เหมาะกับสภาพของครอบครัวเรา ในเมื่อเรารู้ว่าเมื่อเขาอยู่ใกล้ๆ กันแล้วจะทะเลาะก็ให้อยู่ห่างๆ กันไว้ดีกว่า ในเมื่อเรารู้ว่าตรงนี้ยุ่งเยอะ หรือมีรังต่อรังแดนอยู่ เราก็อย่าเข้าไปตั้งแต่แรกดีกว่า กันไว้ดีกว่าตามแก้ถูกไหมครับ

ผู้วิจัย : เวลาคุยเรื่องนี้ในกลุ่มผู้หญิงเขามักจะบอกว่าผู้ชายไม่ค่อยแคร์ความรู้สึกของผู้หญิงจริงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องความรู้สึกนี้สำคัญมากเลยผู้ชายต้องเข้าใจความรู้สึก ต้องแคร์ความรู้สึกผู้หญิง ต้องละเอียดอ่อนนิดนึง คนที่เป็นสามีต้องรู้จักสังเกต ต้องรับรู้ความรู้สึกของภรรยาให้ดี สังเกตจากคำพูด สีหน้า ท่าทาง ถ้าสถานการณ์ว่าเริ่มตึงเครียดก็ต้องคิดแล้วว่าต้องทำยังไง

ผู้วิจัย : คนข้างนอกส่งผลกระทบต่อครอบครัวบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พวกที่ช่างๆ พวกหวังดีประสงค์ร้ายก็เยอะเหมือนกัน เขาก็จะมาพูดกับภรรยาเรา พูดกระแทกบ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วภรรยาผมก็จะตอบกลับไปว่า “พระเจ้ากำหนดมาแล้ว” แล้วคนที่พูดก็จะเฉากลับไป

ผู้วิจัย : คนที่ชอบมาพูดอย่างนี้เขาหวังดีจริงหรือว่าเขามีนัยยะอะไรหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พวกนี้น่าจะเป็นพวกโรคจิตอ่อนๆ ชอบสร้างความแตกแยกให้กับครอบครัวชาวบ้าน เจอแบบนี้บ่อยๆ ก็เหนื่อยเหมือนกัน ทั้งตัวสามีและภรรยาทุกคนต้องหนักแน่น ต้องพร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ไปด้วยกัน สามีต้องเข้าใจภรรยา ภรรยาที่ต้องเข้าใจสามี การตัดสินใจเดินก้าวอย่างแต่ละครั้งมีผลกระทบหมด ฉะนั้นทุกคนต้องจับมือกันให้แน่น เพราะเวลากระทบมันไม่ใช่กระทบแค่กับผมคนเดียวแต่ส่งผลกระทบทั้งครอบครัว ลูกๆ ก็ด้วย จังหวะที่ต้องฝ่าพายุมรสุมภรรยาก็ต้องช่วยกันประคับประคองไม่ให้เรือล่ม

ผู้วิจัย : เวลาวันสำคัญ เช่นวันอีด อย่างนี้แบ่งเวลากันยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนใหญ่แล้ววันแรกผมก็จะไปปรายที่บ้านพ่อแม่ก็จะพาคนแรกไปด้วย พอวันที่สองก็จะมาบ้านคนที่สอง ถ้าช่วงวันอีดอย่างนี้จะอยู่บ้านที่สองมากกว่าเพราะว่ามีลูกด้วยกัน พ่อแม่เราก็ออยู่ทางนู้นเหมือนกันด้วยแล้วแต่ความสะดวกบางทีก็พาลูกๆ ไปอยู่กับปู่ย่า ให้ไปช่วยดูแลปู่ย่า ส่วนคนที่หนึ่งบ้านที่เพชรบุรีเขาก็ไม่กลับไปอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ภรรยาคนแรกนี้ทำงานด้วยไหมคะหรือว่าเป็นแม่บ้านอย่างเดียว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ก่อนเขาก็ทำงาน แต่เดี๋ยวนี้ไม่แล้ว

ผู้วิจัย : แต่ที่คนที่สองนี้ยังทำงานอยู่ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ยังทำงานอยู่แต่เดี๋ยวก็จะให้ออกแล้วจะให้อยู่บ้านเลี้ยงลูกอย่างเดียวพอเรื่องนี้พูดกันบ่อยมาก แต่เขาเองไม่อยากจะออก ยังชอบทำงานอยู่ ผมว่าอย่าไปทำเลย อยู่บ้านเลี้ยงลูกดีกว่า เขาก็จะบอกว่าเดี๋ยวพอลูกไปโรงเรียนก็ต้องอยู่บ้านคนเดียวเครียดอีก เดี่ยวคิดฟุ้งซ่านอีก เพราะทำงานนอกบ้านก็เหนื่อยกลับมาไหนจะต้องดูแลบ้านดูแลลูกอีก บางทีลูกๆ ก็ไม่ทันจะดูแล เรากลับไปก็ต้องดูแลตัวเอง พอเขาทำงานกลับมาเหนื่อยเราก็ต้องจัดการเรื่องลูกเอง ปกติแล้วลูกก็ติดผมมากกว่าแม่อยู่แล้ว ทั้งลูกเลี้ยงและที่ลูกแท้จะติดผมมากกว่าแม่เขาหมดเลย ลูกเลี้ยงก็ไม่ติดแม่เลยโตแล้วก็ยังไม่ติดแม่ มาติดผมมากกว่า

ผู้วิจัย : เลี้ยงลูกยังไง ทั้งลูกเลี้ยงลูกเองถึงติดขนาดนี้คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมเลี้ยงลูกแบบใช้เหตุผล คุยด้วยเหตุด้วยผลมากกว่า ถ้าผมบอกแล้วเขาไม่ทำตาม ก็จะทำให้เขาบอกเหตุผลของเขามา ถ้าอยากไปอาบน้ำคลองก็เอาเหตุผลมา เขาก็จะคิดหาเหตุผลของเขา เราก็ฝึกเขาให้รู้จักเหตุผล ให้เป็นคนมีเหตุผล กับลูกผมจะไม่พูดหยาบและก็จะไม่พูดเสียงดัง นอกจากว่าถ้าทำผิดก็จะเรียกมาถามเหตุผลก่อน แล้วก็บอกว่าต้องถูกทำโทษนะ จะให้ตีก็ตี ท่านนะบีก็สอนเรื่องการเลี้ยงลูกว่าต้องมีไม้หวายอยู่ที่บ้าน มันทำให้การปกครองลูกง่ายขึ้น เช่นลูกไม่ละหมาดก็ต้องเด็ดขาด ก็จะตั้งเป็นกฎของบ้านว่าความผิดลักษณะนี้โดนตีกี่หวาย ถ้าเขาทำดีเราก็ต้องให้รางวัล ต้องชมเขาเพราะมันจะเป็นแรงจูงใจให้เขาทำดีต่อไป แต่ถ้าลูกคือคุยไม่รู้เรื่อง ผมใช้ชีวิตจับขังในห้องปิดไฟมืด แล้วเด็กมันจะกลัวมากเลย กลัวผมจะไม่รัก ลูกจะกลัวที่สุด อย่างเวลาไม่สบายต้องกินยา แม่ไม่เคยให้กินยาได้เลย แต่ผมให้ลูกกินยาได้สบายๆ โดยไม่ต้องบังคับ ไม่ต้องบีบจมูกเลย เรื่องขังนี้ลูกจะเข็ดมากเลย เขาจะบอกว่าจะดีเขาก็ได้นะแต่ไม่ให้ขัง ห้องนั้นเขาก็อยู่ปกตินะ แต่พอเขาได้ยินเสียงใส่กุญแจข้างนอก เขาบอกว่ามันเป็นความรู้สึกที่บอกไม่ถูก มันขาดอิสรภาพ

ผู้วิจัย : แล้วได้มีโอกาสสอนความรู้ศาสนาให้แก่สมาชิกในบ้านบ่อยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สอนเป็นประจำครับ เมื่อก่อนจะสอนกุรอานลูกๆ เอง แต่กับภรรยาไม่ค่อยได้สอนแบบเป็นทางการ แต่จะ让他อ่านเองมากกว่า ส่วนมากจะผ่านการทำมากกว่า ก็จะชวนมาละหมาดพร้อมกัน นำละหมาดอย่างนี้

การละหมาดญามาอะฮ์พร้อมกันในครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็นมาก

ผู้วิจัย : สรุปแล้วท่านคิดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าสำคัญที่สุดเลยคือ การยึดหลักศาสนาและใช้เหตุผล ถ้าไม่มีเหตุผลครอบครัวแข็ง ต้องมีเหตุผลในทุกการตัดสินใจ มีปัญหาอะไรก็ต้องปรึกษาหารือกัน ถ้าผู้ชายคิดเอาว่าตัวเองเป็นศูนย์กลาง เอาตัวเองเป็นหลัก โดยไม่ฟังความคิดเห็นของภรรยาเลยนี้ยุคนี้จะไม่รอด ผมเห็นหลายคนแล้วที่เป็นอย่างนี้ จะมีพวกที่ชอบหาว่าผมเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนี้มาปรึกษาบ่อย เราเองก็ไม่อยากรับรู้หรอก เพราะถ้าฟังของเราเองก็หนักอยู่แล้ว เวลาเพื่อนมาปรึกษาผมก็จะบอกว่า “บางครั้งเราจะคิดว่าตัวเองเป็นใหญ่ไม่ได้ ต้องปรึกษาหารือกันในบ้านด้วย..” และบางทีเวลามีปัญหาหนักๆ จริงๆ เราก็อาจต้องถามความเห็นผู้ใหญ่ที่เราเคารพรอบข้างบ้าง ต้องไปศึกษาดูว่าท่านนะบีทำไว้อย่างไร ท่านนะบีมีภรรยาตั้งสิบเอ็ดคน ต้องไปดูว่าท่านบริหารอย่างไร

ผู้วิจัย : แต่แปลกเหมือนกันนะค่ะ ที่พอดูในสังคมจริงแล้วไม่ค่อยเห็นใครทำสำเร็จเหมือนยุคนะบี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมถึงบอกไปว่า คนที่มีภรรยาหลายคนแล้วอยู่ด้วยกันชียาวมิให้เห็นน้อยมาก ถ้าดูเปอร์เซ็นต์ก็น้อยจริง เพราะไม่ง่ายอย่างที่หลายคนคิด

ผู้วิจัย : บางคนที่เขาสนับสนุนเรื่องนี้เป็นเพราะเขามองต่างมุมหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมพูดตบตบไปตั้งแต่แรกว่า ไม่สนับสนุน เป็นเพราะมาจากประสบการณ์ตรงของตัวเองถึงพูดได้ แต่บางคนที่เขาสนับสนุนเขาก็อาจจะมองในแง่สังคม ในเรื่องการช่วยเยียวยาปัญหาผู้หญิงในสังคม

ผู้วิจัย : ความเป็นจริงแล้ว เรื่องนี้ช่วยแก้ปัญหาในสังคมได้ยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้ามองว่าเป็นการช่วยเหลือหญิงหม้ายหรือเด็กกำพร้า ก็อาจจะดูดี แต่ถ้าเราดูจริงๆ การมีภรรยามากกว่าหนึ่งของหลายๆ คน ไม่ได้ไปตอบโจทย์ตรงนั้น บางคนก็ไปหาผู้หญิงสาว ๆ สวยๆ เขาไม่ได้คำนึงถึงการช่วยเหลืออะไรให้สังคมหรือ บางคนปากก็อาจจะพูดอย่างนั้น แต่พอเอาเข้าจริงก็ทำไม่ได้ ก็ไปหาสาวสวยๆ อยู่ดี

ผู้วิจัย : เราไม่ควรส่งเสริมเรื่องนี้ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การจะส่งเสริมเรื่องนี้ต้องมีกระบวนการ และก็มีรายละเอียดมากมาย ต้องสร้างความเข้าใจให้กับทุกฝ่าย ทั้งผู้หญิงและผู้ชายต้องมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องนี้ ถ้าแต่งกันแบบไม่มีความรู้ก็จะยิ่งสร้างปัญหาหญิงที่ถูกทอดทิ้งในสังคมปัจจุบันมีเยอะและที่น่าเศร้ากว่านั้นส่วนใหญ่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี แล้วอย่างนี้จะตอบโจทย์ยังไง

ผู้วิจัย : เรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่เลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การจะให้สังคมเข้าใจเรื่องนี้ ต้องกลับมาดูว่าสังคมมุสลิมบ้านเราเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้หรือเปล่า ถ้าเป็นสังคมที่ทุกคนใฝ่แสวงหาความรู้ก็พอรับได้ แต่ก็ต้องดูปัจจัยอื่นประกอบด้วยนะ ไม่ใช่มีความรู้อย่างเดียวจะมิได้ ต้องมีเศรษฐกิจดี มีความสามารถด้วย

ผู้วิจัย : ต้องพิจารณาปัจจัยรอบด้านเลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่อย่างที่ผมพูดไปตอนต้น จะให้ชู้กันชู้ยาว ต้องทำให้ญาติพี่น้องเข้าใจด้วย เพราะหลายคนต้องเลิกไปก็เพราะเสี่ยงจากคนข้างนอกนี้แหละ จากแม่ยายบ้าง ปักจี้จากคนภายนอกนี้ต้องระวัง ถ้าเป็นครอบครัวที่เศรษฐกิจไม่ค่อยคล่องตัว เดือนไหนที่เงินขาดก็จะเริ่มมีปัญหา ถ้าไม่อดทน ไม่รู้จักพอ ก็จะอยู่ลำบาก คนที่เป็นทับหลังต้องแข็ง แม่ศรีเรือนต้องเก่งถึงจะจัดการเรื่องลูก เรื่องครอบครัวโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งแค่สามี

ผู้วิจัย : ถ้าอย่างนี้ช่วยแบ่งเบาภาระสามีได้เยอะเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ บางอย่างเราก็ต้องเบรกเขาด้วย อย่างเวลาผมจะสอนภรรยาเรื่องทั่วไป เช่น เรื่องการหุงข้าวก็จะเอาหลักอิสลามมาสอน ผมจะบอกภรรยาว่าหุงข้าวแต่ละมือไม่ต้องเผื่อมือหน้าให้ผมเพราะผมอาจจะไปประชุมสัมมนา หรือมีกินเลี้ยงที่ไหน ก็จะบอกว่าอิสลามสอนเรื่องการกินทิ้งกินขว้างเป็นยังไง สามีก็ต้องคุมภาพรวมของการจัดการในบ้านอีกชั้นหนึ่ง ถึงบอกว่าสามีต้องเก่งกว่าภรรยา แต่ภรรยาที่ต้องเก่งเหมือนกัน สามีเก่งอยู่คนเดียวก็บริหารครอบครัวไม่ไหว มีภรรยาโง่ก็เสร็จอีก

ผู้วิจัย : สรุปแล้วทั้งสามีและภรรยาต้องมีความรู้ศาสนา เป็นคนเก่ง มีความอดทน มีฐานะดี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นั่นแหละกระบวนการคัดกรองของคนที่จะมีครอบครัวลักษณะนี้ถ้าจะอยู่กันอย่างมีความสุขจริง ผู้ชายต้องออกแบบมาตั้งแต่ต้น ไม่ใช่พึ่งมานึกออกตอนกลางทางแล้วอย่างนั้นกูกลับยาก ผู้ชายบางคนดูสนุกสนาน

เหลือเกินพอพูดถึงมีเมียหลายคน ผมมักจะตอบ
ไปว่า “มีแล้วจะรู้สึก..” ผมพูดเตือนไปหลายคน
แล้ว พรรคพวกที่สนิทกันนี้แหละ

ผู้วิจัย : อันนี้เตือนด้วยความหวังดีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้ชายมีความสามารถมากกว่า
ผู้หญิงเป็นเรื่องจริง แต่นั่นเป็นความสมบูรณ์ใน
การสรรค์สร้างของอัลลอฮ์ คืออัลลอฮ์สร้างเผื่อ
มาแล้ว ถ้าอัลลอฮ์บอกให้ผู้ชายมีภรรยาแค่คน
เดียว อย่างนั้นจะไม่เรียกว่าสมบูรณ์ คำสอน
ของศาสนาอิสลามมีความสมบูรณ์เพราะเผื่อไว้
สำหรับแก้ปัญหาสังคมทุกยุคทุกสมัยไว้แล้ว

ผู้วิจัย : เรื่องนี้มีหลายมุมให้ศึกษานะคะ มุม
หนึ่งก็คุณนี่ๆ คุณเครียดๆ เวลาท่านเครียดกับเรื่อง
การจัดการในครอบครัวนี้ มีวิธีจัดการ
ความเครียดยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเครียดมากๆ ก็จะอ่านกุรอาน
อ่านแบบเสียงดังไปเลยอันนั้นแบบสุดๆ
แล้วนะ แต่ถ้าเกิดว่าไม่ดังเครียดมากก็จะ
ออกไปเดินเล่นข้างนอกก่อนซักพัก ออกไปคุย
กับเพื่อนฝูง แต่ผมจะเป็นคนที่เก็บอารมณ์ได้ดี
คนหนึ่ง เมื่อก่อนตอนที่เลิกกับภรรยาช่วงหนึ่ง
ภรรยาเขาบอกว่าเขาไม่เป็นอันทำอะไรเลย เขา
บอกว่า “ผมเก่งนะ..ขนาดมีปัญหาครอบครัวยัง
ทำงานตามปกติได้” คือผมทำงานได้ปกติอย่าง
ไม่ขาดตกบกพร่องเลย พอถึงที่ทำงานก็จะทิ้ง
เรื่องปัญหาครอบครัวไว้ข้างนอก ไม่เอามายุ่ง
เกี่ยวกับงานเลย เพราะการทำงานสอบสวนเป็น
เรื่องที่ต้องใช้สมาธิสูง ต้องคิดวิเคราะห์ แม้ว่า
จะมีเรื่องตัวเองเรื่องครอบครัวให้แก้ แต่เราก็ต้อง
บริหารจัดการอารมณ์ให้ได้ มิฉะนั้นจะเสียหาย
หมดเลยทั้งระบบ

ผู้วิจัย : น่าจะเก็บประเด็นได้หมดแล้วค่ะ
ขอบคุณมากๆ นะคะ ที่ให้ความร่วมมือ
ขออัลลอฮ์ตะอาลาตอบแทนด้วยสิ่งที่ดีงามค่ะ

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 7: คุณริฎวาน
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2555

ผู้วิจัย : อัสสาลามูอะลัยกุมฯ ค่ะ ขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เพื่อประกอบการศึกษาวิจัยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับๆ ไม่มีปัญหา

ผู้วิจัย : ก่อนอื่นคงต้องขอถามข้อมูลทั่วไปพอสังเขปนะคะ อุตสาหกรรมมีลำนาคิมเป็นคนไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เป็นคนที่นี่ครับ อ.เมืองปัตตานี

ผู้วิจัย : ตอนนี้อุตสาหกรรมมีภรรยาสามคน ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับๆ

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมของอุตสาหกรรม มีพ่อแม่หรือว่าพี่ชายน้องชายที่มีภรรยาหลายคนด้วยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พ่อผมก็มีภรรยาคนเดียว เพียงแต่มีพี่ชายที่มีภรรยาสามคน แต่เขาก็มีทีละคนนะ หมายความว่าแต่งงานแล้วหย่า แต่งแล้วหย่า ก็ไม่ถือว่ามีหลายคนครับ

ผู้วิจัย : ค่ะๆ ถ้าอย่างนั้น คงเรียกว่าไม่ได้มีแบบที่เดียวหลายคน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แล้วบรรดาเพื่อนฝูงหรือคนรอบข้างอุตสาหกรรม มีครอบครัวลักษณะอย่างนี้อยู่บ้างไหมคะ

ผู้วิจัย : ก็มีนะคะ แต่ไม่ได้มาก คืออิทธิพลจากเพื่อนมีกับผมน้อยมาก ก็จะมียู่ไม่กี่คนที่

ผมรู้สึกว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องนี้ได้ แต่เขาก็ไม่อยู่แล้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ค่ะ แล้วภรรยาทั้ง 3 คนนี้ อุตสาหกรรมใช้ชีวิตร่วมกันนานแค่ไหนคะ หมายความว่าแต่งงานกับคนแรกก็ไปถึงจะมีคนที่สองและสาม

ผู้วิจัย : ผมแต่งงานกับคนแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 จนถึง พ.ศ. 2543 นั่นแหละคือช่วงที่ผมอยู่กับเขาเพียงคนเดียว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ประมาณ 13 ปี ใช่ไหมคะ

ผู้วิจัย : ครับๆ 13 ปี จากปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2547 ช่วงนั้นก็ครองอยู่ 2 คน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ประมาณ 4 ปีนะคะ

ผู้วิจัย : ครับๆ หลังจากนั้นคนที่สามก็เข้ามา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ประมาณปี 2547 จนถึงปัจจุบัน ประมาณ 8 ปีนะคะ

ผู้วิจัย : ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หลายคนมักจะบอกว่ามีภรรยาหลายคนเพราะอยากช่วยเหลือเรื่องศาสนาบ้าง เพื่อตะวะฮูบ้าง สำหรับอุตสาหกรรมนี้ อะไรคือเหตุผลสำคัญของการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนคะ

ผู้วิจัย : สำหรับผม เหตุผลหลักน่าจะเป็นเรื่องการสะท้อนชีวิตของความเป็นมุสลิม ที่ชี้ให้เห็นว่าอิสลามมีทางออกให้แก่ชีวิตมนุษย์หลายรูปแบบ และหนึ่งในนั้นก็คือ เมื่อจำนวนของผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชาย อิสลามก็เปิดทาง

ออกให้ผู้ชายมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน โดย
ทั้งนี้ก็มีเงื่อนไขประกอบกันหลายเรื่องในการมี
ภรรยา มากกว่าหนึ่งคน เช่น ความพร้อมของ
ผู้ชาย ในที่นี้ก็คือ ความพร้อมในด้านปัญญา จิต
ความสามารถในเชิงความเข้าใจ และ
ความสามารถในการจัดการกับภรรยาได้อย่าง
ไม่ขัดแย้ง และไม่ทำให้ภรรยาเกิดความรู้สึกอึด
อัดตันใจในการใช้ชีวิตครอบครัว

ผู้วิจัย : นั่นคือเหตุผลหลักของอุสตาซไซ์ไหม
คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่าเหตุผลหลักๆ ของ
เรื่องนี้คงมาจากเหตุผลที่ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต
ที่เกี่ยวพันและเชื่อมโยงกันระหว่างผู้หญิงคน
หนึ่งกับอีกคนหนึ่ง แต่การเชื่อมโยงกันระหว่าง
คนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง ต้องอยู่ภายใต้ปรัชญา
ชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ถ้าแตกต่างกันก็อยู่ไม่ได้

ผู้วิจัย : ยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นั่นก็หมายความว่า ในอิสลาม
มีการอธิบายที่บอกว่าผู้หญิงมาจากครอบครัว
เดียวกัน เขาเป็นหนึ่งเดียวกับผู้ชายคนอื่นๆ
การอยู่บนความเหมือนของอุดมคติย่อมไม่เกิด
การกระทบกระทั่งและย่อมไม่ทำให้เกิดการ
ปะทะ แต่ถ้าหากมีความต่างระหว่างความคิด
ของคนหนึ่งและคนที่สอง หรือแม้กระทั่ง
เพื่อนบ้านที่อยู่ด้วยกัน ก็อาจเกิดการปะทะ
อิสลามหลีกเลี่ยงการปะทะในทุกรูปแบบ
ดังนั้นครอบครัวจะต้องเป็นการตอบใจทศ
ความรัก ความอบอุ่นและปรัชญาชีวิตของพระ
เจ้า สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่อิสลามมี แต่ใน
ศาสนาอื่นไม่มี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็นำไปสู่เรื่องของ
ปรัชญาในการอยู่กัน ครอบครัวที่มากกว่า
หนึ่งคนได้ครับ

ผู้วิจัย : แล้วอุสตาซคิดว่าคุณผู้หญิงจะมาใช้ชีวิต
ในครอบครัวลักษณะนี้ หมายความว่ามาเป็น
คนที่สอง สามหรือสี่ ต้องมีอะไรที่พอเสกกว่า
ผู้หญิงทั่วไปไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แน่แน่นอนเขาต้องมีความต่างจาก
ผู้หญิงทั่วไป ต้องเข้าใจปรัชญาเรื่องความเป็นที่
นึ่งแบบฉบับการดำเนินชีวิตของท่านนะบี
สะท้อนให้เห็นว่าผู้ศรัทธาเป็นที่นึ่งกัน และ
ประการที่สองคือการช่วยเหลือกัน สิ่งที่ผม
ออกแบบไว้ตั้งแต่ต้นคือ ใครก็ตามที่จะมาอยู่
ในครอบครัวนี้ต้องมีปรัชญาในเรื่องของการ
ช่วยเหลือ ก็คือ เขาต้องสมัครใจและพร้อม
เสนอที่จะมาช่วยเหลือคนที่อยู่ก่อน นั่นก็คือถ้า
เขาไม่พร้อมก็มาอยู่ไม่ได้

ผู้วิจัย : อุสตาซช่วยขยายความหน่อยได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ผมคุยตั้งแต่ต้นกับภรรยาว่า
เขาต้องมาช่วยครอบครัวหลักที่มีคนที่หนึ่งอยู่
แล้ว สิ่งที่ต้องมีคือการช่วยเหลือและความ
เสียสละ สองอย่างนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญใน
การอยู่ร่วมกัน เรื่องผู้หญิงหรือภรรยาใน
อิสลาม ไม่ได้พูดถึงการแย่งชิงเอกสิทธิ์ของ
ผู้หญิงหรือผู้ชาย แต่อิสลามพูดถึงครอบครัวที่มี
ความเป็นบ่าวของพระเจ้าเป็นฐานที่ลึกมากกว่า
การแย่งสิทธิ์ในการครอบครอง อิสลามจะพูด
ถึงว่าการเป็นบ่าวที่ดีของพระเจ้าอยู่ที่การยำ
เกรง ปรัชญาอิสลามจะสอนให้เราว่าความยำ
เกรงต่างหากคือตำแหน่งที่สูงของผู้ศรัทธา
มิใช่อยู่ที่การครอบครองหรือยึดการเป็นหนึ่ง
เดียวในครอบครัวแบบสังคมของตะวันตกหรือ
แบบทุนนิยม อิสลามจึงนำเสนอหนึ่งในวิธีการ
แก้ปัญหาโลกว่า ครอบครัวในอิสลามจึง
แก้ปัญหาชีวิตครอบครัวของมนุษย์ที่ถื่นมาจาก

ปริมาณที่พอดี ก็คือ ผู้หญิงที่มีจำนวนมากนั้น อิสลามอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้ไม่เกินสี่คน เพื่อที่จะมาช่วยเหลือและเป็นพี่น้องร่วมกับคนที่มืออยู่ก่อน ทั้งนี้อิสลามก็ได้เน้นความสมบูรณ์ของภรรยาคนแรกว่าเขาต้องมีความเข้าใจอิสลามที่ลึกซึ้ง

ผู้วิจัย : อุตสาหคิดว่าหลักสำคัญในการบริหารครอบครัวใหญ่อย่างนี้คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครอบครัวเป็นองคาพยพของมนุษย์ที่มีความหลากหลาย มีความแตกต่างทางอารมณ์ มีความต้องการที่แตกต่างกัน มีปริมาณการบริโภคที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของหลายเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องมีการบริหารและการจัดการ จุดศูนย์กลางของมนุษย์อยู่ที่หัวใจ เพราะฉะนั้นการบริหารที่ดีควรยึดที่หัวใจ การทำให้หัวใจที่อยู่ในทุกเรือนร่างของผู้หญิงในครอบครัวให้เป็นหัวใจที่ดี ก็จะเป็นฐานสำคัญของการนำพาครอบครัวไปสู่ความดีงามได้ หลักเหล่านี้ซ่อนอยู่ในความหมายของคำว่า “ความรักกัน”

ผู้วิจัย : แสดงว่าในอันดับแรกต้องสร้างให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักกันก่อนหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ความรักจะนำไปสู่การยินยอม นำไปสู่เรื่องของความเมตตาปราณี นำไปสู่เรื่องของการเสียสละ หลักการบริหารบางครั้งไม่ได้ผลตรงที่มนุษย์เป็นสิ่งที่ดิ้นได้ตลอดเวลา และการเกิดความต้องการแบบที่มันไม่ได้ตั้งใจก็จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ฉะนั้นอิสลามจึงพูดถึงว่า บุคคลที่ดีที่สุดในบรรดาพวกเขา คือ บุคคลที่มีความอดทนที่สุด ความอดทนเป็นหลักหนึ่งในการจัดการให้ปัญหา

บางอย่างหมดไป ซึ่งก็ต้องควบคู่กับการให้อภัย การไม่ถือสาตัวเอง

ผู้วิจัย : คือการใช้หลักอดทนและให้อภัยในการบริหารจัดการหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในการบริหารครอบครัว ผมคิดว่าการยอมรับของภรรยาที่มีต่อผมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ถ้าเขาไม่ยอมรับการบริหารก็ย่อมมีปัญหา การยอมรับในที่นี้ คือการยอมรับความคิด ยอมรับฐานะ ยอมรับภูมิปัญญา ยอมรับศิลปะและวิธีการจัดการที่ผมมีต่อครอบครัว

ผู้วิจัย : ในเชิงปฏิบัตินี้เป็นยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ภรรยาต้องไม่มีความต้องการมากเกินไปกว่าสิ่งที่ครอบครัวมี อาจต้องลดความต้องการให้มันน้อยลงไป ต่อมาคือ ความพอเพียง ผมจะตอกย้ำทุกคนในเรื่องความพอเพียงกับสิ่งที่ครอบครัวมีอยู่ เรามีเงินเดือนไม่เท่าไร แต่เราก็พอเพียงกับสิ่งที่มีอยู่ และสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการของผมพอไปได้ก็คือ ความมีคุณภาพของภรรยา ภรรยาทุกคนมีความเข้าใจในเรื่องของชีวิต ในเรื่องศาสนา และเรื่องสถานะทางครอบครัว ดังนั้นการยอมรับสถานะของสามี และการช่วยเหลือกันในบรรดาภรรยา และหลักของการยอมรับในลิขิตของพระเจ้าที่หยุดครอบครัว มันจะเป็นตัวสะท้อนว่าการดำเนินไปของชีวิตครอบครัวบางครั้งไม่ได้มาจากความสมบูรณ์นะ และก็ไม่ได้มาจากความพร้อม

ผู้วิจัย : แล้วมาจากอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางครั้งความสมบูรณ์และความพร้อมก็ตอบโจทย์การบริหารไม่ได้ บางทีสิ่งง่าย ๆ ที่สามารถช่วยได้ก็คือ เรื่องของการ

ถ่อมตน คุณเป็นเรื่องง่ายนะครับ แต่เชื่อไหมว่า สามารถจัดความขัดแย้งได้มากกว่าที่คิด ถ้ามนุษย์มีความพอเพียงและความอดทนและการยอมรับสิ่งที่ปรากฏอยู่ข้างหน้า แล้วถื่อนี่คือลัทธิของพระเจ้าที่เกิดขึ้น นางก็จะไม่มีกระแสของอารมณ์นำหน้าต่อไปแล้ว ความจริงแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวลักษณะนี้มีอยู่ แต่ภรรยาไม่ได้นำมาจัดการในเชิงของตลาดใจ คือทุกคนยอมรับมัน และก็จบมันตรงนั้น

ผู้วิจัย : เช่น ยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เช่นเขาอาจจะขอตั้งค้ผม 500 แต่ผมอาจให้ได้แค่ 400 เขาก็พอเพียง ไม่ได้โวยวายหรือเรียกร้องมากกว่าที่ผมมีให้ และเขาก็อาจถามว่าแล้วอีกคนหนึ่งจะมีจ่ายหรือยัง ผมก็จะบอกว่าอีกคนหนึ่งไม่เป็นไร ค่อยจ่ายวันพรุ่งนี้ เขาก็จะบอกว่าเอาไปให้อีกคนหนึ่งสิ การคิดแบบนี้ทำให้การบริหารไปได้ง่าย เคยมีคนถามผมว่า ‘จัดการกับภรรยาอย่างไรบ้างถึงได้ออยู่อย่างนี้..?’ ผมก็ตอบไปว่า รถไฟที่กินไม้ฟืนและมีโบกี้สี่สามโบกี้ตามหลัง เมื่อไหร่ที่ไม้ฟืนหมด มันก็จะหยุดแค่นั้น เพราะเสียบทั้งหมดแล้ว โบกี้หลังก็ต้องหยุดตามด้วย หรืออาจจะมีฝนตกที่ทำให้ไม้ฟืนดับ รถไฟก็ไปต่อไม่ได้ วิธีคิดของผมก็คือ ผมจะให้ภรรยาแต่ละคนมีเชื้อเพลิงของตนเอง รับและสร้างพลังงานเป็นของตนเองได้

ผู้วิจัย : ในเชิงรูปธรรมเป็นยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : นั่นก็คือ เขาทุกคนต้องเข้าใจชีวิตไปพร้อมๆ กับผม ไม่ใช่รอการลากของผมเพียงผู้เดียว ทั้งสามคนต้องเป็นโบกี้ที่สามารถรับพลังงานแสงอาทิตย์ ถึงแม้โบกี้หน้าสุดจะตายแล้วมันก็จะเคลื่อนไปด้วยตัวของมันเองได้

และก็ยังผลักโบกี้อื่นให้เดินต่อไปได้ เขาต้องมีพลังศรัทธาตามแบบอย่างของศาสนาและวิรชนในอดีต ซึ่งคนอื่นก็อาจจะเข้าใจได้ยาก มนุษย์จะเดินไปข้างหน้าต้องอาศัยปัจจัยทางความคิด มิใช่ปัจจัยยังชีพออย่างเดียว การอดทน การเสียดสละ การให้อภัย การถ่อมตน ทั้งหมดเป็นแนวคิดของจิตวิญญาณ ไม่ใช่แนวคิดของทุนนิยม อย่างที่เราจะเห็นว่าแนวคิดทุนนิยมจะไม่พูดเรื่องการบริจาค เพราะแนวคิดเช่นนี้อยู่ในมิติของศาสนา และมีอยู่ในอิสลามมากที่สุด

ผู้วิจัย : แสดงว่าการจัดการในแบบอุสตาซจะเน้นการสร้างพลังภายใน โดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณ ให้แก่ภรรยาทุกคนใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ และภรรยาทุกคนต้องมีความสามารถในการจัดการเรื่องระเบียบของลูก เรื่องของการศึกษาเล่าเรียน เรื่องของโปรแกรมต่างๆในการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้แก่ลูก ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่ต้องตกลงร่วมกันระหว่างผมกับครอบครัว บ่อยครั้งที่ภรณานั้นนำเสนอได้ดีกว่าผม ผมเพียงแต่รับทราบแล้วให้เขาปฏิบัติกร ผมเพียงแต่รับรู้ และเห็นต่อนุมัติว่าสิ่งที่คนที่หนึ่งคิดนั้นถูกต้อง

ผู้วิจัย : ภรรยาทั้งสามคนจะปรึกษาหารือเรื่องการอบรมลูกร่วมกันหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บ่อยครั้งที่สิ่งที่คนที่หนึ่งคิดนั้นเป็นการแก้ปัญหาของทั้งสามครอบครัว เป็นกระบวนการคิดหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาให้คนที่อยู่ข้างหลังได้ยกตัวอย่างก็คือว่า การที่ลูกจะต้องออกเดินทางไกลเพื่อไปเข้าค่าย แล้วแม่คนที่หนึ่งเขาคิดแล้วก็พาลูกทั้งหมดไป โดยที่แม่คนอื่นๆ ก็ไม่ต้องกังวลในส่วนนี้ เพราะแม่คนที่หนึ่งจัดการให้แล้ว หรืออาจจะป็นกรณีที่

แม่คนสองหรือสาม เดินทางไปส่งแทน แล้วก็ให้แม่คนที่อยู่บ้านช่วยจัดการในเรื่องอื่นๆ เช่น ดูแลเรื่องอาหารของลูกๆ ของทั้ง 3 แม่เหตุการณ์ลักษณะนี้ต้องอาศัยการช่วยเหลือกัน การคิดในแบบบ้านใครบ้านมันเป็นเรื่องที่อันตรายสำหรับครอบครัวผมและจะไม่มีใครคิดอย่างนี้ในการอยู่ร่วมกันของครอบครัวผม การแยกส่วนว่าลูกเป็นของคนหนึ่งคนใดนั้นไม่ใช่วิถีของครอบครัวผม

ผู้วิจัย : ค่ะ ถ้าพูดถึงครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน เขามักจะพูดถึงเรื่องเงื่อนงำหนึ่งที่สำคัญ คือ การให้ความยุติธรรม การให้ความยุติธรรมที่ว่าเป็นอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความยุติธรรมมิใช่การเท่าเทียม

ผู้วิจัย : สองคำนี้ต่างกันยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความยุติธรรมกับความเท่าเทียมนั้นแตกต่างกัน คนอ้วนก็ต้องใส่เสื้อผ้าใหญ่ คนเล็กก็ใส่เสื้อผ้าน้อย ถ้าเท่าเทียมก็ต้องซื้อผ้าให้เท่ากัน ถูกไหมครับ

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เท่ากันก็คือ ซื้อสามหลา ก็ต้องสามหลาเหมือนกัน แต่คนเล็กย่อมไม่ต้องการผ้าใหญ่ ส่วนคนใหญ่ก็ย่อมต้องการผ้าที่ใหญ่กว่า ดังนั้น “ความเท่าเทียม” จะต้องถูกอธิบายด้วยคำว่า “ยุติธรรม” ยุติธรรม คือสิ่งที่เหมาะสมกับคนๆ หนึ่ง สิ่งที่เหมาะสมกับคนแต่ละคน ถ้าเราอธิบายคำว่าสิ่งที่เหมาะสมไม่ได้ เราก็ไม่เข้าใจว่า “ยุติธรรม” คืออะไร ดังนั้น สิ่งที่เหมาะสม คือ คนที่หนึ่งชอบกินแกงส้ม แต่ไม่ชอบกินแกงเขียวหวาน ส่วนคนที่สองชอบกินแกงเขียวหวานและก็ไม่ชอบแกงส้ม ดังนั้น สิ่งที่เหมาะสมกับเขา คือ แกงที่เขา

ชอบ นี่คือ ความยุติธรรม อิสลามย้ำถึงเรื่องความยุติธรรมเพราะหากมนุษย์ไม่ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมมันจะเกิดภาวะของการเอาเปรียบ อิสลามต่อต้านการเอาเปรียบทุกรูปแบบ แม้กระทั่งการกักตุนหรือการหน่วงเหนี่ยว หรือการไม่หยิบยื่นสิ่งที่คนๆ หนึ่งควรจะได้รับอย่างถูกต้อง ก็จะถือว่าเป็นบาป ในชีวิตที่ผมเข้าใจยุติธรรมนั้น ผมได้สอนหลักคิดให้แก่ภรรยาว่าที่ผมย้ำบ่อยๆ ก็คือว่า ทุกคนต้องรู้จักการเสียสละ การเสียสละจะทำให้สิ่งที่น้อยนั้นเหลือมาก สิ่งที่เราต้องการแต่เราเสียสละให้แก่ผู้อื่น มันจะเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดในสายตาของอัลลอฮ์ตะอาลา เรื่องนี้เป็นแก่นสารที่ลึกที่อยู่ในความศรัทธา การใช้ชีวิตอยู่ของภรรยาทั้งหมด ต้องให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของคำว่าเสียสละเพื่อผู้อื่น ดังนั้นเมื่อภรรยาอยู่ร่วมกันและเข้าใจถึงแก่นแท้ของความเสียสละสิ่งหนึ่งเพื่ออีกสิ่งหนึ่งปัญหาจะไม่เกิดขึ้น และความเดือดร้อนของสามีที่จะต้องแบกรับภาระหนักก็จะเบาลง สิ่งสำคัญก็คือว่า ภรรยาของคุณต้องให้ภรรยาอยู่ ณ ตำแหน่งนั้น

ผู้วิจัย : ตำแหน่งไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ภรรยาต้องอยู่ ณ ตำแหน่งของจิตวิญญาณมากกว่าการเรียกร้องความเป็นมนุษย์ คือเรียกร้องในสิ่งที่ตัวเองต้องการเพียงอย่างเดียว ถ้าภรรยาแม้แต่เรียกร้องแต่สิทธิเป็นสิ่งที่อันตรายมาก ถ้าภรรยาทั้งสองคนไม่เข้าใจเรื่องการเสียสละ เรื่องการพอเพียง เป็นสิ่งที่ล่อแหลมมาก สามีอาจไม่สามารถรักษาคุณภาพของครอบครัวไว้ได้ และถ้ายังมีสามคน สี่คน ก็จะยิ่งหนักเข้าไปอีก

ผู้วิจัย : นั่นคือหลักสำคัญใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ แนวคิดอิสลามจะเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับทุนนิยม แนวคิดการอดทน การเสียดสละ การพอเพียง ไม่ได้ถูกพูดถึงในทุนนิยม หากบรรยากาศชีวิตการแต่งงานซึ่งมีภรรยาหลายคนอยู่ในแบบทุนนิยม เขาจะไม่พบความสุขในแบบที่ผมกำลังพูดถึงนี้อยู่เลย เข้าใจไหมครับ

ผู้วิจัย : เข้าใจค่ะ แล้วในเรื่องการแบ่งเวลา อุตสาหกรรมมีเกณฑ์การแบ่งที่ชัดเจนไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การแบ่งเวลาผมก็ให้ไปตามคิวของเขา เป็นแบบกินวันกิน

ผู้วิจัย : ค่ะ ก็คือไม่ได้วางระบุเป็นวันชัดเจน เช่น วันจันทร์อังคารบ้านหนึ่ง พุธพฤหัสบดีบ้านหนึ่ง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ครับ ผมต่อไปเลยไม่ได้ระบุเป็นวัน นอกจากช่วงที่ผมต้องเดินทางไกล ก็เว้นไป พอกลับมาแล้วก็มาต่อคิววันเหมือนเดิม

ผู้วิจัย : เวลาต้องเดินทางไกล นี้ภรรยาติดตามไปด้วยไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาเดินทางไม่ค่อยได้ติดตามครับ เพราะติดภาระเรื่องลูกๆ ด้วย ส่วนมากผมก็ไปกับทีมที่ทำงาน และก็พรรคพวกซะส่วนใหญ่ เลยไม่สะดวกพาครอบครัวไปด้วย

ผู้วิจัย : ค่ะ บรรดาภรรยาไม่มีเรียกร้องสิทธิเรื่องนี้ใช่ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ที่ผ่านมามีผมยังไม่เคยถูกเรียกร้องว่าผมนอนกับเขาน้อยเกินไปหรืออะไรประมาณนั้น เพราะเขารู้ดีว่าลักษณะงานของผมเป็นไง ผมอยู่เพื่อการอธิบายภาพของครอบครัวอิสลาม ไม่ใช่การอยู่เพื่อเป็นคู่นอนของภรรยา ด้วยความที่ทุกคนเข้าใจลักษณะ

งานของผมจึงทำให้การให้คิวเวลาหรือการจัดการเรื่องเวลาไม่ทำให้เกิดปัญหาแก่พวกเขา ตั้งแต่ต้น พวกเขารู้ว่าผมอยู่เพื่อการอุทิศตนให้แก่งานของสังคม พวกเขาจึงรู้ว่าเขาต้องดับอารมณ์ในเรื่องนี้ให้ได้ ในเรื่องที่เป็นความรู้สึกของคนหนุ่มสาวทั่วไป เพราะภารกิจที่ต้องทำเพื่อศาสนานั้นมากกว่าการที่เราจะมาคิดเรื่องความสุขแบบผู้หญิงผู้ชายหรือความสุขบนเตียงนอน ถ้าเขาเรียกร้องหรือหาสิ่งนั้นผมจะรู้สึกว่ามันไม่ใช่ศาสนาแล้ว แม้ว่าเรื่องนี้จะเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ทั่วไป แต่ผมคิดว่าถ้ามีเรื่องของความศรัทธามาเกี่ยวข้องแล้ว ผมคิดว่าทุกคนก็คาดหวังโลกหน้ามากกว่า

ผู้วิจัย : แล้วในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เท่าที่ฟังคิดว่าระหว่างสามีกับภรรยาไม่น่าเป็นห่วงแล้ว ระหว่างอุตสาหกรรมกับลูกๆ นี้ความสัมพันธ์เป็นอย่างไรบ้างค่ะ อย่างด้วยข้อจำกัดด้านเวลานี้ส่งผลให้เกิดช่องว่างบ้างหรือเปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ กับผมนั้นมีช่องว่างอยู่พอสมควร เนื่องจากพวกเขาอยู่ในวัยเรียนและก็ต้องไปอยู่สถานที่ที่ไกลจากบ้าน เรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกนี้จะอยู่กับแม่เขามากกว่า สิ่งที่ลูกๆ สัมผัสกับผมคือ เขารับรู้ว่าพอเขาอยู่ต่อหน้าสังคม ส่วนปฏิบัติสัมพันธ์โดยตรงระหว่างผมกับลูกนี้ค่อนข้างจะน้อยมาก บรรดาแม่ของเขาจะเป็นคนกลางในการแก้ปัญหาตรงนี้ให้กับผมมากกว่า หรือความสัมพันธ์แบบลึกซึ้งที่ผมมีกับลูกก็ค่อนข้างเป็นไปอย่างไม่เป็นธรรมชาติ เพราะผมมีภารกิจที่ต้องเดินทางไกลบ่อย และก็มีความที่อยู่นอกบ้านมากกว่า ดังนั้นจากการที่

ภรรยาที่มีความพร้อมในแง่ของการเป็นแม่ที่ดี และมีความเป็นครู ก็คือมีภรรยาคนที่หนึ่งกับคนที่สามมีความเป็นครูอยู่พร้อม ส่วนคนที่สองจะมีความเป็นแม่บ้าน ในสามคนเมื่อครูมีอยู่สองคนและแม่บ้านอีกหนึ่งคน ปัญหาเรื่องนี้เลยถูกแก้โดยครูทั้งสองคนจะคอยหนุนและดูแลกิจกรรมของลูกๆ ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการส่งค่ายอบรมภาคฤดูร้อน เรื่องการท่องจำกุรอ่าน เรื่องการเข้าโปรแกรมพิเศษต่างๆ ซึ่งบรรดาภรรยาก็จะช่วยกัน เพื่อให้ลูกๆ อยู่ในบรรยากาศของศาสนาอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ผมกังวลระหว่างช่องว่างระหว่างผมกับลูกๆ ก็คือหายไป เมื่อมีเวลาผมก็จะสัมพันธ์กับลูกของผมก็จะปกติ

ผู้วิจัย : อุตสาขเอง ได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับลูกบ่อยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ในช่วงวันหยุดก็จะอยู่ด้วยกันก็จะชวนกันไปเยี่ยมญาติครับ สำหรับลูกตอนนี้ผมคิดว่าไม่น่าจะมีปัญหาอะไรนัก

ผู้วิจัย : แล้วอย่างลูกๆ ที่โตแล้ว คุณแล้วเขาขาดความอบอุ่นหรือได้รับผลกระทบอะไรจากเรื่องนี้บ้างไหมคะ หรือเหมือนเด็กปกติทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกอาจจะได้รับผลกระทบบ้างเล็กน้อย แต่ไม่ถึงกับรุนแรงอะไร คือลูกๆ ทั้งสามครอบครัวไม่ได้มีปฏิกิริยาเกลียดชังอะไรมากมาย จนถึงขั้นลูกหนีบิยะกูบที่พี่ถึงขั้นวางแผนจะฆ่าน้อง วิธีอย่างนั้นในครอบครัวผมไม่มี

ผู้วิจัย : คงไม่ต้องถึงขั้นนั้นนะคะ แต่อาจเป็นเรื่องความห่างของความรู้สึกคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความรู้สึกห่างผมว่าก็มีบ้างนะครับ แต่ลูกๆ ก็ยังรักกันอยู่ ลูกๆ ก็ยังถามไถ่

ทุกข์สุขกันอยู่ ผมกระทบที่มีกับลูกๆ ก็มีบ้าง แต่ผมคิดว่าคงเล็กน้อย ผมแก้ปัญหาโดยการให้พวกเขาได้เข้าใจชีวิตร่วมกัน ผมมักจะให้หนังสือพวกเขาได้อ่าน คั้งนั้นลูกคนโตๆ การที่เขาจะเข้าใจเรื่องนี้ของพ่อเขาก็อาจจะไม่ทั้งหมด แต่ผมก็จะพยายามอธิบายให้เขาฟังเมื่อมีโอกาส พวกเขาค่อนข้างห่างกับผมเพราะต้องไปศึกษาอยู่ในสถาบันที่ไกลจากบ้านมาก ทำให้ค่อนข้างมีความห่างระหว่างวัยลูกกับพ่อที่เป็นผู้ใหญ่

ผู้วิจัย : แล้วอุตสาขแก้ปัญหาเรื่องนี้ยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่า วิธีการแก้ปัญหานี้ แม่ของเขาจะเป็นคนช่วยลดช่องว่างเรื่องนี้ได้ด้วยดี สอง คือหนังสือที่ผมซื้อให้พวกเขาได้อ่าน สาม คือ การเรียนศาสนาของพวกเขาจะทำให้พวกเขาเข้าใจได้ว่า ทุกอย่างเป็นเรื่องที่อัลลอฮ์กำหนดไว้แล้ว และพ่อของเขาก็ได้ออกแบบชีวิตอย่างนี้มาตั้งแต่ต้น ผมคิดว่าคนเป็นพ่อก็มีความสำคัญมากเพราะเป็นจุดศูนย์กลางของครอบครัว นี่เป็นสิ่งที่ลูกๆ ก็ต้องเข้าใจให้ได้ด้วย ส่วนผลกระทบในเชิงลบอย่างรุนแรงนั้นยังไม่เกิดขึ้น ไม่มีใครคิดยา หรือไปทำสิ่งไม่ดีไม่งามในภาพของสังคม ผมคิดว่าผลกระทบที่เกิดกับลูกๆ ยังไม่หนักหน่วง คือทุกอย่างยังแก้ปัญหาได้อยู่ครับ อินชาอัลลอฮ์

ผู้วิจัย : ในเรื่องการให้ความรู้ศาสนาแก่สมาชิกในบ้าน อุตสาขามีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การให้ความรู้ศาสนาในที่ทำอยู่ก่อนก็คือจะทำในลักษณะของฮาลาเก๊ะ

ผู้วิจัย : ทำพร้อมเพรียงกันเลยทั้งหมดหรือว่ายังงัยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : รวมทั้งหมคนี้ยังไม่ได้ทำ เพราะไม่ได้อยู่ใกล้กันมาก

ผู้วิจัย : แสดงว่าแยกกันทำเป็นบ้านๆไป ใช่ ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ก็คือการอยู่ห่างกันเนียทำ ให้ การจะทำอะไรร่วมกันเป็นเรื่องไม่สะดวก แต่อย่างที่บอกไปว่า จุดศูนย์กลางเรื่องอบรม ลูกๆ จะเป็นของภรรยาคนที่หนึ่ง บุคคลที่มี อิทธิพลต่อลูกมากที่สุดในขณะนี้คือ ภรรยาคนแรก เขาเป็นคนที่มีความรู้ศาสนา ด้านภาษา และมีทักษะในด้านการอบรมและขัดเกลาลูกๆ อยู่แล้วจึงทำให้เขามีอิทธิพลต่อลูกมากที่สุดในเวลานี้ ดังนั้นสิ่งที่ลูกเป็นอยู่ ณ ขณะนี้ เกือบ 90% มาจากผลงานเขา

ผู้วิจัย : หมายถึงว่า ลูกๆ ของทั้งสามบ้านเป็น ผลมาจากการอบรมของคนแรกหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ลูกของบ้านที่หนึ่งกับสอง เขาจะ โดมาพร้อมๆกัน ภรรยาคนแรกเลย รับผิดชอบในส่วนนี้พร้อมกันเลยเพราะเขามี ทักษะอยู่แล้ว ส่วนลูกของภรรยาคนที่สามยัง เล็กอยู่ เลยอยู่ในการอบรมของคนี่สามเอง ส่วนกับผมเองลูกน่าจะสัมผัสในแง่ของการ เป็นนักบรรยายมากกว่า คือว่าเวลาผมบรรยายก็ จะพาลูกๆ ไปนั่งฟังด้วย

ผู้วิจัย : แล้วการสอนหรือถ่ายทอดเรื่องศาสนา ระหว่างอุสตาซเองกับบรรดาภรรยาเป็น รูปแบบไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับภรรยาโปรแกรมที่ผมทำ คือ การให้แนวความคิด แต่จนถึงปัจจุบันก็ยัง ไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร คนที่รับแนวคิดจากผม มากที่สุดน่าจะเป็นคนที่สาม เพราะเขาเคยฟัง แนวคิดผมมาก่อนที่จะมาอยู่ด้วยกัน คนที่สองก็

เช่นกัน คนที่สองและสามจะเคยเรียนกับผมมา ก่อน ส่วนคนที่หนึ่งเขาจะได้รับการอบรมมาเองอยู่แล้วแค่บางส่วนเท่านั้นที่ได้รับจากผม ในช่วงต้นของภรรยาคนแรกผมได้มีส่วนในการสอนวิชาอัลกุรอานให้เขาเท่านั้นเอง ส่วนแนวคิดหลักๆ เขาก็ได้รับมาจากอุสตาซซึ่งเป็นอุสตาซของผมเช่นเดียวกัน คือทั้งผมและภรรยาคนแรกเรียนมาจากอุสตาซคนเดียวกัน ส่วนแนวคิดที่ผมได้รับการอ่านหนังสือ ผมจะถ่ายทอดให้กับคนที่สองและสามมากกว่า

ผู้วิจัย : ถ่ายทอดผ่านรูปแบบไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผ่านรูปแบบฮาลาเกาะห์ครับ

ผู้วิจัย : ทำบ่อยไหมคะ เป็นรายอาทิตย์เลยหรือ ว่ายังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เป็นรายอาทิตย์ครับ

ผู้วิจัย : เคยมีการเข้าใจผิดอะไรกันบ้างไหมคะ แล้วมีวิธีการจัดการความขัดแย้งยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความขัดแย้งมีแน่นอนครับ แต่มันเป็นความขัดแย้งแบบจุกจิกและก็ไม่มีความรุนแรงอะไร เพราะทุกคนที่เข้ามาในครอบครัวนี้ต่างก็รู้โจทย์ของครอบครัวนี้คืออยู่แล้ว เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างภรรยาตัวเอง หรือว่าภรรยากับลูกนี้ ผมก็จะให้เขาเคลียร์กันเอง ให้อธิบายต่อหน้าเพื่อให้เขาได้เคลียร์ระหว่างกัน เพื่อไม่ให้เรื่องมันบานปลาย ที่ผ่านมาก็ยังไม่มีอะไรรุนแรงถึงขั้นทำลายภาพพจน์ของครอบครัวที่มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ทุกคนก็เคารพกติกาดี ผมคิดว่าการที่ทั้งสามคนเข้าใจศาสนา และจากการที่ทั้งสามคนเข้าใจศาสนา และการยินยอมนี้ ทำให้ปัญหาทุกอย่างจบได้เร็วขึ้น อัลฮัมดุลิลลาฮ์

ผู้วิจัย : อัลฮัมดุลิลลาฮ์นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เราไม่ได้เอาตระกราะของการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนไปกระตุ้นให้สังคมเห็นว่านี่คือเรื่องที่สนุกสนาน แต่เราอยากให้สังคมได้เห็นว่าการที่อิสลามได้สอนไว้ นั้น เราสามารถนำมาใช้ได้อย่างสวยงาม ถ้าเราต้องเข้าไปให้ถึงแก่นของคำสอนอิสลาม ถ้าเราไม่เข้าใจให้ถึงแก่นแท้เหล่านั้น เราก็คงไม่สามารถนำคำสอนอิสลามมาใช้ได้เหมือนกัน

ผู้วิจัย : ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมีอะไรบ้างคะ อูस्ताซ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความมั่นคงในครอบครัวของเราก็คือ บุคลิกภาพของสามี และความเข้าใจศาสนาของภรรยาทั้งหมด และก็แนวความคิดความพอเพียงในครอบครัว

ผู้วิจัย : ภรรยาต้องเข้าใจอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ภรรยาต้องเข้าใจว่าศาสนาอิสลามสอนไว้ยังไง และมันเคยเกิดขึ้นแบบไหนในประวัติศาสตร์ บรรดาภรรยาและลูกๆ ต้องคุ้นเคยกับบรรยากาศศาสนาอยู่ตลอดเวลา ภรรยาก็ต้องอ่านหนังสือ ลูกๆ ก็ต้องอ่านหนังสือ ที่บ้านจะเน้นหนักในเรื่องห้องสมุด และการให้ทุกคนสัมผัสอยู่กับหนังสืออยู่ตลอดเวลา และสิ่งที่สำคัญต่อมาคือ การพึ่งพาวิถีธรรมชาติและความพอเพียง ครอบครัวผมจะถูกสอนในเรื่องความเรียบง่าย นี่คือนโยบายในนะครับ

ผู้วิจัย : แล้วปัจจัยภายนอกอุस्ताซคิดว่ามีอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่าสังคมในหมู่บ้านก็มีส่วนนะครับ

ผู้วิจัย : โดยรวมแล้วคนในหมู่บ้านยอมรับวิถีของครอบครัวลักษณะนี้โดยดีไม่ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ก่อนเขาก็ไม่ยอมรับซะเท่าไร มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์บ้าง แต่ ณ เวลานี้เท่าที่สังเกตอยู่ผมว่าเขายอมรับมากกว่าเดิม

ผู้วิจัย : มีการแสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนรอบข้างก็มีคำถามมาบ้าง แต่เมื่อคนในหมู่บ้านทราบถึงการเป็นคนที่มีศาสนาของครอบครัวผมจึงทำให้แรงต่อต้านไม่ได้ถูกแสดงออกมานัก จนถึงปัจจุบันผมจึงเป็นหนึ่งในผู้ชายที่เพื่อนๆ มักจะบอกว่าทำในสิ่งที่หลายคนทำไม่ได้

ผู้วิจัย : ญาติพี่น้องของอุस्ताซเองโอเคไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทุกคนโอเคครับ ก็ถือว่าเป็นเรื่องแปลกสำหรับเขา

ผู้วิจัย : แล้วญาติๆ ของบรรดาภรรยาละคะ มีเสียงสะท้อนอะไรมาบ้างหรือเปล่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัจจุบันญาติๆ ของภรรยาก็อยู่ในสถานะที่ไม่มีใครแสดงอาการในเชิงลบในช่วงแรกก็มีการต่อต้านบ้าง แต่พอซักพักพวกเขาก็เริ่มเข้าใจ และคิดว่าผมคงรับมือกับครอบครัวลักษณะนี้ได้ ก็ยังไม่มีเสียงกระตุ้นให้หย่าร้างกับผม ผมสามารถไปเยี่ยมครอบครัวได้อย่างปกติ

ผู้วิจัย : แล้วอุस्ताซได้มีโอกาสไปเยี่ยมครอบครัวเดิมของภรรยาบ่อยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไปครับ ผมไปเยี่ยมน้อยกว่าที่เขาต้องการด้วยซ้ำไป คือเขาอยากให้ผมไปเยี่ยมมากกว่านั้น บางครอบครัวก็อยากให้ผมไปสอนหนังสือที่นั่น

ผู้วิจัย : โดยสรุปแล้วการยอมรับจากครอบครัวของภรรยาอยู่ในเกณฑ์ดีใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ถึงขั้นดี ถือว่าเกณฑ์ปกติละกันนะคะ

ผู้วิจัย : ถ้าคิดแบบทุกๆไป ครอบครัวเดิมของภรรยาเขาไม่น่าจะยอมรับง่าย ๆ นะคะ คิดว่าการที่เขายอมรับนี้ มีสาเหตุมาจากอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่าน่าจะมาจากการที่เขารู้จักถึงบทบาทในสังคมของผมมากกว่า ในช่วงต้นก็มีปัญหาบ้าง ก็ต้องใช้เวลาชักระยะหนึ่ง จนกว่าพ่อแม่เขาจะเข้าใจว่าเราไม่ได้เอาลูกสาวเขาไปทำเหมือนที่สังคมอื่นเคยทำมาแล้ว คือเอามาแล้วก็ไม่รับผิดชอบ เอามาแล้วก็เผชิญหน้าแบบใช้อำนาจอย่างเดียว เราไม่ใช่แบบนั้น เราใช้ความเข้าใจและเป้าหมายชีวิตเป็นจุดสำคัญในการพาลูกของเขาไปในอนาคต ดังนั้น ผมคิดว่าถ้าผมเกิดปัญหาตั้งแต่คนแรก ถ้าคนแรกไม่เข้าใจ ผมคิดว่าคนที่สองสามก็จะเดินไปไม่ได้เหมือนกัน เพราะถ้าผมไม่สามารถจัดการกับครอบครัวหนึ่งและสองได้ สามก็คงจะไม่ตามมาหรอกครับ เพราะภรรยาผมทั้งหมดก็ยัง มีพ่อแม่อยู่ ทั้งหมดเลย

ผู้วิจัย : แล้วเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมข้างนอกส่งผลต่อภรรยาบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องนี้ถูกออกแบบมาตั้งแต่ต้นแล้วครับ ผมคิดว่าไว้ว่าถ้ามีโอกาสผมจะทำงานนี้เมื่อโอกาสมันมาถึง และสถานการณ์ก็พาไปคือผมใช้ศาสนาในการเล่นเกมส์ และใช้การเข้าถึงแนวคิดอิสลามมากที่สุดเท่าที่จะเข้าถึงได้ กระแสวิพากษ์วิจารณ์จากคนรอบข้างและสังคมจึงมีผลต่อผมและภรณยาน้อยมาก

ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าจะทำอย่างไรให้คนในสังคมมองครอบครัวลักษณะนี้ในแง่บวกมากขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าสิ่งแรกก็คือ ต้องทำให้เกิดตัวอย่างที่ดีก่อน ถ้าคนที่มีการรยามากกว่าหนึ่งคนยังมีปัญหาครอบครัวอยู่ ทัศนคติของสังคมก็ยังเปลี่ยนไม่ได้ ระหว่างสิ่งที่เป็นตัวบทกับบทเรียนของชีวิตจริง มันจะไปด้วยกันไม่ได้ สังคมรู้ว่าตัวบทนั้นถูกต้อง แต่บทเรียนจากครอบครัวที่มีภรรยาเกินกว่าหนึ่งคนแล้วมีปัญหา นั้นจะเป็นตัวตอกย้ำให้เขาต่อต้านสิ่งนั้นได้ทันที วิธีที่จะให้สังคมยอมรับครอบครัวลักษณะนี้ได้ คือ เมื่อแต่งงานกับภรรยามากกว่าหนึ่งคนแล้ว ต้องทำให้เป็นตัวอย่างที่ดี และจะต้องแสดงให้เห็นภาพที่หักล้างความคิดเดิมๆของคนปกติทั่วไป สังคมถึงจะยอมรับได้ นอกจากนี้กระบวนการสอนต้องทำหน้าที่ในการอธิบายชีวิตการมีครอบครัวที่มากกว่าหนึ่งคนในความหมายใหม่ที่ถูกต้อง

ผู้วิจัย : ความหมายเดิมและความหมายใหม่เป็นยังไงคะอูสตาซ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความหมายหรือความคิดเดิมๆก็คือ ผู้ชายสามารถแต่งงานใหม่ได้โดยที่ไม่ต้องบอกภรรยา การคิดแบบนี้เป็นการแก้ปัญหาไม่ตรงจุด และเป็นการตัดสินใจโดยไม่รับผิดชอบต่ออารมณ์และความรู้สึกของคนอื่น ดังนั้นการมีมากกว่าหนึ่งคน ต้องเคารพอารมณ์ของคนทีหนึ่งด้วย คนทีหนึ่งที่ผ่านการขัดเกลามาแล้วเข้าจะรู้ว่าคนที่สองที่ตามมาคือพี่น้องของเขาเช่นกัน และอาจจะเป็นบ่าวที่อัลลอฮ์รักมากกว่าเขาด้วยซ้ำไป อิหม่ามของคนทีหนึ่งจะถูกเติมเต็มจากการที่เขายอมรับสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่ออัลลอฮ์ เป็นการพูดถึงการทำสิ่ง

หนึ่งเพื่อพระเจ้ามากกว่าการทำสิ่งหนึ่งเพื่อตัวเอง ความหมายต่อมาก็คือ สังคมจะต้องมีการเรียนรู้ข้อเท็จจริงมากขึ้นว่าจำนวนสตรีที่มากขึ้นและจำนวนบุรุษที่น้อยลง ปัญหานี้จะแก้ไขได้อย่างไร เราหลีกเลี่ยงความจริงนี้ไปไม่พ้น เมื่อเราหนีมันไม่พ้นก็ต้องรับมือมันด้วยวิถีแห่งความศรัทธา มนุษย์ที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการตรึงขี้จะขอมรับซารีอะฮ์ของอัลลอฮ์ไม่ได้ หากคุณไม่เข้าใจแล้วไปทำสิ่งนั้นก็เหมือนกับว่าคุณกำลังสร้างพินนะฮ์ให้กับศาสนา ก็เหมือนคุณเป็นโรคหัวใจแล้วไปเล่นฟุตบอล นั่นคือ การฆ่าตัวเอง เพราะนักกีฬาที่จะเล่นฟุตบอลต้องมีขีดความสามารถในการวิ่งได้ตลอด 45 นาที และเขาต้องสามารถเล่นเกมสั้นๆ ทั้ง 90 นาทีให้ได้ โดยที่ไม่มีปัญหาเรื่องกล้ามเนื้อหัวใจ ผมกำลังจะบอกว่ามนุษย์ที่ไม่ได้เข้าใจศาสนาอย่างลึกซึ้งย่อมไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติซารีอะฮ์ที่หนักหน่วงไปจากคนปกติได้

ผู้วิจัย : แล้วอุสตาซคิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายแต่งงานกับภรรยาหลายคนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ควรส่งเสริมไหมหรือ ผมคิดว่าถ้าหากว่าผู้ชายที่มีคุณภาพก็ควรส่งเสริม

ผู้วิจัย : คุณภาพที่ว่าต้องเป็นยังไงคะ ใช้เกณฑ์อะไรในการวัดคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่า หนึ่ง เขาต้องมีความรู้ที่ครอบคลุมและลึกซึ้งในเรื่องของศาสนา สอง เขาต้องมีบุคลิกภาพของความเป็นผู้นำ ไม่ใช่สามที่ผูกขาดต่อภรรยา สามต้องเป็นคนที่มีศิลปะที่ดีในการปกครองภรรยา บางครั้งศิลปะเป็นรายละเอียดที่บ่งบอกความสามารถ ศิลปะในการเข้าใจอารมณ์ผู้หญิง จะต้องไม่ตอบโต้

ไม่พูดเสียดสี ไม่เอาใจคนหนึ่งคนใดต่อหน้าอีกคนหนึ่ง ต้องไม่กล่าวชื่อคนหนึ่งต่อหน้าอีกคนหนึ่งในเรื่องที่ไม่ควรจะกล่าว จะต้องไม่ตำหนิคนหนึ่งต่อหน้าอีกคนหนึ่ง นี่เป็นศิลปะของชีวิตที่ผู้ชายควรมี ผมคิดว่าความสามารถเฉพาะตัวของผู้ชายก็มีส่วนด้วย ก็เป็นเรื่องศิลปะนั่นแหละ ผมว่าการปกครองคนมากกว่าหนึ่งคนนั้นเป็นสิ่งที่ยาก สำหรับผู้ชายแล้วผมคิดว่าถ้าคุณแสดงความเป็นผู้นำมากกว่าความเป็นเพื่อน ปัญหาทางอารมณ์จะเกิดขึ้นทันที ถ้าคุณคิดว่าภรรยาคือเพื่อนของคุณปัญหาก็จะมีน้อยลง ดังนั้นควรสนับสนุนให้ผู้ชายแต่งหรือไม่นั่น ผมว่ามันตอบยากตรงที่สังคมยังไม่มี ความเข้าใจ ไม่เข้าใจบริบทของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป เมื่อสังคมไม่เข้าใจก็อาจทำให้ปัญหาทับถมมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาชินาก็จะต้องเกิดมากขึ้น เพราะมีผู้หญิงแต่งงานแล้วก็จะถือศาสนาของนางไม่ให้ไปมีหญิงอื่น นางไม่ได้เข้าใจว่าการนำผู้หญิงที่ดีเข้ามาสู่ในครอบครัวนั้นจะนำความเมตตาของอัลลอฮ์มาสู่ครอบครัวด้วย นางไม่ได้เข้าใจอย่างนั้น และนางไม่ได้เข้าใจว่าการเสียสละของนางเพื่อพี่น้องคนอื่นนั้น จะทำให้นางได้รับตำแหน่งอันสูงส่งบนสวนสวรรค์ด้วย ดังนั้น ความไม่เข้าใจเหล่านั้นจะเป็นกำแพงที่ขวางกั้นการมีภรรยาที่มากกว่าหนึ่งคนได้ ซึ่งผู้ชายก็ต้องคิดเองว่าเขาจะจัดการอย่างไรกับปัญหาของภรรยาของเขา คือ เขาต้องทำให้ภรรยาคนแรกเข้าใจ และต้องต่างกับคนที่สองที่มีความดีงามในด้านศาสนา มากเกินกว่าที่คนที่หนึ่งจะเกลียดชังได้ อันนี้ เป็นเรื่องของเกมส์ชีวิตที่บอกตายตัวไม่ได้

ผู้วิจัย : ไม่มีสูตรที่ตายตัวใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ผู้ชายต้องคิดให้ออกว่าการที่เขาแต่งงานกับภรรยาคนที่สองนั้น เขาจะรักษาความรักที่มีอยู่เดิมกับภรรยาคนแรกไม่ให้ค่อยลงยังไง ทำอย่างไรไม่ให้คนแรกรู้สึกว่าเขาสูญเสียความรักและความผูกพันไป

ผู้วิจัย : ฟังดูแล้วไม่ง่ายเลยนะค่ะ จากประสบการณ์ส่วนตัวของอุสตาซนี้ อุสตาซรักษาไว้ยังไงค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ ผู้ชายต้องประเมินเองว่าการที่เขาได้ภรรยาคนที่สองมาจะทำให้ความสัมพันธ์กับภรรยาคนแรกหายไปไหม ความสัมพันธ์อาจห่างบ้าง แต่จะต้องไม่มีลักษณะของการหมองเมิน ต้องไม่มีการแสดงถึงการเมินเฉยเป็นอันขาด

ผู้วิจัย : ในเชิงความรู้สึกแล้วสามีสามารถให้ความเท่าเทียมกันได้ไหมค่ะ เช่น รักภรรยาเท่ากันแบบนี้ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความรู้สึกคงอาจจะให้เท่ากันไม่ได้ครับ เพราะนับเองก็ทำเช่นนั้นไม่ได้ แต่สิ่งที่ทำได้คือภรรยาทั้งหมดของท่านนับมีความเสียสละ เพราะพวกนางรู้ว่าการเสียสละนั้นทำให้ภาระความหนักของนบีน้อยลง พวกนางทราบดีว่าความอยากได้เป็นเพียงอารมณ์ของมนุษย์ แต่ภาระของการเป็นนบีนั้น ไหนจะต้องรับวะฮยู ไหนจะต้องควะฮูให้แก่มนุษย์ ไหนจะต้องต่อสู้กับศัตรูอิสลาม อารมณ์ของพวกนางอาจมีบ้างตามธรรมชาติของผู้หญิงแต่ก็ไม่ถึงว่าขัดขวางงานของท่านนบิ เข้าใจไหมครับ

ผู้วิจัย : ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้คือมิติของท่านนบิซึ่งเป็นขั้นที่สูงแล้ว ส่วนคนธรรมดาอย่างเราก็อาจจะต้องหาทางออกที่ค่อนข้างยากหน่อย พอผู้ชาย

ได้คนที่สองเขาก็อาจจะอิงไปกับคนที่สองเยอะกว่าใช่ไหม คนแรกก็อาจจะเสียความรู้สึกไป

ผู้วิจัย : แล้วทำไมคนที่สามถึงไม่สามารถกระจายความรักให้เท่าๆกันระหว่างภรรยาสองสามคน อย่างน้อยเป็นการสร้างภาพ เพื่อรักษาความรู้สึกของคนแรกก็ยังดีนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่ามันยากมากเลยนะครับ

ผู้วิจัย : มีปัจจัยอะไรมาเกี่ยวข้องหรือเปล่าค่ะถึงเป็นเรื่องยาก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันยากนะครับ แต่ผมว่าการยอมรับเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่า คือการที่ภรรยาเข้าใจในบทบาทและภาระหน้าที่ของเราและยอมรับเราได้ ผมว่าตรงนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่า

ผู้วิจัย : แสดงว่าอุสตาซเองก็ต้องเน้นย้ำเรื่องนี้ให้ภรรยาอยู่บ่อยๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถูกต้องครับ ผมพูดเรื่องนี้อยู่บ่อยๆ เน้นอยู่ตลอดเวลา ผมพูดกับพวกเขาว่า ถ้าหากใครต้องการสิทธิของตนเองให้ได้รับตรงปะๆ ผมอาจจะต้องหย่าพวกเขาไป แต่ถ้าใครยินยอมว่าผมคือผู้ชายคนหนึ่งที่มีความบกพร่องในตัวเองได้ และผมรับพวกเขามาสู่ครอบครัวนี้ก็เพื่อพาพวกเขาไปสู่ศาสนา ดังนั้นใครแสดงการครอบครองผม และต้องการสิทธิอย่างที่คุณทั่วไปต้องการ ผมก็จะให้เขาไปหาสิ่งนั้นตามที่พวกเขาต้องการ

ผู้วิจัย : แสดงว่านี่เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสามีภรรยา ตั้งแต่แรกหรือเปล่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เป็นการตกลงตั้งแต่ก่อนใช้ชีวิตร่วมกัน ผมบอกพวกเขาตลอดเวลาว่า

ถ้าใครต้องการความสุขอย่างที่ผู้หญิงทั่วไป ต้องการกับผู้ชาย ผมก็จะหย่าให้

ผู้วิจัย : กับภรรยาคนแรกก็ตกลงอย่างนี้ เหมือนกันหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ แต่ภรรยาคนแรกนี่เขาจะ ให้เกียรติผมมาก เขาจะมีความคิดแบบคนที่ เข้าใจชีวิต และก็ไม่ได้มีอารมณ์ของความเกลียด แค้นอยู่ในตัว จากการที่เขาสมบรูณ์นั้นละครับ ที่ทำให้ผมมีคนที่สอง สาม ได้ เพราะถ้าเขาไม่ สมบรูณ์ผมทำไม่ได้ครับ ฉะนั้นฐานของคน ที่สอง สาม จึงอยู่บนฐานแรกของคนหนึ่ง

ผู้วิจัย : แสดงว่าการคัดสรรภรรยาคนแรกเป็น เรื่องที่ต้องละเอียดมาก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แน่นอครับ ต้องมาอันดับแรก เลย คนหนึ่งต้องเข้าใจ เพราะเป็นทั้งหุ่นส่วน เป็นทั้งภาพพจน์ และเป็นตัวอธิบายความคิด ของเรา เป็นทั้งในแง่ของแรงบันดาลใจของ ทั้งหมด ก็คือคนที่หนึ่ง

ผู้วิจัย : อุตสาขาคิดว่าการมีภรรยาหลายคนของ อุตสาหกรรมช่วยแก้ปัญหาสังคมอย่างไรบ้าง มา ช่วยแบ่งเบาภาระของสังคมยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่าผมได้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาของสังคมแล้ว ผู้หญิงที่ต้องการ ผู้นำที่มีความรู้ศาสนาเขาก็ได้มาร่วมทางกับเรา แล้ว ผมได้ทำให้คนที่มีความต่างได้มาใช้ชีวิต ร่วมกัน ภรรยาของผมมีความต่างกันทั้งนิสัยใจ คอ และพื้นฐานครอบครัว แต่เขายอมรับฐานะ ของความเป็นบ่าวของพระเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำ ให้เขาอยู่ด้วยกันได้ แต่ก็อาจจะยังไม่ลึกซึ้ง เท่าที่ควร ก็เป็นเรื่องของอนาคตที่ต้องพยายาม กันต่อไป

ผู้วิจัย : ครอบครัวแบบนี้มีข้อดียังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่าเป็นโอกาสของการ เผยแพร่ครอบครัวแบบอิสลามให้แก่คนต่างศา สนิกได้เห็นว่า อิสลามมีความเป็นครอบครัว อย่างมีศักดิ์ศรี อิสลามต่อต้านการผิดลูกผิดเมีย อิสลามต่อต้านการมีชู้ อิสลามยกย่องตำแหน่ง ของคู่ครองว่าภรรยาทุกคนมีตำแหน่งเท่ากัน ตำแหน่งของคนหนึ่งกับคนที่สาม หรือสี่ ไม่ แตกต่างกัน ในมิติของครอบครัว ความต่างอยู่ที่ การศรัทธาต่อพระเจ้า และอิสลามพูดถึงเรื่อง ความเป็นบ่าวที่ทำหน้าที่ความเป็นแม่ต่อลูก และการที่ผู้หญิงจะได้เข้าสวรรค์เพราะการเชื่อ ฟังสามีที่ดี สิ่งเหล่านี้เป็นแนวคิดของอิสลามที่ ก่อนข้างเข้าใจยาก ผมคิดว่าปรัชญาการมี ภรรยาหลายคนนั้นเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ 95 กว่าเปอร์เซ็นต์ยังไม่เข้าใจ

ผู้วิจัย : แล้วจะอย่างไรให้คนส่วนใหญ่นี้ เข้าใจคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าเป็นคำถามที่ตอบยากมาก ครับ เราเติบโตในสังคมทุนนิยมที่ตัดสินชีวิต ด้วยวัตถุ ตัดสินชีวิตด้วยกระแสของปากมनुษย์ เราไม่เคยได้สัมผัสความบริสุทธิ์ของคำสอน ศาสนาอย่างแท้จริง

ผู้วิจัย : แล้วสภาพความพร้อมทางด้านทุน ทรัพย์ สภาพทางด้านเศรษฐกิจนี้มีผลกระทบ บ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องเศรษฐกิจสำหรับผมแล้ว ไม่มีผลครับ ผมคิดว่าชีวิตขับเคลื่อนด้วย ความคิดครับ มิใช่ด้วยวัตถุ ความพร้อมสำหรับ ผม คือ ความเข้าใจชีวิต และที่สำคัญอยู่ที่การ ช่วยเหลือของพระเจ้า ครอบครัวจึงเป็นมิติของ โลกหน้า ถ้าไม่เข้าใจมิติของโลกลงหน้าเราก็อาจ พุดถึงเรื่องการมีเกินกว่าหนึ่งคนยากเหมือนกัน

ผมคิดว่าคนที่แต่งงานหนึ่งสองสามสี่ ปัจจุบันนี้ก็ค่อนข้างมีปัญหา ส่วนครอบครัวผม ผมเองก็ยังต้องทำอะไรอีกเยอะมาก เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในบางอย่างมากขึ้น

ผู้วิจัย : อุตสาหกรรมคิดว่าจุดอ่อนของครอบครัวลักษณะนี้ คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จุดอ่อนมีครับ คือ หนึ่งการบริหารความเท่าเทียมเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก แต่เราก็ใช้เรื่องของศาสนาเข้ามาแก้ไขแล้ว ต่อมาก็คือเรื่องการให้ความอบอุ่นต่อลูก ซึ่งมันก็จะไม่เหมือนครอบครัวที่มีคนเดียว และจะต่อแหลมต่อการเกิดการปะทะของสมาชิกในครอบครัว คือลูกๆ อาจทะเลาะกันได้ถ้าหากว่าพ่อให้ความรักไม่เท่ากัน หรือมอบสิ่งของบางอย่างให้ไม่เท่ากันและอาจลามไปถึงศึกสายเลือดหรือแย่งชิงมรดก ต่อมาก็คือ อาจมีปัญหาเรื่องการศึกษา คือถ้าลูกอยู่ในครอบครัวที่พ่อมีความลำบากทางเศรษฐกิจลูกๆ อาจจะมีผลกระทบในเรื่องการเรียนบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วจุดนี้เราควรแก้ยังไงดีคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แก้ยังไงหรือ ผมว่าเรื่องนี้ไม่มีสูตรตายตัวหรอก ผมว่าเป็นเรื่องของผู้ชายที่เขาจะต้องตระหนักให้มากขึ้นว่า และต้องวางแผนวิธีแก้ปัญหาของภรรยาและครอบครัวอย่างเป็นระบบมากขึ้น

ผู้วิจัย : บรรดาภรรยาของอุตสาหกรรมนี้ก็มีกิจกรรมร่วมกันบ่อยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บรรดาภรรยาก็จะไปมาหาสู่กันตลอดครับ พอช่วงทั้งสองอีด เขาก็จะมาทำขนมด้วยกัน ทำอาหารร่วมกันให้ลูกๆ และญาติพี่น้องด้วย

ผู้วิจัย : ขอบคุณอุตสาหกรรมมากนะคะที่สละเวลามาให้ข้อมูล ขออ้อตลอดสตะอาลาทรงตอบแทนนะคะ

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 8: คุณชุลกิฟลี
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : อัสสาลามูออลัยกุมฯ อะ ขออนุญาต

บันทึกเทปการสัมภาษณ์นะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เชิญครับ

ผู้วิจัย : ภูมิฐานะเดิมบ่งเป็นคนไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เป็นคนสงขลาครับแต่มาได้
ภรรยาคนที่นี่ ก็เลยมาอยู่ที่นี่

ผู้วิจัย : ตอนนี้อยู่ทำอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ก่อนเคยสอนอยู่โรงเรียน
ปอเนาะแต่ช่วงหลังๆ ก็ลาออกมา ออกมาทำ
ธุรกิจส่วนตัวเล็กๆ กับครอบครัวครับ

ผู้วิจัย : ตอนนี้มีภรรยากี่คนนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สองคนครับ

ผู้วิจัย : มีแนวโน้มว่าจะมีคนี่สาม คนที่สี่
ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนี้อยู่ยังไม่คิดครับ (หัวเราะ
อย่างอารมณ์ดี)

ผู้วิจัย : มีลูกกี่คนแล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับแม่แรกนี่เจ็ดคน กับแม่ที่
สองนี่สามคน

ผู้วิจัย : กับภรรยาคนแรกนี่แต่งงานกันมากี่ปี
แล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนแรกนี่ 23 ปีครับ ลูกคนโตก็
เกณฑ์ทหารปีนี้พอดี

ผู้วิจัย : แล้วกับภรรยาคนที่สองล่ะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับคนที่สองนี่ 6 ปีครับ

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมของบ่งนี่พอมีภรรยา
หลายคนด้วยหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มีครับ พ่อมีเมียคนเดียวครับ

ผู้วิจัย : เป็นแบบครอบครัวเดียวล่ะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ แต่พ่อกับแม่ก็จะไม่ห้าม
เรื่องนี้ แต่ก็ไม่นับสนุน แอบอกว่าถ้าคิดว่า
สามารถบริหารได้ก็โอเค

ผู้วิจัย : ตอนบ่งคิดจะมีภรรยาคนที่สองนี้คุย
หารือกับคนแรกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คุยกันก่อนครับ เขาก็ยอมรับ
ไม่ได้ว่าอะไร

ผู้วิจัย : บ่งคุยยังไงก็จะถึงยอมรับโดยดีคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คุยทั่วไป แต่จะเอาเรื่องของ
ศาสนามาพูดให้เขาเข้าใจ พาเขาไปออกมัสตูรา
บ่อยๆ อย่างที่คิดจะเอาคนที่สองก็เพราะว่า เรา
ก็สังเกตอยู่ตลอดว่าเขาขายข้าวทั้งวันทั้งคืน
ไม่ได้ละหมาดเลย ซูฮรีผ่านก็ยังไม่ยอมอยู่ อัสรี
ผ่านไป พอช่วงมัฆริบก็คนกำลังเยอะเลย ยิ่ง
ปลีกตัวไปไม่ได้ไอ้ซาอูผ่านก็ไม่ละหมาด พอเขา
เก็บของเก็บร้านเสร็จกลับไปก็เที่ยงคืน เหนื่อย
หลับยาวจนซุฮูสก็ไมตื่น แสดงว่า 24 ชั่วโมงนี้
ไม่ได้ละหมาดเลย คนไม่ละหมาดนี้โทษ
ร้ายแรงมากเลยนะ ผมคิดตรงนี้อันดับแรก ก็
เลยอยากจะช่วยเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เขาปฏิบัติอยู่
ให้มันถูกต้อง

ผู้วิจัย : บ่งเอาเหตุผลนี้ไปอธิบายให้ภรรยาคน
แรกฟังหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ผมใช้เวลาคุยกับภรรยาคนแรกประมาณเดือนหนึ่ง จนเขาเข้าใจและก็ยินยอม

ผู้วิจัย : ก็ใช้เวลาไม่นานนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ คุยไปคุยมา เขาก็ตกลง แต่ก่อน บังเคยพา ก๊ะ คนแรกเขาไปออกญา มาอะฮุมัสตฺรือที่เซียงใหม่ แล้วก็คุยกันแบบเล่นๆ เรื่องนี้แหละ เขาก็บอกว่า เอาได้ๆ ให้บังเอาได้ แต่ตอนนั้นบังไม่เอา ทีนี้พอมานี้แหละ เราคิดว่าเราสงสารเขามากกว่านะ เลยคิดว่าถ้ามาได้กับเราแล้ว เราน่าจะมีความสามารถพอที่จะทำให้เขาละหมาดครบห้าเวลาได้ เรื่องอื่นไม่ได้คิดอะไรหรอก

ผู้วิจัย : หลังจากแต่งงานกับบังเขาเปลี่ยนไปอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หลังจากได้สอนเรื่องศาสนาให้เขาฟังบ่อยๆ เขาก็เปลี่ยนไปเยอะเลย เมื่อก่อนเขาจะใส่ผ้าคลุมหัวผืนเล็กๆ แต่งตัวก็ใส่เสื้อกางเกงพอดีตัวเหมือนที่ผู้หญิงชอบใส่ แต่พอหลังนิกาฮุกกับบังเขาก็จะใส่แต่ผ้าคลุมผืนใหญ่ เสื้อก็จะใส่เป็นเสื้อยาวใส่กางเกงข้างใน ละหมาดก็ไม่ขาด ก็ดีกว่าเดิมมาก แต่ยังไม่ได้ออกญา มาอะฮุมัสตฺรือ

ผู้วิจัย : ก๊ะคนแรกนี้บังพาออกประจำหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ก่อนก็ออกมัสดุราบ่อยนะ แต่มีเหตุอยู่ช่วงหนึ่ง ตอนนี้นำจะฟื้นขึ้นมาใหม่ อินชาอัลลอฮ์

ผู้วิจัย : เวลาไปนี้ พาไปทั้งสองคนเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ๆ เวลาพาจะพาไปคนเดียว ก็ต้องพาสลับกันไป แต่คนที่สองนี้น่าจะยากหน่อย เพราะว่าลูกยังเล็ก และก็ความเข้าใจของ

ที่บ้านเขายังไม่เท่าไร สภาพหมู่บ้านเขายังไม่เท่าไร ยังมองคนตะวะฮฺในแบบไม่ได้อยู่

ผู้วิจัย : บ้านคนที่สองนี้อยู่ที่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อยู่นราธิวาสครับ เมื่อก่อนเขาก็เช่าบ้านอยู่ แต่พักหลังแม่เขาไม่สบาย แม่เขาแก่แล้ว เลยขอกลับไปอยู่บ้าน

ผู้วิจัย : แสดงว่าบังก็ต้องไปๆ มาๆ นราอยู่ตลอดไซ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ต้องไปๆ

ผู้วิจัย : แล้วแบ่งเวลากันยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องเวลาต้องคุย ต้องจับเข่าคุยกัน เพราะว่าเรื่องเวลานี้ คนที่สองอาจจะได้น้อยกว่าหน่อย เหตุผลก็เพราะว่างานของบังอยู่ที่นี้ ทีนี้ถ้าขับรถไปกลับทุกวันค่าใช้จ่ายก็สูง บังจะไปหาเขาอาทิตย์ละครั้ง

ผู้วิจัย : พอไปแต่ละครั้งนี้อยู่กี่วันคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อยู่คืนเดียว ก็ต้องกลับมาทำงาน เพราะว่าเราตกลงกันแล้วว่าถ้ากลับไปอยู่นราจะให้เวลาเท่ากันไม่ได้นะ เพราะเรายุ่งกับเรื่องงานด้วย

ผู้วิจัย : แล้วตอนที่แรกๆ ที่ก๊ะเขาพักที่นี้จัดเวลาอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็สลับกันเลย นอนบ้านนี้คืนหนึ่ง นอนบ้านนู้นคืนหนึ่ง พออยู่ไกลๆ นี้บริหารยากขึ้น แต่ในเมื่อเขาขอที่จะไปอยู่ที่นู้นก็ต้องยอมรับข้อตกลงเรื่องนี้

ผู้วิจัย : การบริหารที่บังพูดถึงนี้ต้องบริหารเรื่องอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทุกเรื่อง

ผู้วิจัย : เช่นเรื่องอะไรบ้างคะ พอยกตัวอย่างได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องเวลา เรื่องค่าใช้จ่าย เรื่องลูก ต้องรับผิดชอบหมด

ผู้วิจัย : ระหว่างสองบ้าน เวลาแบ่งนัฟเกาะให้ นี่ต้องเท่ากันไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่เท่าๆ เพราะว่าบ้านแรกนี้ภรรยาจะเยอะกว่า ลูกๆก็เรียนกันหมด 7 คน แต่บ้านที่สองนี้ลูกเขายังเล็ก ฟังเข้าโรงเรียนแค่สองคน แต่ก็มีการรับส่ง ไปกลับ บ้านแรกค่าใช้จ่ายจะเยอะกว่า รายได้ทั้งหมดก็จะมาจากที่นี่ คนที่สองแต่ก่อนทำงานเป็นลูกจ้างที่ร้านขายข้าว แต่พอกลับไปอยู่บ้านก็ไม่มีรายได้ เป็นแม่บ้าน เย็บจักรเสื้อผ้าบ้าง แต่ก็ได้ไม่เยอะ

ผู้วิจัย : แล้วภรรยาคนที่หนึ่งทำงานด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ช่วยบังทำงานอยู่ ทำด้วยกัน รายได้หลักที่จุนเจือทั้งสองบ้านตอนนี้ก็จะมาจากที่นี่ รายได้เกือบทั้งหมดจะมาจากบ้านนี้ คนที่สองเขายังทำงานไม่ได้ ไม่มีใครดูแลลูก

ผู้วิจัย : ผู้หญิงที่เป็นภรรยาคนที่หนึ่งนี้เขาควรมีคุณสมบัติยังไงคะ ถึงจะสามารถรับสภาพครอบครัวลักษณะนี้ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้อยู่ที่ความเข้าใจของแต่ละคนนะ ถ้าเราคุยเรื่องศาสนาให้ฟัง ผมว่าผู้หญิงเขาก็จะใจอ่อนนะ เขาจะรู้หน้าที่ของเขาและสิทธิของเรา เขาก็ไม่ได้ห้ามและก็ได้ช่วย เขาจะบอกลักษณะว่าให้คิดเอาเอง ประเมินเอาเอง เขาไม่ได้ห้ามหรือ เพราะถ้าเขาห้ามก็เท่ากับว่าเขาขัดคำสั่งของอัลลอฮ์ ที่อัลลอฮ์บอกในกุรอานว่า ให้แต่งงานสอง สาม สี่ เริ่มจากสอง แล้วสาม แล้วสี่ แต่ถ้าสุเจ้าใครตรงแล้วไม่สามารถให้ความยุติธรรมได้ก็ให้มีหนึ่งคน คือเรื่องนี้ถ้าเราได้มีโอกาสคุยหรือกันในสังคม น่าจะดี เพราะถ้าเฉลี่ยตอนนี้นี้แล้วผู้ชายหนึ่งคน

จะเท่ากับผู้หญิงสี่คน ถ้าเราดูที่โรงเรียนนะผู้ชายจะมีน้อยมาก ที่เหลือเป็นผู้หญิงหมดเลย อันนี้เราสังเกตได้จากรอบตัวเลย

ผู้วิจัย : แล้วบังคิดว่าผู้ชายในยุคปัจจุบันมีความสามารถพอที่จะมีภรรยาหลายคนหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องนี้อยู่ที่ตัวบุคคล ไม่เสมอไป ไม่ใช่ทุกคนที่จะมีมากกว่าหนึ่งได้ จะให้เพื่อนมาเป็นแบบเราก็ได้ และจะให้เราไปเป็นแบบเพื่อนก็ไม่ได้เหมือนกัน อยู่ที่ว่าเรามีคุณธรรมมากพอที่จะไปบริหารจุดนั้นได้หรือเปล่า เรามีจุดยืนเกี่ยวกับเรื่องศาสนาในเรื่องนั้นมากน้อยแค่ไหน ต้องรู้ระดับความสามารถตัวเองว่าจะไปบริหารคนเหล่านั้นได้หรือไม่

ผู้วิจัย : ผู้ชายที่จะมีภรรยาหลายคนนี้ต้องมีคุณสมบัติขาดไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ถึงกับเด็ดขาดหรือ เราไม่ได้ไปขอใช้สิทธิอะไรของเรามากเกินไป ที่เขายอมรับเป็นเหตุผลที่มาจากหลักการของอัลลอฮ์มากกว่า คือถ้าเราคุยความจำเป็นในแง่ศาสนาให้ภรรยาฟังเขาก็ไม่ทำอะไรหรอก แต่ต้องเป็นคนมีอิห์มานนะ ถ้าภรรยาไม่มีอิห์มานนี้อย่างเด็ดขาด กลายเป็นเรื่องใหญ่ ผู้หญิงที่จะรับเรื่องนี้ได้การมีอิห์มานเป็นเรื่องสำคัญมาก บางทีการคุยเรื่องแบบนี้กับภรรยาก็ร้ายแรงเหมือนกัน เพราะถ้าเขาไม่เข้าใจเขาก็อาจใช้คำพูดที่ตมมรดัดได้เหมือนกัน

ผู้วิจัย : คำพูดประมาณไหนคะที่ร้ายแรงถึงขนาดตมมรดัดได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ผู้หญิงชอบใช้คำพูดที่มาจากละครทีวี ผู้หญิงเขาที่ชอบดูละครและก็จะมักจะติดคำพูดในละครมา และก็จะเอามาใช้กับชีวิตจริง นั่นมันละครหลอกคน แต่มีมันชีวิตจริง เอามา

ใช้เหมือนกันไม่ได้หรอก เราก็ต้องคุยเรื่องหลักการให้เขาฟังว่าอิสลามไม่ใช่เหมือนละครนำหน้าในที่วิณะ

ผู้วิจัย : บังคิคว่าสังคมปัจจุบันยอมรับการมีครอบครัวลักษณะนี้มากน้อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สังคมบ้านเราเรารับไม่ค่อยได้หรอก แต่ถ้าเราทำตัวอย่างดีๆ ให้เขาดู จะมีสองคน สามคน หรือสี่คนก็แล้วแต่ บริหารให้ดี ให้อยู่ในหลักการของศาสนา สอนย้ำเรื่องศาสนา ให้เยอะ อินชาอัลลอฮุคนเขาน่าจะรับได้กว่าเดิม อย่างบังเองแต่ก่อนก็ไม่ค่อยเห็นด้วยกับคนที่มีหลายคนนะ เพราะเห็นตัวอย่างครอบครัวที่มีหลายคนแล้วเลิกไป มันดูแล ตอนที่บังแต่งงานกับคนที่สองนี้เขาก็ถือกันทั่วซอยเลยเหมือนกัน คนมาถามกันเยอะเลย ชาวบ้านชาวเมืองอะไรก็ดั่งไม่เท่าข่าวบังมีภรรยาคนที่สอง

ผู้วิจัย : ดั่งขนาดนั้นเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แรกๆ คนเขาก็ไม่ค่อยเชื่อกัน แต่พอรู้ว่าเรื่องจริงแล้วก็ถือกันใหญ่เลย

ผู้วิจัย : กะคนที่หนึ่งกับคนที่สองนี้ไปมาหาสู่กันใหม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็ไปๆ มาๆ กันปกติ พอโอกาสดีๆ ผมก็จะไปรับมาทำกับข้าวกินกันที่บ้านแรกนี้แหละ พอกินกันเสร็จก็พากลับไปส่งตรงกับเวรบ้านไหนกินอนที่นั่น ก็ไม่ได้มีปัญหาอะไร คนในหมู่บ้านเห็นนี่ตะลึงกันหมดเลยว่าจะทำได้ยังไง เพราะไม่เคยมีใครทำแบบถูกต้องให้เขาเห็น แล้วยังเราเป็นคนที่รู้เรื่องศาสนาด้วยแล้ว บางทีถ้าเราทำให้ดี ให้เขาเห็นว่าอยู่ด้วยกันได้ คนอาจจะยอมรับมากขึ้น แต่ว่าเราต้องวางตัวให้อยู่ในกรอบศาสนาอย่าง

เคร่งครัดเลขนะ ถ้าไม่ตามศาสนา มันทำไม่ได้เรื่องทะเลาะวิวาทมีแน่นอน

ผู้วิจัย : ภรรยาบังทั้งสองคนไม่เคยผิดใจหรือทะเลาะกันเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่เคยเลย ไม่เคยทะเลาะกันเลย เรื่องหึงหวงสำหรับผู้หญิงมันก็มีบ้างนะ ความรู้สึกเขาก็มีบ้าง แต่เขาก็ไม่ได้แสดงออกให้เห็นเกลียด เรื่องนี้น่าจะเป็นเรื่องเล็ก ไม่ใช่ประเด็นสำคัญอะไร เรื่องแบบนี้ผู้หญิงมันก็มีทุกคนละนะ พอเราคุยเรื่องศาสนาให้ฟังก็จบ ไม่มีปัญหาอะไร

ผู้วิจัย : ตอนบังไปมีคนที่สองใหม่ๆ คนแรกเครียดใหม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนแรกเครียดช่วงหนึ่ง เครียดมากด้วย เขาบอกว่ายอมอะยอมแล้ว จะมีก็มิไปแต่ถ้าณิกาสุเสรีจวันไหนก็ไม่ต้องบอกเขา คือถึงเขาจะยอมแต่พอเอาเข้าจริง ความรู้สึกก็ยังรับไม่ได้ ต้องใช้เวลาซักพักเหมือนกันกว่าจะ让他ทำใจได้

ผู้วิจัย : ใช้เวลานานแค่ไหนคะ ถึงจะทำใจได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ประมาณ 2-3 เดือนได้นะ เพราะว่าช่วงนั้นพอนิกาสุได้ซักรสามเดือนก็พามาที่บ้าน เขาก็คุยกันสองคนได้ ไม่ได้มีอะไร เขาก็เริ่มรับได้แล้ว

ผู้วิจัย : นิสัยของคนแรกกับคนที่สองนี้คล้ายๆกันใหม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ค่อยแตกต่างกัน แต่คนแรกนี้จะใจกว้างกว่า ผมว่าการที่เขาอนุญาตให้เราเป็นคนที่สองได้นี้ถือว่าใจกว้างมากเลขนะ แต่คนที่สองนี้จะไม่เท่าไร ผมเคยพูดล้อเล่นกับคนที่สองว่า บังได้คนที่สามแล้วนะ เขาก็ตอบ

กลับมาว่า “เอาเลย และก็เอาให้เป็นคนที่สองเลยละกันนะ คนที่สองที่มีอยู่ก็ให้ตัดออกไปได้เลย” แคล่องเชิงยังขนาดนี้นะ

ผู้วิจัย : หมายความว่า ให้ตัดเขาออกแล้วเอาคนอื่นมาแทนตำแหน่งเขาเลย อย่างนั้นหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไซ้ๆ

ผู้วิจัย : แสดงว่าบังก็หมดสิทธิมีคนที่สามแล้วละซี คนที่สองไม่เปิดทางให้แบบนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าเป็นเพราะคุยกันเล่นๆ มากกว่า แต่ถ้าเราจริงจังจะเอาคนที่สามจริง ผมว่าน่าจะคุยได้ น่าจะไม่ยากนะ เพราะผ่านวิกฤติที่ยากกว่าไปแล้ว ผมว่าตอนขอมีคนที่สองนี้ ยากสุดแล้วนะ ถ้าจะมีคนที่สามน่าจะคุยได้ เพราะเขาคงทำใจต่อไปได้

ผู้วิจัย : นึกว่าจะยังยากซะอีกคะ เพราะต้องผ่านการเห็นชอบของคนทีหนึ่งและที่สอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ๆ ไม่เกี่ยวเลย เพราะเราไม่ได้ทำผิดอะไรนี้ เราคิดว่าเรายื่นหยัดบนหลักการของศาสนามากกว่า จริงๆ แล้วเราไม่ต้องขออนุญาตเลยก็ได้ ทั้งคนที่หนึ่ง คนที่สอง เพราะว่าเรามีสิทธิไซ้ใหม่ แต่ว่าเราก็อ่าไซ้สิทธินั้นให้มากเกินไป ต้องดูสภาพความเป็นอยู่ของเราด้วย มันยังมีอีกหลายๆ เรื่องที่เราต้องจัดการต้องสะสาง

ผู้วิจัย : ผู้ชายที่จะขอใช้สิทธินี้ ต้องพร้อมยังงัยบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันดับแรกเลยต้องยื่นหยัดบนความถูกต้อง ต้องเอาศาสนามาไว้ข้างหน้าและก็ดูหลักการศาสนาแต่ละเรื่องๆ ว่าศาสนาบอกว่ายังงัยให้เข้าใจ เอาศาสนามาไว้ข้างหน้า บางเรื่องที่ต้องจัดการแต่อาจจะไม่มีรายละเอียดใน

ตัวบทก็ต้องดูคำสอนศาสนาเป็นอันดับแรก ถ้าออกนอกกลุ่ม นอกคำสอนศาสนาเนะ มีแต่ฟิดนะฮุ ความวุ่นวายจะเกิดตามมามากมายเลย ถ้าเราสามารถยื่นหยัดตรงนี้ได้ อินชาอัลลอฮุจะไม่มีปัญหา

ผู้วิจัย : แสดงว่าครอบครัวที่มีหลายคนแล้วไม่สงบสุขนี้เป็นเพราะ ไม่เอาเรื่องศาสนามายื่นหยัดหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ต้องเอาศาสนามานำหน้าทุกเรื่องเลย ครอบครัวที่มีปัญหาที่เพราะผู้นำไม่ยื่นหยัดด้วยคำสอนศาสนา ทุกเรื่องที่เป็นคำสั่งของอัลลอฮุของนะบีต้องเอามาใช้มาปฏิบัติให้หมด

ผู้วิจัย : ในความเป็นจริงแล้วสามารถเอามาปฏิบัติได้ทุกเรื่องเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็กำลังพยายาม ให้ทุกอย่างอยู่ในอิสลาม ส่วนตัวคิดว่าอินชาอัลลอฮุน่าจะทำได้ ทุกเรื่องก็กำลังพยายามจะทำให้ได้

ผู้วิจัย : การที่สามมีไปมีภรรยาคนที่สองแล้วคนแรกไม่พอใจนี้ สามิไม่มีความผิดไซ้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความรู้สึกที่ผู้หญิงไม่พอใจเป็นเรื่องธรรมดา เราจะบอกหรือไม่บอกคนแรกก็ได้ ไม่ผิดหลัก เพราะว่าขนาดภรรยาของท่านนะบีเองก็มีความรู้สึกแบบนี้เหมือนกัน ตอนท่านนะบีแต่งงานกับท่านหญิงอาอีชะฮุสนางคอดีญะฮ์ได้เสียชีวิตแล้ว มันเป็นคนละยุคแล้ว วันไหนที่ท่านนะบีนึกถึงภรรยาคนแรกของท่าน ท่านก็จะพูดถึงความดีของนางให้อาอีชะฮุฟัง วันไหนที่คิดถึงมากๆ ก็จะไปเช็ดแกะและมอบส่วนที่เป็นเนื้อให้กับญาติๆ ของท่านหญิงคอดีญะฮ์ถึง ท่านหญิงอาอีชะฮุก็แสดงปฏิกิริยาไม่ค่อยพอใจ ที่เสียชีวิตไปแล้วนะบีก็ยังพูดถึง

แสดงว่าภรรยาของรอสซูลเองก็มีความรู้สึกอย่างนี้ เพราะว่าต่างคนต่างสร้างความดีกันเยอะ นางเป็นเศรษฐีที่ร่ำรวยแต่นางสนับสนุนงานศาสนาตลอด จนกระทั่งวันหนึ่งที่นางตายไปไม่มีอะไรหลงเหลือเลย ท่านรอสซูลฯเลยนึกถึงความดีของนางมากๆ จึงพูดถึงต่อหน้าอาอิชะฮ์สุประจำ

ผู้วิจัย : บังก็ต้องเล่าประวัติศอบาฮ์สุให้ภรรยาฟังบ่อยๆ เลยใช้ใหม่ค่ะ จะได้ซึมซับและเข้าใจเรื่องราวในประวัติศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องค่อยๆ ตลอดเลย เขาเรียกว่า “คัรฆิบ” ต้องคัรฆิบภรรยาบ่อยๆเลย เพราะว่าผู้หญิงบางทีอึดห่มานขึ้นๆ ลงๆ เราจึงต้องค่อยแบบนี้ประจำ ส่วนตัวเวลาขับรถไปไหน จะคุยเรื่องศาสนาให้ฟังประจำ

ผู้วิจัย : บังให้ความรู้ศาสนาแก่ภรรยาและสมาชิกในบ้านผ่านรูปแบบไหนบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนมากจะคุยในรถ เวลาขับรถไปไกลๆ ก็จะพูดศาสนาให้ฟัง ลูกๆ ไม่ค่อยอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันหรอก เพราะว่าเรียนกันอยู่ทั้งหมด อยู่ยะลา 2 คน เรียนอยู่ปอเนาะคนหนึ่ง และก็เหลือเล็กๆ ที่เรียนโรงเรียนประถมใกล้บ้าน 2 คน

ผู้วิจัย : จะคุยเวลาเดินทางอยู่ในรถมากกว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ จะคุยเวลาอยู่เงียบๆ อย่างนั้นแหละ เพราะเวลาอยู่บ้านส่วนมากเขาก็จะคุยวิกันบ้าง บางทีเพื่อนฝูงมาหาบ้าง เลยไม่สะดวก

ผู้วิจัย : แล้วกับกะคนที่สองล่ะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คุยประจำ คนที่สองพออยู่ไกลนี้ก็มักจะคุยให้ฟังทางโทรศัพท์ เวลาไป

บ้านเขาก็จะเอาหนังสือตะลิมมาอ่านให้ฟัง ให้เขาอ่านให้เราฟังบ้าง พอเราไม่อยู่เขาก็จะอ่านเอง

ผู้วิจัย : บทบาทในการเลี้ยงลูกนี้ยกให้เป็นของภรรยาเลยหรือว่ายังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ภรรยาจะเป็นคนดูแลเป็นหลักแต่เราต้องคุมเกมส์ทั้งหมด ต้องช่วยดูแลบ้าง อย่างเด็กผู้ชายเดี๋ยวนี้ติดยากันเยอะ เราก็ต้องสอดส่องดูแล เวลาส่วนหนึ่งเราต้องก็ทำงานด้วย แต่หูตาก็ต้องกว้างขวางนะ ต้องหาทุกวิถีทางไม่ให้ลูกไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องยา

ผู้วิจัย : ก็ต้องช่วยกันทั้งสามีภรรยาใช่ใหม่มะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เลี้ยงลูกนี้ก็ไม่ง่ายนะ อย่างลูกคนโตนี่ก็เกือบแล้วเหมือนกัน มีอยู่ช่วงหนึ่งที่กลับมาจากปอเนาะ เพื่อนหลอกให้กินน้ำกระท่อมผสมกับโค้ก กลับมาโซเซเดินตกคลองเลย แม่เขาโทรบอกก็ต้องรีบกลับมาค้นหาให้กินยาให้อะไร หัวเลี้ยวหัวต่อจริงๆ วันที่ไปส่งกลับปอเนาะก็ยังมินๆ ไม่หายเลย

ผู้วิจัย : เรื่องสิทธิที่ลูกพึงได้รับจากพ่อนี้จัดสรรกันยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเป็นตอนนี้ คือ ลูกของภรรยาคนแรกจะโตๆ กันแล้ว แต่บ้านที่สองนี้ลูกยังเล็กๆ อยู่อายุคนโตก็เพิ่ง 5-6 ขวบ การมอบสิทธิเรื่องต่างๆ แก่ลูกของบ้านสอง จึงคิดว่ายังไม่ถึงเวลา

ผู้วิจัย : การที่พ่อมีภรรยาสองคนสำหรับลูกๆ นี้ส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สำหรับครอบครัวอื่นๆ ผมไม่รู้แน่ เท่าที่สังเกตลูกคนโตจะมีผลกระทบบ้างตอนนั้นเขาอยู่ปอเนาะแล้วพอกลับมาที่ทราบ

ข่าวเรื่องนี้ เขาก็ดูซึ่มๆ ไปอยู่ช่วงนึง ตอนนั้น เขาอยู่ ม.2 แต่หลังจากผ่านไปซักพักก็ปกติดี ส่วนลูกคนอื่นๆ ไม่มีนะปกติดี

ผู้วิจัย : พอเห็นลูกซึ่มๆ ไปนี่ทำยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นก็คุยกับภรรยาคนที่สองว่าจะพาเขาไปเยี่ยมลูกคนโตที่ปอเนาะ ผมก็ชักตั้งค้มาห่าร้อยให้กะเขา ให้เขาช่วยเอาไปยื่นให้ลูกก่อนกลับ พอกะเขาให้เสร็จเดินกลับไป ผมก็บอกกับลูกว่า “มามาคนที่สองเขาก็เป็นห่วงเรานะลูก เขาไม่ได้มีปฏิกิริยาอะไรที่ไม่ชอบเราเลย มันไม่ใช่ในหนังนะลูกนะ อันนี้มันชีวิตจริง” ถ้าเราเป็นคนอีห่ามันจะอย่างคงไม่ส่งผลกระทบอะไรมากมายหรอกนะผมว่าก็ต้องคุยเรื่องศาสนาให้ฟังอย่างนี้บ่อยๆ จิตใจของมนุษย์เราถ้าได้ฟังเรื่องศาสนาบ่อยๆ จิตใจคงไม่ออกนอกกลุ่มออกทางง่ายๆ หรือ เราต้องตรึงบิลลูกๆ และก็ภรรยาอย่างนี้ประจำ

ผู้วิจัย : เคยมีเหตุการณ์ที่ภรรยาเขาเข้าใจผิดขัดแย้งกันบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีบ้าง คนเขาจะชอบมาพูดคุยบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วบั้งจัดการยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาเป็นเรื่องก็จะอธิบายโดยใช้หลักของศาสนาให้เขาฟัง พอไปบ้านนั้นก็จะพูดให้กะบ้านนั้นฟัง พอกลับมาบ้านนี้ก็จะเคลียร์กับกะบ้านนี้ต่อ ต้องคุยกันเราต้องคอยเป็นคนกลางเพราะอยู่กันคนละที่

ผู้วิจัย : แก้ปัญหาโดยการคุยกันใช่ไหมคะ มีด้วยวิธีการอื่นอีกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ก่อนตอนที่พักอยู่ใกล้กัน พอนึกสนุกอยากจะทำอะไรจะซึ่มกันก็จะ

ชวนกันไปกินข้างข้างนอก ลูกๆ ก็พากันไปหมด เปลี่ยนบรรยากาศ ก็จะทำให้คุ้นเคยกันมากขึ้น

ผู้วิจัย : พอถึงวันอีดีนี่แบ่งเวลายังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเป็นแต่ก่อน ผมก็จะไปรับคนที่สองมารายขอพร้อมกันที่นี้ แต่พักหลังภารกิจเยอะขึ้น เขาเองก็ต้องคอยดูแลแม่ที่แก่มาแล้ว เลยจะรายขอที่บ้านนี้ พอช่วงบ้ายก็จะไปที่นั่น

ผู้วิจัย : เป็นลักษณะนี้ทั้งสองอีดีเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ แต่ถ้ารายขออีดีนี้ภาระเราจะเยอะกว่า ต้องเชือดวัว ต้องไปบ้านคนนั้นคนนี่ ก็ต้องไปวันถัดไป

ผู้วิจัย : เขาก็ไม่ได้ว่าอะไรใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ว่าอะไร ก็จะโทรไปคุยอยู่บ่อยๆ เขาก็เข้าใจว่าเรามีภาระในหมู่บ้านเยอะก็คุยกันได้

ผู้วิจัย : ภรรยาคนที่สองนี้เคยแต่งงานมาก่อนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาเคยแต่งงานเมื่อตอนอายุ 15-16 ปี แต่ว่าพออยู่ได้ช่วงหนึ่งที่บ้านเขาก็ไม่ชอบ แม่เขาเลยบอกให้เลิก ยังไม่ได้มีลูกด้วยกัน

ผู้วิจัย : ก็ถือว่าเป็นแม่หม้าย แต่ไม่มีลูกติดใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เป็นหม้าย ไม่มีลูก

ผู้วิจัย : จะมีอยู่ไม่น้อยเหมือนกันที่แต่งงานอยู่กันได้ซักพักก็ต้องเลิกกับบ้านใดบ้านหนึ่งไป บั้งคิดว่าครอบครัวที่ต้องจบลักษณะนั้น มีสาเหตุมาจากอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าคนที่มีภาระต้องรับผิดชอบเยอะ เรื่องเงินก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ หรือถ้าไม่ใช่เรื่องเงิน บางคนพอเจอกับปัญหาหนักๆ พอแก้ไม่ได้ก็ต้องยอมเลิกไปซักคน ส่วนมากเขาก็จะเลิกกับคนที่สอง และก็เลือกที่จะอยู่กับคนที่หนึ่ง อันนี้จากที่สังเกตเห็นจากเพื่อนๆ นะครับ

ผู้วิจัย : ทำไมส่วนใหญ่ถึงเลิกกับคนที่สองล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบางคนตอนที่ไปมีคนที่สองนี้ไม่ได้บอกใคร ไม่ได้ภรรยาคนแรกด้วย ไปแอบมี ไปหลบอยู่ซักที่หนึ่ง พอภรรยาคนแรกรู้เข้า แก้ปัญหาไม่ได้ก็ต้องเลิกไป อันนี้ที่ผมเห็นนะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าผู้ชายส่วนใหญ่ก็ให้ความสำคัญกับคนแรกมากกว่าอยู่แล้ว ถ้าจำเป็นก็ต้องเลือกจึงเลือกคนแรก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปกติแล้วคนแรกจะมีความสำคัญกว่าอยู่แล้ว เพราะว่าอยู่กันนานร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกัน เรา รู้จักดีแล้ว ว่าอารมณ์เขาเป็นยังไง นิสัยใจคอเป็นยังไง แต่คนที่เพิ่งได้มานี้ บางทีเราไม่รู้นิสัยใจคอเขามาก่อน ถ้าเหตุการณ์ร้ายแรงถึงขนาดต้องเลือก ผมก็คงเลือกคนแรกเหมือนกัน แต่อัลฮัมดุลิลลาฮ์ ครอบครัวผมไม่มีอย่างนั้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าการเป็นคนที่สองนี้ก็เสี่ยงนะล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เสี่ยงเหมือนกัน เอาแน่เอานอนไม่ได้

ผู้วิจัย : แต่ก็มีกรณีแบบตรงข้ามใช่ไหมหะ คือเลิกกับคนแรกแล้วไปอยู่กับคนที่สอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีๆ แบบนี้ก็เยอะๆ แต่บางคนเขาก็เลือกคนที่สองนะ ถ้ามีเพื่อนฝูงมาขอคำปรึกษาเรื่องอย่างนี้นะ ผมจะบอกว่า ‘อย่าเลิกกับคนแรก...เลิกไม่ได้’ เพราะผมสังเกตเห็นว่าคนที่ไปมีคนที่สอง แล้วเลิกกับคนที่หนึ่งนี้ทำอะไรจะไม่บารอกัด

ผู้วิจัย : เพราะอะไรหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมก็พยายามหาคำตอบอยู่เหมือนกัน แต่เห็นเป็นอย่างนี้หลายคนเลย พอเลิกไปแล้ว ชีวิตการงานไม่บารอกัดเลย น่าจะเกิดจากความบารอกัดในการใช้ชีวิตกับคนแรกใจเราจะไม่นิ่ง พอเราเลิกกับคนแรกไปนี้ เราต้องไปเริ่มต้นใหม่ทุกอย่าง จิตใจก็จะไม่นิ่ง พอใจไม่มีสมาธิมันก็ไปหมดทั้งการงานทั้งอะไร ผมก็ยังหาคำตอบอยู่ว่าสาเหตุมาจากอะไร แต่เห็นเป็นอย่างนี้กันหมด ผู้ชายที่ทิ้งภรรยาคนแรก พอไปมีใหม่ก็คนๆ ก็ไม่สงบ

ผู้วิจัย : จะยังไงก็แล้วแต่ต้องรักษาคนแรกไว้ใช่ไหมหะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมคิดว่าอย่างนั้นนะ เวลามีคนมาปรึกษาผมจะบอกตลอดว่า ต้องรักษาคนแรกไว้นะ อย่าเลิกเด็ดขาด

ผู้วิจัย : ครอบครัวบ้างตอนนี้ รายรับเพียงพอสำหรับการจุนเจือทั้งสองบ้านใช่ไหมหะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อัลฮัมดุลิลลาฮ์ ตอนนี้ยังไม่มีปัญหา ก็ยังทันอยู่ ทั้งสองฝั่งก็พอ

ผู้วิจัย : ญาติพี่น้องของภรรยาคนที่สองนี้ ยอมรับบ้างโดยดีหรือเปล่าล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ยอมรับดีตั้งแต่แรก ก็ไม่มีใครต่อต้านอะไร

ผู้วิจัย : แปลกนะค่ะ ที่พ่อแม่ก็จะเขาไม่มี
ปฏิบัติอะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนที่แต่งคนที่สองใหม่ๆและ
กลับไปเยี่ยมพ่อแม่คนแรก ก็ดูเหมือนเขาจะไม่
ค่อยเท่าไร สักเกตจากสีหน้าจากคำพูดที่
กระแทกเล็กๆ น้อยๆ เราก็ไปนั่งพูดเรื่องศาสนา
ให้เขาฟัง แล้วเขาก็บอกว่าในเมื่อนิกาสกกัน
ถูกต้องเรียบร้อยแล้วก็โอเค ไม่มีปัญหาอะไร ที่
บ้านเขาไม่ใช่คนเรื่องมากเท่าไร แต่น่าจะไป
ได้ยินจากเพื่อนบ้านคุยแบบผิดมามากกว่า

ผู้วิจัย : ครอบครัวของภรรยาคนที่สองนี้เขาทำ
อาชีพอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เป็นชาวสวนธรรมดา เขามี
ยางพาราอยู่ด้วยก็กรี๊ดเองด้วย จ้างคนด้วยช่วง
หลังๆ ก็เห็นว่าโดนโกงไปเยอะ ตอนนั้นก็ไม่ได้
ทำอะไรแล้ว เพราะไม่ไหวอายุก็ย่างเข้าเจ็ดสิบ
ปีแล้ว เขาก็ใช้ชีวิตเหมือนชาวบ้านธรรมดา
เป็นก็เลี้ยงเป็ด ขายมะพร้าวบ้าง ก็ทำหลายอย่าง

ผู้วิจัย : มีคนมาปรึกษาบ้างเรื่องปัญหาครอบครัว
บ่อยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บ่อยๆ มีประจำ คือไม่ว่าจะเป็น
ครอบครัวที่มีภรรยาคนเดียวแต่ถ้าไม่ยื่นหยัด
ในหลักการศาสนาก็มีปัญหาทั้งนั้น วันก่อนนี้มี
เพื่อนมาปรึกษาคนหนึ่ง มีเรื่องกับเมียเพราะจะ
เอาคนที่สองนี้แหละ เมียไม่ยอม ก็เลยไม่กลับ
บ้าน ตอนนั้นก็ยังไม่กลับไปที จะภรรยาคนเดียว
หรือหลายคนก็ต้องเอาหุ่ก่มของอัลลอฮฺมา
แก้ปัญหาก็เป็นอันดับแรก ต้องเอาซุนนะฮฺของ
รอซูลลุลอฮฺมาปฏิบัติ ถึงจะไม่มีปัญหา อย่าง
บางหุ่ก่มผู้หญิงเขาก็รับไม่ได้ แต่ถ้าเราบอกว่า
นี่นะเป็นคำสั่งของอัลลอฮฺ เป็นแบบอย่างจาก
รอซูลลุลอฮฺ เขาก็ไม่กล้าจะปฏิเสธหรอก

ผู้วิจัย : บังว่าผู้หญิงที่จะรับเรื่องนี้ได้นี้ต้องมี
ความรู้ศานามาก่อนหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าไม่จำเป็นนะ เป็นหน้าที่
ของหัวหน้าครอบครัวที่ต้องให้ความรู้ศานาที่
ถูกต้องแก่ภรรยา แต่หัวหน้าครอบครัวนี้ต้องมี
ความรู้ และก็ต้องหาความรู้ที่อยู่ประจำนะ
เพื่อที่จะเอาไปบอกภรรยา สอนภรรยาได้
ปัญหาที่เกิดขึ้นเยอะในปัจจุบันก็เพราะหัวหน้า
ครอบครัวไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง ถ้าผู้ชาย
รู้จักหน้าที่ก็จะไม่มีปัญหาเลย อย่างที่ท่านรอ
ซูลลุลอฮฺบอกไว้ในหะดีษว่า “ทุกคนมีหน้าที่
ต้องรับผิดชอบ และทุกคนจะต้องถูกสอบสวน
จากหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ..” เราเป็นหัวหน้า
ครอบครัวก็ถือเป็นผู้นำแล้ว จะไปเป็นหัว
หน้าที่ไหนก็ต้องถูกสอบสวน และจุดที่เน้นๆ
ที่เราต้องรับเต็มๆ คือในบ้านของเราเอง ทีนี้ถ้า
เราใช้ชีวิตแบบไม่รู้ภาษาอะไร จะทำให้ระบบ
ในครอบครัวเสียหาย ไม่ดีไปสักอย่างหนึ่ง มัน
อยู่ที่หัวหน้าครอบครัว จะมีหรือไม่มีความรู้มา
ก่อนไม่สำคัญ มันอยู่ที่ว่า ณ เวลานั้นเราจะพาถูก
พาภรรยาเราไปทางไหน ปัญหาหลักอยู่ที่ผู้นำ
คนเดียว

ผู้วิจัย : บังรู้สึกว่าการรับผิดชอบตรงนี้หนัก
ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : การรับผิดชอบนี้หนักมาก แต่
ผมก็เรื่อยๆ กำลังพยายามทำให้ดี มันก็ไม่ถึงกับ
ว่าต้องมานั่งเคร่งเครียดเรื่องแบบนี้อย่างเดียว
ไม่ถึงขนาดนั้นนะ เวลามีปัญหาอะไรเราก็ต้อง
ถามผู้รู้ ปรึกษาคนที่เขาให้ทางออกแก่เราได้
ประเด็นหลักอยู่ที่หัวหน้าครอบครัวคนเดียว
ต้องรู้สิทธิหน้าที่ของสามีภรรยา ถ้ายื่นหยัดบน
ความถูกต้องปัญหาต่างๆ ก็จะไม่มีเกิด หรือถ้า

เกิดมาแล้วเราก็สามารถแก้ได้ คุณยาเป็นโลกแห่งปัญหา เป็นแค่ของเล่น อัลลอฮ์ให้ปัญหาเพราะจะให้เราไปแก้ แต่เราจะแก้ด้วยวิธีไหน อันนั้นสำคัญ จะแก้อย่างไรให้ทุกคนสงบ ไม่มีปัญหาทะเลาะวิวาทกัน เราก็ต้องกลับไปดูว่าแนวทางของท่านรอซูลุลลอฮ์แก้อย่างไร เราก็เอาวิธีนั้นแหละมาแก้ปัญหาในครอบครัวเรา อินชาอัลลอฮ์ได้ผล จากคนที่จิตใจแข็งกระด้างก็จะทำให้จิตใจอ่อนโยนขึ้นมาได้

ผู้วิจัย : ในฐานะที่บังก็คลุกคลีกับคนในชุมชนเยอะ บังคิดว่าจะทำอย่างไรให้คนเขามองครอบครัวแบบนี้ในสายตื่บวมากยิ่งขึ้น ควรทำอย่างไรดีคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนตัวผมนะ เคยมีเพื่อนรุ่นพี่คนหนึ่งเขาบอกว่า เขาต้องการภรรยาอีกคนหนึ่ง ผมบอกว่า มาจะบอกอะไรฟัง “นายเอาแหละ แล้วจะรู้ว่าสวรรค์หรือนรกมันมีจริง..” พอเขาได้ยินอย่างนั้นนะ พอคืนไหนที่เพื่อนชวนไปนั่งกินร้านแม่หม้าย พอเขานึกคำพูดของผมขึ้นมาเนะ เขาบอกว่าเขาต้องหยุดคิดเลย อันนี้คุยกันเล่นๆ นะ เอามาเป็นหลักการอะไรไม่ได้ ผมว่าจะให้คนยอมรับเรื่องนี้เนะ มันอยู่ที่ทัศนคติส่วนบุคคลมากกว่า คำสั่งของอัลลอฮ์ ชุมนนะฮ์ของรอซูลุลลอฮ์เราก็ยกตั้งไว้อยู่แล้ว แต่ถ้าจะให้คนทั้งหมดมาตามชุมนนะฮ์เรื่องนี้มันก็เป็นไปไม่ได้ ไม่ใช่ทุกคนที่ทำได้ พอเกิดมาเป็นผู้ชายนี้ เขาได้สิทธินั้นทันที แต่ถามว่าทุกคนทำได้ไหม ทำไม่ได้หรอก อัลลอฮ์ให้ความสามารถเรื่องนี้เฉพาะกับบางคน

ผู้วิจัย : ต้องพิจารณาเป็นรายบุคคลไปหรือคะ ว่าใครทำได้ ทำไม่ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ต้องดูเป็นรายบุคคล หุคมของอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่คืออยู่แล้ว แต่ถ้าเราใช้สิทธิเรื่องนี้มากเกินไปก็เกิดฟิตนะฮ์ได้ ถ้าทุกคนคิดแต่จะมีสี่ โดยไม่ได้คำนึงว่าสภาพครอบครัวเป็นอย่างไร ตัวเองมีความรู้ศาสนาแค่ไหน อยู่ในหลักการมากแค่ไหน ถ้าเอามาแล้วสามารถบริหารได้ไหม ค่าครองชีพที่ต้องจ่ายพอไหม ต้องพิจารณาหลายเรื่องเลย ถ้าทุกคนใช้สิทธินี้เนะ ผมว่าถ้าไม่คิดให้ถืถืถืถืถืไปไม่รอด อีบาดัตของเราเป็นอย่างไร เราหมั่นตักแตงอามาเราหรือเปล่า เวลาเราอยู่กับเพื่อนฝูงเราอินหัดบนความถูกต้องไหม ถ้าหากเราสามารถเอาหลักการศาสนามาใช้ได้ตลอดแม้จะอยู่คนเดียวอยู่กับครอบครัว และก็เพื่อนฝูงละก็ อินชาอัลลอฮ์มีได้ พอเอามาแล้วเราต้องรับผิดชอบทุกอย่างทั้งด้านค่าครองชีพและให้ความรู้แก่จิตวิญญาณ ภรรยาไม่คลุมศีรษะเราก็บาป เราต้องมองข้อเสียของมันด้วย อย่ามองแต่สิ่งที่จะได้อย่างเดียว เราต้องคิดว่าควบคุมได้ไหม เอาอยู่ไหม เพราะผู้หญิงบางคนก็คือ ถ้าคือมากถึงขนาดสอนเรื่องศาสนาก็ไม่ฟัง ศาสนาอนุญาตให้หย่าได้นะ แต่ถ้าได้มาแล้วดีที่สุดในที่สุด คืออย่าให้มีการหย่าเกิดขึ้น หุคมหม้ายไว้สำหรับคนที่ทนไม่ได้จริงๆ อยู่ไม่ได้แล้วก็ต้องหย่า ท่านนะบีเองก็ไม่เคยสนับสนุนให้มีการหย่าเกิดขึ้น

ผู้วิจัย : คนมักจะพูดว่าคนที่ออกจะวะฮ์ฮ์ดบลิษนี้ชอบมีเมียหลายคน จริงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริง อันนี้จริง

ผู้วิจัย : ทำไมหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือจุดนี้ น่าจะเป็นเพราะเขาเล็งเห็นแล้วว่าสิทธิตรงนี้นะเขาน่าจะรับได้ อีกอย่างคือ เขาน่าจะคิดว่าเขาเองอยู่ในหลักการ

ศาสนาพอสมควร เลยอยากมีส่วนช่วยให้
ผู้หญิงที่ยังขาดคนดูแลได้อยู่ในหลักการ
ของอัลลอฮ์ด้วย เลยมีสองสามสี่ชิ้น

ผู้วิจัย : คนคะวะฮ์ส่วนใหญ่มีหลายคนเพราะ
ต้องการช่วยเหลือหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : รับ อย่างหลายคนที่เราไปเจอ
นี้มันน่าสงสาร คนที่สองของบังเองก็น่าสงสาร
มากๆ เลยขายข้าวทั้งวันทั้งคืนไม่ได้ละหมาด
เลย ถ้าตายไปตอนนั้นจะเป็นยังไง

ผู้วิจัย : แล้วถ้าเป็นการช่วยเหลือในรูปแบบอื่น
ที่ไม่ต้องผ่านการแต่งงานได้ไหมคะ เช่นอาจ
สอนศาสนาให้ยังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือ บางทีพอไม่ได้เป็น
กรรมสิทธิ์ของเรา เราก็ยุ่งไม่ได้นะ เขาก็จะคิด
ว่าเป็นเรื่องของเขาสีทธิของเขา ผมก็เคย
พยายามแบบนั้นนะ เขาก็ย้อนกลับว่า “แล้ว
มาอยู่อะไรกับชีวิตฉัน” ประมาณนี้ เหตุการณ์
แบบนี้มีบ่อย แต่ถ้าคนๆ นี้อยู่ในการปกครอง
ของเรา เราจะอบรมจะสอนอะไรเขาก็ฟังง่าย
ขึ้น

ผู้วิจัย : บังใช้วิธีสอนกะเขาอย่างไรบ้างคะ เขา
ถึงเชื่อฟัง และปฏิบัติตาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะสอนให้เขากลับอัลลอฮ์
ก่อน และก็บอกว่าอัลลอฮ์สั่งใช้ให้ทำอะไร ให้
แต่งกายอย่างไร ถ้าแต่ก่อนสาเหตุที่เขาเริ่มคลุม
ฮิญาบก็เพราะว่าเขาขายข้าว ถ้าไม่คลุมหัวคนก็
จะไม่เข้าร้าน เลยต้องคลุม ก็ต้องสอนเรื่อง
ความเข้าใจของเขาให้ถูกต้อง

ผู้วิจัย : บังคิดว่าข้อเสียของครอบครัวที่มีภรรยา
หลายคนมีบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ข้อเสียก็มีเยอะ ส่วนข้อดีก็มี
เยอะนะ มันขึ้นอยู่กับจัดการของแต่ละคน
อย่างมีเพื่อนผมคนหนึ่งไปแอบมีภรรยาคนที่
สองเป็นมูอลัฟ แต่ก่อนนี้ไม่รู้เรื่องอะไรเลย
เขาก็เลยส่งไปเรียนกูรอานทุกวันๆ ไปเรียน
ศาสนาด้วย จนตอนนี้อ่านกูรอานก็คล่องเก่ง
แล้ว ใส่ฮิญาบปิดหน้าเรียบร้อย แล้วพอคนที่
หนึ่งเขารู้ ก็บอกให้ไปหย่ากับคนที่สอง วัน
ก่อนเพื่อนคนนี้ก็มาปรึกษาผม เขาบอกว่าเขาจะ
ให้เขาหย่ากับคนที่สองได้ยังไง ในเมื่อเขาดี
ขนาดนั้น เขาเลยตัดสินใจอย่างกับคนแรก
เพราะคนแรกเขามีนิสัยไม่ดี พูดยาไม่น่าฟัง ทำ
ตัวแย่งไม่เอาไหน เหตุการณ์แบบนี้ก็มี

ผู้วิจัย : สรุปแล้วเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายยุคนี้มี
ภรรยาหลายคนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ส่งเสริม อยู่ที่ความพร้อม
ของแต่ละคนมากกว่า เจ้าตัวควรประเมินตัวเอง
ให้ดีกว่าเราสมควรมีไหม ผมไม่ส่งเสริม แต่ถ้ามี
พรรคพวกมาบอกว่าเขาเอา ผมก็จะตอบว่า “ถ้า
นายคิดว่าพร้อม ก็เอาสิ” แต่ก็บอกไปด้วยว่า
พอแต่งแล้วปัญหามันมีนะ เป็นเรื่อยๆ หมิ่นๆ
ปัญหาเลยนะ ถ้าคิดว่าไหวก็เอา แต่ผมจะไม่
แนะนำให้เพื่อนเอาเด็ดขาดเลย จะให้เขาคิดเอง
ประเมินตัวเอง ผมก็จะบอกเพื่อนที่มาปรึกษา
ตลอดว่าถ้าเกิดปัญหาอะไรให้เอาความถูกต้อง
มาไว้ข้างหน้าตลอดนะ คำคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ คุณ
ซุนนะฮ์ของท่านนบีเป็นหลัก

ผู้วิจัย : แล้วในหมู่ผู้ชายนี้เขามองว่าคนที่
มีภรรยาหลายคนเป็นยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้ชายบางคนพอมีเมียหลายคน
ก็มักเอามาล้อเล่น คุยไม้กับเพื่อนฝูงนะ ว่าไอ้
คนที่เมียคนเดียวเป็นพวกกลัวเมียบ้าง ก็มี

เหมือนกันเป็นคณาฯ ไป เป็นพวกที่ชอบคุยเล่นมากกว่า แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่คนที่มีความรู้เขาไม่เอามาคุยอย่างนั้นหรอก อย่างเมื่อวานชื่นใจเพื่อนคนหนึ่งที่ไม่เจอกันมานาน พอเจอกันทักทายสละสลวยเสร็จเขาก็ถามว่ามีที่บ้านแล้วเดี๋ยวนี้ผมก็ตอบว่า “มีสองบ้านเหมือนเดิม” ผมตอบแค่นั้น ไม่ได้ย้อถามว่าของเขาเองละที่บ้านเพราะไม่อยากให้เรื่องมันยาว อยากให้จบที่เราอย่างเดียว จะได้คุยเรื่องอื่นต่อ ถ้าเราย้อถามเขา แล้วเขาก็มีบ้านเดี๋ยวก็อาจทำให้เขาไม่สบายใจ แล้วคิดต่อว่า “กูต้องหาคนที่สองให้ได้บ้าง” อย่างนี้ก็ไม่ดีเหมือนกัน การมีคนที่สองแล้วก็เอามาแบ่ง มาอวดเพื่อน ผมว่าแบบนี้มันไม่ใช่เรื่องดีนะ มันเป็นเรื่องของศาสนาที่ไม่ควรเอามาล้อเล่นกัน เราต้องให้เกียรติผู้หญิงเขาด้วย สิทธิเขาก็มี ศักดิ์ศรีของเขาก็มี เราไม่ควรเอามาทำเล่น

ผู้วิจัย : สรุปแล้ว สิ่งที่จะทำให้ครอบครัวแบบนี้อยู่กันอย่างสงบสุขต่อไป คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครอบครัวจะสงบได้ อันดับแรกเลยคือ ศาสนา ต้องปฏิบัติตามกุรอานและซุนนะฮ์ อย่างเคร่งครัด ประการที่สองก็การดำรงชีพเรื่องความเข้าใจระหว่างกันอยู่บ่อยๆ และสุดท้ายประการที่สาม คือปัจจัยด้านการเงิน

ผู้วิจัย : เข้าใจว่าปัจจัยด้านการเงินเป็นตัวแปรหลักเสียอีกนะค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ใช่ๆ เรื่องเงินไม่ใช่เรื่องหลัก คนที่มีทรัพย์สมบัติเยอะหลายคน จะเอาคนที่สองก็เอาไม่ได้ ยังมีเงินเยอะยิ่งน่ากลัว พอคุยกับภรรยาว่าจะเอาคนที่สอง ภรรยาก็ไม่ให้ เพราะกลัวว่าทรัพย์สินที่ตนเคยได้เต็มๆ ต้องถูก

แบ่งให้คนอื่น แสดงว่าเรื่องทรัพย์สมบัติก็เป็นเหตุให้ครอบครัวต้องแตกแยกได้ ไม่ต้องมีเงินมาก ไม่ต้องมีอะไร แต่มีความเข้าใจก็เพียงพอแล้ว บางคนไม่ได้ร่ำรวยอะไรเลยแต่เมียสามก็ใช้ชีวิตมีความสุขดี ภรรยาไปมาหาสู่กันได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เพื่อนๆ บังทุกระดับชั้นที่มีอยู่ส่วนมากเขาจะยอมรับครอบครัวบังดี

ผู้วิจัย : ยอมรับยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เขาก็จะมองว่าเราสามารถบริหารจัดการได้ เขาจะบอกว่า “เก่งจัง” ผมก็จะบอกว่าไม่ได้เก่งอะไรเลย เราก็มีปัญหาแหละ ไม่ใช่ไม่มีปัญหา แต่ปัญหาในแต่ละเรื่องมีไว้แก้ แต่จะแก้ถูกจุดไหม เราต้องรู้ว่าปัญหาไหนต้องรับแก้ทันที ปัญหาไหนที่ต้องใช้เวลาในการแก้

ผู้วิจัย : เรื่องการเรียนของลูกๆ นี่บังได้เข้าไปมีส่วนในการกวดขัน หรือว่ามอบให้เป็นหน้าที่ของภรรยาคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนมากผมจะเป็นคนคุมเกมส์ทั้งหมด ว่าอยากให้ลูกเอาดีด้านไหนยังไง ลูกๆ นี้ผมให้เรียนศาสนาทั้งหมดเลย ผลการเรียนลูกๆ ก็ใช้ได้ทั้งนั้นเลย เกรดสาม เกรดสี่ แรกๆ ผังภรรยาเขาก็อยากให้ไปด้านสามัญ แต่ผมก็อธิบายไปว่าเรียนศาสนาสำคัญยังไง ตอนนั้นก็เรียนฮาฟิซอยู่ที่ยะลาทั้งสองคน ชายคน หญิงคน นอกเหนือจากท่องจำกุรอานที่โรงเรียนเขาก็มีสอนภาษาอาหรับ ภาษาอูรดู ภาษามาลาญูนี้ได้อยู่แล้ว ผมว่าผลกระทบกับลูกๆ ณ ตอนนี้ไม่มี แต่ออนาคตก็วัลลอฮูอะลัม

ผู้วิจัย : บังพาลูกๆ ไปออกคคะวะฮ์ด้วยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ยังไม่เคยพาไป เพราะเขาก็อยู่ปอนนะ กลับมาแบบๆ ไม่ทันได้ไป

ผู้วิจัย : แล้วบังเองออกคะวะสุเป็นรายเดือน หรือว่ายังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เมื่อก่อนนี่ก็ออกสี่เดือน ออกสี่สิบก็บ่อยจะเป็นอามิรประจำ เดียวปีดทอมนี้ว่าจะพาลูกคนที่สองไปออกด้วย เขาจะได้อยู่ในบรรยากาศศาสนา

ผู้วิจัย : แล้วเวลาบังออกสี่สิบนี้ภรรยาทำงานคนเดียวหรือว่าหยุดไปเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ทำบ้างหยุดบ้าง เพราะงานที่ทำอยู่หากคนแทนไม่ได้ หากคนขับรถก็ยาก

ผู้วิจัย : แล้วเวลาออกคะวะสุที่นี้ กระทบต่อรายจ่ายในบ้านไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าไม่พร้อมผมก็จะไม่ออก ก็ต้องวางแผนเก็บเงินสำรองไว้ให้ภรรยาขับลูกประมาณาการให้พอกับที่เขาต้องใช้จ่ายในช่วงที่เราไม่อยู่ ถ้าแบบไม่มีเงินก็ออก ฝากภรรยาไว้กับอัลลอฮ์ อย่างนี้เรียกว่าเป็นการยากินที่ผิดยุคนี้มันไม่ใช่ยุคของรอซูลุลลอฮ์ที่ออกไปเพื่อศาสนาจริงๆ คนที่ยังคิดแบบนั้นอยู่น่าจะมีน้อยแล้ว เพราะเวลาเราไปออกสี่สิบก่อนกลับโตะครุเขาก็จะตำหนิว่าต้องหาค่าใช้จ่ายให้ลูกให้เมียนะ ต้องปฏิบัติอามาลให้สม่ำเสมอเหมือนที่เราปฏิบัติตอนออกคะวะสุนี้แหละ

ผู้วิจัย : บังจบการศึกษาปริญญาตรี มาจากไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หลังจากจบปอเนาะ ก็ไปต่อปริญญาตรีที่อินเดียแต่ไม่ทันจบ ก็ต้องกลับมาก่อนครับ

ผู้วิจัย : ตอนนี้อยู่อายุเท่าไรแล้วนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมเกิดปี 2511 ตอนนี้อยู่ 45 ปีครับ

ผู้วิจัย : คนมักจะบอกว่าผู้ชายพอมีอายุขึ้นต้นด้วยเลขสี่ แล้วมักจะเริ่มคิดอยากมีบ้านที่สอง นี่จริงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าก็น่าจะเกี่ยวนะ เพราะผู้ชายนี้พออายุเข้าสี่สิบแล้ว ความเป็นผู้ใหญ่ภาวะความเป็นผู้นำก็จะเริ่มนิ่งมากขึ้น อย่างท่านนะบีมุฮัมมัด เริ่มเป็นรอซูลก็ตอนอายุสี่สิบ เขาจะเรียกว่าภาวะความเป็นผู้นำเริ่มมีแล้วหรือบางคนที่อาจเป็นเพราะช่วงเวลานั้นฐานะเริ่มมั่นคงแล้ว แต่ถ้าคนที่อายุไม่ถึงสี่สิบแต่ไปคิดเรื่องแบบนี้ ผมว่าไม่เหมาะ จะมีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่างๆ มีส่วนนะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าผู้ชายที่ยังไม่ถึงภาวะนี้ก็ยังไม่สามารถคิดเรื่องมีภรรยาเพิ่มใจไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ถึงขั้นห้ามคิดนะ คนหนุ่มๆ ซ้อมคิดได้ แต่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติจริง เพราะผมกังวลว่าผู้ชายที่วุฒิภาวะไม่ถึง จะไม่สามารถแก้ปัญหาบางอย่างในครอบครัวแบบนี้ได้ พอแก้ไม่ได้ก็จะเสียศูนย์ ส่งผลกระทบตามาอีกเยอะแยะเลย ถ้าเราตัดสินใจเลือกไปแล้วต้องอยู่กับภาวะแบบนั้นตลอด คือเข้าแล้วออกไม่ได้ ถ้ามีปัญหาก็ต้องพยายามแก้ให้ถึงที่สุด อย่าไปคิดเรื่องเล็ก

ผู้วิจัย : บังคิดว่าการมีมากกว่าหนึ่งสำหรับบ้านเรานี้เป็นการช่วยแก้ปัญหาให้แก้สังคมหรือว่ายังสร้างปัญหาคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าช่วยแก้ปัญหาซะ เพราะสำหรับบางครอบครัวที่สามีเสียชีวิต มีลูกติดอีก ขาดผู้นำในครอบครัว ขาดคนดูแล อย่างนี้ก็ควรเข้าไปช่วยเหลือ คนที่ตัดสินใจเอาชีวิตตัวเองไปแบกรับแม่มาয়ลูกติด และภาระ

อีกมากมาย ช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคมผมว่าเป็นเรื่องที่ดีน่าสรรเสริญนะครับ ส่วนตัวผมคิดว่าผู้ชายที่เสนอตัวไปรับผิดชอบตรงนี้น่ายกย่องนะ เพราะว่าไปเป็นผู้ปกครองให้ลูกเขาอีกสองสามคน ไปช่วยวางแผนเรื่องครอบครัว เรื่องศาสนา น่าชื่นชม ไม่ใช่หน้าดำหนินะ ผู้ชายหนึ่งในร้อยจะหาได้ไหมที่กล้ารับผิดชอบภาระตรงนี้ ส่วนใหญ่ก็คิดที่จะหากนรวยๆ พอได้แล้วจะได้สบายใจ

ผู้วิจัย : คิดว่าน่าจะเก็บประเด็นครบแล้วค่ะ อินชาอัลลอฮ์ ก็ขอขอบคุณบังมากที่เสียสละเวลามานั่งคุย พร้อมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากๆ เลยค่ะ ขออัลลอฮ์ตะอาลาตอบแทนด้วยสิ่งที่ดียิ่งกว่าค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สิ่งที่พูดไปก็เป็นประสบการณ์ส่วนตัวครับ ไม่ได้เติมแต่งอะไร เพราะอยากจะทำให้ชีวิตของครอบครัวเราได้เป็นบทเรียนให้กับคนอื่นอีกหลายๆ คน

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 9: คุณอับดุลรอเซะ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : ก่อนอื่นต้องขออนุญาตบันทึกการพูดคุยครั้งนี้ละคะ อย่างที่เคยเล่าให้ฟังก่อนหน้านี้ละ เรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ก็คือ การบริหารจัดการในครอบครัวที่มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ก็เลยต้องขอสัมภาษณ์ข้อมูลประกอบการศึกษาคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ยินดีครับ

ผู้วิจัย : ครอบครัวของอูस्ताซ ก็เป็นครอบครัวใหญ่ละคะ ตอนนี้มีภรรยา 3 คนใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ

ผู้วิจัย : มีลูกทั้งหมดกี่คนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับภรรยาคนที่หนึ่งก็ 10 คน กับคนที่สอง 7 คน ส่วนคนที่สามนี้ยังไม่ได้ลูกครับ

ผู้วิจัย : แล้วภรรยาสามคนนี้พักอาศัยอยู่ใกล้ๆ กันหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ก่อนภรรยาคนที่หนึ่งกับสองก็จะอยู่ใกล้กัน ไปๆ มาๆ กันอยู่ แต่ตอนนี้ก็อยู่คนละที่กัน

ผู้วิจัย : แล้วคนที่ 3 ละคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนที่ 3 นี้เพิ่งมีได้ไม่นานครับ อยู่ไกลกว่าสองบ้านแรกหน่อย

ผู้วิจัย : แล้วภรรยาทั้ง 3 คนนี้เคยเจอกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนที่ 3 นี้ยังครับ ยังไม่เคยเจอกับสองคนแรก

ผู้วิจัย : ตอนนี้อูस्ताซก็ทำธุรกิจส่วนตัวอยู่ไหมคะ

ผู้วิจัย : แล้วก็จะทำงานด้วยหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนแรกนี่เป็นแม่บ้านอย่างเดียวครับ ส่วนคนที่สองกับสามนี่เขาสอนอยู่ด้วย

ผู้วิจัย : ละ ปกติเวลาพูดถึงครอบครัวที่มีภรรยา มากกว่าหนึ่งแล้ว ก็มักจะมึนงงใจหนึ่งที่สำคัญและถูกพูดถึงบ่อยๆ คือ เรื่องการให้ความยุติธรรม อูस्ताซคิดว่า การให้ความเป็นธรรมที่ว่าเป็นยังไงคะ ด้านไหนบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องความยุติธรรมนี่ละ ทุกอย่างถ้าเราไม่ไปสัมผัสเอง เราจะเข้าใจไม่ถึง และเราก็จะให้คำตอบไม่ได้หรอกว่ามันเป็นยังไง ตัวเราต้องยอมรับว่าเราอ่อนแอ หลักการอิสลามที่ให้มาก็เป็นทางออกให้กับคนในสังคม แต่ถ้าคนเราไม่เข้าใจอิสลามในแบบครอบครัว ก็คงจะไม่เข้าใจเรื่องนี้ ในหลายๆ เรื่องแม้ไม่ใช่เรื่องการเมืองหลายคน อิสลามก็ได้พูดถึงความยุติธรรมอยู่ไม่น้อย ถามว่าคนในสังคมเราเคยพูดถึงกันบ้างไหม แต่ทำไมพอมาเรื่องการแต่งงานเราถึงมาจำกัดจนกระทั่งดูเหมือนว่าสิ่งนี้ไม่มีมนุษย์คนไหนในโลกทำได้ บางคนก็สรุปไปอย่างนั้น เพราะเราไปเน้นอยู่ที่เรื่องความยุติธรรมจนไม่ได้มองความเป็นจริงอื่นๆ เลย

ผู้วิจัย : จริงๆ แล้วแม่เป็นครอบครัวที่มีภรรยาคนเดียว ก็ต้องพูดถึงเรื่องนี้ด้วยเหมือนกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เรื่องความยุติธรรมระหว่างเรากับภรรยา แม้จะมีคนเดียวก็เป็นเรื่องสำคัญระหว่างเรากับลูกก็สำคัญ เรากับเพื่อนก็ต้องมีความเป็นธรรม ที่ไม่น้อยไปกว่ากันเลย ทุกเรื่องแหละต้องมีความยุติธรรมมาเกี่ยว แต่คนมักเอามาพูดถึงแค่เรื่องนี้

ผู้วิจัย : แล้วทำไมคนในสังคมถึงมานั่งพูดถึงเฉพาะในเรื่องการแต่งงานหลายคนล่ะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องนี้จะเป็นปัญหาที่หมักหมมกันมานาน พอเรามาทำสิ่งนี้ท่ามกลางสังคมที่รับไม่ได้ ทั้ๆที่เป็นสิ่งที่ดี แต่พอสังคมรับไม่ได้ก็กลายเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจทันที ทั้ๆที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ในอิสลามแต่พอรับไม่ได้ก็ประณามและประจานด้วย บางทีการพูดทักทายของเขาเป็นสิ่งที่ดีแต่ในใจเขากลับคิดไม่ดีกับเรา อันนี้เป็นประสบการณ์จริงที่พบเจอกับตัวเอง

ผู้วิจัย : ถ้าจะเปลี่ยนความคิดของคนในสังคม ก็ไม่ง่ายเลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เราต้องนัดคุยระหว่างคนในสังคมที่คลุกคลีกันอยู่บ่อยๆ นี่แหละ มาคุยทำความเข้าใจกัน พูดคุยเรื่องนี้บ่อยๆ เหมือนกับว่าต้องให้ความรู้เขา

ผู้วิจัย : การพูดดีแต่ในใจเขาคิดไม่ดีที่อุสตาซพูดถึง นี่ประมาณไหนคะ พอจะยกตัวอย่างได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างพอเจอเพื่อนหลายคนที่ไม่ได้เจอกันนาน 5 ปี 10 ปี เขาก็จะถามว่า “มาจากไหน” ผมบอกว่า “มาจากบ้าน” แล้วเขาก็ถามต่อว่า “บ้านไหน” นี่ประเด็นหนึ่ง แล้วพอมาเจออีกวันหนึ่งก็ถามว่า “จะกลับบ้านไหม”

ผมก็ตอบว่า “กลับซิ” แล้วเขาก็ถามต่อว่า “กลับบ้านไหน” คุณถามคนซิ

ผู้วิจัย : เป็นการถามแบบมีนัยยะซ่อนเร้นใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ ผมคิดในใจว่าคำถามของพวกเขาคุณมันให้ร้ายกับคน ถ้าผมนั่งอยู่กับภรรยาผมแล้วคุณมาถามว่า “มาจากบ้านไหน” ผู้หญิงที่มาด้วยกันเขาจะรู้สึกยังไง อย่ามาพูดว่าตัวผมที่ต้องให้ความยุติธรรม คนที่ถามก็ต้องให้ความยุติธรรมต่อเราด้วย คุณเคยคิดบ้างไหมว่าผู้หญิงที่นั่งอยู่เขาจะรู้สึกอย่างไรเมื่อคุณมาถามว่า “มาจากบ้านไหน” ผมเคยถามผู้หญิงที่นั่งอยู่แล้วเจอสถานการณ์อย่างนี้ว่าเขาจะรู้สึกอย่างไร ผู้หญิงเขาบอกว่า “เขารู้สึกเจ็บปวด” เพราะคำถามของคนที่ถามโดยไม่ได้คิดว่าอะไรเป็นอะไรนี่แหละ สร้างความเจ็บช้ำให้ผู้หญิงคำถามหรือคำพูดบางอย่างมันยิ่งสร้างปัญหาคำพูดของบางคนมันทำลายครอบครัวคนอื่นได้เลย สมัยนานปีเวลาชอฮาบัตถามเขาก็แค่ถามว่า “มาจากไหน” พอตอบว่า “มาจากบ้าน” ก็จบแค่นั้น เป็นเรื่องปกติไม่ถามต่อ ไม่ต้องไปยุ่งหรือกว่า “บ้านไหน” ไปยุ่งเรื่องส่วนตัวของเขาทำไม แต่ยุคเราจะพูดอย่างนี้กับคนที่มีการหย่าคนเดียวเท่านั้น คำถามแยๆ อย่างนี้ผมจะเจอบ่อยมาก

ผู้วิจัย : แล้วเคยมีถามแบบต่อหน้าภรรยาเลยไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีอยู่วันหนึ่งผมพาแม่บ้านไปเดินเที่ยวงาน แล้วเจอเพื่อนเก่า เขาก็ทักว่า “แล้วนี่ภรรยาคนไหน” ลาอิลฮาฮอลิ้ลลลอฮุ.. ตกลงวันนั้นไม่ทันได้ชี้อะไร ผมบอกภรรยาว่า “ไป กลับบ้านไปนอนดีกว่า” ไม่นึกว่าจะมา

เจอคนปากเสีย คนถามเขาไม่คิดบ้างหรือว่าถ้าถามภรรยาเขาอย่างนั้นบ้างแล้วภรรยาเขาจะรู้สึกยังไง เราจะจะไปเดินเที่ยวงานสบายใจแทนที่จะถามดีๆ ว่า “อัสสลามูออลัยกุมฯ พี่น้องเป็นไงบ้าง ครอบครัวสบายดีไหม” แต่นี่ลงจากรถ เดินไปแล้วเจอคำถามว่า “นี่ภรรยาคนไหน” ตกใจไม่มีอารมณ์จะเดินต่อ กลับบ้านดีกว่าจริงๆ แค่ว่าถามว่า “มาที่คน” ถ้าเราตอบว่า “มากับครอบครัว” แค่นั้นก็จบได้แล้ว ไม่ต้องไปยุ่งว่าครอบครัวไหน ผมบอกไปว่านี่แหละคำถามบิโอะฮุ คำถามประเภทนี้ทั้งหมด บิโอะฮุทั้งนั้นแหละ สมัยนาบีไม่มีขอฮาบัตคนไหนถามอย่างนั้นหรอก “พาทภรรยาคนไหนมา” “แล้วนี่มาจากบ้านเมียไหน” ไม่เคยเจอในฮาดีษที่ผมศึกษา มาถามบิโอะฮุแบบนี้ ถ้าเราไม่ตอบไปแรงๆ อย่างนี้นะ คนถามเขาไม่สำนึกคิดแต่เรื่องการเป็นภรรยาสองคน สามคน สี่คนว่าเป็นซุนนะฮ์นาบี แต่เราฝึกการพูดจาก่อนซิ คำพูดอย่าไปให้ร้ายเขา ถ้าเราเป็นคนที่ไม่ส่งเสริมการมีภรรยาหลายคน คำพูดเราต้องไม่ไปทำร้ายความรู้สึกเขา ต้องพูดในเชิงบวก ต้องฝึกพูดให้เป็น เวลาเจอกันถามแค่ “มาจากไหน” ตอบว่า “มาจากบ้าน” ก็จบอย่าไปยุ่งเรื่องของเขา

ผู้วิจัย : คำถามลักษณะนี้ เป็นคำถามที่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางทีผมไปกับกะคนแรกแล้วเจอคนรู้จัก เขาถามว่า “บังมีลูกกี่คน” ผมเองภรรยาผม ผมรู้ว่าเวลาคนพูดแล้วเขาู้สึกยังไง เขาทำได้ไหม เขาทำได้ แต่ความรู้สึกเขาก็มีนะ ผมไม่อยากทำร้ายจิตใจเขา ผมตอบว่า “ผมมีลูก 10 คน” ผมไม่ได้โกหก เพราะลูกที่ผมมีกับเขา

สิบคน และเขาก็ยืนอยู่ข้างๆผม พอผมไปอีกที่หนึ่งภรรยาไม่ได้ไปด้วย มีคนถามว่า “ตอนนี้มีลูกกี่คนแล้ว” ผมก็ตอบว่า “ผมมีลูกสิบเจ็ดคน” ถ้าอย่างนี้เราก็ตอบได้ปกติ ผมแค่ความรู้สึกของภรรยาผม การแค่ความรู้สึกเขานี้มันผิดหรือ บางครั้งเราไม่ได้โกหกแต่เราพูดความจริงไม่หมดเท่านั้นเอง เราอยู่ด้วยกันเรารู้ว่าสิ่งนี้เขาชอบสิ่งนี้เขาไม่ชอบ มีที่หนักกว่านี้คือพอบอกว่า “มีลูก 10 คน” ก็ถามต่อว่า “ได้ข่าวว่ามีลูกสิบเจ็ดคนนี่” อันนี้ยิ่งเลือกเข้าไปใหญ่เลย เราพูดแบบนี้แล้วยังอุตสาไม่เชื่อเรา แล้วผมก็ตอบไปว่า “แล้วผมเคยโกหกคุณไหม” เขาก็ตอบมาว่า “เอ๊ะ..ก็วันนั้นเห็นบอกว่าลูก 17 คนนี่” ผมก็เลยนั่งนิ่งไม่ตอบอะไร คนมันจะมาหาความจริงกับเราแต่เขาเองไม่เคยรู้จักความจริงเรื่องแบบนี้เราต้องนั่งเสวนากัน นั่งบรรยายแล้วพูดกันแรงๆ ให้สังคมได้รับรู้ เพราะเรื่องอย่างนี้การเดินหน้าอย่างเดียวโดยที่ไม่ได้รับรู้ความจริงที่เป็นอยู่เลยนี้เสียหาย

ผู้วิจัย : การพูดนี้สำคัญมากเลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ นาบียังบอก “คำพูดที่ดีเป็นการชอคาเกะฮุ” เราต้องพูดให้เป็น ในหนึ่งวันเราได้บริจาบบ้างไหม คำพูดที่ดีก็เป็นชอคาเกะฮุแล้ว

ผู้วิจัย : การบริการจัดการภายในครอบครัวเป็นไงบ้างคะ ราบรื่นดีไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันดับแรกเรื่องความยุติธรรม ผมบอกภรรยาว่า ผมอ่อนแอ ผมยังทำได้ไม่ดีกว่าให้ความยุติธรรมในบางเรื่องบางครั้งที่ผมก็ยังทำไม่ได้ ไม่ต้องเรื่องอะไรมาหรอก บางทีสามีภรรยาเราใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันในแต่ละวัน นาบีบอกว่า เรามีเสื้อใหม่ภรรยาก็ต้องมีเสื้อใหม่

เราได้กิน ภรรยาก็ต้องได้กินด้วย แต่ถามว่าทุกวันที่เราออกจากบ้านไปทำงาน ขอแค่เรานึกถึงแม่บ้านที่บ้านเราว่ามือเที่ยงเขาได้กินดิๆ อย่างที่เราได้กินหรือเปล่า แค่นี้ก็เป็นที่ไปได้ยากแล้ว เพราะเราอยู่ข้างนอกบางทีไปเพื่อนฝูงพาไปกินนุ้นกินนี่ บางทีก็คนอื่นเลี้ยงบ้าง บางวันก็ไม่ต้องจ่ายชักรบาทเลย อาหารที่คนอื่นเลี้ยงนี่ดีกว่าที่กินที่บ้านอีก ฉะนั้นเราจะให้ภรรยาที่บ้านได้กินอย่างที่เรากินก็เป็นที่ไปได้ไม่ได้ หมายถึงว่าพอเราได้กินก็ต้องนึกว่าเขาได้กินด้วยหรือเปล่า ถ้าเราจะซื้อเสื้อก็ต้องนึกถึงเสื้อของเขาด้วย คงไม่ต้องถึงขั้นว่า พอเราได้เสื้อมาตัวหนึ่ง เขาต้องได้เสื้อตัวหนึ่ง เรากินจานหนึ่ง เขาก็กินหนึ่งจาน ไม่ต้องขนาดนั้น แต่แค่นี้ก็ถึงกัน มีใจเอื้อเอื้อให้กัน แบ่งปันความรู้สึกกัน แค่นี้ก็พอแล้ว พอเรานั่งกินอาหารก็โทรไปหาหน่อย เขาหน่อย “อัสสลามูออลัยกุมฯ ทำอะไรอยู่ กินข้าวหรือยัง” เขาก็จะถามว่า “กลับมากินบ้านไหม” ผมบอกว่า “นี่เพื่อนฝูงนั่งเลี้ยงอาหารกันอยู่” เขาก็จะบอกว่า “ไม่เป็นไร” เขาก็จัดการของเขาเอง ถามแค่นี้ก็พอแล้ว แม่บ้านเขาก็บอกว่า แค่นี้ก็พอแล้ว ฉะนั้น ผมว่าแค่คนรอบข้างเพื่อนฝูง และคนในสังคม “ไม่เอาผิดแก่กัน” สิ่งนี้เป็นคุณธรรมเบื้องต้น แค่นี้ก็พอแล้ว

ผู้วิจัย : การให้ความยุติธรรมในครอบครัวใหญ่อย่างนี้ เป็นไปอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในสิ่งที่ป็นวัตถุเราก็พยายามเคลียร์ให้ตัวเลขตรงกัน แต่ถ้าเป็นเรื่องจิตใจคงเป็นที่ไปได้ยากหรือ เพราะมนุษย์อ่อนแอ เมื่อพอใจสิ่งใดจิตใจก็จะเอนเอียงไปทางสิ่งนั้น อันนี้เรื่องปกติ เหตุการณ์นี้ก็เคยเกิดขึ้นกับนะบี แต่เราจะไม่บอกว่านะบีลำเอียงนะ มันเป็นเรื่อง

ของจิตใจ เป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก เวลาผมไปขอภรรยาคนที่สอง ก็ไปขอกับพ่อแม่เขา ในบ้านเขาไม่มีใครซักคนที่ให้ เพราะพอเขาเห็นภาพครอบครัวที่มีเมียหลายคนแล้วเขาจับไม่ได้ขนาดเขา สุดท้ายเขาก็ยอม เพราะปฏิเสธไม่ได้ เขาอนุญาตให้นิกาสุกัน แต่ให้ไปแต่งงานที่อื่น เขาก็อดสำ เนะนำว่าให้ไปนิกาสุกันที่บ้านโตะคนนั้น บ้านเวาะคนนั้น ไปนิกาสุกันที่ไหนก็ได้อย่ามาทำที่บ้าน เพราะญาติๆ เขาจะกล่าวหาเอาได้ว่าส่งลูกเรียนจบปริญญาแล้วให้ไปเป็นภรรยาคนที่สอง เรื่องนี้สังคมเรายังรับไม่ได้ครับ

ผู้วิจัย : ทำไมสังคมบ้านเรายังมองเรื่องนี้เป็นเรื่องลบเอาขนาดนั้นล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สังคมเรากับเรื่องนี้มันเป็นบาดแผล อย่าไปว่าคนต่างศาสนิกเลย คนมุสลิมเองก็ยังไม่เข้าใจ เรื่องนี้มันเป็นบาดแผลในสังคมมานาน เราขุคนี้จะมาล้างบาดแผลคงไม่่ง่าย รักษาไม่หายหรอก ต้องใช้เวลาเยียวยาอีกนาน จะเปลี่ยนความคิดคนทั้งประเทศคงต้องใช้เวลา

ผู้วิจัย : การเยียวยาที่ว่านี้ควรทำในรูปแบบไหนล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องออกมาพูดเรื่องนี้กันบ่อยๆ ถ้าถามว่าสื่อที่วิมุสลิมที่มีอยู่ตอนนี้ มีใครกล้ามาพูดเรื่องนี้บ้าง ไม่มีเลย หากวันนี้มีทีวีดาวเทียมช่องไหนมาพูดเรื่องนี้ ผมว่าอาจโดนปิดไปก็ได้ เพราะผู้หญิงโทรทัศน์มาประท้วงสั่งให้ปิด ผมว่าเรื่องนี้ถ้าคุยกันเยอะๆ ผู้หญิงเขาอาจไม่เข้าใจ แต่ถ้าเรามาคุยกันวงเล็กๆ อย่างนี้ถาม-ตอบไปมา ปัญหาที่เขาข้องใจอยู่เรื่องอะไร เรื่องอะไรที่เขากลัว เราอธิบายให้เขาได้

ถ้าสิ่งที่เขากลัวคือ การให้ความยุติธรรม ถามว่าในชีวิตประจำวันเขาก่อนการแต่งงาน เขาเคยให้ความสำคัญกับความยุติธรรมด้วยไหม ไม่เคยเลย ความยุติธรรมไม่ได้มีเฉพาะในเรื่องการแต่งงานนะครับ แต่ทำไมพอจะแต่งงานถึงมาจีเอาเฉพาะเรื่องความยุติธรรม ทั้งที่มีสิ่งอื่นที่ควรให้ความสำคัญเช่นกัน

ผู้วิจัย : เรื่องความยุติธรรมนี้ ต้องมีการพูดคุยตกลงระหว่างสามีภรรยาไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนก่อนแต่งงาน ผมบอกกับผู้หญิง(ภรรยาคนที่สอง) ว่า ผมอ่อนแอ แม้คุณจะมามองว่าผมแข็งแรงยังไงก็แล้วแต่ ผมยอมรับว่าผมอ่อนแอ ผมมีความอ่อนแอมาก คุณต้องดูแลผม ผมต้องดูแลคุณ ฉะนั้นจะให้ผมให้ความเสมอภาคกับทั้งสองฝ่ายในหลายๆเรื่อง ณ เวลานี้ผมยังทำไม่ได้ อย่างระหว่างบ้านผมกับบ้านคนที่สามระยะทางมันไกล แม้ฐานะของเราจะไม่ถึงขั้นลำบาก แต่ว่าเรื่องเงินก็เป็นปัจจัยหนึ่ง เรื่องความไม่สะดวกมันยังมีอยู่ บางวันจะเดินทางไปหาเขาเราไม่มีค่าน้ำมัน จะทำยังไง ถ้าจะไปเยี่ยมดั่งค์เพื่อนเพื่อเป็นค่าน้ำมันขับรถไปหาภรรยา นี่ผมว่าคงไม่ต้องไปพยายามถึงขนาดนั้นจนสร้างปัญหาให้กลับตนเอง อย่างน้อยก็โทรไปบอกเขาว่า “อัสสลามูออลัยกุมฯ วันนี้บ๊องไปไม่ได้...” ก็แก้ปัญหาก็ได้ อันนี้คือหนึ่งเลยต้องคุยกันให้เข้าใจ และสถานการณ์ที่สองเราแต่งงานกับคนที่สามยังไม่มีลูก แต่กับคนแรกก็มีลูกอยู่ 6-7 คนแล้ว เราจะให้ความสำคัญเป็นธรรมกับลูกๆ ยังไง ลองดูซิ ก็ใช้เวลาอยู่กับลูกๆไปให้มาก งั้นก็ให้บ๊องอยู่บ้านกะคนที่หนึ่งเยอะๆ จะได้ดูแลลูกๆ เพราะเรายังไม่มีลูก อันนี้คุณอาจจะพูดได้ แต่ถ้าวันหนึ่งผมขออย่างนี้

คุณก็จะหาว่าผมรู้ตั้งแต่ต้นทาง แต่นี้คุณก็เห็นว่าเด็กที่ออกมาแล้ว กับเด็กที่ยังไม่ออกมาเราก็ให้ความสำคัญเป็นธรรมยากแล้ว เราจะมากำหนดว่านอนบ้านนี้หนึ่งคืน บ้านนู่นสองคืน บ้านนั้นสามคืนมันยาก ถามว่าเวลาพอไม่อยู่ลูกๆจะถามไหมว่าพ่อไปไหน แล้วถ้าลูกจำเป็นต้องไปทำนู่นทำนี่ข้างนอกจะทำไง ใครจะพาไป ผมว่าบริหารแม่นี่ มันยากไม่เท่ากับบริหารลูกหรือกบ่างวันผมคิดเวรอีกบ้านหนึ่ง แต่ต้องพาลูกไปเที่ยวงาน พ่อเที่ยวงานเสร็จก็ต้องไปส่งลูกบ้านนู่น แล้วกลับมาอนบ้านนี้ คือ ในเชิงปฏิบัติแล้วมันลำบาก แล้วถ้ายังระยะทางไกลก็ยิ่งลำบาก ถ้าคนสองคน สามคนเข้าใจกันนะ ทุกอย่างมันง่าย ฉะนั้นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ผมพยายามให้ความเข้าใจกันในทุกทางระหว่างเรา เรื่องลูกไว้ทีหลัง ถ้าเราเข้าใจกัน ทุกอย่างมันก็ง่าย

ผู้วิจัย : เสียง吁แห่จากคนข้างนอกมีบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนนอกนี่แหละปัญหาใหญ่สุด พอเราเข้าใจกันทั้งสามฝ่าย ปัญหาที่ถือว่า เพื่อนของภรรยาคนที่หนึ่ง เพื่อนของภรรยาคนที่สอง เพื่อนของภรรยาคนที่สาม ตรงนี้คือปัญหาใหญ่ เวลาเราอยู่เฉยๆ ชักพักก็โทรมา โทรมาถามนู่น ถามนี่ ถามซักเยอะเยอะ เราเริ่มรู้แล้วว่าต้องไปฟังอะไรมา เพราะว่าผู้หญิงเวลาอยู่ด้วยกันแล้วชอบพูดเรื่องคนอื่น ผมถามภรรยาผมว่า เพื่อนของน้องที่สามมีภรรยาคนเดียวนั้น เวลาไปไหนมาไหนเขาพาภรรยาไปด้วยเหมือนกับที่เราคิดใหม่ ก็ไม่ แล้วมาหาว่าพอเป็นภรรยาคนที่สองที่สามแล้วจะไปไหนมาไหนไม่สะดวก พอคนที่หนึ่งภรรยาคนเดียวอยู่บ้าน

อย่างเดียวไม่ค่อยได้ไปไหน ไม่มีใครพูด แต่พอมาเป็นภรรยาคนที่สามแล้วไม่ค่อยไปไหน คนกลับมาตั้งข้อสังเกต พอผมพูดอย่างนี้กับภรรยาผม เขาก็บอกว่า “เออ ใช่ว่าจริงๆด้วย” ปกติเขาไม่ค่อยได้ไปไหนเลยด้วยซ้ำแต่พอมาเป็นภรรยาคนที่สาม นี่ก็ได้ไป นู่นก็ได้ไป นั่นก็ได้กิน เสื้อผ้าก็ได้สวมใส่ ถ้าเรามาเทียบกันอย่างนี้นะ คนที่เป็นภรรยาคนเดียวบางคนก็ยังสู้เราไม่ได้ที่ แต่ว่าเวลาที่ซัซตอนมันเข้ามาดูแลเขาไม่ได้คิดอย่างนั้นหรอก แต่เวลาเรานั่งคุยกันเขาก็นึกได้ นั่นแหละจะบอกว่าบุคคลที่สามมีปัญหา ปัญหาบุคคลที่สามนี้มีทุกที่ ที่ผมเล่านี้คือประสบการณ์จริงที่ไปสัมผัสมา บางสถานการณ์เรามีของจริงแต่เราก็พูดของจริงหมดไม่ได้ แต่ก็ไม่ใช่โกหกนะ แต่พูดความจริงหมดไม่ได้

ผู้วิจัย : แสดงว่าคนรอบข้างก็เป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลต่อครอบครัวใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของสามี ภรรยาอย่างเดียว แต่คนไม่พร้อมจะรับความจริงมีมากในสังคม ยังดีที่มีคนสนใจศึกษาเรื่องนี้ เพราะเมื่อพูดของจริงคนมันรับไม่ได้ เรื่องนี้เป็นปัญหาเดิมๆ อยู่แล้ว บางทีเราไม่ต้องสนใจการถูกพูดถึง เราทำของเราไปก็พอ

ผู้วิจัย : การถูกพูดถึงนี่ จะมีเฉพาะในช่วงแรกๆ หรือว่ายังคงเป็นกระแสมีอยู่เรื่อยๆคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีอยู่ตลอด บางทีผมพาแม่บ้านไปทำฮาลาเก๊ะ พอกลับมาเก๊ะเขาบอกว่า คราวหน้าไม่อยากจะไปแล้วฮาลาเก๊ะ มันไม่สร้างสรรค์ พอทำฮาลาเก๊ะกันเสร็จนั่งว่าง ก็คุยไปพาดพิงคนนู่นบ้างคนนี่บ้าง ผมก็เลยถามว่ามีใครบ้างในฮาลาเก๊ะ เราก็ไม่อยากจะ

ลองถามดู พอเขาบอกว่าคนนู่นๆ และก็มีภรรยาคนนู่นๆ ก็เข้าใจเลย อ้อ..อ้อ..อ้อ ก็ไม่เป็นไร ไม่อยากไปก็ไม่ต้องไป ไปแล้วไม่มีความสุขก็ไม่ต้องไป ถ้าไปแล้วสร้างสรรค์ มีความสุขก็ไป นี่คือหลังจากฮาลาเก๊ะเสร็จแล้วไปคุยเรื่องอื่นจริงๆเรื่องอื่นๆที่น่าจะคุยก็มีเยอะแยะนะ ว่า “เออ ลูกคนโตเรียนจบอะไรแล้ว.. ทำงานที่ไหน.. ยังไง.. แล้วคนน้องละ แต่งงานหรือยัง แล้วถ้าเรามีลูกผู้ชายแล้วหาลูกของพี่น้องที่เป็นผู้หญิงลูกของคนนั้นคนนี้แนะนำกัน จะได้เกี่ยวดองกัน” การคุยที่สร้างสรรค์มันก็มีเยอะแยะ แต่ว่าทำไมไม่คุยกันประเด็นแบบนี้ ไปคุยเอาเรื่องอื่นที่พาดพิงคนอื่น เอาเรื่องของสามีอีกคนที่พึ่งแต่งงานคนที่สองไปคุยบ้าง นี่คือลักษณะของผู้หญิง แต่ตอนนี้มันพัฒนาไปยังไง วัลลอสusanne ล้มผมก็ไม่รู้

ผู้วิจัย : ปัจจัยที่มาจากคนรอบข้างนี้คุณอยากว่าไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ครับ ผมบอกภรรยาไปว่า ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ต้องไป ลำพังแค่ปัญหาพวกเราในครอบครัวเราไม่หนักใจหรอก แต่คนที่อยากมาร่วมแก้ปัญหากับเรานั้นเยอะ ใช่ไหมครับ พอแก้ปัญหานึงกำลังจะจบ แล้วก็ยังมีอีก แก้จะจบก็ไม่จบ

ผู้วิจัย : ค่ะ โดยรวมแล้วคิดว่าหลักสำคัญในการบริหารครอบครัวลักษณะนี้คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เอาตามความเป็นจริงนะ ต้องรวมเอาหลายๆหลักการมาใช้ ทั้งหลักการที่เราเรียนรู้มาจากนะบีเรื่องนี้เรื่องนี้มา เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ที่นะบีบอกว่าผู้ชายต้องอภัยให้กับผู้หญิงวันหนึ่งๆ อย่างน้อย 70 ครั้ง

ไม่ใช่เพียงผู้ชายหรือ ผู้หญิงก็เช่นกันต้องอภัยให้กัน ถ้าเธออภัยให้กับสามีของเธอ โอกาสที่เราจะทะเลาะกันมันไม่มี ถ้าเธอจะมาหาความสมบูรณ์ในตัวสามี ถ้าเราไม่เสริมสร้างกันและกัน อย่าคิดว่าผู้ชายจะเข้มแข็งและทำอะไรได้ทุกอย่างอย่างที่เราคิด มันเป็นไปได้หรือ ถ้ามันไม่มีสมาก็ทำอะไรไม่ได้ซักเรื่องหรือครับ ขับรถก็มีปัญหา ฉะนั้นผู้หญิงนี้สำคัญ ความเข้าใจกันระหว่างเราสามสี่คนนี้สำคัญ ถ้าเราเข้าใจกัน ประเด็นต่างๆที่เรากลัวมันเป็นเรื่องรอง

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าในยุคปัจจุบันผู้ชายจำเป็นต้องแต่งงานมากกว่าหนึ่งหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้ผมไม่ได้พูดเห็นแก่ตัวนะ แต่ที่ผมสัมผัสเท่าที่เดินทางไปเหนือลองได้นะ สังคมปัจจุบันมันแย่ เราไม่รู้ไหมว่าผู้หญิงที่ทำชีนาแต่ละวันมีเยอะแยะเท่าไร หน้าตาก็ดี เรียนก็อยู่ปีสุดท้าย ถ้าเรียนจบไปทำงานหรือเป็นครูสอนที่ไหนก็ได้ ท่ามกลางความอ่อนแอของคนผู้ชายที่คิดชั่วมีเยอะก็อาศัยโอกาสตรงนั้นแหละ ที่ทำชั่วอีกลักษณะหนึ่งก็คือ ชายตัว ที่ผมพูดนี้คือเจอมากับตัวเองนะครับ เราคิดว่าสภาพเราที่อยู่ออย่างนี้ไม่น่าจะเจอของอย่างนั้น ครั้งหนึ่งผมไปกับแขกผู้ใหญ่ ไปทานข้าว ก็มีผู้หญิงมากันสี่คนมานั่งข้างๆ ในสี่คนนี้เป็นมุสลิมะฮุชะสามคน พอมานั่งข้างผมแล้วก็ทักทาย “อัสสลามอ อลัยกุมฯ” ผมนี่อุทาน ในใจเลย ลาอิลลาฮาอิลลลลลล

ผู้วิจัย : ดูไม่ออกว่าเป็นมุสลิมหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ แต่งตัวชุดนักศึกษาธรรมดา ผมก็ถามว่าเต๊ะอยู่ที่ไหน ก็ตอบว่าอยู่ที่นี้ เลขขอคุณบัตรนักศึกษาหน่อย ผมก็ถามต่อว่า

เคยเจอผมมาก่อนหรือเปล่า เขาก็บอกว่าไม่ ผมก็นั่งถามนั่น ถามนี่ไป อย่าให้เขารู้สึกไม่สบายใจ นั่งคุยกินข้าวเสร็จคนอื่นๆเขาก็ขึ้นโรงแรมผมไม่ขึ้น ผมขอคุยกับน้องเขา ผมบอกเขาว่า “เต๊ะ ที่หลังอย่าทำอย่างนี้นะ มันไม่ดี...” ผมคุยจนกระทั่งเขาร้องไห้ เขาสารภาพว่าที่เขาต้องยอมเอาตัวมาแลก เพราะเขาต้องการหาเงิน ไว้ซื้อกระเป๋า ซื้อโทรศัพท์ ซื้อเสื้อผ้าสวยๆใส่ นี่ผมเจอมาเอง ผมเคยเล่าให้หลายคนฟัง เพื่อจะบอกให้รู้ว่าผู้หญิงเข้ามาเสนอตัวอย่างนี้อยู่ในสังคมเยอะ ไม่เว้นแม้กระทั่งสังคมมุสลิม แล้วผู้ชายที่มีภรรยาอยู่หนึ่งคน ไปถือสิทธิ์อยู่ตรงนั้น นี่คือการแก้ปัญหา นะ บางทีผู้หญิงเขาไม่ต้องการความสมบูรณ์หรือ แต่ต้องการมีในสิ่งนั้น หากคนในสังคมยังต่อต้านเรื่องการมีภรรยาหลายคน ชินาก็จะเกิดมากขึ้น ปัญหาจะเกิดขึ้นเนื่องจากผู้หญิงและผู้ชายจะไปแอบทำชีนา แปลกที่พอเรื่องอย่างนี้สังคมกลับไม่เอามาพูดเท่าไร เรื่องที่เป็นเรื่องถูกต้องกลับเอามาพูดให้เป็นปัญหา แต่เรื่องการทำชีนากลับไม่มองว่าเป็นปัญหา

ผู้วิจัย : ท่านกำลังจะบอกว่าการแต่งงานมากกว่าหนึ่ง ก็มีส่วนในการแก้ปัญหาในสังคมหรือคะ แล้วที่บางคนบอกว่ายิ่งสร้างปัญหานี้จริงไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่านะครับ ถ้าเรามานั่งทำความเข้าใจปัญหาเหล่านี้ร่วมกันนะ ผู้หญิงที่ไม่ยอมเขาก็ต้องยอม เพราะเรื่องนี้มันช่วยแก้ปัญหาภาพรวมของสังคมไม่ใช่แก้ปัญหาคนใดคนหนึ่ง บางคนก็อาจจะพูดว่า “ได้แหละ ก็ผู้ชายเป็นฝ่ายได้นี่” ถ้าเราเนียตดี ในเรื่องนี้นะ ผมว่าช่วยแก้ปัญหาของสังคมได้ อย่างมองไปที่

ความสุขที่ผู้ชายมันได้ แต่หลักเรื่องนี้อย่างน้อยก็ช่วยยับยั้งไม่ให้คนไปทำสำส่อน เรื่องแบบนี้ต้องนั่งเสวนาเชิงลึกครับ ขนาดเราเป็นพ่อยังเจอปัญหา แล้วลูกเราจะเจอยังไง อันนี้เรากลัวที่สุด ออกไปจากบ้านไม่รู้ว่าเจออะไรก็ไม่รู้

ผู้วิจัย : แสดงว่าการแต่มากกว่าหนึ่ง ส่วนหนึ่งก็ช่วยแก้ปัญหาในสังคมไปด้วยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ

ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าผู้ชายในปัจจุบันมีความพร้อมพอที่จะมีภรรยามากกว่าหนึ่งไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความพร้อมของผู้ชาย ผมมองด้านอิหฺมานด้านจิตใจมากกว่าด้านอื่น เพราะเรื่องทรัพย์สินเรื่องเงินทองมันจะมาเอง คนเราใช้ชีวิตทุกวันก็ต้องขวนขวายหาปัจจัยยังชีพอยู่แล้ว หาด้วยกันนั่งปรึกษาหารือกัน อัดลอสก็ให้อยู่แล้ว แต่ประเด็นสำคัญที่ต้องมาก่อน คือความพร้อมของอิหฺมานในใจ

ผู้วิจัย : ต้องเป็นคนที่มีความรู้ศาสนามากหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความรู้ศาสนาที่ไม่ต้องเยาะหรือทำให้ระดับใกล้เคียงกันก็พอ มันอยู่ที่ระดับของชายกับหญิงที่ชอบพอกันนั่นด้วย คือให้ระดับพอกัน ถ้าช่องว่างเยอะไปมันก็เป็นปัญหา

ผู้วิจัย : ควรจะมีระดับความรู้ที่ใกล้เคียงกันหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่ที่ผมสังเกตทุกวันนะ ผู้หญิงเขาลดเยอะ ลดลงเยอะเลย

ผู้วิจัย : ลดอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลดเพดานของเขา ถ้าเขาต้องการมีสามีที่เป็นอย่างนั้นๆ ถ้าเขาตั้งไว้ 20

ข้อ พอเลือกจริงก็คิดว่าไม่น่าจะเกิน 4 ข้อ 5 ข้อ เพราะเขาใช้ชีวิตอยู่ทุกวันเขารู้สภาพความเป็นจริง ถ้าตั้งเงื่อนไขไว้มากขนาดนั้น คิดว่าเขาจะมีโอกาสแต่งงานหรือไม่ ผมว่ายากมากกับปัจจุบัน แค่จำนวนผู้หญิงต่อผู้ชายในห้องเรียนก็มองเห็นภาพได้ชัดเจนแล้ว ที่ผมไปเจอมานะ เป็นมหาลัยเอกชนแห่งหนึ่งนะ ในห้องมีผู้ชายอยู่สองคน ผู้หญิงสามสิบกว่า แล้วผู้ชายสองคนก็หน้าตาเหมือนเด็กติดยาไปชะคนหนึ่ง อีกคนหนึ่งที่ไม่ติดยานั้นดูจากลักษณะข้างนอกก็หน่อมแน่น วันนั้นผมเจอที่หาดใหญ่ ผมถามผู้หญิงไปว่า “นี่น้อง ผู้ชายที่ดีกว่านี้ไม่มีแล้วหรือ” เขาก็ตอบเบาๆ ว่าในห้องมีผู้ชายแค่สองคนนี่แหละ เขาก็เลยจำเป็นต้องเอาเป็นแฟน ผู้หญิงที่มาด้วยกันเป็นพุทธ 2 คน นอกนั้นมุสลิมหมด แล้วผู้ชายทั้งสองคนก็เป็นมุสลิม ดูแล้วน่าจะติดยามาจากบ้าน ผู้หญิงที่มาด้วยกันกับเขาถ้าไม่มากับผู้ชายสองคนนี่ จะให้เขามากับใครอย่างน้อยผู้ชายก็ได้ช่วยดูแลเขา แสดงว่าผู้ชายบางคนที่มีมองด้วยสายตาเราแล้วไม่มีศักยภาพอะไรเลยนี่นะ แต่ผู้หญิงที่ไม่มีที่พึ่งเขาก็ต้องพึ่งสองคนนี่แหละ แล้วเดินทางมาจากมหาลัยภาคกลางนั้น มาประชุมที่นี้ วันนั้นพอดีในรถผมมีหนังสืออยู่ก็เลยบอกว่า “นี่ลุงให้ของขวัญ เอาไปอ่านคุณนะ” เขาก็ดีใจใหญ่ ผู้ชายที่ดีในปัจจุบันมันมีอยู่น้อยจริง แล้วถ้าผู้หญิงไม่ปรับวิธีคิดนะ ไม่มีโอกาสได้แต่งงานหรือไหนจำนวนผู้ชายที่น้อยอยู่แล้ว ไปติดยาชะอีกไปหน่อมแน่นแปลงเพศอีก ผมก็มีลูกสาวถ้าไม่ฝึกให้ลูกคิดอย่างนี้นะ โอกาสที่ลูกโตมาจะได้แต่งงานนี่ยาก

ผู้วิจัย : แล้วอย่างผู้ชายบางคนที่มีความคิดจะแต่งงานหลายคนแต่ติดปัญหาที่ภรรยาคนแรกอย่างนี้คือควรทำอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปัญหานี้ก็ปัญหาใหญ่ มันมีอยู่สองสามแบบ คือ แบบแรกภรรยาคนแรกเขาไม่ยอมแต่พอปัญหาเกิดขึ้น เขาก็แก้กันได้แล้วแต่เขาสองคนสามีภรรยา แบบที่สองบางที่ภรรยาคนแรกเขาไม่ยอม แต่เราต้องใช้เวลาคุยค่อยๆคุย สร้างครอบครัวก็เหมือนสร้างบ้าน ถ้าเราจะสร้างบ้านสองชั้น ก็ต้องสร้างฐานให้ดีมาตั้งแต่แรก แต่นี่ฟังมาคิดกันตอนแต่งงานแล้วว่า เออ..เอาอีกซักคนก็ดี โดยที่ไม่ได้สร้างฐานไว้ก่อน พอมาตอนที่เจราขามีคนที่สองก็อาจจะต้องแยกทางกันตรงนั้นก็ได้

ผู้วิจัย : แสดงว่าผู้ชายที่จะมีภรรยาหลายคนนี้เขาต้องวางแผนตั้งแต่ก่อนแต่งงานกับคนแรกเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้แน่นอนอยู่แล้วครับ มันต้องวางแผน ถ้าคุณวางแผนสร้างบ้านดอกเสาเข็มไว้แค่สำหรับชั้นเดียว แต่อยู่ไปคุณต่อเติมเพิ่มเป็นสองชั้น สามชั้นได้ยังไง เดี่ยวชั้นแรกก็ทรุดพัง

ผู้วิจัย : วางแผนในที่นี้ คือต้องคุยกับภรรยาคนแรกตั้งแต่ก่อนแต่ง หรือว่าลักษณะไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อาจไม่ต้องคุยกับเขาตั้งแต่ต้นหรอก แต่หมายถึงตัวเรา ตัวผู้ชายเองต้องคิดไว้ก่อนแล้ว แล้วกับภรรยาเราก็ต้องคุย คุยให้เห็นความจำเป็นว่าเพราะอะไร ถ้ามันเป็นความจำเป็นไม่ใช่ปัญหา แต่แบบที่ไม่ใช่ความจำเป็นแต่เราไปจุดประเด็นให้จำเป็น อย่างนั้นเขาจะรับไม่ได้

ผู้วิจัย : ลักษณะไหนถึงเรียกว่าความจำเป็นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างผู้หญิงบางคนก็บอกว่าถ้าแม่หม้ายไม่เป็นไร อย่าเป็นคนโสดอยู่ละกัน แล้วถ้าเป็นคนโสดแล้วทำไม พอคนโสดมันก็จะมีคำวิพากษ์วิจารณ์ตามมาอีกเยอะ ยิ่งถ้าหน้าดีดีอีกคนเขาก็จะมองว่าเป็นเรื่องอื่น

ผู้วิจัย : การมีคนที่สองโดยที่คนแรกไม่ยินยอมหรือไม่ก็ไม่ได้รับทราบด้วยซ้ำไป อย่างนี้คิดว่าย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในหลักการนั้น ภรรยาคนแรกจะยินยอมหรือไม่ยินยอม เราจะบอกหรือไม่บอก อย่างนี้นั้นไม่ใช่ประเด็น มันขึ้นอยู่กับสามี ภรรยาคุณนั้นๆอยู่ด้วยกันมาเขาจะรู้ แต่บางครั้งเรื่องนี้ก็เป็นจุดเริ่มของปัญหานะ เพราะไม่ได้บอกนี่แหละ

ผู้วิจัย : ถ้าไม่บอกนี่ก็สร้างปัญหาใหญ่ได้เลยใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เป็นสามีภรรยาขึ้นมา ในเมื่อทุกอย่างเราบอกเขา แต่พอเรื่องนี้เราไม่บอกเขา ไม่ได้แน่ โดยหลักการแล้วไม่ต้องบอกเขา แต่โดยมารยาทคือเราอยู่ด้วยกันมา ใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ทุกเรื่องเราบอกภรรยาแต่ทำไมไม่บอกบ้างเรื่องนี้ บางทีเรารู้ว่าถ้าบอกแล้วเขารับไม่ได้ ก็ต้องค่อยๆบอก ค่อยๆคุยกัน แล้วแต่เทคนิคของแต่ละคน

ผู้วิจัย : ต้องมีเทคนิคเฉพาะเลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เทคนิคมันต้องมีครับ ถ้าไม่มีนี่ไม่ได้เลย กับปัญหาที่อาจจะเกิดตามมา ไม่มีใครอยากหลอกโกหกภรรยาที่ตัวเองรักหรอก ไม่มีใครคิดไม่ดีหรอก แต่ในเมื่อสิ่งที่เราต้องการกับสิ่งที่เขาต้องการมันต่าง เราก็อาจต้องเลือกทางออกจะที่ทำให้เราสองฝ่ายเจ็บปวดน้อยที่สุด

ผู้วิจัย : แล้วกรณีทีพอภรรยาคนแรกทราบแล้ว ก็ไม่ยอมอย่างเดียวเลย ให้เลือกเอาว่าจะให้ใคร อยู่ระหว่างคนที่หนึ่งหรือคนที่สอง ถ้าอย่างนี้เป็นยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เคยมีผู้หญิงมานั่งคุยหาหรือว่าจะขอเลิกได้ไหมสามีเขาแอบไปมีเมียใหม่ ผมบอกว่าทั้งสองอย่างเป็นเรื่องซัยตอน พอเขาแต่งงานคนนั้นแล้วเราไปขอให้เขาเลิกกับเรา อย่าไปพูดเรื่องเลิก ไม่มีทางออกอื่นแล้วหรือ? ทางออกก็มีนี่ บางทีสามีเราเดินทางไปไหนต่อไหนกว่าจะกลับมาที่ 3-4 วัน เราอยู่บ้านก็ไม่เห็นเป็นไร แต่พอรู้ว่าไปอยู่อีกบ้านหนึ่งคืนสองคืน กลับมีความรู้สึกทันที คุณต้องทำใจบ้างซิ แต่ถ้าเรื่องอึดมาเข้าไปอยู่ในใจคน พูดเรื่องเสียสละ แค่เสียสละง่ายๆนี้ ให้ใครละก็ให้สามีเรา การเสียสละให้สามีผลบุญก็ได้ถึงภรรยา ต้องอธิบายสร้างความเข้าใจอย่างนี้แหละ

ผู้วิจัย : ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมีอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความเข้าใจของสามีและภรรยา

ผู้วิจัย : ความเข้าใจอย่างเดียวเลยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถึงจะไม่มีเงิน แต่ถ้าเข้าใจกันก็ง่าย ผมยกตัวอย่างให้ฟังเรื่องหนึ่ง ตอนนั้นเราอยู่ด้วยกันสองครอบครัวแล้วมีช่วงหนึ่งที่ค่าใช้จ่ายในบ้านเยอะ ไม่พอ เลยไปยืมของน้องชายมา ปรากฏว่าพรั่งนี้ถึงกำหนดวันที่ต้องจ่ายให้เขา แต่เรายังไม่มียกหรือกับแม่บ้านว่าจะทำยังไง ก็คนที่หนึ่งเขาบอกว่า “ไม่เป็นไร เดี่ยวเขาไปยืมบ้านน้องมา ด้วยศักดิ์ศรีของอัลลอฮ์นี้ เขาฟังจ่ายค่าซื้อของไป แสดงว่าไม่มี ไปถามก็คนที่สอง โทรถามที่บ้านก็ไม่มี

เหมือนกัน แต่ไม่เป็นไร เราไม่ได้มีเจตนาที่จะโกงใคร เรายืมเงินมาเราก็ตั้งใจจะจ่ายคืนตามกำหนด แต่แค่อัลลอฮ์กำลังทดสอบทั้งเราทั้งเขา ก็ฝากไว้กับอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ประสงค์ให้เราไม่มีปัญหากับเจ้าหนี้ อัลลอฮ์ก็จะแก้ไขให้ ปัญหาคลี่คลายง่ายที่สุด ก็ยกว่า “พรั่งนี้อัลลอฮ์อาจไม่ให้เจ้าหนี้มาก็ได้ด้วยเหตุอันใดก็แล้วแต่” ผมฟังเขาพูดแล้วก็คิดว่า “โอ..ใช้ได้” หลังจากที่เรพยายามหาทาง นู้นก็ดัน นี้ก็ดัน พอรุ่งเช้ามาปรากฏว่าเจ้าหนี้ไม่มา หลังจากวันที่นัดไว้เดือนหนึ่งถึงมา “อัลฮัมดุลิลลาฮ์ ขอบคุณอัลลอฮ์ เรานี้ดันหมดแล้ว ซ้ายก็ดัน ขวาก็ดัน” นี่ผมยกตัวอย่างให้เห็นว่า ถ้าเราหาหรือกันในแต่ละเรื่อง ของนิศเดียวกันก็มีประโยชน์

ผู้วิจัย : ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความมั่นคงของครอบครัวมีอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ครอบครัวนี้แหละ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนใกล้หรือเพื่อนเรานี้แหละ แต่เขาอยู่ไกลหน่อยหนึ่ง เขาก็มีครอบครัวแล้ว ได้ข่าวว่าสามีเขาจะมีภรรยาใหม่ พอเป็นประเด็นเดียวกันนี้ก็ถ่ายทอด เล่ากันมันส์เลยจริงด้วย ไล่พงซุรตไปด้วย ปัญหาแบบนี้จะมีมาอยู่เรื่อยๆ ฉะนั้นต้องระวัง เราผู้หญิงก็ต้องหนักแน่น

ผู้วิจัย : โดยรวมทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยอะไรที่สำคัญที่สุดคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่แน่นอน มันขึ้นอยู่กับเวลาของมัน แต่ถ้าเราเป็นคนที่มีความพร้อม รู้ทันปัญหา ตั้งหลักให้มั่น ปัญหาจะมารูปแบบไหนยังไง “อัลฮัมดุลิลลาฮ์ อาลา กุลลี ฮาล” ถ้าคนเขาเอาเรื่องของเราไปพูด หรือมาว่าต่อหน้าเรา ฟัง

เสร็จเราก็ได้ดูแล้ววาง เพราะวางได้ ถ้าเราจัดการตัวเราได้อย่างนั้นนะ มาขึงไงก็รับได้ มีอยู่วันหนึ่ง ก็คนแรกเขาบอกว่า ‘คนข้างบ้านชอบมาถามไถ่ ซักไซ้เรื่องครอบครัวเรา’ ผมบอกว่า ‘เขาวิจารณ์ก็ช่างเขา ฟังได้ก็ฟังไป’ ทุกอย่างที่เขาเล่า ทั้งๆที่เราเองไม่รู้สักเรื่อง พอเขาถามว่า ‘รู้หรือยังว่าสามีเธอ...?’ ภรรยาผมก็ตอบว่า ‘รู้แล้ว’ ‘เรื่องนั้นๆ... สามีบอกหรือยัง?’ ภรรยาที่ตอบว่า ‘รู้แล้ว’ ทั้งๆที่จริงๆแล้วยังไม่รู้สักเรื่อง สักอย่างเลยที่เขาเล่าๆมา นี่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพราะยังงั้นๆ เราก็ต้องปกป้องสามีเราก่อน เรื่องสามีเราก็ต้องรู้ทุกเรื่องอยู่แล้ว แล้วคุณเป็นคนจากข้างนอกมาอยู่ อะไรกับสามีเรา โดยความหมายก็อย่างนั้นแหละ พอคนนอกกลับไปเราก็คอยมาว่ากัน สองคนสามีภรรยาคุยกันว่าความจริงแล้วมันเป็นยังไง แต่เวลาคนนอกมาเราก็ต้องปกป้องคนของเราก่อน เราต้องตั้งรับให้ได้ มีคนๆหนึ่งเขาพูดว่า “คนที่เรารักที่สุดก็คือสามีเรา แต่คนที่เขาไม่ไว้ใจที่สุดก็คือสามีเขาแน่แหละ” การไม่ไว้ใจแล้วเลิกกัน นั่นไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา เพราะคนที่เรารักที่สุดก็ย่อมมีมิติทำให้เราเจ็บปวดที่สุดเช่นเดียวกัน ลูกคนไหนที่อัลลอฮ์รักมาก อัลลอฮ์ก็จะทดสอบมาก นี่ก็เหมือนกัน ผู้หญิงที่เข้าถึงและเข้าใจตรงนี้ เขาก็จะปรับตัวเขาเองในบางครั้ง ไม่ใช่ว่าทุกปัญหาเราต้องแก้หมด แต่บางปัญหาต้องใช้เวลาเขาค่อยๆปรับตัว

ผู้วิจัย : คิดว่าครอบครัวลักษณะนี้มีข้อเสียอะไรบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครอบครัวที่มีมากกว่าหนึ่งปัญหาที่อาจจะกระทบก็คือเรื่องลูก ต้อง

ปรึกษาหารือกับแม่บ้านให้ดี อย่างก็เขาก็จะไม่ให้ลูกๆ รับรู้เกี่ยวกับปัญหาในบ้านซักอย่างเลย เวลาที่ลูกๆ ถามว่าพ่อไปไหน เขาก็จะตอบว่า “พ่อไปทำงาน หาเงิน มาเลี้ยงลูกๆ ส่งให้ลูกได้เรียนหนังสือไง” พอลูกๆอยากได้อะไรเขาก็จะบอกว่า “เดี๋ยวพ่อไปหาเงิน แล้วซื้อมาให้ห็นะ” ต้องทำทุกอย่างเพื่อทดแทนตรงนั้นให้ได้ จะไปเรียนหนังสือ ถ้าพ่ออยู่ก็ให้พ่อไปส่ง หมายถึงว่าต้องหาวิธีที่จะทดแทนสิ่งที่ขาดไปให้ได้ อย่างนี้จะช่วยปิดช่องว่างพ่อลูกได้

ผู้วิจัย : บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร พ่อได้มีส่วนร่วมมากน้อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หลักๆ จะเป็นของแม่เขาเลย แต่เวลาพ่อกลับมา ก็จะอยู่กับลูก บริการลูกให้เยอะ ลูกชวนไปไหนก็ไป พาไปส่งที่นั่นที่นี้ ช่วยปิดช่องว่างได้ เรื่องนี้สำคัญที่สุด คือ แม่แม่บางคนพอพ่อไปแล้วบนเรื่องพ่อให้ลูกฟัง เรื่องในบ้านก็มีทะเลาะไม่ใช่ไม่มี แต่ถ้าจะทะเลาะกันนั่งรถไปไหนก็ได้ อยู่บนรถจะว่าอะไรก็ว่ามา ค่าอะไรก็ได้ ค่ากันสองคน ลูกไม่ต้องได้ยิน ลูกอย่ามารับรู้ อย่ามาได้ยิน ถ้าทะเลาะกันที่บ้านถึงปิดประตูในห้อง เสียงก็ออกมาข้างนอกอยู่ดี ลูกได้ยินแน่ เรื่องของเราสองคนก็ว่ากันสองคน ลูกอย่าให้มารับรู้ เวลาปัญหามันเกิดขึ้นจะเป็นปัญหาหนัก พอจบก็จบไป ขอมออัฟกันเสร็จก็ไม่มีอะไร

ผู้วิจัย : แสดงว่าเรื่องช่องว่างระหว่างพ่อกับลูกก็ไม่มีใช้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ช่องว่างมี ไม่ใช่ไม่มี แต่ว่าช่องว่างที่เกิดขึ้น ถ้าแม่เห็นว่ากำลังจะเกิดช่องว่าง แม่ก็จะหาวิธีจัดการให้ได้ อย่างเช่นเวลาลูกจะไปสอบ กำลังใจลูกนี่คือ ต้องอยาก

ให้พ่อไปส่งอยู่แล้ว แต่ถ้าพ่อไม่อยู่ทำยังไง แม่ก็ต้องประสานกับเพื่อนของลูกที่จะไปสอบด้วยกัน ถามว่าเขาไปกับใคร ถ้าไปกับพ่อเขาก็ให้พ่อเขามารับลูกเราที่บ้านด้วย เด็กเขาไม่ได้คิดไปลึกเหมือนที่เราคิดหรอก แต่เขาจะได้รับความสะดวก แม่ก็จะประสานให้พ่อของเพื่อนลูกมารับลูกเราที่บ้านด้วย ก็ไปสอบด้วยกัน เขาเองก็อยากจะบริการอยู่แล้ว เพราะเขาก็ต้องไปส่งลูกเขาก็แค่มีลูกเราฝากไปอีกคน นี่คือแม่ต้องจัดการตรงนั้นให้ ถ้าแม่ไม่เข้าใจนี่ยิ่งหนักเลย ยิ่งถ้าไปบ่นให้ลูกฟังอีกว่า “พ่อไปไหนของมัน ป่านนี้ยังไม่รู้จักกลับ ลูกรอจะไปสอบตรงนั้น ตรงนี้...” ในที่สุดปัญหา ก็ไปตกที่พ่อ ลูกจะรู้สึกไม่ดีกับพ่อ

ผู้วิจัย : แล้วกับลูกเล็กๆ ที่ยังไม่เข้าเรียน อายุ 3-4 ขวบอย่างนี้ พ่อได้เข้าไปมีบทบาทอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในครอบครัวผม เวลากลับมาจะชอบพาลูกไปกินอาหารนอกบ้าน พาลูกไปเที่ยวตรงนั้น พาลูกไปเที่ยวงาน กับลูกๆ ถ้าผมมีเวลาผมจะพาไป ไปให้เขาได้สนุก ได้รางวัลทดแทนกับที่เราไม่ได้ดูแลเขา ส่วนที่แม่เขาจัดการก็ส่วนของแม่ แต่ส่วนของพ่อเราก็ต้องทำ เวลาผมกลับมาบ้าน จะถามลูกว่า “วันนี้จะไปไหนไหม..” ถ้าเขาบอกว่าอยากไปนั้น ผมก็จะบอกว่า “โอเค อาบน้ำเตรียมตัว ละหมาดเสร็จแล้วไปกัน..” บางวันนี้ก็อยากไปหลายที่เกิน 4-5 ที่ ดูเวลาแล้วไม่น่าจะพอก็ไปแค่ 2 ที่พอ ก็ไปกัน

ผู้วิจัย : ก็เป็นการทำกิจกรรมนอกบ้านร่วมกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ อย่างที่เล่าไป

ผู้วิจัย : เวลาที่กะเขาเกิดอาการเครียด หรือกังวลเรื่องปัญหาในบ้านอย่างนี้ กะเขาแก้อย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะมีบ้างช่วงที่เป็นอุบัติเหตุ เวลาเงินมันขาด จ่ายค่าน้ำค่าไฟ จ่ายค่าเทอมลูก จ่ายค่ารถลูก ลูกหลายคน จ่ายไปจ่ายมาเกลี้ยงไม่เหลือ แล้วพุงนี้จะทำไง ต้องแก้ปัญหาคณะหน้า คนที่เจอปัญหาบ่อย ก็จะรู้วิธีการแก้ปัญหาคณะหน้าได้

ผู้วิจัย : เช่น แก้ปัญหาคณะหน้าอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จะมีบางทีเวลาเงินขาดนี่คือขาดจริงๆ เลย มันต้องมาอยู่แล้ว ไม่มาวันนี้พุงนี้ก็มา แต่เราต้องแก้ปัญหาก็ได้ก่อน กะเขาก็บอกลูกๆว่า “พุงนี้ไม่ต้องไปเรียน..”เลยไม่ต้องไปเรียน วันนั้นทั้งวันก็จัดบ้าน ภูบ้านซักเสื้อผ้า พัฒนาบ้านกันสนุกเลย แต่ไม่บอกลูกๆว่าพอกับแม่ไม่มีเงิน ในขณะที่เดียวกันที่ไม่ให้ลูกไปเรียนหนังสือเพราะไม่มีเงินนั้น คนข้างบ้านมาขอยืมเงิน ถ้าเป็นคุณๆ จะทำยังไง กะต้องโทรหาน้องชาย “อัสสลามออลัยกุมฯ มีเงินซักหมื่นไหม ขอยืมเงินหมื่นหนึ่ง..” ยืมเงินมาให้คนข้างบ้าน เราไม่มีจะให้ลูกยังไม่คิดจะยืมคนอื่นที่ แต่ว่าเมื่อคนข้างบ้านมาขอยืมเงินเราก็ต้องไปขอยืมคนอื่น เพื่อไม่ให้คนข้างบ้านเขารู้ว่าเราไม่มีเงิน เราไม่มีเงินถ้าไม่ไปบอกก็ไม่มีใครรู้หรอกว่าเรามีก็บาท ถ้าไม่บอกคนข้างนอกก็ไม่รู้ใช่ไหม พอมกลับมาบ้านกะเขาก็เล่าให้ฟังว่าคนข้างบ้านมายืมเงิน ผมก็ถามว่าทำไง เขาก็เล่าว่าให้ไปแล้ว ยืมจากน้องมา ก็อัลฮัมดุลิลลาฮ.. เวลาคนมายืมเงินเราเขามาด้วยความหวัง ตั้งใจบอกเราว่าไม่มีเงิน จะให้เขากลับไปอย่างหมดหวังนี้ไม่เอา ไม่ดี นะบีเองก็

เคยพูดกับซาฮาบัต มีสะดิษหนึ่ง เมื่อตอนที่นะบีนั่งอยู่แล้วมีคนมาขอทาน นะบียก็บอกว่า “อินซาอัลลอฮฺ กลับไปก่อนเดี๋ยวค่อยมาใหม่” ท่านอุมร์ก็บอกว่า “แล้วบอกเขาไม่ได้หรือว่าท่านไม่มี” อิบน์อุมร์ที่นั่งอยู่ด้วยซึ่งเป็นลูกของอุมร์เองบอกว่า บอกอย่างนะบีนั่นแหละถูกแล้ว เพราะเราไม่รู้ว่านั่งๆอยู่ แล้วอัลลอฮฺอาจส่งมาให้ก็ได้ ถ้าบอกเขาว่า “ไม่มี ไม่ต้องมาแล้ว” เขาจะรู้สึกยังไง ถ้าเป็นเราเรารู้สึกยังไง พอชายคนนั้นกลับไปซุกพัก ก็มีคนเอาเงินมาให้ พอเขามาอีกครั้งก็ให้เขาไป

ผู้วิจัย : ขอโทษนะค่ะ ภรรยาทั้งสามคนเคยเจอกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : สองคนแรกเคยเจอกัน แต่คนที่สามยังไม่เคยเจอกับ

ผู้วิจัย : สองคนแรกนี่เขาสนิทกันใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เมื่อก่อนคนที่หนึ่งกับคนที่สองนี้สนิทกัน เขาก็อยู่ด้วยกัน ไปไหนมาไหนด้วยกัน กินด้วยกันทั้งหมด แต่มาหลังๆ นี้ห่างกันหน่อย ไม่ใช่เพราะเขาแต่เป็นเพราะตัวผมเอง คือมันมีข้อบกพร่องในตัวเราเอง แต่ก่อนกะคนแรกเขาจะเลี้ยงดูลูกของคนที่สองเหมือนลูกเอง บรรยากาศอย่างนั้นมันก็หายากนะ หุงข้าวด้วยกัน กินด้วยกัน แต่มาตอนหลังนี้ ตัวผมเองที่ทำผิดเอง และก็ไม่อยากให้เขาลำบากใจกัน เป็นความผิดในเรื่องของผมกับอัลลอฮฺ ก็เลยให้เขาแยกกันอยู่ดีกว่า แต่วันหนึ่งเขาก็ต้องรับรู้อยู่แล้ว แต่แค่ยังไม่อยากให้เขารับรู้ ณ ตอนนั้น เป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างเรากับอัลลอฮฺ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาวันรายอ วันอีด อย่างนี้จัดเวลาให้สมาชิกแต่ละบ้านกันยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เป็นความโชคดิของผมที่ไม่เหมือนกับคนอื่น คือตอนนี้ ผมไม่ได้อยู่บ้านเดิม อพยพไป อพยพมา จนกระทั่งตอนนี้มาซื้อบ้านที่นี่ พ่อแม่ก็ไม่อยู่แล้ว และพ่อแม่ของภรรยาผมคนแรกก็ไม่มีแล้วเหมือนกัน ก็มีแต่เรา ส่วนคนที่สองนี่คือมีน้องชายเขาไม่ค่อยดีด้วยกับเรา เราเลยไปมาหาสู่ไม่ค่อยสะดวก แต่แม่เขาก็ปกติด้วย ก็จะนัดเจอกันข้างนอก มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ผมไปบ้านเขา น้องชายเขาเห็นผมนั่งอยู่เขาโกรธมาก เราไม่อยากจะทะเลาะด้วยก็เลยเลี่ยงเจอเขา เราอย่าไปกันดีกว่า เรามีปัญหาตรงนี้ก็เป็นการแก้ปัญหาในส่วนอื่น เราอย่าไปมองแค่ตรงนั้น วันอีดของเราที่เลยง่ายเลย ไปนั้น ไปนี่ ใครอยากไปละหมาดที่ไหนก็ไปกัน เราไม่เคยมีที่ละหมาดอีดประจำ ปีนี้ละหมาดบ้านนั้น พอปีนี้มาละหมาดบ้านนี้ ย้ายกันอยู่ตลอด

ผู้วิจัย : เวลาไปก็ขนไปกันหมดหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แล้วแต่ใครจะไป ส่วนใหญ่ก็พาลูกๆ ไป แม่บ้านเขาจะละหมาดกันมัซฮิดใกล้ๆ ลูกๆ คนไหนอยากไปก็พาไป บางทีคนโตก็อยากไป คนเล็กๆ ก็อยากไป ก็พากันไปหมด ประเด็นที่ต้องเลือกว่าไปรายอบ้านไหนก็เลยตัดออกได้เลย ถ้าจะไปเยี่ยมญาติ ก็หลังละหมาดอีดค่อยไป บางทีก็ไปวันรุ่งขึ้น

ผู้วิจัย : คิดว่าเราควรส่งเสริมให้ผู้ชายในยุคปัจจุบัน มีภรรยาหลายคนไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : โดยส่วนตัวผมนะ ผมส่งเสริมเพราะปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นมากมาย เราก็รับรู้ ผู้ชายที่ดีมีอยู่น้อย ทำให้ผู้หญิงดีๆ บางคนก็จำเป็นต้องเลือกคนไม่ดีมาเป็นสามี

ผู้วิจัย : เราควรส่งเสริมเรื่องนี้ แม้ว่ามีโอกาส
กระแสนิ่งจะยังต่อต้านอย่างหนักหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางเรื่องเราอาจต้องทำเป็น
หมวดไปบ้าง เพราะเขาไม่รู้ว่าความจริงของ
เรื่องนี้เป็นยังไง ครั้งหนึ่งผมเคยถามตอนการ
บรรยายที่มหาลัยหนึ่งว่า “คุณมั่นใจว่าผู้หญิงที่
นั่งอยู่ในห้องทั้งหมดนี้จะมีโอกาสได้แต่งงาน
ไหม?” แค่นี้เราก็ยังรับประกันไม่ได้เลย ยิ่ง
ผู้หญิงถ้าเรียนสูงตัวเองก็เลยยิ่งน้อย เวลา
ทำงานก็ต้องเจอผู้ชายอีกวัยหนึ่ง แน่แน่นอนถ้า
เป็นผู้ชายอีวันหนึ่ง ถ้า 30 ขึ้นไปนี่ก็ต้อง
แต่งงานมาแล้ว นี่กับแม่บ้านผมก็นั่งคุยว่าลูก
เรียนจบปริญญาตรีก็ให้แต่งงานเลย พอเรียนต่อ
ปริญญาโทก็จะคิดอีกแบบ เจอผู้ชายคนนั้นก็
ไม่ชอบ คนนี้ก็ไม่น่าชอบ เขาจะคิดแบบที่เขาคิด เรา
รู้ว่าหลักสูตรการศึกษาสอนคนให้เป็นอย่างนั้น
ทำให้รู้สึกตัวเองสูงกว่า เลิกไปเลือกมาใน
ที่สุดก็ไม่มีโอกาสได้แต่งงาน คนแบบนี้ไม่น้อย
ในสังคม

ผู้วิจัย : แล้วเราจะทำยังไงให้สังคมบ้านเรา
ยอมรับการมีครอบครัวลักษณะนี้มากขึ้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องจัดอบรม เสวนากันเรื่องนี้
หนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็ควรมีให้มากขึ้น เรา
อาจจะอบรมเนื้อหาเรื่อง ครอบครัวมุสลิม
ทั่วไป แต่ทุกครั้งให้มีการพูดถึงเรื่องเหล่านี้ด้วย
ด้วย พูดสภาพความเป็นจริงของสังคมให้เขาได้
ทราบถึง ความจำเป็นของเรื่องนี้ต่อภาพรวม
ของสังคม

ผู้วิจัย : สรุปแล้ว หลักสำคัญในการบริหาร
จัดการครอบครัวลักษณะนี้คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เหมือนหลักการบริหารเรื่อง
อื่นๆ ที่มีหลักของมันชัดเจนอยู่แล้ว แต่ต้อง
บริหารโดยดูสภาพความเป็นจริง

ผู้วิจัย : ปกติแล้วให้ความรู้แก่บรรดาภรรยา
สมาชิกในบ้านยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเมื่อก่อน ตอนแต่งงานกัน
ใหม่ๆ ก่อนนอนจะอ่านหนังสือให้เขาฟังทุก
คืน หนังสือความเข้าใจอิสลามเบื้องต้นนี้แหละ
พอหลังๆ ไม่ค่อยได้ทำ แต่มักจะพาเขาไปฟัง
บรรยายบ้าง พาไปฟังเวลาเราสอนหนังสือบ้าง
มาตอนนี้เขาก็ฟังจากวิทยุ ซื่อเทป ซื่อซีดีให้ ซื่อ
หนังสือมาให้เขาอ่านตลอด เขาอยู่บ้านก็มีเวลา
อ่านอยู่แล้ว ใช้ทุกวิถีทางเพื่อให้เขาได้รับเรื่อง
นี้จริงๆ ก็ยังคิดว่าไม่ได้เลย

ผู้วิจัย : แล้วกับลูกๆ ละคะ ให้ความรู้ศาสนาใน
ลักษณะไหนบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องสอนศาสนาให้ลูก 80%
จะมอบให้แม่หมดเลย เขาทำได้ดีกว่าเราและมี
โอกาสคลุกคลีกับลูกเยอะกว่าเรา

ผู้วิจัย : สาเหตุอะไรที่ทำให้บางครอบครัวที่พอ
แต่งงานใหม่อีกคนแล้ว ทำให้ต้องเลิกกับคน
แรกไป หรือไม่อยู่ได้ซักพักก็ต้องเลิกกับคนที่
สองไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หนึ่งเลยคือ ความเข้าใจของคน
ในครอบครัว และสองคนรอบข้าง ถ้าภายใน
ครอบครัวไม่เข้มแข็งพอ คนข้างนอกก็ส่งผล
มากเหมือนกัน

ผู้วิจัย : จะมีผู้หญิงอีกแบบหนึ่งที่อคติ พอรู้ว่า
ผู้ชายคนนี้มีภรรยาหลายคนนี้จะไม่ชอบทันที
เลย คนลักษณะนี้เราควรแก้ปัญหาอย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องให้ความเข้าใจกับเขา คนพวกนี้ถ้าเขาได้สัมผัส คลุกคลีกับเพื่อนผู้หญิงของเขาที่คิดเรื่องนี้ในแง่ดี เขาก็จะเกิดความคิดเชิงบวกขึ้นมาได้ ผมว่าการให้ความรู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องมีความจำเป็นมาก ให้ความรู้เขาในเรื่องอีหม่าน เรื่องการเสียดสละ คนเราพออีหม่านมันสูง มันก็จะแบ่งไปทุกเรื่อง อย่างเรื่องการเสียดสละเงินที่เราหามาเอง ทำไมต้องไปบริจาคให้คนอื่น เพราะอัลลอฮ์บอกว่าเงินที่มีอยู่ เมื่อเราให้คนอื่นพระองค์ก็จะให้มาเพิ่ม เมื่อเรามั่นใจในคำสัญญาของอัลลอฮ์เราก็ให้ได้อย่างสบายใจ นี่เป็นส่วนหนึ่งของอีหม่าน

ผู้วิจัย : คำท้ายสุดท้ายละ บางคนเขาก็บอกว่า แต่งสองคนเพื่อช่วยเหลือบ้าง เพื่องานดะวะฮ์บ้าง แล้วเหตุผลของการแต่งงานหลายคนของท่านนี้มีเพื่ออะไรละ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆ ที่ผมเนี่ยตั้งแต่ต้นคือต้องการสร้างแบบอย่างครอบครัวอิสลามให้กับคนอื่นๆ แต่ไม่ได้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้เท่าไร ตั้งใจว่าจะเป็นตัวอย่างให้คนอื่น แต่มันไม่ได้เท่าไร สิ่งที่ไม่คิดมันก็เกิดขึ้นมาได้ เมื่อเราเดินทางไปแล้วก็ ยังไงๆ ก็อย่าให้เกิดการหย่าร้าง บางครั้งเจอปัญหาที่ใหญ่ก็ต้องมองให้เล็ก ทำเป็นหูหนวกบ้าง ดาบอดบ้าง เราอยู่กับอารมณ์ผู้หญิงไม่ใช่ธรรมดา เราฟังได้ก็ทนๆ ฟังไป พออารมณ์เขาหมดก็หยุดไปเอง คือคนรักกันชอบกันมันเป็นเรื่องปกตินะ

ถอดเทปการสัมภาษณ์
กรณีศึกษาที่ 10: คุณอับดุลลฮุ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

ผู้วิจัย : อัสสลามูออลัยกุมฯ อะ ขออนุญาตเริ่ม
การสัมภาษณ์เลยนะคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เชิญครับ

ผู้วิจัย : ตอนนี้แบเลาะประกอบอาชีพอะไรอยู่
ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆ ก็ทำหลายอย่างครับ แต่
หลักๆ ก็เปิดร้านขายเสื้อผ้า และก็ร้านขายพันธุ์
ต้นไม้ครับ ร้านเสื้อผ้านี้ภรรยาจะเป็นคนดูแล
ผมแค่ไปช่วยคุณิดหน่อย แต่ร้านขายพันธุ์ไม้
ผมดูแลจัดการเอง

ผู้วิจัย : ภรรยาทั้งสองท่านพักอาศัยอยู่ใกล้กัน
ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ไกลกันมากครับ อยู่คนละ
หมู่บ้านก็ห่างกันประมาณ 7-8 กิโลเมตร แต่ลูก
ก็ไปมาหาสู่เกือบทุกวัน

ผู้วิจัย : กับภรรยาคนแรกนี้มีบุตรด้วยกันกี่คน
ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : กับคนแรกมีลูก 4 คน กับคนที่
สองนี้ 3 คน

ผู้วิจัย : รวมทั้งหมดก็ 7 คนนะคะ ก็ะคนแรกนี้
มีธุรกิจร้านเสื้อผ้าไหมคะ แล้วก็ะคนที่สอง
ทำงานด้วยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คนที่สองมีร้านอาหารครับ เขา
ก็ทำของเขามาตั้งแต่ก่อนจะมาแต่งงานกับผม
คือ คนที่สองเขาเคยแต่งงานมาก่อน สามีเขา
เสียชีวิตและก็มีลูกติดมาด้วย 3 คน

ผู้วิจัย : แบเลาะใช้ชีวิตคู่กับภรรยาคนแรกก็ปี
คะกว่าจะมีภรรยาคนที่สอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ประมาณ 14 ปีครับ ตอนนั้นมี
ลูกได้สองคน คือช่วงนั้นเราคิดว่าคงไม่มีลูก
แล้วเพราะเว้นช่วงห่างประมาณสิบสองปีกว่า
จะติดลูกคนที่สาม พอผมตัดสินใจแต่งงานกับคน
ที่สอง อยู่ได้เดือนเดียวก็ติดพร้อมกันเลย ลูกคน
ที่สามของภรรยาคนที่หนึ่งกับลูกคนแรกของ
ภรรยาคนที่สองจึงอายุห่างกันแค่อาทิตย์เดียว
เกิดมาเดือนเดียวกันเลย

ผู้วิจัย : ตอนนั้นมีเหตุผลอะไรถึงตัดสินใจมีคน
ที่สองคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆ ก็มีหลายเหตุผล
รวมๆกันนะคะ คือ อย่างบอกไปว่าแรกๆ คิด
ว่าภรรยาคนแรกคงให้ลูกไม่ได้แล้ว บวกกับว่า
ช่วงนั้นอัลลอฮ์ให้ริสกีเยอะหน่อย เลยคิดว่า
ตนเองน่าจะช่วยแบ่งเบาภาระของหญิงม่ายที่
ไม่มีคนดูแลได้ ตอนนั้นเขายังไม่ได้มีเป็นร้าน
อย่างนี้แต่แค่ขายข้าวแกงตามตลาดทุกวัน ไป
ตั้งแต่เช้ามีดกลับมาที่ค่ำ เราเห็นบ่อยๆ เข้า ก็
สงสารเลยกลับมานั่งคิดอยู่นานเหมือนกันว่า
จะกล้าตัดสินใจ

ผู้วิจัย : แล้วตอนนั้นได้ปรึกษาภรรยาคนแรก
ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนนั้นไม่ได้บอกครับ เพราะ
รู้ว่าเขาต้องไม่เห็นด้วยแน่ๆ หลังจากแต่งงานได้ซัก
พักถึงหาจังหวะในการบอกได้ พอเขาทราบก็
เครียดมากอยู่ช่วงหนึ่ง

ผู้วิจัย : พอที่จะคนที่หนึ่งทราบแล้วเขามีปฏิกิริยาอะไรบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปกติเขาจะไม่ใช่คนโมโหร้ายอยู่แล้ว เขาจะเป็นคนเก็บอารมณ์ได้ดี แต่ผมเคารพในความอดทนของเขามากเลยนะ เขาจะไม่ค่อยแสดงความเศร้าโศกให้ใครเห็น แต่สิ่งที่ผมสังเกตเห็นชัดเจนคือ เขาอยู่กับศาสนามากขึ้น จากเดิมทีเวลาว่างๆ เขาก็จะไปนั่งทำสมาธิ รำ ไปเที่ยวบ้าง ไปหาเพื่อนฝูงบ้าง แต่ช่วงหลังนี้เขาจะดูนิ่งกว่าเดิมมาก ปกติผมกับภรรยาจะไปฟังโศครุสอนเป็นประจำอยู่แล้ว ถ้าผมไม่ว่างก็ให้ลูกขับรถไปให้แทน พอทุกวันศุกร์ก็จะพาเขาไปเรียนคัมภีร์วิศุทธที่บ้าน โศครุโกลี่ๆนี้แหละ แต่เดี๋ยวนี้สะดวกกว่าสมัยก่อนมาก พอเกิดเหตุการณ์คนก็ไม่กล้าออกไปตอนกลางคืน เขาก็เปลี่ยนมาสอนทางวิทยุแทน ก็มีให้ฟังทุกคืนนะ

ผู้วิจัย : ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือ กะเขาเข้าหาศาสนามากขึ้นหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ พอแต่งกับคนที่สองได้ไม่กี่เดือน กะคนที่หนึ่งเขาก็ตั้งท้องพร้อมกับคนที่สองเลย เราอยู่กันมาสิบกว่าปีไม่มีวิวแว พอติดก็ติดพร้อมกันเลย ชาวบ้านเขาจะเรียกเล่นๆ ว่าลูกอิจฉาละนะ ก็เลยกลายเป็นว่าเกิดเดือนเดียวกันห่างกันอาทิตย์นึง ผมคิดว่าจากที่คนที่หนึ่งตอนท้องเขาอยู่กับศาสนาเยอะทำให้ลูกคนที่สามนี้มาแปลก เครื่องกว่าคนอื่นในบ้าน

ผู้วิจัย : หมายความว่า การที่แม่เข้าหาศาสนามากขึ้นในช่วงตั้งครรภ์ ส่งผลให้ลูกที่อยู่ในท้องก็ซึมซับไปด้วยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใดๆ ครับ เพราะสังเกตจากพฤติกรรมของแม่และผลที่เกิดขึ้นกับลูก เทียบกับพี่ๆ ที่เลี้ยงมาเหมือนกันแล้ว ผมว่าเกี่ยว

ผู้วิจัย : แม่เขาจะฟังมาทราบตอนหลัง กะเขาก็ไม่ได้ปฏิกิริยาอะไรในแง่ลบใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในช่วงแรกๆ ก็มีทะเลาะกันอยู่ช่วงหนึ่ง แต่เราก็ต้องปล่อยให้เขาทำใจ คือต้องยอมรับอารมณ์ของเขาให้ได้ เพราะเราเองก็มีส่วนผิดที่ไม่ได้บอกตั้งแต่ต้น ตอนช่วงแรกๆ ก็รู้ว่าเขาอยู่เหมือนกันเพราะคนที่สองเขาจะอารมณ์ร้อนกว่าหน่อย ก็ต้องอดทนกันไปค่อยๆ หาทางแก้ไขกันไป ยากกว่าที่คิดไว้เยอะ

ผู้วิจัย : ใช้เวลานานแค่ไหนคะ กว่าที่จะปรับตัวได้ กว่าสถานะทุกอย่างจะนิ่ง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ใช้เวลาอยู่ 2-3 ปี เหมือนกันครับกว่าอะไรๆ จะลงตัว

ผู้วิจัย : ครอบครัวเดิมขอแบละนี้มีญาติสนิทมิตรรยาหลายด้วยหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พ่อผมมีภรรยาคนเดียว แต่พี่ชายผมจะมีภรรยาสองคน ก็อยู่มาจนถึงทุกวันนี้เหมือนกันจนมีหลานเต็มบ้านกันแล้ว

ผู้วิจัย : ถ้าพูดถึงครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน เขามักจะพูดถึงการให้ความยุติธรรมใช่ไหมคะ ยุติธรรมที่ว่านี้เป็นยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : หลักๆ ก็จะเป็นเรื่องการแบ่งเวลา การให้น้ำไฟเกาะสุ ที่ต้องให้เหมือนกัน

ผู้วิจัย : เหมือนกันนี้คือ ให้เท่ากันหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ดูความจำเป็นของแต่ละคนไปครับ บ้านที่หนึ่งจะใช้จ่ายสูงกว่าอยู่แล้ว เพราะลูกๆ ของบ้านที่สองก็มาอยู่ที่นี่ด้วย ผมให้เข้าโรงเรียนที่นี่และเรียนอัลกุรอาน เรียนตาดิ

กาที่นี้เหมือนกัน เราจะได้ช่วยคุณแลได้ทัน ให้คนที่สองคุณคนเดียวจะไม่ค่อยทัน งานผมเองก็อยู่ที่นี้ก็เลยให้มาอยู่ที่นี้

ผู้วิจัย : ลูกๆ ของก๊ะคนที่สองก็อยู่บ้านแรกหมดเลยหรือคะ แล้วแบ่งเวลาไปบ้านนั้นยังงัยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จะสลับวันกัน คีนวันคีนเวลาผมไปบ้านสองก็จะพาลูกๆ บ้านสองกลับไปด้วยทั้งสองคน เพราะคนเล็กจะอยู่กับพี่เลี้ยงเขา พอเช้าก็จะกลับมาเพราะลูกๆ เข้าโรงเรียนที่นี้ ถ้าวันไหนลูกไม่เรียนก็จะพากลับไปส่ง ให้เขาไปเล่นที่บ้านนั้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว ลูกๆ บ้านสองก็อยู่บ้านแม่คนที่หนึ่งมากกว่าบ้านตัวเอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : น่าจะอย่างนั้น ปกติแล้วกลางวันจะไม่มีใครอยู่บ้าน เพราะจะทำงานกันทุกวันเลย จะมีเวลาเจอกันแค่ช่วงกลางคืน บ้านสองก็เหมือนกัน

ผู้วิจัย : ภรรยาคนที่หนึ่งไม่ได้คัดค้านอะไรเลยหรือคะ ที่พาลูกๆ ของคนที่สองมาอยู่ที่บ้านด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อาจจะเป็นเพราะไปๆ มาๆ ตั้งแต่ยังเล็กๆ เลย ก็จะมาด้วยตั้งแต่เริ่มตามมาได้ ก็เลยเหมือนเป็นลูกเขาด้วย ก๊ะเขาก็ปกติไม่ได้ว่าอะไรก็คิดเหมือนเป็นลูกตัวเอง ก๊ะเขาก็เป็นคนใจกว้าง และก็ไม่ได้คิดเล็กคิคน้อยคนแถวนี้จะนับถือเขาทั้งนั้นเลยจะทำไ้ยังงัยแต่ก็ไม่เป็นปัญหาอะไรครับ

ผู้วิจัย : แล้วพอถึงวันรายอนี้ละหมาดกันที่ไหนแบ่งเวลากันยังงัยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : วันรายอนี้ก็จะละหมาดที่บ้านภรรยาคนที่หนึ่ง ญาติๆ จะอยู่ที่นี้ พอเยี่ยมญาติทำกินกันเสร็จ ช่วงบ่ายก็จะไปบ้านภรรยาคนที่สอง ปกติเขาจะกลับไปรายอนที่บ้านเขา ผมก็จะตามไปบ่ายๆ

ผู้วิจัย : จะเป็นอย่างนี้ทั้งรายออขอและก๊ะรายอฮัจยีเลยใช้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ก็เหมือนกัน

ผู้วิจัย : ก๊ะทั้งสองคนเจอกันได้ปกติใช้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เคยเจอกันแต่ว่าก็ไม่ได้คุยกันคือเจอกันได้ไม่มีอะไร แต่ต่างฝ่ายต่างเจียบมากกว่า ไม่ได้สนิทสนมกันเท่าไร แต่เขาก็จะฝากของให้ลูกของกันและกันบ่อย อย่างภรรยาคนที่สองมีร้านขายข้าว ถ้าวันไหนเวรบ้านที่สอง พอกลับมาตอนเช้า เขาก็จะฝากข้าวหมกมาให้บ่อย ลูกๆ บ้านหนึ่งก็จะชอบ แต่แม่เขาจะไม่ยอมกิน ส่วนภรรยาคนที่หนึ่งมีร้านเสื้อผ้า พอใกล้รายอก็จะให้ลูกๆ บ้านสองมาเลือกชุดเลือรายอที่ร้าน ก็ไม่มีปัญหาอะไร

ผู้วิจัย : แสดงว่าระหว่างลูกๆ นี้ก็สนิทสนมกันแต่ระหว่างแม่จะนิ่งๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ประมาณนั้น

ผู้วิจัย : สิ่งที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน คืออะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ต้องอดทนสูง ทั้งคนที่เป็นสามีและก๊ะภรรยาต้องอดทนให้มาก เหมือนรถที่มีพวงมาลัยสองอัน มีคนขับสองคน ต้องใช้ความสามารถในการคุมให้รถเคลื่อนไปยังงัยก็ได้ไม่ให้ล่งคว พอถึงตรงสี่แยกอย่างนี้ คนหนึ่งจะเลี้ยวซ้าย อีกคนจะไปตรง สามีซึ่งเป็นคนกลางก็ต้องคิดจัดการให้ได้ไว้ควรไปทางไหน

หรือควรหยุดพักรถก่อนดี การบริหาร
ครอบครัวแบบนี้ต้องใช้ความสามารถหลาย
อย่างผสมกัน บางสถานการณ์ก็อาจต้องปล่อย
วาง ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นบ้าง ถ้าเก็บมาคิดหมกอยู่
ไม่ได้หรือกลัว ครีดยตาย

ผู้วิจัย : ที่ว่าเครียดนี้ มีสาเหตุมาจากอะไรหรือ
คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เครียดเพราะไม่เข้าใจกันบ้าง
หรือบางทีก็ไปฟังคำพูดคนอื่น แล้วกลับมาคิด
เองเออเอง แต่ส่วนใหญ่ถ้าเกิดปัญหาขึ้นคนที่
หนึ่งเขามักจะเป็นฝ่ายยอม จะเป็นฝ่ายเงียบ ที่
เครียดคือ ในช่วงแรกของการปรับตัว พอทั้ง
สองฝ่ายเริ่มชินบรรยากาศในครอบครัวก็ดีขึ้น

ผู้วิจัย : ผู้ชายที่จะมีภรรยาหลายคนเขาต้องม
ีความพร้อมทางด้านไหนบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ข้อแรกเลย คือ ต้องมีความรู้
ศาสนา หากคนที่ไม่รู้รายละเอียดว่าศาสนา
สอนให้ปฏิบัติกับภรรยาอย่างไร ก็ยากที่จะให้
ความยุติธรรมได้ ชีวิตครอบครัวแบบอิสลาม
จริงมีเรื่องที่ต้องรู้เยอะ หน้าที่ของสามีต่อ
ภรรยา ต่อลูกๆ อย่างนี้ต้องมีความรู้ว่าจะบิใช้
ชีวิตร่วมกับภรรยาของท่านอย่างไรบ้าง

ผู้วิจัย : นอกจากมีความรู้ศาสนาแล้วต้องมี
อะไรอีกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ข้อสอง ต้องมีฐานะทางการเงิน
ระดับหนึ่ง คงไม่ต้องรวยมาก แต่ก็ไม่ใช่ว่า
ลำบากเกินไป เรื่องริสกี้อลลอฮจะส่งมาเอง ถ้า
รวยมากเกินไปก็เป็นปัญหาอีก เรื่องเงินๆ ทองๆ
ก็ทำให้ปวดหัวได้เหมือนกัน มีเพื่อนผมคน
หนึ่งที่มีฐานะนะ เขาไปมีคนที่สอง พอภรรยา
รู้ก็ยึดของทุกอย่างไว้หมดเลย ทั้งกุญแจรถ
สมบัติที่เขาสร้างร่วมกันนะ ภรรยาคนที่หนึ่ง

อนุญาตให้ไปหาคนที่สองได้ แต่เฉพาะ
กลางวันเท่านั้นนะกลางคืนห้ามไป

ผู้วิจัย : มีอย่างนี้ด้วยหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มี รู้จักกันดีเลยคนนี้ ผู้ชายที่จะ
มีภรรยาคนที่สองต้องคิดให้ดี คิดให้รอบคอบ
เพราะตัดสินใจเดินหน้าแล้วถอยหลังไม่ได้
ควรคิดวางแผนให้ทะลุปรุโปร่ง และคิดเพื่อไว้
ด้วยว่า สิ่งที่ย่ำที่สุดที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัว
เราคืออะไร ทั้งในเรื่องภรรยา ลูก ญาติพี่น้อง
ภรรยา แล้วรับกับสภาวะนั้นได้หรือไม่ คุ่มค่า
หรือไม่ ต้องคิดให้มากๆ เลย ผู้หญิงจะถูก
ทดสอบหนักในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกก็จริง
แต่คนที่จะถูกสอบสวนจากอัลลอฮในโลก
หน้าที่น่ากลัวกว่าคือผู้ชาย เรื่องนี้ไม่ง่ายแต่
อิสลามเปิดทางไว้สำหรับผู้ที่มีความสามารถ
เท่านั้น

ผู้วิจัย : ถ้าผู้ชายที่คิดจะมีอย่างนี้ เขาต้อง
ประเมินความสามารถตัวเองอย่างไรหรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผู้ชายบางคนบอกว่าเรื่องนี้เป็น
ซุนนะฮ์นะบี ทั้งๆ ที่ซุนนะฮ์เรื่องอื่นก็ยังมีอีก
เยอะนะ ผู้ชายต้องรู้จักภรรยาของตัวเองให้ดีว่า
เขารับเรื่องนี้ได้มากน้อยแค่ไหน นอกจากมี
ศาสนา มีเงินแล้วก็ต้องรู้ด้วยว่าภรรยาของ
ตนเองมีแนวโน้มไปทางไหน หากภรรยาเป็น
คนที่ต่อต้านเรื่องนี้อย่างมากอยู่แล้วก็ไม่ควรไป
เสี่ยง เพราะจะกระทบอีกหลายอย่างเลย
โดยเฉพาะเรื่องลูก ถ้าภรรยาต่อต้าน ก็จะพลอย
ทำให้ลูกต่อต้านไปด้วย ธรรมชาติของลูกจะ
สนิทกับแม่มากกว่าอยู่แล้ว ผลๆ อาจทำให้
ลูกพาลไปโกรธเกลียดพ่อตามด้วย

ผู้วิจัย : ลูกๆ นี้ โดยรวมเป็นไปอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อัลฮัมดุลิลลาฮฺ ลูกผู้หญิงจะขยันเรียนกันมาก แต่ลูกชายนี่น่าเป็นห่วงหน่อยตามภาษาเด็กผู้ชายนะ เล่นเยอะ เรายังไม่ค่อยมีเวลาดูแลสักเท่าไร ก็เป็นห่วงเหมือนกันกลัวว่าจะไปยุ่งกับพวกเด็กที่เล่นยา กะท่อมพวกนั้น

ผู้วิจัย : นอกจากเรื่องเวลาแล้ว เรื่องนี้ฟะเกาะห์ทำให้แต่ละบ้านนี้เหมือนกันหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ให้ไม่เหมือนกันครับ บ้านที่หนึ่งค่าใช้จ่ายจะสูงกว่าอยู่แล้ว เพราะลูกๆบ้านสองก็จะมาอยู่บ้านหนึ่งเสียส่วนใหญ่ด้วย อีกอย่างลูกบ้านนี้ก็จะโตๆกันแล้ว พอลูกๆเข้ามาลัยค่าใช้จ่ายก็เยอะขึ้น ก็ให้ตามความจำเป็นครับ แล้วแต่ว่าใช้มากใช้น้อย ภรรยาทั้งสองคนก็ช่วยกันทำมาหากินอยู่ด้วยทำให้เรื่องการเงินยังหมุนทันอยู่ ถ้าผมทำงานคนเดียวก็คงไม่ทันเหมือนกัน

ผู้วิจัย : เวลาต้องเดินทางไปไหน ภรรยาติดตามไปด้วยหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เวลาเดินทางไม่ค่อยได้พาไป เพราะเขาก็ทำงานกันทั้งสองคน ถ้าไปผมก็จะไปคนเดียวมากกว่า หรือไม่ถ้าไกลๆ ก็ชวนลูกชายไปด้วยจะผลัดกันขับรถ แม่ๆเขาไม่ค่อยได้ไปไหนทำงานทุกวัน นอกจากว่าโอกาสสำคัญจริง ไปส่งลูกเรียนอย่างนี้ ก็จะไปกันหมด

ผู้วิจัย : มีการกำหนดวันที่สมาชิกทั้งสองบ้านจะมาเจอกันพร้อมหน้าพร้อมตาไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่มีแบบที่กำหนดแน่นอนครับ เจอกันแล้วแต่โอกาสที่สะดวกมากกว่า เช่น เวลาจัดงานแต่งงานตีสุนัข ก็จะอยู่กันเยอะ เพราะมาช่วยงานกัน แต่ก็ไม่เคยอยู่พร้อมกันทุกคนหรอกครับ เพราะแต่ละคนมีภาระทั้งนั้น

ผู้วิจัย : เรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกนี้ได้เข้าไปมีส่วนร่วมยังงัยบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมจะช่วยวางแผนเรื่องการเรียนลูกมากกว่า ถ้าเป็นรายละเอียดอื่นๆ ภรรยาจะเป็นคนจัดการมากกว่า ว่าจะให้เข้าโรงเรียนส่งตาดิกาที่ไหน เรียนกูรอ่านที่ไหน แต่ถ้ามีเรื่องอะไรที่ต้องตัดสินใจก็จะมานั่งประชุมกัน และก็ถามความชอบของลูกว่าเขาเองชอบที่ไหน กับลูกนี้เราจะให้อิสระภาพในเรื่องเรียนเต็มที่ เขาจะเลือกเองบ้าง ตามเพื่อนบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วคิดว่าลูกๆ จะได้รับผลกระทบอะไรจากการที่พ่อมีภรรยาหลายคนหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตอนเด็กๆ เขาก็จะถามตามภาษาเด็กๆ ว่า “ทำไมเขาถึงมีแม่ถึงสองคน” ทั่วๆที่เพื่อนๆก็มีแม่แค่คนเดียว อันนี้มันมีที่มาเพราะตอนที่ลูกอยู่ ป.1 หรือว่า ป.2 นี้แหละครูให้แต่งประโยค ลูกก็แต่งประโยคว่า “ฉันมีแม่สองคน” ครูไม่รู้ก็เลยบอกว่าแต่งประโยคอย่างนี้ผิด พอลูกกลับมาเล่าให้ฟังพร้อมความสงสัยและไม่เข้าใจว่าทำไมถึงผิด เลยได้โอกาสอธิบายให้เขาฟังไป ผลกระทบต่อลูกก็คงมีอยู่แล้ว พ่อแม่ก็ต้องเอาใจใส่ให้มากกว่าเดิมพยายามคุยกับลูกให้มาก แม้ว่าผู้ใหญ่จะมีปัญหาอันยังงัยก็ไม่ควรให้ลูกๆ ได้ยินหรือได้เห็น เพราะจะกลายเป็นความทรงจำแบบร้ายๆที่อาจฝังใจลูกไปจนโต คนที่อยู่คลุกคลีกับลูกมากที่สุด คือ แม่ พ่อก็อาจจะไม่ทันได้ดูแลทุกเรื่อง แม่จึงต้องทำหน้าที่แทนบ้างในบางครั้ง แต่ผมก็เชื่อว่าการให้ลูกได้ซึมซับและอยู่กับศาสนาตั้งแต่เล็กๆจะช่วยให้

ผู้วิจัย : ปกติแล้ว หากลูกๆทำผิดนี้มีลงโทษบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครอบครัวเราจะไม่ค่อยตีลูกอยู่แล้ว นอกจากว่าคือไม่ฟังจริงๆ อันนี้ก็มีทำโทษแต่การลงโทษจะมีแค่ 2 ระดับ ถ้าผิดไม่มากก็จะให้แม่เขาเป็นคนจัดการตามเหตุผลไป ส่วนมากก็จะจบแค่ระดับนี้ แต่ถ้าระดับที่รุนแรงกว่าก็คือ ล่ามโซ่ไว้กับเสาบ้านเลย วิธีนี้เป็นแบบสุดๆแล้ว ลูกชายจะเคยโดนเพราะไม่ฟังเรื่องเที่ยวนี้แหละ พอโดนซักครั้งก็เข็ด และเขาก็จะไม่กล้าคือแล้ว

ผู้วิจัย : ก็มีมาตรการลงโทษที่เด็ดขาดเหมือนกันนะคะ อย่างนี้จะทำให้ลูกกลัวพ่อไปเลยหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่ครับ ก็จะคุยเล่นกันปกติ แต่เขาจะรู้ว่าจังหวะของเขา

ผู้วิจัย : แล้วได้มีโอกาสสอนศาสนาภรรยาและก็ลูกๆ บ่อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ค่อยบ่อยครับ ภรรยาเขาก็จะชอบฟังโตะครูจากวิทยุตอนกลางคืน เคียวนี่เขามีสอนเกือบทุกคืน มีหมดเลยเรื่องข่าว เรื่องละหมาด เรื่องสุขภาพก็มีหมด ถ้าผมอยู่ก็จะฟังด้วยกัน ก็จะเสริมให้เขาฟังเป็นเรื่องๆ ไปมากกว่า

ผู้วิจัย : แล้วลูกๆ ฟังด้วยกันหรือเปล่านั้นคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกนี้เขาจะเรียนจากโรงเรียนอยู่แล้ว คือ ทั้ง 7 วันของเขานี้จะอยู่ที่โรงเรียน พอกลับมาตอนเย็นก็ไปเรียนกุรอานต่อ ก่อนจะไปเรียนกุรอานที่มัซยิดเขาก็จะให้แม่สอนให้ก่อน พอกลับมาเขาก็จะกลับมาเล่าว่าครูสอน

อะไรมา และก็จะมาบังคับที่บ้านให้ทำเหมือนที่ครูสอนมาด้วย

ผู้วิจัย : แล้วที่บ้านดูทีวี ดูละครบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ลูกๆ ก็จะดูครับ แต่ว่าพ่อแม่ไม่ค่อยชอบเท่าไร จะดูเวลาที่ว่างจริงๆ

ผู้วิจัย : แสดงว่าเรื่องความรู้ศาสนา ลูกๆ ก็จะได้รับจากครูที่โรงเรียนเสียส่วนใหญ่ใช่ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ ที่บ้านจะเป็นการเสริมให้มากกว่า เวลาที่ได้อยู่ด้วยกันมากก็จะเป็นช่วงปิดเทอม ที่ลูกๆจะมาช่วยทำงานที่ร้าน ก็จะรู้ว่ากว่าจะหาเงินมาเพื่อส่งเขาเรียนนั้นลำบากแค่ไหน เขาจะไม่กล้าใช้เงินแบบฟุ่มเฟือย เขาจะรู้คุณค่าของเงินมากขึ้น ปกติแล้วช่วงที่เฝ้าร้านเราก็จะเอาหนังสือศาสนามาอ่านเป็นประจำ

ผู้วิจัย : เคยมีเรื่องขัดแย้งกันระหว่างบ้านไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีครับ ช่วงแรกๆ ของการปรับตัวก็อาจมีบ่อยหน่อย

ผู้วิจัย : ขัดแย้งในลักษณะไหนบ้างคะ พอจะยกตัวอย่างได้ไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ปกติผมจะแบ่งเวลาแบบสลับวัน มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เป็นเวรของบ้านที่สอง แต่วันนั้นผมติดธุระบางอย่างที่ไปไม่ได้ แล้วลืมโทรบอกคนที่สอง แล้วช่วงนั้นคนที่สองเขาก็มีเรื่องเข้าใจผิดกับภรรยาคนที่หนึ่งอยู่แล้วที่ยังไม่ได้เคลียร์ เลยทำให้เรื่องไปกันใหญ่ แล้วโทรศัพท์ผมก็เกิดมีปัญหาอีกคือ เขาติดต่อผมไม่ได้ เขาก็เลยมาตามที่บ้านคนที่หนึ่งเลยทีนี้ พอเขาคุยปะทะคารมได้สักพักผมก็กลับมาพอดี วันนั้นดีที่มีญาติๆ อยู่ด้วย ถ้าคุยกันสองคนนี้มีมวยแน่ คนในหมู่บ้านก็เลยเอาไปคุยกันสนุก

เลย แล้วเกินจริงเสียด้วย เอาไปคุยว่า “เมียน้อย ตามมาหาเรื่องเมียนาง” ตามประสาชาวบ้าน นะ

ผู้วิจัย : แล้วลูกๆ อยู่ในเหตุการณ์ด้วยหรือเปล่า ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีคนเล็กที่อยู่ แต่ตอนนั้นแค่ 4-5 ขวบ ไม่ได้รู้เรื่องอะไรหรอก

ผู้วิจัย : พอมีเรื่องขัดแย้งกันเหมือนอย่างกรณี เมื่อตะกี้ มีวิธีจัดการหรือว่าคุมสถานการณ์ยังไง ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าเป็นแค่เรื่องที่เขาใจ กลาดเคลื่อนกัน ผมก็จะใช้วิธีอธิบายให้ทั้งสอง คนเข้าใจ แต่ต้องให้เขาอยู่ในสภาวะอารมณ์ที่ ปกติก่อน ถ้าอารมณ์ร้อนอยู่คุยไปก็คงไม่มี ประโยชน์ เวลาคน โกรธชัชตอนมันจะคอยมา แหย่ให้เรื่องยิ่งแย่ลง ไปกว่าเดิมอีก แต่ถ้าเป็น เรื่องใหญ่ เช่น ช่วงที่คนที่หนึ่งเขาเครียดมาก เขาขอย้ายกลับไปอยู่บ้านเขา เราก็ต้องปรึกษา ผู้ใหญ่ ถ้าประเมินว่าให้กลับไปแล้วจะยิ่งแย่ กว่าเดิม เพราะไม่รู้ว่าจะไปฟังเรื่องจากใครต่อใคร อีก ก็อาจจะให้เขากลับไปได้แต่อย่างนาน ต้อง รีบไปปรับกลับมา

ผู้วิจัย : คนที่เป็นภรรยาคนที่หนึ่งเขาต้องมี คุณสมบัติอะไรที่มากกว่าผู้หญิงทั่วไปไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ความอดทน ใจร้อนไม่ได้ ต้อง ซอบรัให้มาก ผู้หญิงจะถูกทดสอบด้วยเรื่องนี้ ไหนจะตั้งท้อง เลี้ยงลูก ให้นมลูก อบรมลูกก็ ต้องอาศัยความอดทนทั้งนั้น และก็ต้องใจกว้าง ไม่เห็นแก่ตัวเอง ไม่วุ่นอยู่กับเรื่องวัตถุมาก เกินไป และก็ต้องเคารพเชื่อฟังสามีตนเอง มากกว่าคนอื่นๆ เขาต้องยอมรับต่อบทบัญญัติ ของศาสนา และยอมจำนนให้กับทุกคำสั่งของ

ศาสนาให้ได้จากใจจริง ไม่ใช่การบอกว่า “รับ ได้ในหลักการ แต่รับไม่ได้ในความรู้สึก” ผู้หญิงหลายคนชอบพูดอย่างนี้ใช่ไหมครับ การ แต่งงานในอิสลามไม่ได้มองเรื่องความสุขของ ชายหญิงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการตอบความ ต้องการของมนุษย์อีกหลายด้าน การอยากให้ สามีมีแค่เราคนเดียว ก็เหมือนการเห็นแก่ตัวเอง ไม่ได้เอาความลำบากของคนอื่นมาสนใจด้วย เลย ผู้หญิงยุคนี้แค่จำนวนก็มากกว่าผู้ชายหลาย เท่าแล้ว แล้วยังปัญหาสังคมเรื่องอื่นอีกที่ทำให้ ผู้หญิงที่ขาดคนดูแลมีเยอะ ผมว่าในอนาคตไม่ เกินสิบปี แถวบ้านเราต้องมีบ้านพักคนชรา เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน คนแก่ชราที่ใช้ชีวิตอยู่คน เดียวไม่มีลูกหลานคอยดูแล ต่อไปจะมีเยอะกว่า นี้ ถ้าคนที่มีความสามารถไม่ยื่นมือมาช่วย แก้ปัญหานี้ อนาคตเรื่องนี้ก็จะเป็ปัญหาของ สังคมมุสลิมเราด้วย

ผู้วิจัย : คนที่มีความสามารถเขาช่วยได้ด้วยวิธี อื่นได้อีกไหมคะ ถ้าไม่ใช่รูปแบบของการ แต่งงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้ามีฐานะร่ำรวยก็อาจเข้ามา ช่วยในเรื่องปัจจัยยังชีพ ให้เงินอุดหนุนเพื่อ สร้างอาชีพหรือเพื่อดูแลคนพวกนี้ แต่ผมกำลัง มองว่าสิ่งที่เขาขาดนั้นมันมากกว่าปัจจัยยังชีพ ผู้ชายบางคนที่เขามีความรู้ มีความสามารถการ ช่วยเหลือที่ผ่านการแต่งงานมันก็จะดีกว่า

ผู้วิจัย : กรณีที่ผู้ชายมีความรู้ความสามารถ แต่ ว่าภรรยาคนที่หนึ่งไม่เห็นด้วยนี้ ควรทำอย่างไร ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องนี้ธรรมชาติของผู้หญิงไม่ มีใครเห็นด้วยหรอก ผู้ชายต้องหาวิธีพูดเพื่อให้ ผู้หญิงยอมเปิดใจให้ได้ การวางแผนตั้งแต่ต้นก็

จะช่วยให้อะไรๆ ง่ายขึ้น ถ้าสามีไม่สามารถทำให้ภรรยาคนที่หนึ่งยอมรับการแต่งงานกับคนที่สองได้ โอกาสที่ครอบครัวจะอยู่กันอย่างสงบสุขก็ยาก เรื่องอารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงนี้เราคุมลำบาก มันละเอียดอ่อนและก็น่ากลัวมาก เราจะยึดแต่เหตุผลของเราโดยไม่ฟังเขาก็ไม่ได้ เพราะชีวิตครอบครัวจะเดินไปได้ต้องช่วยกัน ทั้งสองฝ่าย กรณีที่คนที่หนึ่งไม่ยอมควรวางใจในการคุย โน้มน้าว เปลี่ยนความคิดเขาให้ได้ก่อน ยังไม่ควรรีบ แม้ว่าเหตุผลของคุณจะดีมากแค่ไหนก็ตาม จากประสบการณ์ส่วนตัวผมคิดว่าการแอบไปมีก่อนแล้วค่อยบอกนั้นเป็นวิธีที่เสี่ยงไปหน่อย ไม่ใช่ทุกคนที่จะ โชคดีที่ภรรยาคนที่หนึ่งยอมทำใจรับได้ ยังไงก็คงต้องมองความมั่นคงของครอบครัวด้วย ถ้าลูกโตกันแล้วก็ต้องฟังความเห็นของลูกด้วย มีเพื่อนผมคนหนึ่งเขาเป็นคนที่มีความรู้ศานานะ และก็มีความพร้อมที่จะมีคนที่สองได้ แรกๆ เขาก็คุยกับภรรยาว่าจะขอมีคนที่สอง คุยยังไงภรรยาก็ยังคงยืนยันความคิดเดิม คือ ไม่อยากให้มี เขาเลยลองเปลี่ยนแผนไปโน้มน้าวลูกๆ แทนผอญว่าลูกๆ เขาก็โตคุยกันรู้เรื่องแล้ว คุยไปคุยมาปรากฏว่าจุดยืนลูกยิ่งกว่าแม่เสียอีก ลูกๆ ยืนยันคำขาดเลยว่าถ้าพ่อไปมีภรรยาคนที่สองเมื่อไหร่ลูกๆ จะหนีออกจากบ้านหมดเลย เป็นเรื่องเลยทีนี้ แทนที่จะช่วยไปพูดกับแม่กลับยิ่งเข้าข้างแม่พ้นเลย สุดท้ายเพื่อนผมคิดไปคิดมาประเมินแล้วคิดว่าไม่คุ้ม ก็เลยล้มเลิกความคิดนั้นไปก่อน

ผู้วิจัย : เห็นมีบางครอบครัวที่พอมีคนที่สองได้ สักพักก็เลิกกับคนใดคนหนึ่งไป กรณีอย่างนี้มีสาเหตุมาจากอะไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มาจากหลายสาเหตุ ครอบครัวแบบนี้ทุกคนสำคัญหมด ถึงจะอยู่ได้อย่างสงบ ที่ต้องเลิกกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไปก็มียุ่เยอะ คนในต้องเข้าใจกัน ถ้าไม่จำเป็นคนนอกก็ไม่ควรไปยุ่งกับเขามากเกินไป ถ้าผู้ชายไม่มั่นใจว่าจะเอาอยู่ได้หรือไม่ ก็ไม่ควรเสี่ยง เพราะถ้าจบไม่ดีผลกระทบมันเยอะ ศาสนาอิสลามเน้นเรื่องยุติธรรมเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ชายแบบที่เอามาแล้วไม่

ผู้วิจัย : เวลาต้องเจอกับปัญหาเยอะๆ แล้วเกิดอาการเครียดขึ้นมา มีวิธีจัดการความเครียดยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนมากก็จะละหมาดขออุอา กับอัลลอฮ ปกติผมก็จะไปละหมาดที่มัสยิดประจำอยู่แล้ว แต่ถ้าช่วงไหนที่เครียดมากก็จะใช้เวลาอยู่มัสยิดนานหน่อย พออยู่มัสยิดแล้วรู้สึกได้ว่าสงบขึ้นมาก มีอาัยตุรอาณหนึ่งที่อัลลอฮบอกไว้ ให้ขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮ ด้วยการอดทนและละหมาด อันนี้สำคัญมาก ถ้าอัลลอฮไม่ช่วยก็คงอยู่มาถึงทุกวันนี้ไม่ได้ ชีวิตครอบครัวต้องเจอบททดสอบเยอะต้องขอต่ออัลลอฮตลอดเวลา บางที่เราคิดว่าหมดหวังแล้ว แต่พอเราขอช่วยจากอัลลอฮ ก็ให้ทางออกมาอย่างที่เราคิดไม่ถึง

ผู้วิจัย : ณ ตอนนีความเข้าใจระหว่างภรรยาเป็นยังไงบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อัลฮัมดุลิลลาฮนะ ความเข้าใจก็ไม่ได้ดีมากแต่ก็ปกติดี พอต่างคนต่างอยู่ก็ไม่มีปัญหา ผมไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมผู้หญิงต้องใช้ความรู้สึกนำหน้าตลอดเลย ต่างคนก็มีเหตุผลของตัวเองที่ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับอีกคน บริหารคนนี่ไม่ง่ายเลยนะครับ

ผู้วิจัย : ข้อจำกัดด้านเวลาที่ดูเหมือนจะยุ่งกับการทำงานแสวงหาปัจจัยยังชีพ จะส่งผลกระทบต่ออะไรต่อครอบครัวใหม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คงส่งผลบ้าง ผมจะไม่ค่อยมีเวลาได้อยู่กับลูกเท่าไร พ่อเขาโตก็ไปเรียนไปกลๆ ซะแล้ว ความผูกพันรั้งมันมีแต่ว่าคงไม่ใกล้ชิดเหมือนแม่เขา ลูกทุกคนจะสนิทกับแม่มากกว่าหมดเลย เข้าจะสงสารแม่ เขาบอกว่าที่เขาไม่กล้าเหลวไหลเพราะสงสารแม่ กลัวแม่เสียใจ

ผู้วิจัย : คิดว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจของสมาชิกในครอบครัวคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าสำหรับภรรยาผมสังเกตว่าการให้เขาอยู่กับเรื่องศาสนา มันทำให้เขาสงบขึ้นเยอะ ต้องให้มีการดัดเตือนในบ้านกันบ่อยๆ มีอะไรคาใจก็ต้องรีบเคลียร์ อย่าปล่อยให้วันนาน เพราะไม่ดีต่อทุกคนแน่ ถ้าเขาเชื่อฟังศาสนาเขาก็จะเชื่อฟังเรา ภรรยาคนที่หนึ่งเคยบอกกับผมว่า ‘เขาเป็นแค่คนโง่ เขาเลยต้องทนอยู่ต่อไปเพื่อลูก ถ้าเขาเป็นคนฉลาดซักนิดนึงก็คงไปตามทางตัวเองแล้ว...’ ผมฟังนี่ตกใจเลย ผมเลยตอบไปว่า มันไม่ใช่เรื่องของฉลาดหรือโง่ ขอให้อัลลอฮ์ตอบแทนในความดีของเธอ

ผู้วิจัย : พื้นฐานเดิมของครอบครัวก็เขาเป็นยังไงคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : พี่น้องเขาส่วนมากจะไปทำงานที่มาเลเซียกัน พ่อแม่ก็เป็นชาวสวนชาวนา ก็เหมือนชาวบ้านปกติทั่วไป แต่เขาจะเป็นพี่คนโต ที่น้องอีก 7 คน เขาเป็นคนชอบเรียน แต่ตอนเด็กเรียนได้แค่ ป.4 ก็ต้องออกมาช่วยเลี้ยงน้องเล็กๆ แล้วให้คนอื่นได้เรียนต่อ คือ แต่ก่อนฐานะทางบ้านเขาจะลำบากหน่อย

ผู้วิจัย : แล้วก็เขาเปิดร้านขายเสื้อผ้ามานานแค่ไหนแล้วคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ 20 กว่าปีได้แล้ว ตั้งแต่ลูกคนที่สาม อายุได้ 4 ขวบนะ

ผู้วิจัย : ปัจจัยจากภายนอก เพื่อนบ้านหรือญาติๆ อย่างนี้ส่งผลอะไรบ้างหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีผลนะ บ้านที่อยู่ตอนนี้เป็นบ้านที่สร้างใกล้ๆ กับบ้านพ่อแม่ผม คือ เพื่อนบ้านและที่ญาติๆ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นญาติฝั่งผม ถ้าเกิดเป็นญาติฝั่งภรรยาที่คงวุ่นวายอีกแบบนะ ญาติๆ ผมเขาก็ไม่ได้อะไรต่อต้านอะไร ก็ช่วยเหลือกันดีครับ

ผู้วิจัย : คนแถวบ้านเราชอบรับครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนมากน้อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เท่าที่ดู คนยังไม่ยอมรับเท่าไรนะ โดยเฉพาะพวกผู้หญิงนี้จะรังเกียจเรื่องนี้มาก คุณละครดูที่วิกั้นเยอะ เลยไปจามาจากทีวีมาด้วย ความคิดเสียหมดเลย บ้านเรามันไม่มีให้เห็นนะแบบที่แต่งงานหลายคนแล้วอยู่กันอย่างมีความสุขดี หายากมาก แทบจะไม่มีคนที่เมียหลายคนก็เลยดูเป็นพวกบ้าอำนาจ บ้าผู้หญิง จริงๆ แล้วคนละเรื่องกัน เวลาเจอเพื่อนฝูงเขาก็จะเอาเรื่องนี้มาแซวเล่น ว่าเมื่อไหร่จะได้เบอร์สามบ้าง เล่นๆ กันละนะ

ผู้วิจัย : แล้วมีความคิดจะมีคนที่สามอีกไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คงไม่แล้วครับ แค่นี้ก็ปวดหัวแล้ว ถ้ามีอีกคนรับรองหัวล้านแน่ครับ ฮ่าๆ

ผู้วิจัย : สภาพชุมชนส่งผลอะไรต่อครอบครัวบ้างหรือเปล่าคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็นิดหน่อย ไม่ถึงกับร้ายแรง ก็เขาบอกว่า ก็มีเพื่อนๆ เขามาถามมาคุยเรื่องนี้

อยู่ตลอด ถ้าไม่ยากคุณเขาก็จะเลี้ยงไปคุณเรื่องอื่น คือบางทีคนนอกเขาไม่รู้เรื่องนะ ถามก็ถามไม่เป็น ไปถามเอาเรื่องที่มีบาดแผลอยู่อย่างนี้ ก็ไม่ดีแน่ เรื่องที่เราจัดการสะสางเสร็จไปตั้งนานแล้ว แต่ก็ยังมาชักใช้ ไล่เลี้ยงอยู่

ผู้วิจัย : คิดว่าข้อเสียของครอบครัวอย่างนี้มีอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ข้อเสียหรือ ผมว่าถ้าอยู่กันแบบไม่เข้าใจศาสนานะ กระทบหมดทุกคนเลย ภรรยา ลูก เราเองก็ด้วย ตอนที่เหตุการณ์มันเครียดๆนะ ผมสังเกตว่าภรรยาชอบไปเยอะเลย เขาพอมไป 10 โด เขาบอกว่ากินไม่ลง นอนก็ไม่ค่อยหลับ ไม่รู้กังวลอะไรเยอะแยะ ก็ต้องปล่อยให้เขาทำใจ เราไปยุ่งมากก็ไม่ได้อีก

ผู้วิจัย : แล้วก็จะคนที่สอง เขามีผลกระทบอะไรบ้างไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อย่างที่บอกว่าเขาเป็นหม้ายอยู่ก่อนแล้ว แต่ก่อนเขาลำบากกว่านี้ ต้องเช่ารถไปขายของตามตลาด ไหนจะลูกอีก ฟังที่บ้านเขาก็เลยไม่ได้อะไรมาก ก็คือ มีคนดูแลก็ดีกว่า อยู่คนเดียวอยู่แล้วใช่ไหม

ผู้วิจัย : ขอโทษนะคะ แเบเลาะรู้จักสนิทสนมกับก๊ะเขามาก่อนหรือเปล่าคะ ถึงได้รู้สึกสงสารและก็อยากช่วยเหลือก๊ะ เพราะถ้าไม่เคยเจอ ไม่เคยมีความสัมพันธ์กันเลยนี่ก็คงแปลก

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าตามตรงก็ แต่ก่อนผมจะไปนั่งกินข้าวที่ร้านเขาประจำ ไปกับเพื่อนฝูงนี้แหละ แล้วปกติเขาจะเป็นคนอหยาอหิ พุดเอาใจลูกค้าเก่ง ไม่ใช้กับเราคนเดียว แต่เป็นปกติของเขา ก็ไม่ได้สนิทอะไรมาก ก็เหมือนเป็นลูกค้าประจำร้านเขา พอเพื่อนเขาเห็นว่าเรา

น่าจะดูแลไหวก็เลยเสนอว่าให้แต่งเลยดีกว่า ตอนนั้นฐานะก็อึดอัดคลิลาสุ

ผู้วิจัย : การช่วยเหลือแม่มา้ยในรูปแบบอื่นที่ไม่ต้องแต่งงานนี้ได้ไหมคะ เช่นช่วยเป็นเงินหรือว่าเป็นแบบอื่นมีไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็อาจมีวิธีอื่น แต่มันยากนะ เพราะเราเองก็มีภรรยาอยู่แล้ว จะไปช่วยอะไรเยอะแยะ คนเห็นก็อาจดูไม่ดี ในเมื่ออิสลามเปิดช่องทางนี้ไว้ เราก็เลยคิดว่า การเอาเขามาเป็นคนที่สอง คงช่วยได้เยอะกว่า และก็ไม่ต้องกลัวเรื่องฟิตนะฮ์ด้วย

ผู้วิจัย : เคยคิดไว้ตั้งแต่แรกหรือเปล่าคะว่าจะมีภรรยาที่คนๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่เคยมีในความคิดเลยครับ เพราะภรรยาคนแรกของผมเขาก็ทำหน้าที่ได้ดี ที่มีคนที่สองไม่ใช่ว่าไม่รักภรรยาคนแรกนะ ไม่เกี่ยวกันเลย ถึงมีคนที่สอง ก็ยังคงรู้สึกกับเขาเหมือนเดิม ไม่ใช่ว่าเบื่อแล้วไปหาใหม่ แบบนั้นไม่ใช่ แต่ผู้หญิงเขาไม่คิดเหมือนเรา

ผู้วิจัย : คิดว่าเราควรสนับสนุนให้ผู้ชายยุคปัจจุบันมีภรรยาหลายคนหรือเปล่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมไม่สนับสนุน ผมว่ามันยังมีอย่างอื่นที่เราต้องทำให้คนเข้าใจก่อนจะไปสนับสนุนเรื่องนี้ ถ้าพูดแบบไม่เข้าข้างตัวเอง ผมเห็นด้วยนะ ถ้าเราจะหาวิธีในการช่วยเหลือผู้หญิงที่แก่แล้วไม่มีคนดูแล แบบที่ไม่ต้องเอามาเป็นเมีย เรื่องนี้ยังไม่ควรสนับสนุน トラบใดที่ผู้ชายบ้านเรายังไม่เอาไหน มีเงินอย่างเดียวเอาไม่ได้หรอก มันไม่ง่ายเหมือนที่เราคิดไว้ ตอนแรกเราปฏิเสธไม่ได้ว่าข้อเสียที่จะเกิดขึ้นจากการแต่งแบบนี้มีอยู่ ที่สำคัญตายไปต้องถูกอัลลอฮ์ถามไม่รู้จะไปตอบยังไง เอาตัวรอด

ในคุณยายอาจง่ายนะ แต่ว่าพอตายไปนี่ตัวใครตัวมันแล้ว คนที่เชียร์ให้เรามี เขาคงไปช่วยเราตอบคำถามกับอัลลอฮไม่ได้หรอก ผมว่าต้องคิดให้ดีกว่านี้ก่อนแต่ง

ผู้วิจัย : แล้วถ้าเอาผู้หญิงที่ยังไม่เคยแต่งงาน เป็นภรรยาคนที่สองนี้จะวุ่นวายเหมือนกันไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผมว่าต้องตกลงกับภรรยาคนที่หนึ่งให้ดีกว่าก่อน ถ้าเขายอมรับคนๆนั้น จะโสดหรือว่าหม้ายก็ไม่น่าจะเป็นปัญหา แต่ถ้าคนที่สองมาแล้วก็หน้าตาดีกว่า สาวกว่า อย่างนี้คนที่หนึ่งก็ไม่น่าจะยอมง่าย

ผู้วิจัย : ต้องหาแบบแก่กว่าคนแรก และก็น้ำตาไม่สวยๆ หรือคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ไม่ถึงขนาดนั้นครับ แต่บางทีตรงนั้นก็เกี่ยวข้องด้วย เวลาคนมองก็จะดูว่าเป็นการ

แต่งงานที่ต้องการช่วยเหลือจริง ไม่ใช่แต่งเพราะอารมณ์ผู้ชาย

ผู้วิจัย : เรื่องการให้ความรัก ความเป็นจริงแล้วสามารถนี้ให้เท่ากันไหมคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันไม่ได้หรอกครับ มันทำได้ยากมาก ผู้ชายก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งภรรยาแต่ละคนก็มีความต่าง คือเหมือนเวลาเรามีของอย่างเดียวกัน แต่มี 2 อัน พอมีข้อเปรียบเทียบมันก็ง่ายที่อารมณ์ของเราจะเอนเข้าหาสิ่งที่ดีกว่า สบายกว่า แต่เราก็รักทั้งสองสิ่งนั้นแหละ แต่มันยากที่จะให้ชอบแบบเท่าๆกัน เรื่องอื่นๆ ที่ควบคุมให้เท่ากันได้เราก็ต้องพยายามให้เท่า ก็เป็นความคิดเห็นส่วนตัวนะครับ คนอื่นก็อาจจะคิดอีกแบบ

ผู้วิจัย : ชอบคุณแบละมากนะคะที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล เป็นประโยชน์อย่างมากเลยคะ ขออัลลอฮตะอาลาทรงตอบแทนแบละและครอบครัวด้วยสิ่งที่ดียิ่งกว่าคะ

Prince of Samguk Pattani

ภาคผนวก ง
นิพนธ์ต้นฉบับ (Manuscript)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

The Administration and Management of Muslims' Polygamy Family

Rudiyah Ha¹ Sarfee Adam²

¹ Graduate (Islamic Studies)

² Ph.D.(West Asian Studies), Lecturer, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

ABSTRACT

This research aims to study 1) The administration and management in the Muslims' Polygamy family 2) The problems and conditions that affect the management of the Muslims' Polygamy family. The research was conducted by using a qualitative methodology. Data obtained from the case study of a Muslim's family in Muang District, Pattani Province about 10 families. The data was collected by the in-depth interview, observations and relationship building. The researcher analyzed the data by interpretation meaning of data and using a computer program ATLAS.ti to assist in data analysis. The research finding found that the management in the Muslim's Polygamy Family including 1) Treating the wives and children fairly 2) Relationship building among family's members 3) Teaching of religion's knowledge. 4) Emphasizing the upbringing of children 5) Managing of conflict within the family and 6) Managing of emotional and stress. The problems faced which affected the management of the Polygamous Muslim family can be divided as: 1) The problems caused by the insiders which including, experiencing of stress during the period of adjustment, the husband lacking of preparation in giving understanding to the first wife and lastly the difficulties in economic issues 2) The problem caused by the outsider which including the parents of his wife are not acceptable that status, the incorrect understanding of people around his wife, have been treated unfairly by the society and lastly the impact of the media. The contextual conditions still affect the management of the families, for the individual level some of husbands, wives and also the other Muslim still misunderstanding about the concept of Polygamy in Islam. And for the social level should give the correct Islamic knowledge to the Muslim's society in order to apply this provision appropriate with the condition of context.

Keywords: Polygamy, Muslim's Family, Management

การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน

รุดียะห์ หะ¹ ซาฟีอี อาดำ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท (สาขาวิชาอิสลามศึกษา)

² Ph.D. (ตะวันออกกลางศึกษา), อาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน ตลอดจนปัญหาและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากกรณีศึกษาซึ่งเป็นครอบครัวมุสลิมในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 10 ครอบครัว โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสร้างความสัมพันธ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม ATLAS.ti ช่วยในการจัดระบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการภายในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนมีองค์ประกอบดังนี้ คือ 1)การให้ความยุติธรรมแก่ภรรยาและบุตร 2)การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว 3)การถ่ายทอดความรู้ศาสนา 4)การอบรมเลี้ยงดูบุตร 5) การจัดการความขัดแย้งภายในครอบครัว 6)การจัดการอารมณ์และความเครียด ปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน แบ่งออกได้ดังนี้ คือ 1)ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากบุคคลภายใน อันได้แก่ ครอบครัวต้องประสบกับสภาวะความเครียดในช่วงของการปรับตัว ผู้นำครอบครัวขาดการเตรียมความพร้อมในการสร้างฐานความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ภรรยาคนที่หนึ่ง และปัญหาสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่ขาดความคล่องตัว 2)ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากบุคคลภายนอก ได้แก่ ขาดการยอมรับจากบิดามารดาและเครือญาติของภรรยา ความไม่เข้าใจของกลุ่มเพื่อนของภรรยา การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากสังคม และได้รับผลกระทบจากสื่อที่เข้ามาคุกคามความมั่นคงของครอบครัว นอกจากนี้ เงื่อนไขเชิงบริบทยังส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัว กล่าวคือ ควรมีการสร้างความเข้าใจแก่คนในสังคมควบคู่กันทั้งในระดับปัจเจกบุคคล คือ ผู้นำครอบครัว ภรรยาคนที่หนึ่ง และผู้หญิงมุสลิมคนอื่นๆ ในสังคม และในระดับสังคมก็ควรมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่มุสลิม เพื่อให้การนำบทบัญญัตินี้ไปใช้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่มากที่สุด

คำสำคัญ: ครอบครัวมุสลิม, ภรรยาหลายคน, บริหารจัดการ

บทนำ

อิสลามคือศาสนาที่มีความสมบูรณ์แบบ ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งแนวทางในการดำเนินชีวิต แก่ปวงมนุษย์อย่างครบถ้วนในทุกมิติด้าน เพื่อให้มนุษย์มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า คำสอนของศาสนาอิสลามถูกบัญญัติขึ้นมาโดยอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงสร้างจักรวาลและมวลมนุษย์ ดังนั้น ข้อบัญญัติหรือคำสั่งห้ามต่างๆจึงมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์อย่างที่สุด กฎเกณฑ์ของอัลลอฮฺ ﷻ นั้นมิได้จำกัดอยู่กับกาลเวลาแต่สามารถปฏิบัติได้ในทุกยุคสมัย และหนึ่งใน ข้อบัญญัติที่สำคัญของศาสนาอิสลามก็คือการอนุมัติให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคนแต่ไม่เกินสี่คนในคราวเดียวกัน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสในคัมภีร์อัลกุรอานไว้ว่า

﴿وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْسُطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثَلَاثَ

وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا﴾

النساء : 3

ความว่า และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้² ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า³ ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่(ทาสหญิง) นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง (อันนิชาฮ์: 3)

อัลลอฮฺ ﷻ อนุมัติให้ผู้ชายแต่งงานกับสตรีสองสามหรือสี่คน แต่ถ้าไม่สามารถปฏิบัติต่อภรรยามากกว่าหนึ่งคนด้วยความยุติธรรมแล้ว เขาก็ได้รับคำแนะนำให้แต่งงานเพียงคนเดียว จึงกล่าวได้ว่าอิสลามมิได้สนับสนุนให้แต่งงานกับผู้หญิงหลายคนแต่เป็นสิ่งที่อนุมัติสำหรับผู้ที่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้เท่านั้น (Abu Aminah Bilal Philips and Jamīlah Jones, 1985: 34) ชายใดที่ไม่มั่นใจว่าตนจะสามารถให้การดูแลแก่บรรดาภรรยาและบุตรอย่างเท่าเทียมกันได้แล้วก็จงแต่งงานกับภรรยาเพียงหนึ่งคน มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายและเป็นความผิดบาปอันร้ายแรง (Muhammad bin Misfir, 2004: 3) เงื่อนไขสำคัญของการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนคือ ต้องสามารถให้ความยุติธรรมแก่ภรรยาทุกคน ดังนั้น ผู้ใดที่เอาการอนุญาตนี้ไปใช้อย่างผิดๆ โดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งความยุติธรรมก็เท่ากับว่า

² ถ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่ภรรยาที่เป็นกำพร้าได้ เป็นต้นว่า ไม่สามารถจะเลี้ยงเธอให้อู่กินดีหรือไม่เอาเงินของเธอไปใช้จ่ายแล้วไซ้ร้ ก็จงแต่งงานกับหญิงกำพร้า เพราะการไม่ให้ความยุติธรรมแก่เธอ และการกินทรัพย์ของเธอนั้นเป็นบาปใหญ่

³ ให้แต่งงานกับหญิงที่มีไร่เป็นกำพร้า ที่พวกเจ้าเห็นดีเห็นชอบจะเป็นสองคน หรือสามคนหรือสี่คนก็ได้ ถ้าสามารถที่จะเลี้ยงนางเหล่านั้นด้วยความเป็น

เขาผู้นั้นกำลังพยายามหลอกลวงอัลลอฮ์ ﷻ (เมอลานา ซัยยิด อิบดุล อะลา เมาคูดี, บรรจง บินกาซัน แปล, 2551: 318)

การจำกัดไม่ให้มีภรรยาเกินกว่า 4 คนในคราวเดียวกัน ถือเป็นความพอดีและเป็นทางสายกลาง ตลอดจนเป็นการป้องกันมิให้สตรีถูกอธรรม การอนุญาตให้มีภรรยาได้ 4 คนในคราวเดียวกันไม่ได้หมายความว่ามุสลิมทุกคนจะต้องมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน แต่ทว่าหลักในการมีภรรยาเพียงคนเดียวก็ยังถือเป็นหลักการโดยส่วนใหญ่ (อับดุลสุโก ดินอะ, 2553:127) ศาสนาอิสลามยอมรับธรรมชาติความต้องการทางเพศของมนุษย์ และได้ควบคุมให้อยู่ในทางที่ถูกต้องด้วยการแต่งงาน มิใช่ไปมีความสัมพันธ์ทางเพศที่มีขอบกับหญิงอื่นที่มีใจภรรยาของตนเอง ศาสนาอิสลามถือว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิงโดยไม่ผ่านการแต่งงานมีความผิดร้ายแรง ในทางกลับกันการมีความสัมพันธ์เช่นนี้โดยผ่านการแต่งงานกลับถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี (Muhammad Imran, 2000: 103-108) การแต่งงานเป็นหน้าที่ทางศาสนา เป็นการป้องกันทางศีลธรรมและเป็นการสร้างความผูกพันร่วมกันทางสังคม มุสลิมทุกคนจึงต้องปฏิบัติหน้าที่นี้ให้สำเร็จลุล่วงให้ได้ (Hammudah ‘Abd al ‘Ati, 2003: 288) สถาบันครอบครัวที่มาจากการแต่งงานถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันสังคมหน่วยเล็กที่สุด ซึ่งจะส่งผลอันมากมายต่อการสถาปนาสถาบันสังคมในระดับที่ใหญ่ขึ้นไป S.M. Madani Abbasi (1995: 49-50) กล่าวว่า หลักคำสอนอิสลามจึงมีไว้เพื่อป้องกันภัยอันตรายหรือความเสื่อมเสียที่อาจเกิดขึ้นในสังคม แต่วัตถุประสงค์ดังกล่าวจะบรรลุสำเร็จได้ก็โดยการผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม

ภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการครอบครัวจึงมีความสำคัญมาก ผู้นำครอบครัวต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ยิ่งใหญ่นี้ การดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมเป็นเงื่อนไขสำคัญของครอบครัวที่มีภรรยา มากกว่าหนึ่งคน และแท้จริงได้ปรากฏคำเตือนจากท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ สำหรับผู้ที่มีภรรยาหลายคนและไม่ปฏิบัติต่อบรรดาภรรยาอย่างยุติธรรม รายงานจาก อิบรูร็อยเราะฮ์   ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า

((من كانت له امرأتان يميل لإحداهما على الأخرى جاء يوم القيامة وأحد شقيه

ساقط))⁴

ความว่า บุคคลใดที่มีภรรยาสองคนและเอนเอียงเข้าหาภรรยาคนหนึ่ง (อย่างไม่เหมาะสม) นั้น ในวันแห่งการพิพากษาเขาจะมาโดยมีร่างกายครึ่งหนึ่งหลุดไปข้างหนึ่ง

ดังนั้นผู้ชายซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวจึงต้องมีความสามารถในการบริหารครอบครัวให้เกิดความยุติธรรมแก่ภรรยาทุกคน การบริหารจัดการครอบครัวนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ไม่มีสูตรตายตัว แต่

⁴ ะดิษบันทึกโดย Abu Dawud ะดิษหมายเลข 2128

ต้องมีความรักและความเอื้ออาทรต่อกันเป็นต้นทุนหลัก บริบททางสังคมที่แตกต่างก็อาจส่งผลให้มีวิธีการจัดการที่แตกต่างไปบ้างตามความเหมาะสม

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่าการบริหารจัดการภายในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องนำมาศึกษาและวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในมิติด้านต่างๆ โดยเฉพาะแนวทางในการบริหารจัดการครอบครัวลักษณะดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการสร้างการยอมรับและความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อบรรลุถึงข้อสรุปต่างๆอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจเรียนรู้และสังคมมุสลิมทุกระดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน โดยศึกษาจากครอบครัวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร

เป็นการศึกษาเอกสารเพื่อทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาซึ่งนำมาประกอบเป็นกรอบแนวคิดในเบื้องต้นสำหรับการศึกษาภาคสนาม จากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ 1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ คัมภีร์อัลกุรอาน และหนังสืออรรถาธิบายอัลกุรอาน หนังสืออัลหะดีษ หนังสือต่างๆของปวงปราชญ์อิสลามที่กล่าวถึงการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม 2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคนในศาสนาอิสลามที่มีความสอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ

ขั้นที่ 2 การศึกษาภาคสนาม

เป็นการศึกษาภาคสนาม โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากครอบครัวกรณีศึกษาทั้ง 10 ครอบครัว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยใช้วิธีการและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 3 วิธีการหลัก (สุภางศ์ จันทวานิช, 2552: 34-103) คือ การสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) การสังเกต (Observation) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ตามแต่ช่วงเวลาและปรากฏการณ์ที่เลือกศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการควบคู่กับการสังเกต

จากนั้นตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล โดยอาศัยหลักเกณฑ์การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) คือ ด้านแหล่งข้อมูล (Data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ในเวลาและสถานที่ต่างกัน ด้านผู้วิจัย (Investigator) การดำเนินการเก็บข้อมูลจะมีผู้สังเกตการณ์มากกว่าหนึ่งคน โดยมีการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตที่นอกเหนือจากผู้วิจัยเป็นผู้ช่วยวิจัย ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย (สุภางค์ จันทวานิช, 2552: 128-130)

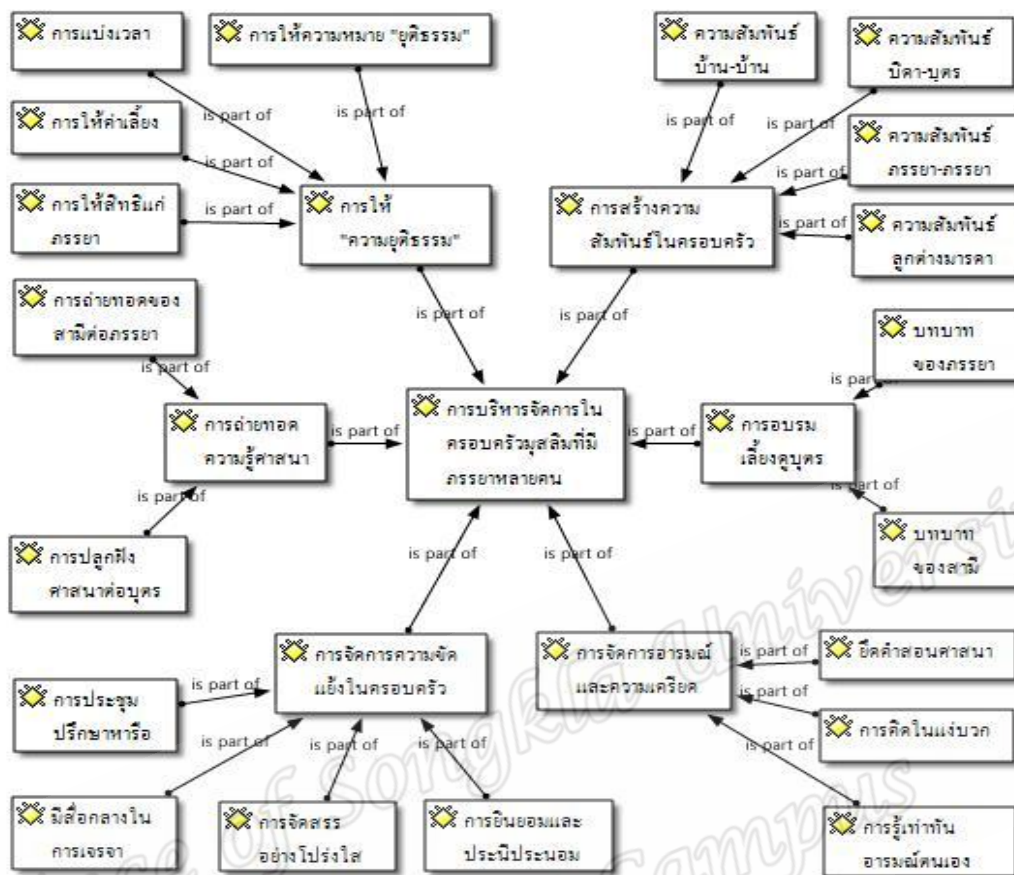
ขั้นที่ 3 การศึกษาเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ช่วยในการจัดระบบข้อมูลและสร้างเป็นข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ คือ การนำข้อมูลที่ได้ออกจดบันทึกเสียงและเขียนรายละเอียดของการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาทันที ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาแยกประเภทเป็นหมวดหมู่ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ATLAS.ti ช่วยในการดำเนินการลดทอนข้อมูล การลงรหัสข้อมูล และการบันทึกข้อสรุปชั่วคราว และจึงนำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์จริงที่ได้ศึกษาในระดับมโนทัศน์ (Conceptual Level) โดยต้องให้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ที่ได้ระบุไว้ในอัลกอรานและอัลหะดีษ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคนในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย การให้ความยุติธรรมแก่บรรดาภรรยาและบุตร การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การถ่ายทอดความรู้ศาสนาแก่สมาชิกในครอบครัว การเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร การจัดการความขัดแย้ง ตลอดจนการจัดการอารมณ์และความเครียดในครอบครัว ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักคำสอนของศาสนาที่สอดคล้องกับแนวทางของอัลกอรานและอัลหะดีษ องค์ประกอบทั้งหมดล้วนเป็นส่วนสำคัญที่จะเสริมสร้างความสงบสุขและความมั่นคงให้แก่ครอบครัว (ดูภาพที่ 1 ประกอบ)

ภาพที่ 1 สรุปการบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน

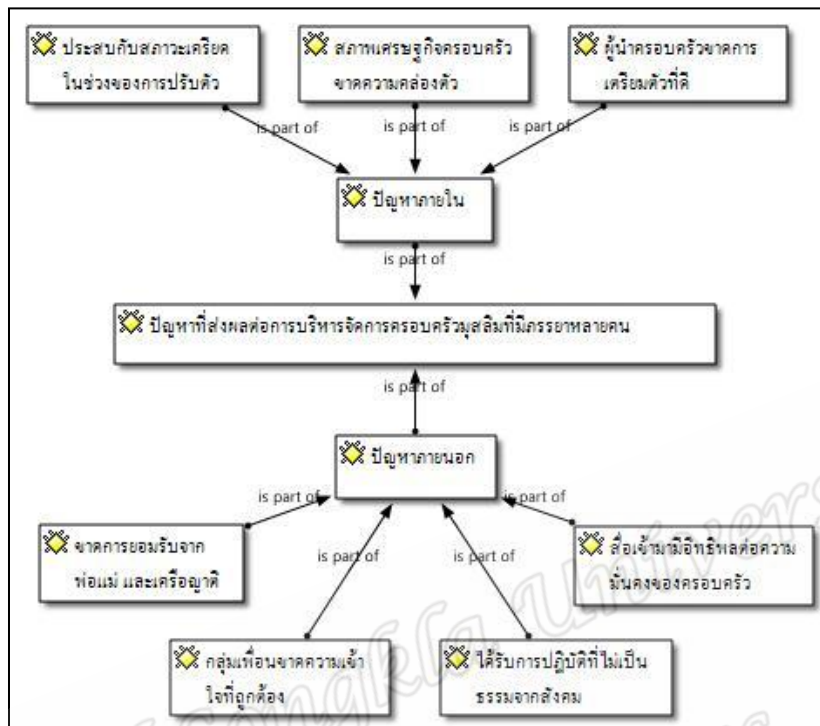

จากการศึกษายังพบว่าการบริหารจัดการของครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ประสบปัญหาและอุปสรรคดังนี้ ปัญหาจากปัจจัยภายในครอบครัว อันได้แก่ การประสบกับภาวะเครียดในช่วงแรกของการปรับตัว ผู้นำครอบครัวขาดการเตรียมพร้อมที่ดี และความไม่คล่องตัวของสภาพทางเศรษฐกิจในครอบครัว นอกจากนี้ปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ครอบครัวเดิมของภรรยาไม่ให้การยอมรับ ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากสังคม และการคุกคามจากสื่อ (ดูแผนภาพที่ 2 ประกอบ)

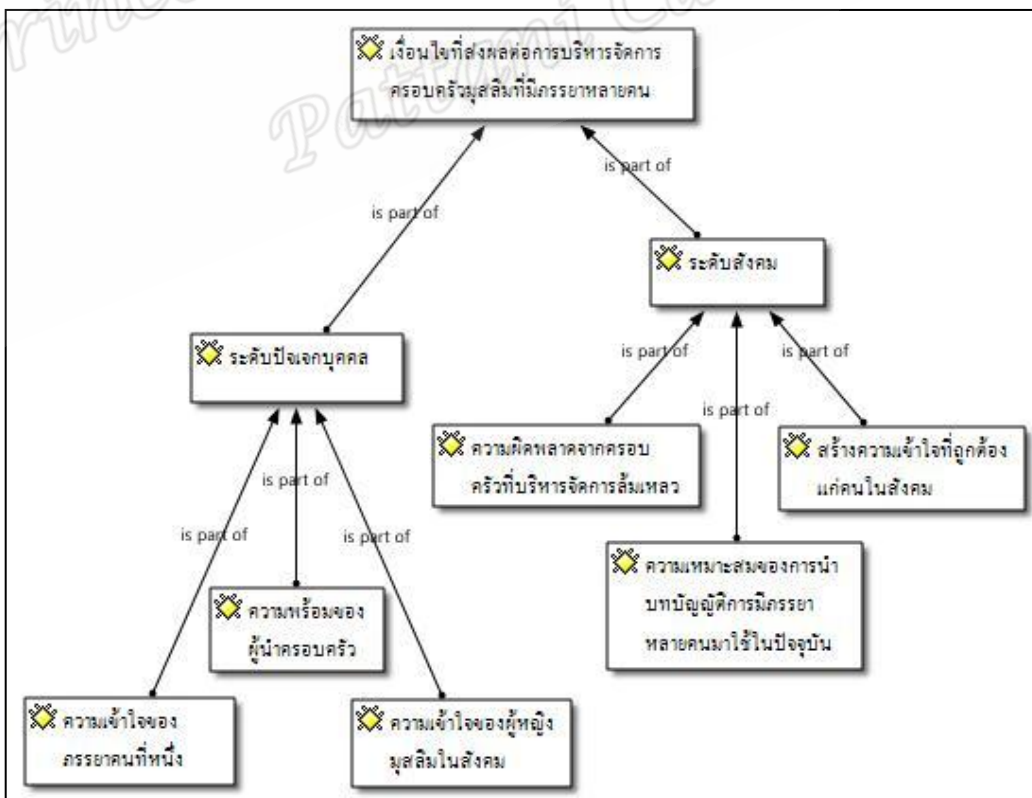
เงื่อนไขเชิงบริบทที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน จากการศึกษาพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มคน 2 ระดับหลัก กล่าวคือ ระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความพร้อมของผู้นำครอบครัว ความเข้าใจของภรรยาคนที่หนึ่ง และความเข้าใจของผู้หญิงมุสลิมอื่นๆ ครอบครัวจะเข้มแข็งได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากสังคมรอบข้างเช่นเดียวกัน ซึ่งในระดับสังคม พบว่า คนส่วนใหญ่ยังมองภาพลักษณ์ของครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนในเชิงลบ มีสาเหตุจากการที่คนในสังคมเข้าใจครอบครัวลักษณะนี้ผ่านภาพครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนที่ล้มเหลวในการบริหารจัดการ ซึ่งมีปรากฏให้เห็นในสังคมอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่

สังคม ตลอดจนการศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของการนำบทบัญญัติการมีภรรยาหลายคนมาใช้ในปัจจุบัน (ดูภาพที่ 3 ประกอบ)

ภาพที่ 2 ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน

ภาพที่ 3 เงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน

การบริหารจัดการครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน เมื่อพิจารณาทางด้านสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1) การให้ความยุติธรรม

การให้ความยุติธรรมในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ในเชิงปฏิบัติแล้วมีความเข้มงวดแตกต่างกันตามบริบทของครอบครัว ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำครอบครัวและความพร้อมของปัจจัยด้านเศรษฐกิจประกอบ ผู้นำครอบครัวส่วนใหญ่มองเห็นว่าเรื่องการให้ความยุติธรรมเป็นหลักเกณฑ์ที่ศาสนากำหนดไว้เพื่อไม่ให้ผู้หญิงเกิดการเสียเปรียบจากการถูกกดขี่ แต่หากสถานะของครอบครัวมีข้อจำกัดก็สามารถหาข้อตกลงร่วมกันให้เข้าใจเงื่อนไขต่างๆ ของครอบครัวได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการให้ความยุติธรรมแก่บรรดาภรรยาและบุตรก็ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ถูกกำหนดโดยบทบัญญัติศาสนา ดังที่ได้ปรากฏคำเตือนจากท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ ว่า

((من كانت له امرأتان يميل لإحداهما على الأخرى جاء يوم القيامة وأحد شقيه ساقط))⁵

ความว่า บุคคลใดที่มีภรรยาสองคนและเอนเอียงเข้าหาภรรยาคนหนึ่ง(อย่างไม่เหมาะสม) ในวันแห่งการพิพากษาเขาจะมาโดยมีร่างกายครึ่งหนึ่งหลุดไป

โดยการให้ความยุติธรรมแก่บรรดาภรรยาจะมีความหมายที่ครอบคลุมถึงการให้ความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละคน แต่ถึงกระนั้นการแบ่งปันในด้านความรู้สึกผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ก็ยอมรับว่าไม่สามารถให้ความรักอย่างเท่าเทียมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Dhinar Kamesworo (2011: Abstract) ที่พบว่า “การให้ความยุติธรรมที่กล่าวถึงนั้นคือการให้ความเป็นธรรมในด้านปัจจัยยังชีพเป็นหลัก ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมได้ มิใช่ด้านความรู้สึกหรือด้านการให้ความรัก เพราะเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก” ซึ่งในเรื่องนี้ท่านรอซูลุลลอฮ์ ﷺ ก็ได้เคยวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตนไว้ว่า

((اللَّهُمَّ هَذَا قَسْمِي فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تَلْمَنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ))⁶

ความว่า โอ้อัลลอฮ์ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้นโปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลย ในการแบ่ง(ความรักใคร่) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้

⁵ หะดีษบันทึกโดย Abu Dawud หะดีษหมายเลข 2128

⁶ หะดีษบันทึกโดย al-Tirmidhiy หะดีษหมายเลข 1394, Abu Dawud: 2136

และสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ^ط﴾

النساء : 129

ความว่า และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิง (บรรดาภรรยา) ได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม (อัน-นีสอา :129)

โดยสรุป จึงกล่าวได้ว่าหลักสำคัญในการบริหารจัดการครอบครัวให้เกิดความยุติธรรมนั้น ต้องยึดแนวทางการปฏิบัติตามคำสอนศาสนาอิสลามและตามแบบฉบับที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้นำครอบครัวจำเป็นต้องเกรงกลัวอัลลอฮ์ ﷻ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อครอบครัว ทั้งในเรื่องการให้ความเป็นธรรมแก่บรรดาภรรยา และการมอบสิทธิที่บรรดาภรรยาพึงได้รับอย่างเหมาะสมตามตามที่หลักการศาสนาได้กำหนด

2) การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว

ความสัมพันธ์ระหว่างภรรยาในครอบครัวที่ศึกษามี 3 ลักษณะ คือ 1)รูปแบบเพื่อน มาจากการที่ภรรยาคนแรกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและคัดเลือกภรรยาให้แก่สามีของตน 2)รูปแบบพี่น้อง มาจากการที่สามีเป็นคนเลือกและถามความเห็นชอบจากภรรยา และ 3)รูปแบบคนรู้จัก มาจากการที่สามีเป็นผู้คัดเลือกหรือตัดสินใจคนเดียว ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบมีระดับความสนิทสนมแตกต่างกัน

ผู้ที่ที่จะเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว คือ ผู้เป็นสามี หากสามีปฏิบัติหน้าที่ต่อภรรยาและบุตรอย่างดี จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกดำเนินไปอย่างราบรื่นเช่นเดียวกัน ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ดังที่ท่านรอท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า

7((...خيركم خيركم لأهله وانا خيركم لأهلي))

ความว่า “ผู้ที่ดีที่สุดในหมู่พวกท่าน คือ ผู้ที่ปฏิบัติต่อครอบครัวของเขาอย่างดี ที่สุด และนั่นเป็นผู้ที่ปฏิบัติดีที่สุดในครอบครัวของนั้น”

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูก พบว่ามีลักษณะเดียวกันคือ ผู้เป็นพ่อจะมีความพยายามใช้เวลาที่ได้อยู่ร่วมกับลูกอย่างมีคุณภาพมากที่สุด ทั้งนี้ผู้เป็นแม่ก็ยังเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรักของพ่อที่มีต่อลูก โดยการให้ลูกได้รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่นอกบ้านของผู้เป็นพ่อ ผ่านวิธีการเล่าเรื่องหรือไขข้อสงสัยจากคำถามของลูก นอกจากนี้การจัดหาที่อยู่อาศัย

⁷ หะดีษบันทึกโดย Muslim หะดีษหมายเลข 300

ให้แก่ภรรยาอาจต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบรรดาภรรยาประกอบ กล่าวคือ การพักอาศัยอยู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงกันจะทำให้เกิดการกระทบกระทั่งด้านความรู้สึกได้ยิ่งกว่า เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างภรรยาดำเนินด้วยดี จะส่งผลเชื่อมโยงให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรต่างมารดาดีด้วยเช่นเดียวกัน

การสานสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โดยจัดให้มีการพบปะของสมาชิกระหว่างบ้านผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ดังที่พบว่า ท่านนบี ﷺ จะรักษาความสัมพันธ์กับภรรยาให้ดีอยู่เสมอ โดยการแวะเวียนเพื่อถามไถ่ทุกข์สุขบรรดาภรรยาทุกคนของท่านอยู่เสมอ ดังที่อนัส บิน มาลิก رضي الله عنه ได้เล่าว่า

((كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - تِسْعُ نِسْوَةٍ فَكَانَ إِذَا قَسَمَ بَيْنَهُنَّ لَا يَنْتَهِي إِلَى الْمَرْأَةِ الْأُولَى إِلَّا فِي تِسْعٍ فَكُنَّ يَجْتَمِعْنَ كُلَّ لَيْلَةٍ فِي بَيْتِ الْأُتَى بِأَيْهَا))⁸

ความว่า ท่านนบี ﷺ มีภรรยาอยู่เก้าคน การแบ่งเวรของท่านระหว่างพวกนาง ท่านจะไม่ถึงเวรของภรรยาคนแรกจนกว่าจะเรียงลำดับครบทั้งเก้าคน ดังนั้นในทุกๆ คืน บรรดาภรรยาจะมารวมตัวกัน ณ บ้านที่ท่านอยู่

โดยสรุป การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่ง การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันและยึดถือหลักคำสอนศาสนาในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้ชีวิตครอบครัวดำเนินอย่างสงบสุข

3) การถ่ายทอดความรู้ศาสนา

ผู้นำครอบครัวมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า จำเป็นต้องนำหลักคำสอนศาสนามาเป็นแนวขับเคลื่อนหลักในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในครอบครัว การถ่ายทอดความรู้ศาสนาของสามีต่อภรรยาที่พบมีหลากหลายรูปแบบ คือ การพูดคุยแลกเปลี่ยน แนะนำและตักเตือน การพาภรรยาร่วมฟังการบรรยายธรรมศานานอกสถานที่ ในครอบครัวที่สามีออกดะวะฮ์ระดับสูง ก็มักจะด้นในเรื่องการอ่านตะลิมในบ้าน และพาภรรยาร่วมศึกษากับญะมาอะฮ์มัศตุรา(กิจกรรมอบรมศาสนาสำหรับผู้หญิง) ตลอดจนการให้ภรรยาศึกษาด้วยตนเองและรับชมจากสื่อต่างๆ ส่วนการอบรมสั่งสอนเรื่องศาสนาแก่บุตรนั้นจะเป็นความรับผิดชอบของมารดาเป็นหลัก ผู้เป็นบิดาจะทำหน้าที่ส่วนของการเสริมเพิ่มเติม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่ภรรยามีความรู้ศาสนาจะทำให้นางเกิดความศรัทธาและยอมจำนนต่อคำสั่งใช้ของศาสนาได้ ตลอดจนเชื่อฟังผู้เป็นสามีได้ง่ายดายมากยิ่งขึ้น ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿... إِنَّمَا تَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾

⁸ หะดีษบันทึกโดย Muslim หะดีษหมายเลข 3701

28: فاطر

ความว่า แท้จริงบรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์
แท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยเสมอ (ฟาฏีร : 28)

และการได้ทราบถึงผลตอบแทนที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงเตรียมไว้สำหรับผู้ที่เชื่อฟังและ
ปรนนิบัติสามีด้วยดีจะทำให้นางปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาอย่างมีคุณค่าและมีกำลังใจมากขึ้น ดังที่ท่าน
เราะฮูฎ ﷻ ได้กล่าวว่

((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا
قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتَ))⁹

ความว่า เมื่อสตรีได้ละหมาดครบห้าเวลา ถือศีลอดในเดือนรอมะฎอน รักษา
อวัยวะเพศของนาง(ห่างไกลจากการผิดประเวณี) และเชื่อฟังสามีของนาง นางจะ
ถูกกล่าวว่ จงเข้าสวรรค์ทางประตูใดก็ได้ที่เธอต้องการ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การให้ภรรยาและบุตรได้อยู่ในบรรยากาศที่จะได้รับความรู้ศาสนา
อยู่ตลอดเวลาเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความสงบขึ้นในครอบครัว เพราะคำสอนศาสนาจะมุ่งสอนให้
มนุษย์ทุกคนปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีมีคุณธรรม มีหลักคิดที่ดี มีความเป็นพี่น้อง และไม่มี ความอิจฉาริษยา
ในทางตรงข้ามหากภรรยาและบุตรที่เคยชินกับการบริโภคข้อมูลข่าวสารที่ไม่เกิดประโยชน์จาก
สื่อประเภทต่างๆ ซึ่งอาจสอดแทรกเนื้อหาสาระที่ผิดหลักศีลธรรมของศาสนา อาจส่งผลให้เกิดการซึม
ซับและเกิดการลอกเลียนแบบได้ นอกจากนี้ การที่ภรรยาคบเพื่อนที่ดีที่มีความศรัทธาและคอยให้
คำแนะนำที่ดีจะส่งผลให้ภรรยามีทัศนคติที่ดีและใช้ชีวิตอยู่ในแนวทางของศาสนาได้

ดังนั้น ผู้เป็นสามีมีหน้าที่ในการให้ความรู้ ให้คำตักเตือนแก่บรรดาภรรยาและบุตรให้
อยู่ในครรลองศาสนา แต่ผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงนั้นมาจากทางนำและความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์
ﷻ เท่านั้น การสร้างให้ครอบครัวมีบรรยากาศของศาสนา จะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

4) บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตรในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนโดยส่วนใหญ่จะเป็น
หน้าที่ของภรรยาเป็นหลัก โดยผู้เป็นสามีจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ควบคุมดูแลและวางแผนใน
ภาพรวม ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาในภาวะต่างๆ อิสลามได้ตระหนักถึงบทบาทของผู้นำครอบครัวในการ
รับผิดชอบผู้อยู่ภายใต้การปกครองของตน นั่นคือภรรยาและบุตร ดังที่ท่านเราะฮูฎ ﷻ ได้กล่าวว่

¹⁰((...والرجل راع على اهل بيته))

⁹ หะดีษบันทึกโดย Ahmad หะดีษหมายเลข 1661 (หะดีษหะสัน)

ความว่า และผู้ชาย(ผู้เป็นสามี) เป็นผู้ปกครองซึ่งต้องรับผิดชอบต่อสมาชิกภายในบ้านของเขา

เด็กที่เติบโตมาในครอบครัวลักษณะนี้ไม่ได้มีพัฒนาการที่แตกต่างจากเด็กในครอบครัวที่มีภรรยาคนเดียวแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ S. Elbesdour, William Bart and Joel Hektner (2007: 213-230) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพจิตของเด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีภรรยาคนเดียวและครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน ซึ่งพบว่า “ระดับสุขภาพจิตของเด็กทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้พิจารณาในด้านวัฒนธรรมและพัฒนาการด้านต่างๆ”

ผู้นำครอบครัวส่วนใหญ่จึงบริหารจัดการเวลาครอบครัวที่มีอยู่นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เวลาที่มีอยู่ในการพูดคุยและทำกิจกรรมในครอบครัวร่วมกัน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดช่องว่างแต่อย่างใด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ridiafisha Anastri (n.d : Abstract) พบว่า “แม้ว่าเด็กวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับไม่ได้กับการที่บิดาไปมีภรรยาใหม่ แต่การยอมรับในตนเองของวัยรุ่นกลุ่มนี้ก็อยู่ในระดับที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับที่ดี และสามารถปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างได้ดี การได้เรียนรู้หลักการทางศาสนาควบคู่ไปด้วยจะช่วยให้เด็กมีทัศนคติที่เป็นบวกและเข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ได้ดียิ่งขึ้น” เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นบททดสอบประการหนึ่ง ที่บิดามารดาจะต้องถูกสอบสวนในวันแห่งการตัดสิน บิดามารดาจึงควรอบรมและสอนบุตรโดยใช้แนวทางของอิสลาม ให้พวกเขาได้ผูกพันกับเรื่องศาสนา มีความรักในอัลลอฮ์ ﷻ และเราะสูลของพระองค์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้เน้นย้ำแก่บรรดาผู้ปกครองในเรื่องนี้ว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾

التحریم: 6

ความว่า โอ้อับรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน (อัตตะหุริม: 6)

สภาพความเป็นจริงแล้วบทบาทในการอบรมและถ่ายทอดความคิดให้แก่บุตรนั้นเป็นบทบาทของภรรยา การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องแก่ผู้เป็นภรรยาจะมีส่วนช่วยเติมเต็มช่องว่างที่เป็นบทบาทหน้าที่ของบิดาได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Omar M. Khasawneh, Andul Hakeem Yacin Hijazi and Nassmat Hasan Salman (nd.: Abstract) พบว่า “ผู้เป็นสามีมีความเห็นว่าการมีภรรยาหลายคนของตนไม่ได้ส่งผลกระทบที่ร้ายแรงต่อบุตรแต่อย่างใด เพราะได้รับการดูแลเติมเต็มในส่วนอื่นๆ จากครอบครัวอย่างเต็มที่ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เป็นบุตรพบว่า พวกเขาได้รับการ

¹⁰ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhāriy หะดีษหมายเลข 5188; Muslim: 1829

ดูแลเอาใจใส่จากผู้เป็นบิดาอย่างปกติ และบุตรส่วนใหญ่ยังสนับสนุนให้มีครอบครัวลักษณะนี้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการที่ผู้หญิงต้องอยู่เป็นโสดจนแก่ชรา ส่วนผู้เป็นภรรยาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาแก่บุตรเป็นสิ่งที่กระทำรูปแบบปกติทั่วไป ซึ่งสามีของตนก็มีได้ละเลยในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของเขาแต่อย่างใด”

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า บุตรในครอบครัวที่ได้รับการเอาใจใส่และดูแลจากบิดามารดาอย่างใกล้ชิดได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์ในครอบครัวน้อยมาก บิดามารดาจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้มากเพราะภารกิจดังกล่าวนี้ล้วนต้องถูกสอบสวนในโลกหน้าอย่างแน่นอน

5) การจัดการความขัดแย้ง

ความขัดแย้งในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนเกิดขึ้นเมื่อบุคคลภายในครอบครัวไม่สามารถตกลงร่วมกันได้ มักมีสาเหตุมาจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และการรับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่สามโดยมิได้กลั่นกรอง วิธีการจัดการความขัดแย้งในครอบครัวที่ศึกษา มีดังนี้ คือ 1) การประชุมปรึกษาหารือ 2) การเจรจาโดยมีสามีเป็นสื่อกลาง 3) การสร้างข้อตกลงร่วมกันตั้งแต่ต้น 4) การจัดสรรแบ่งปันอย่างชัดเจนและ โปร่งใส และ 5) การยินยอมและประนีประนอม

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความขัดแย้งในครอบครัวที่ศึกษาส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความเข้าใจผิด ซึ่งเกิดจากการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากบุคคลภายนอกครอบครัว ได้ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอ่านว่าอัลลอฮ์ ﷻ ได้สอนประชาชาติมุสลิมในการรับฟังข้อมูลข่าวสาร อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงสอนให้มนุษย์มีการไตร่ตรองและมองด้วยเจตคติที่ดี ไม่ควรด่วนสรุปเหตุการณ์ไปในทางที่ไม่ดี ดังที่กล่าวว่า

﴿لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ﴾

النور : 12

ความว่า เมื่อพวกเขาได้ยินข่าวเท็จนี้¹¹ ทำไมบรรดามุอ์มินและบรรดามุอ์มินะฮ์ จึงไม่คิดเปรียบเทียบกับตัวของพวกเขาเองในทางที่ดี¹² และกล่าวว่า “นี่เป็นเรื่องโกหกอย่างชัดเจน” (อันนूर: 12)

การรับฟังข้อมูลข่าวสารจากบุคคลภายนอกจึงควรรับฟังอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบและมีเหตุผล เพื่อไม่ให้เป็นที่สาเหตุของความขัดแย้งในครอบครัว ขณะเดียวกัน

¹¹ คือการกล่าวโทษท่านหญิงอาอิชะฮ์

¹² ทำไมพวกเขาจึงไม่คิดไปในทางดี และอย่าได้รับร้อนตัดสินใจการกล่าวหา โดยเฉพาะแก่ผู้ที่พวกเขาเห็นว่านางเป็นผู้บริสุทธิ์ปราศจากมลทิน เพราะเรื่องของการศรัทธานั้นมุอ์มินจะต้องไม่เชื่อการกล่าวร้ายหรือการนินทาพี่น้องของเขา มีรายงานว่า ภริยาของอะบีอัยยูบกล่าวกับเขาว่า ท่านไม่ได้ยินสิ่งที่มหาชนกล่าวในเรื่องอาอิชะฮ์บ้างหรือ? เขากล่าวว่า ฉันได้ยินแล้ว และนั่นเป็นเรื่องโกหกทั้งสิ้น เธอจะปฏิเสธเช่นนั้นหรือ โอ้ อุมมัยยูบ นางกล่าวว่า ไม่หรือ ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ เขากล่าวว่า ท่านหญิงอาอิชะฮ์นั้น อัลลอฮ์ ดิกว่าเธอเสียอีก

บุคคลภายนอกก็ไม่สมควรนำสิ่งที่ตนไม่ทราบความชัดเจนไปกล่าวถึง อันจะเป็นเหตุให้เกิดความปั่นป่วนและกระทบต่อความไว้วางใจในครอบครัวของบุคคลอื่น ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวว่า

﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا

النور: 15

وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾

ความว่า ขณะที่พวกเขาได้รับข่าวนั้น ด้วยการพูดกันระหว่างพวกเขา และพวกเขาพูดกันในสิ่งที่พวกเขาไม่มีความรู้¹³ และพวกเขาก็คิดว่ามันเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ ณ ที่อัลลอฮ์นั้นมันเป็นเรื่องใหญ่ (อันนุร :15)

การสื่อสารระหว่างสมาชิกให้เข้าใจและชัดเจน โดยควรการประชุมเพื่อปรึกษาหารือหรือในบางกรณีอาจต้องมีสื่อกลางในการเจรจา มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันตั้งแต่ต้น ทั้งหมดล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่ดี สอดคล้องกับการวิจัยของ Ardian Didik (2009: Abstract) ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานว่าการสื่อสารมีส่วนสำคัญในการจัดการความขัดแย้งระหว่างสามีและภรรยาในครอบครัวที่มีภรรยาหลาย ผลการวิจัยพบว่า “การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของสมาชิกในครอบครัวจะสามารถจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้”

ดังนั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในครอบครัวจำเป็นต้องนำคำหลักสอนศาสนาามาแก้ไข ตลอดจนการพูดคุยสื่อสารหาข้อสรุปด้วยดี โดยคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นหลัก

6) การจัดการอารมณ์และความเครียด

ความเครียดในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนจะเกิดขึ้นมากในช่วงของการปรับตัว ซึ่งภรรยาคนที่หนึ่งจึงต้องมีการปรับตัวและจัดการกับความเปลี่ยนแปลงมากกว่าคนอื่นๆ แต่ขณะเดียวกันภรรยาคนที่สอง สาม หรือสี่ ก็ลำบากใจไม่น้อยเช่นเดียวกัน เพราะต้องประสบกับภาวะความเครียดจากแรงต่อต้านและคำกล่าวหาจากสังคมาอุปชัฏ การจัดการอารมณ์เมื่อประสบภาวะดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

- 1) การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองเพื่อสามารถควบคุมให้ถูกวิธี
- 2) การคิดในแง่บวก และ
- 3) นำหลักคำสอนศาสนามาเป็นแนวทางในการจัดการอารมณ์ การมีอารมณ์หึงหวงเป็นความรู้สึกโดยธรรมชาติของผู้หญิง จึงถือเป็นเรื่องปกติที่บรรดาภรรยาจะมีความหึง ดังที่พบว่าความหึงหวงของท่านหญิงอาอิชะฮ์ต่อภรรยาคนแรกของท่านเราะซูล ﷺ ได้ปรากฏชัดเจนมากที่สุด ดังที่ท่านหญิงอาอิชะฮ์ได้กล่าวถึงความหึงของนางที่มีต่อท่านหญิงคอดีเยฮ์ว่า

((ما غرت على امرأة ما غرت على خديجة من كثرة ذكر رسول الله صلى الله عليه و سلم

إياها))¹⁴

¹³ คือพวกเขาพูดกันในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง มันเป็นเรื่องเท็จและการก้าวขึ้นเท่านั้น

ความว่า ฉันไม่เคยหึงหวงผู้หญิงคนอื่นเหมือนที่ฉันหึงต่อคอดีเยาะฮู เนื่องจากท่าน
รอซูลจะกล่าวถึงนางอยู่ตลอด

ดังนั้น บุคคลในครอบครัวจึงควรเรียนรู้การจัดการอารมณ์และความเครียดให้
สอดคล้องตามแบบฉบับของอิสลาม และเหนือสิ่งอื่นใดทุกบททดสอบหรือความโศกเศร้าที่ประสบกับ
ผู้ศรัทธานั้นย่อมได้รับผลตอบแทนจากพระองค์ ﷻ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการในครอบครัวมุสลิมที่มีภรรยาหลายคน มีประเด็น
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ผู้นำในครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนต้อง
อาศัยความสามารถหลายด้านในการบริหารครอบครัวให้เกิดความเสถียรภาพ ผู้ที่มีความสนใจจะมี
ครอบครัวลักษณะนี้จึงจำเป็นต้องมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ โดยควรสำรวจความ
พร้อมของตนเอง ตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในรอบด้าน และประการที่สำคัญต้อง
ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ต้องถูกสอบสวนจากพระองค์ ﷻ ในโลกหน้าให้มาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับความเป็นธรรมของภรรยาในครอบครัวเดี่ยว
และครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน เพื่อให้ครอบครัวเดี่ยวที่มีภรรยาหนึ่งคนตระหนักถึงเรื่องการให้
ความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

2) ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน เพื่อ
ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาความเหมาะสมของผู้ที่มีความประสงค์มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน

3) ควรมีการศึกษาความเข้าใจของคนในสังคมต่อปรากฏการณ์การมีภรรยาหลายคน
ในครอบครัวมุสลิม เพื่อศึกษาว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถยอมรับครอบครัว
ลักษณะนี้ได้

4) ควรมีการศึกษาบทบาทของการมีภรรยาหลายคนต่อการแก้ปัญหาสังคมในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินว่าการแต่งงานมากกว่าหนึ่งคนเป็นการช่วย
แก้ปัญหาให้แก่สังคมจริงหรือไม่

¹⁴ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhāriy หะดีษหมายเลข 3606

บรรณานุกรม

หนังสือ :

- มุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ. 2554. **สตรีมุสลิม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อิสลามิกอะเคเดมี.
- เมอลานา ซัยยิด อิบดุล อะลา เมาคูดี.มปป. แปลโดย บรรจง บินกาซัน 2551. **ตัฟฮีมุลกุรอาน ความหมายคัมภีร์ อัล-กุรอาน เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสืออิสลาม.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย.2542. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย**. อลมะดีนะฮ์ อัลมุเนาะวะเราะฮ์ : ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน
- สุภางศ์ จันทวานิช. 2546. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสมาแอ อาลี. 2540. **กฎหมายครอบครัวอิสลาม Islamic Family Law**. โครงการแปลและเรียบเรียงตำราอิสลาม ลำดับที่ 10 วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี.
- ฮัมมุดะฮ์ อับดะละดี. มปป. **ศาสนาอิสลาม**. แปลจาก **Islam in Focus** โดย อามีน บินกาซัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ส. วงศ์เสงี่ยม.
- Abu Ameenah Bilal Philips and Jameelah Jones. 1990. **POLYGAMY in Islam**. Riyadh, Saudi Arabia: Tawheed Publications.
- Mohammed bin Misfer bin Hussein at-Towil. 2004. **Ta'addud al-Zaujāt fi al-Islām (تعدد الزوجات في الإسلام)** Maktabah Miskāt al-Islamiyah.
- Muhammad Imron. 2000. **Ideal Woman in Islam**. Pakistan: Islamic Publications (Pvt) Ltd. Limited.
- S.M. Madani Abbasi. 1995. **Family of the Holy Prophet**. Delhi, India: Adam Publishers and Distributer.
- วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง :**
- อาหมัด อัลฟารีดี. 2547. **สิทธิและหน้าที่ของภริยาตามกฎหมายอิสลาม ศึกษากรณีการปฏิบัติในจังหวัดปัตตานี** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Agus Sunaryo. 2010. **Poligami di Indonesia**. Indonesia: Sebuah Analisis Normatif-Sosiologis. Jurnal Studi Gender dan Anak. Pusat Studi Gender STAIN Purwokerto.
- Hasan Basri. 2009. **Pengaruh Poligami Terhadap Kecenderungan Kekerasan Dalam Rumah Tangga**, Fakultas Hukum Universitas Brawijaya.
- Nelva Mina. 2008. **Coping Stres Istri Pertama Yang Mengalami Kekerasan Dalam Keluarga Poligami**. Faculty of Psychology. Gunadarma University, Indonesia.

- Reyna Datin. 2007. **Poligami dan Persepsi Khalayak** . Fakultas Ilmu Sosial Dan Ilmu Politik Universitas Sumatera Utara Medan.
- Omar M. Khasawneh, Andul Hakeem Yacin Hijazi and Nassmat Hasan Salman. nd. **Polygamy and Its Impact on the Upbringing of Children: A Jordan Perspective**. Educational Administration and Foundations, College of Education, Yarmouk University. Irbid. Jordan.
- S. Elbesdour, William Bart and Joel Hektner. 2007. **The relationship between monogamous/polygamous family structure and the mental health of Bedouin Arab adolescents**. Department of Human Development and Psychoeducational Studies, School of Education, Howard University.
- Muhammad Baqir Al-Hamid.2008. **Persepsi Tentang Poligami(Studi pada Suami, Istri pertama dan Istri kedua)**. Fakultas Syari'ah Universitas Islam Sunan Kalijaga Yogyakarta. Indonesia.
- Dhinar Kamesworo. 2011. **Persepsi Perempuan Tentang Poligami yang dilakukan para Tokoh agama Islam "Ustadadz"**. Fakultas Ilmu Sosial dan Ilmu Politik. Universitas Pembangunan Nasional "Veteran" Jawa Timur. Indonesia

สืบค้นออนไลน์ :

- อับดุลสุโก ดินอะ. 2553. **อนาคตกฎหมายอิสลามในประเทศไทย The Future of Islamic Law in Thailand**.<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=57895>
สืบค้นเมื่อวันที่ 17/12/2554
- Radiafisha Anastri. Nd. **Self Acceptance in Teenagers who Have Polygamy Parents**. Gunadarma University Library : [http:// library.gunadarma.ac.id](http://library.gunadarma.ac.id) –
สืบค้นวันที่ 3/3 2555
- Ardian Didik. 2009. <http://publikasi.umi.ac.id/index.php/komunikasi/article/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 20 /2/2555